

Utbildning

0 1 Landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola

DEL I ALLMÄNT

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om kommunens utbildningsverksamhet samt om läroplikt och rätt till barnomsorg, förundervisning och skolgång.

Utbildningsverksamheten omfattar barnomsorg, grundskola samt grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

Verksamheterna bedrivs under kommunal eller privat ledning.

2 §. Syfte

Syftet med denna lag är att se barnets och elevens utveckling som en helhet och stärka samsynen i barnomsorgens och grundskolans omsorg, fostran och utbildning. Det ska säkerställas att alla barn, oberoende av ekonomiska och sociala förhållanden eller funktionsnedsättningar har tillgång till en inkluderande och jämlik barnomsorg och grundskoleutbildning samt att främja livslångt lärande för alla.

3 §. Verksamhetskultur

Verksamhetskulturen ska främja en trygg, säker, hälsosam och inspirerande miljö med arbetsro.

Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Undervisning och fostran ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna, föräldrarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran.

Barn- och elevhälsan ska främja barnens fysiska, psykiska och sociala hälsa och välfärd.

4 §. Barnets bästa

Då barnomsorgen och grundskoleutbildningen planeras, ordnas och tillhandahålls samt i allt beslutsfattande som gäller barnomsorg och grundskoleutbildning ska man i första hand se till barnets bästa. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barn ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

5 §. Icke-diskriminering

Alla barn och elever har rätt till en likvärdig barnomsorg och grundskoleutbildning utan trakasserier och mobbning oavsett kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller annat skäl.

6 §. Språk

Språket inom barnomsorgen och grundskolan är svenska. Verksamheterna ska stöda barn och elever med ett annat modersmål än svenska och ge dem en god grund för sin kulturella och språkliga identitet.

Svenska är verksamhetsspråk även inom barnomsorg som kommunen ordnar genom att köpa barnomsorgstjänster av en annan huvudman, inom ersättande skolor samt i de undervisningstjänster som köps in för grundskoleundervisning för andra än läropliktiga.

Vid språkundervisningen i grundskolan kan det aktuella språket för språkundervisningen användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring ett visst tema kan ett undervisningsspråk som anknyter till temat användas. Vid viss inriktning av undervisningen kan landskapsregeringen ge tillstånd till att även ett annat språk än svenska används som undervisningsspråk.

Vid hemspråksundervisning för en elev med ett annat modersmål än svenska kan elevens modersmål användas som undervisningsspråk. (2020/52)

Vid stödundervisning för en elev med ett annat modersmål än svenska kan elevens modersmål användas som undervisningsspråk.

Teckenspråk eller ett annat alternativt kommunikationssätt kan i enlighet med behov hos barn och elever med funktionsnedsättning, användas inom barnomsorgen och som undervisningsspråk.

7 §. Bibliotek

Det ska finnas ett bibliotek i närheten av varje grundskola. Varje daghem ska ha möjlighet att använda ett bibliotek i kommunen.

I biblioteket ska det finnas litteratur som inspirerar och stöder barns läsutveckling och material som stöder innehållet i läroplanerna.

8 §. Kommunens uppgifter

Kommunen är huvudman för kommunens utbildningsverksamhet. Kommunen ska planera, utveckla, genomföra, samordna, uppfölja och utvärdera utbild-

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

ningsverksamheten i kommunen. Kommunen ansvarar för att denna lag följs och att den verksamhet som regleras i lagen erbjuds i kommunen.

Kommunen ska då den organiserar barnomsorgen och grundskoleutbildningen samarbeta med de instanser som ansvarar för idrott och kultur, barnskydd och annan socialvård, rådgivningsverksamhet och övrig hälso- och sjukvård samt med andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer.

Den grundskoleutbildning som avses i denna lag kan kommunen ordna själv eller i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa tjänster från annan offentligt finansierad skola på Åland vilken beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning. Kommunen ansvarar för att den undervisning och de tjänster som den köper ordnas i enlighet med denna lag.

DEL II BARNOMSORG

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Målsättning

Barnomsorgen ska genom god omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet vara ett stöd för vårdnadshavarna i deras ansvar för barnets fostran och därigenom bidra till att alla barn får goda uppväxtvillkor.

Barnomsorg bedrivs i nära samverkan med hemmet, har barnets ålder och individuella behov som utgångspunkt och främjar en allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga och varma människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. All omsorg och pedagogik ska beakta barn i behov av särskilt stöd.

Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

Barnet ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad.

2 §. (2022/55) Barnomsorgens styrdokument

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med 42 § 2 mom. i del II om en läroplan för barnomsorgen med mål, innehåll och riktlinjer för verksamheten.

Kommunfullmäktige ska enligt 4 § i del VI anta en *utbildningsstadga* för barnomsorgen med de allmänna grunderna för barnomsorgens verksamhet.

Varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem ska göra upp en arbetsplan som beskriver hur enheten ska förverkliga

- 1) barnomsorgens målsättning,
- 2) den pedagogiska verksamheten i enlighet med den läroplan som landskapsregeringen fattat beslut om enligt 1 mom.,
- 3) sådana anvisningar som landskapsregeringen utfärdat med stöd av denna lag samt
- 4) samverkan mellan vårdnadshavarna, föräldrarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran.

Arbetsplanen ska godkännas av kommunen och skickas för kännedom till landskapsregeringen.

Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen.

2 kap. Verksamhetsformer

3 §. Verksamhetsformer

Barnomsorg bedrivs som daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet och lekverksamhet.

4 §. Daghemsverksamhet

Daghemsverksamheten erbjuder omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet för barn under skolåldern.

Daghemsverksamhet bedrivs som

- 1) *familjedaghem* med minst en familjedagvårdare och högst sex barn, varvid barn under tre år räknas som 1,5 barn,
- 2) *gruppfamiljedaghem* med två familjedagvårdare och högst åtta barn samt
- 3) (2020/52) *daghem* med sådan personal som avses i 10 § i del II och nio eller flera barn.

5 §. Specialbarnomsorg

Daghemsverksamheten ska i enlighet med bestämmelserna i 7 kap. i del II erbjuda behövliga specialpedagogiska åtgärder till barn i behov av särskilt stöd genom specialbarnomsorg. (2020/52)

Med barn i behov av särskilt stöd avses barn som har svårigheter på grund av en medfödd eller senare uppkommen fysisk, psykisk, kognitiv, sensorisk, emotionell och/eller intellektuell funktionsnedsättning eller som utan individuella stödåtgärder löper risk att drabbas av sådan.

6 §. Förundervisning

I daghem ges förundervisning som en pedagogisk verksamhet som stöder barns allsidiga utveckling och beredskap för fortsatt lärande i skolan.

Förundervisningen kan integreras i den dagliga verksamheten i daghemmet och organiseras som åldersintegrerad pedagogisk verksamhet eller som ålderrenhettlig verksamhet för barnet under läsåret före läroplikten börjar. Förundervisningen ges under de arbetsdagar som landskapsregeringen fastställt enligt 14 § i del III. (2022/55)

Förundervisningen utgörs av de målstyrda processer som under ledning av lärare i barnomsorgen syftar till utveckling och lärande. Omsorg, lek och lärande bildar tillsammans en helhet.

Förundervisningen ges i enlighet med den läroplan som landskapsregeringen fattat beslut om. För förundervisningens planering och genomförande ansvarar en lärare i barnomsorgen eller någon annan personal som är behörig i enlighet med vad som bestäms i landskapsförordning.

7 §. Fritidshemsverksamhet

Fritidshemsverksamheten erbjuder dagtid under skoldagarna omsorg och en meningsfull fritid för barn och ungdomar som har rätt till det enligt bestämmelserna i denna lag.

Fritidshemsverksamheten kan organisatoriskt bedrivas i en skola, ett daghem, ett fritidshem, ett familjedaghem eller ett specialfritidshem samt i andra för ändamålet godkända lokaler.

8 §. Lekverksamhet

Lekverksamheten erbjuder barn som inte har börjat skolan lekmöjligheter inomhus eller utomhus under ledning och uppsikt av personal. Lekverksamheten erbjuds under 10-15 timmar per vecka.

3 kap. Verksamhetsgrunder**9 §. Verksamheternas personalsammansättning**

Bestämmelser om vilken personal som ska finnas inom barnomsorgsverksamheterna och leda enheterna finns i 3 § i del V. (2020/52)

Personalen på ett daghem ska ha gymnasieexamen eller högskoleexamen i enlighet med de behörighetskrav som närmare fastställs i en landskapsförordning. Minst var tredje anställd ska ha högskoleexamen.

På varje avdelning i ett daghem ska det finnas minst en anställd med högskoleexamen. Med avdelning avses en organisatorisk och återkommande administrativ indelning av barn i ett daghem.

I samband med tillfälliga gruppindelningar eller helger samt kvälls- och nattetid kan verksamheten ledas av en anställd med avslutad gymnasieutbildning. Med grupp avses en tillfällig funktionell indelning av barn som hör till en avdelning. I en grupp kan det ingå barn från en eller flera avdelningar.

På ett fritidshem som har fler än 12 barn ska det finnas minst en fritidspedagog med högskoleexamen.

10 §. Verksamheternas personaldimensionering

Personaldimensioneringen i varje barnomsorgsverksamhet ska vara tillräcklig med hänsyn till barnens antal, ålder, vårdtid, säkerhet, behov av särskilt stöd och planerad aktivitet. Kommunen ska tillsammans med daghemsföreståndarna se till att bemanningen på daghemmen är tillräcklig. Daghemsföreståndaren ansvarar för att personalresursen fördelas på ett ändamålsenligt sätt i förhållande till barnens vårdtid.

Om det inte finns en särskild personalresurs för ett barn i behov av särskilt stöd ska detta beaktas vid personaldimensioneringen så att barnets behov av omsorg tryggas.

För barn som är under tre år ska det finnas minst en anställd per fyra barn. För barn som är tre år eller äldre ska det finnas minst en anställd per sju barn. I ett fritidshem ska det finnas minst en anställd per 11 barn. De anställda ska uppfylla de behörighetskrav som närmare fastställs i landskapsförordning.

Kommunen kan tillåta

1) *överinskrivning*, så att fler barn kan finnas inskrivna i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i detta kapitel om det inte medför en fortlöpande övertalighet, samt

2) *övertalighet*, som medför att det per månad under högst fem enstaka dagar, varav högst tre dagar i följd, kan finnas fler barn i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i 3 mom. i denna paragraf.

11 §. Inomhusutrymmen

Barnomsorg ska bedrivas i lokaler som är lämpliga med hänsyn till barnens ålder, vårdtid och verksamhetens natur.

Ett daghems inomhusutrymmen ska omfatta minst tio kvadratmeter rumsyta per barn, vilket inkluderar både barnens och personalens behov.

I lokalerna ska det finnas tillgång till pedagogisk utrustning och lekutrustning samt annan utrustning som behövs i verksamheten. Tillgängligheten ska säkerställas.

Landskapsregeringen kan i enskilda fall bevilja undantag från de krav på lokalernas yta som anges i denna lag, om lokalerna ändå bedöms vara lämpliga med beaktande av kraven i 1 mom.

12 §. Utomhusområden

I anslutning till ett daghem ska det finnas ett utomhusområde för barnens aktiviteter med tillgång till utrustning som främjar leken.

Ett daghems utomhusområde ska till storlek och utformning ge tillräckligt utrymme för flera barns eller barngruppers samtidiga lekar och ge personalen goda möjligheter till uppsikt. Tillgängligheten ska säkerställas.

Utomhusområdet ska vara tryggt att vistas på. Personalen ska genom goda rutiner och uppsikt bidra till detta.

4 kap. Rätten till och ansökan om barnomsorg**13 §. (2022/55) Rätt till barnomsorg**

Ett barn har rätt till kommunal daghemsverksamhet i den omfattning som beskrivs i detta kapitel.

14 §. (2022/55) Rätt till daghemsverksamhet

Ett barn har rätt till kommunal daghemsverksamhet från ingången av den kalendermånad då barnet fyller nio månader till dess att läroplikten börjar. Rätten till daghemsverksamhet gäller i den utsträckning det är förenligt med det enskilda barnets bästa. Endast i särskilda fall kan det anses förenligt med barnets bästa att vistas i daghemsverksamhet längre än 10 timmar per dygn eller 200 timmar per månad.

Daghemsverksamheten ska om möjligt ordnas i den form som barnets vårdnadshavare önskar.

Kommunen ska vid behov ordna daghemsverksamhet kvälls- och nattetid samt under andra dagar än vardagar för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens förvärsarbete eller studier.

Barnet har inte rätt att delta i daghemsverksamhet under den tid som föräldrapenning betalas för barnet. Barnet har dock rätt att delta i daghemsverksamhet under den tid partiell föräldrapenning betalas för barnet på grund av deltidsarbete.

Barnet har rätt till samma daghemsplats även efter att ha varit frånvarande från barnomsorgen under en sammanhängande tid om högst 13 veckor då föräldrapenning betalas för vården av barnet.

15 §. Rätt till fritidshemsverksamhet

Rätt till fritidshemsverksamhet dagtid under skoldagar har

- a) ett barn som går i årskurs 1 och 2 om vårdnadshavarna förvärsarbetar, studerar eller är arbetssökande,
- b) ett barn med elvaårig läroplikt som fullgör sin läroplikt,

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

c) en studerande på gymnasialstadienivå som deltar i utbildning i enlighet med läroplanen för yrkesträningsundervisning, med beaktande av den studerandes behov samt

d) ett barn i behov av särskilt stöd som bedöms vara i behov av fritidshemsverksamhet. (2022/55)

Fritidshemsverksamheten kan i de fall som avses i 1 mom. b och c punkterna enligt behov ordnas i ett specialfritidshem som är specialanpassat för barnet eller den studerande.

16 §. Kommunens skyldighet att som boende- eller vistelsekommun ordna barnomsorg

Kommunen ska ordna barnomsorg för de barn för vilka kommunen är hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Kommunen ska ordna barnomsorg också för barn som till följd av sina vårdnadshavares arbete, studier eller motsvarande skäl är bosatta i kommunen trots att barnet inte har någon hemkommun på Åland eller barnets hemkommun är en annan kommun enligt lagen om hemkommun.

Av särskilda skäl ska kommunen tillhandahålla barnomsorg för andra barn som vistas i kommunen.

17 §. Rätt till förundervisning

Ett barn har rätt till kommunal daghemsverksamhet med förundervisning under minst 4 timmar per arbetsdag under läsåret innan barnet börjar i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt. (2022/55)

Ett barn som blir läropliktigt vid sex års ålder deltar i förundervisning som ordnas det år läroplikten börjar. Denna förundervisning kan förläggas i daghemmet eller i träningsundervisningen.

18 §. (2022/55) Rätt till specialbarnomsorg

Ett barn har rätt till specialbarnomsorg i den omfattning det finns ett behov av det.

19 §. Ansökan, erbjudande och meddelande om barnomsorgsplats

En ansökan om en barnomsorgsplats i ett daghem, ett gruppfamiljedaghem, ett familjedaghem eller en fritidshemsverksamhet ska göras av vårdnadshavaren.

Efter att kommunen fått en ansökan om barnomsorg ska kommunen erbjuda en barnomsorgsplats inom fyra månader räknat från dagen för ansökan. Om ett barn behöver en barnomsorgsplats och behovet är brådskande på grund av vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier, ska vårdnadshavarna erbjudas en barnomsorgsplats inom två veckor efter att kommunen mottagit ansökan.

3 mom. upphävt (2022/55).

19a §. (2022/55) Meddelande om uttag av föräldrapenningsdagar

Ett regelbundet uttag av högst fem föräldrapenningsdagar för barnet ska meddelas kommunen senast två veckor före den första föräldrapenningsdagen tas ut.

Ett uttag av mer än 5 föräldrapenningsdagar i följd för barnet ska meddelas kommunen senast sex veckor före perioden börjar.

Meddelanden om uttag av föräldrapenningsdagar ska göras skriftligt.

20 §. Definitioner

Vårdnadshavare är barnets föräldrar eller den som anförtrotts vårdnaden om barnet och som avses i lagen om vårdnad om barn och umgängesrätt. (2022/55)

Med den tid då vårdnadshavaren

a) *förvärvsarbetar* avses den tid då vårdnadshavaren har beskattningsbar inkomst på grund av anställning eller egen näringsverksamhet,

b) *studerar* avses den tid då vårdnadshavaren är berättigad till studiestöd i enlighet med landskapslagen (2006:71) om studiestöd, eller annars genomgår en utbildning som leder till examen eller genomgår kompletterings- eller vidareutbildning som främjar yrkesfärdigheten och

c) är *arbetsökande* avses den tid då vårdnadshavaren är arbetslös arbetssökande i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Tidigare 1 mom. har blivit 2 mom. genom (2022/55).

5 kap. Avgifter för barnomsorgen

21 §. (2022/55) Kommunal taxa för barnomsorgen

Kommunen ska fastställa en taxa för den avgift som barnets vårdnadshavare ska betala för barnomsorgen enligt bestämmelserna i 22 §. Taxan ska avse årets alla månader. En kommun kan besluta om avgiftsfria månader eller om helt avgiftsfri barnomsorg.

22 §. (2022/55) Beräkning av avgiften

Barnomsorgsavgiften för heltidsomsorg får vara högst 240 euro per barn och månad. Barnomsorgsavgiften för halvtidsomsorg får vara högst 60 procent av avgiften för heltidsomsorg. Om kommunen erbjuder även andra omsorgskategorier än halvtids- och heltidsomsorg ska barnomsorgsavgiften för sådan omsorg tas ut i relation till avgiften för heltidsomsorg.

Beräkning av den avgiftsfria delen av barnomsorg, som enligt 23 § 1 mom. 2–4 punkter är avgiftsfri, ska utgå från den beviljade barnomsorgsplatsen.

Då avgifterna bestäms ska kommunen beakta familjens storlek. All verksamhet ska ingå i barnomsorgsavgiften och avgifter får inte tas för verksamhet utanför barnomsorgsenheten.

Kommunen ska senast tre månader före en ändring av avgifterna införs meddela vårdnadshavarna om ändringen.

23 §. (2022/55) Avgiftsfrihet

Barnomsorgsavgift uppbärs inte

1) under det år barnet beviljats uppskov med att inleda sin skolgång,

2) för rehabiliterande barnomsorg som ges enligt landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

3) för förundervisning som avses i 17 § och

4) under den tid föräldrapenningsdagar tas ut för barnet, om vårdnadshavaren meddelat kommunen om detta enligt bestämmelserna i 19a §.

24 §. Beräkning av avgiften

Som grund för beräkningen av barnomsorgsavgiften får endast de inkomster läggas som överskrider bruttointkomstgränserna i tabellen nedan. Barnomsorgsavgift får inte tas ut av en familj som har en inkomst som uppgår till högst de belopp som anges i tabellen.

Familiens storlek (antal personer)	Bruttointkomst (euro/månad)
2	1 248
3	1 456
4	1 664
5	1 872
6	2 080

Kommunen fastställer årligen barnomsorgsavgiften. Vårdnadshavaren är skyldig att ge kommunen de uppgifter som kommunen begär in om familjens förvärvs- och kapitalinkomster. Om inkomsterna varaktigt ändras med minst tio procent efter att beslutet om barnomsorgsavgift har fattats ska vårdnadshavaren informera kommunen, som då ska fastställa en ny barnomsorgsavgift. (2020/72)

24a §. (2020/72) Rätt till uppgifter

Kommunerna har i enlighet med 5 kap. 13 § 25 punkten lagen om inkomstdatasystemet (FFS 53/2018) och trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar rätt att erhålla sådana uppgifter ur inkomstregistret som behövs för att fatta beslut om barnomsorgsavgifter.

25 §. Inkomster som beaktas då avgiften fastställs

Som avgiftsgrundande inkomst räknas

- den inkomst som barnet har,
- den inkomst som den vårdnadshavare som bor med barnet har samt
- om barnet bor med endast en vårdnadshavare, den inkomst som en person som är sammanboende med vårdnadshavaren i äktenskap eller i äktenskapsliknande eller i stadigvarande former i gemensamt hushåll har.

Som avgiftsgrundande inkomst betraktas betalda underhållsbidrag för barn, periodiska underhåll till en tidigare make samt en förmån som ska betalas i pengar och vilken i samband med en överlåtelse av en fastighet har förbehållits för en viss tid eller livstid.

26 §. Inkomster som inte beaktas då avgiften fastställs

Som avgiftsgrundande inkomst räknas inte

- barnbidrag,
- handikappbidrag, vårdbidrag och vårdbidrag för pensionstagare,
- barnförhöjning enligt folkpensionslagstiftningen,
- bostadsbidrag,
- sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas med stöd av olycksfallsförsäkring,
- stöd som betalas med anledning av fullgörande av tjänstgöring som avses i militärunderstödslagen (FFS 781/1993),
- studiestöd,

h) stöd för deltagande i sysselsättningsfrämjande utbildning enligt landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning,

i) ersättning för uppehälle enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (FFS 566/2005),

j) sysselsättningsstöd enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet,

k) stipendier och andra understöd som utbetalas för studier, praktik eller annan behörighetshöjande verksamhet,

l) stöd för närståendevård,

m) stöd för vård av barn i hemmet samt

n) familjevårdararvode enligt landskapslagen (2015:18) om tillämpning av familjevårdarlagen.

27 §. Mat i barnomsorgen

Ett barn som deltar i daghemsverksamheten och fritidshemsverksamheten ska erbjudas hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov.

28 §. Definitioner

Med *heltidsomsorg* avses barnomsorg i kommunal daghemsverksamhet som i medeltal överstiger 35 timmar per vecka. (2022/55)

Med *halvtidsomsorg* avses barnomsorg i kommunal daghemsverksamhet som i medeltal uppgår till högst 25 timmar per vecka. (2022/55)

Till *familjen* hör den eller de vårdnadshavare som bor med barnet. Till familjen hör även den som vårdnadshavaren stadigvarande i äktenskap, registrerat partnerskap eller under äktenskapsliknande former har gemensamt hushåll med och som inte är barnets vårdnadshavare. Till familjen hör även de barn för vilka dessa är underhållsskyldiga om de bor i samma hushåll.

6 kap. Privat barnomsorg**29 §. Allmänt**

Huvudmannen för privat barnomsorg är en fysisk eller juridisk person. Privat barnomsorgsverksamhet kan bedrivas med eller utan samhällsstöd.

Den som vill bedriva privat daghems- eller fritidshemsverksamhet ska ansöka om tillstånd hos landskapsregeringen innan verksamheten inleds.

Med en förläggningkommun avses den kommun i vilken barnomsorgsverksamheten bedrivs.

30 §. (2020/52) Krav på privat barnomsorg utan samhällsstöd

Privat barnomsorg som bedrivs utan samhällsstöd ska uppfylla de krav som följer av bestämmelserna i 2-5 §§ i del I och 2 § i del II. För verksamheten ska tillstånd sökas enligt 32 § i del II.

31 §. (2020/52) Rätt till samhällsstöd

En fysisk eller juridisk person som bedriver privat barnomsorg har rätt till samhällsstöd om verksamheten beviljats tillstånd enligt 32 § i del II och om de krav uppfylls som följer av bestämmelserna i 2-6 §§ i del I samt 2 §, 5-7 §§, 9-12 §§ och 17-18 §§ i del II.

32 §. Ansökan om tillstånd för privat barnomsorg

En huvudman som har för avsikt att bedriva privat barnomsorg ska ansöka om tillstånd för detta hos

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

landskapsregeringen innan verksamheten inleds eller väsentligt förändras. Av ansökan ska framgå

1) huvudmannens namn, företags- eller organisationsnummer, kontaktuppgifter samt namn och kontaktuppgifter till den person som ansvarar för verksamheten,

2) adress och kontaktuppgifter till de ställen där avsikten är att den privata barnomsorgsverksamheten ska inledas,

3) myndigheternas godkännande av de inom- och utomhusutrymmen där avsikten är att den privata barnomsorgsverksamheten ska bedrivas,

4) antal barn som avsikten är att ska delta i den privata barnomsorgsverksamheten,

5) namn och kontaktuppgifter för den person som ska verka som ledare för verksamheten, samt uppgifter om dennes utbildning och arbetslivserfarenhet,

6) antalet övrig personal samt uppgifter om personalens utbildning och uppgift i den privata barnomsorgsverksamheten,

7) utdrag ur straffregistret enligt landskapslagen (2004:3) om kontroll över brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn,

8) (2020/52) arbetsplanen för verksamheten enligt 2 § i del II samt

9) övriga uppgifter som behövs för att bedöma verksamhetens kvalitet, säkerhet, ändamålsenlighet och förenlighet med lag.

Då landskapsregeringen tagit emot en sådan ansökan som avses i 1 mom. ska landskapsregeringen göra en inspektion på verksamhetsstället för att försäkra sig om att verksamhetsmiljön och den barnomsorg som ges där motsvarar de krav som ställs på barnomsorg. Utrymmen som används för permanent boende får inspekteras bara om det är nödvändigt för att garantera att omgivningen är säker och lämpar sig för barnomsorg och om det inte går att kontrollera detta med tillräckligt stor säkerhet utifrån anmälan eller dess bilagor. I övrigt ska det som bestäms i 34 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland följas vid inspektioner. När landskapsregeringen konstaterat att villkoren för privat barnomsorg uppfylls ska landskapsregeringen bevilja tillstånd för att verksamheten inleds eller förändras. Ett tillstånd beviljas för en viss tid eller tillsvidare. (2020/52)

Landskapsregeringen ska meddela förläggningsskommunen om beviljade tillstånd.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2020/52).

33 §. Antagning av barn

Huvudmannen för privat barnomsorg beslutar om antagande av barn.

Huvudmannen för samhällsstödd privat barnomsorg får endast neka antagande av ett barn på grund av brist på barnomsorgsplats.

34 §. Ledning av samhällsstödd privat barnomsorg

Samhällsstödd privat barnomsorg ska ledas av en daghemsföreståndare som svarar för att utrymmen, verksamhetsinnehåll och organisation uppfyller de lagstadgade kraven.

35 §. Taxa för privat barnomsorg

Huvudmannen för privat samhällsstödd barnomsorg ska fastställa en taxa för de avgifter barnets vårdnadshavare ska betala för den barnomsorg barnet utnyttjar. Taxan ska sändas till förläggningsskommunen för kännedom.

36 §. Beräkning av ersättningsandel för privat samhällsstödd barnomsorg

För ett barn som erhåller privat samhällsstödd barnomsorg ska barnets hemkommun betala en ersättningsandel till huvudmannen. Ersättningen gäller sådan barnomsorg som vårdnadshavaren enligt 4 kap. i del II har rätt till för sitt barn. Ersättningen får inte oskäligt avvika från vad en motsvarande kommunal barnomsorgsplats kostar. En kommun kan om särskilda skäl föreligger beviljas rätt av landskapsregeringen att inte betala ut en ersättningsandel till ett privat daghem eller fritidshem. (2020/52)

Ersättningsandelen för privat barnomsorg beräknas för varje barn under de månader verksamheten ansvarar för barnomsorgen och vårdnadshavaren inte samtidigt utnyttjar annan kommunalt finansierad barnomsorg för sitt barn.

Ersättningsandelen

a) för *heltidsomsorg för barn över tre år men under skolåldern* är 90 procent av nettodriftskostnaderna för motsvarande kommunala verksamhet.

b) (2020/52) för *heltidsomsorg för barn under tre år* är 175 procent av den ersättningsandel för heltidsomsorg för barn över tre år som avses i a punkten,

c) för *gruppfamiljedaghem* är 90 procent av nettodriftskostnaderna för motsvarande kommunala verksamhet,

d) för *halvtidsomsorg* är 60 procent av ersättningsandelen för heltidsomsorg som avses i a, b och c punkterna ovan samt

e) för *fritidshemsverksamhet* är 90 procent av nettodriftskostnaderna för motsvarande kommunala verksamhet.

Nettodriftskostnaderna är intäkterna minskade med driftskostnaderna. Driftskostnaderna är lön till personal, sociala avgifter, pensioner, materialinköp, köp av övriga tjänster för den egna serviceproduktionen, hyror, interna utgifter, planmässiga avskrivningar på anläggningstillgångar samt kalkylerad ränta på anläggningstillgångar.

Om kommunen inte har sådan motsvarande verksamhet som avses i 3 mom. ska landskapsregeringen på kommunens ansökan fastställa en ersättningsandel utgående från kostnaderna för motsvarande verksamhet i övriga kommuner på Åland.

Ersättningsandelen ska årligen justeras utgående från kommunens senast fastställda bokslut.

37 §. (2020/52) Förseelser mot bestämmelserna om utövande av privat barnomsorg

Den som trots anmärkning enligt 46 § i del II bedriver privat barnomsorg i strid med bestämmelserna i denna lag, ska för *förseelse mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg* dömas till böter. Tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelsen till Ålands polismyndighet.

7 kap. Stöd för barns utveckling och lärande

38 §. Allmänt

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Stödet ges som allmänpedagogiskt stöd, specialpedagogiskt stöd och mångprofessionellt stöd.

39 §. Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av barnomsorgens dagliga arbete och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling.

40 §. Specialpedagogiskt stöd

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det.

Behovet av specialbarnomsorg utreds av kommunen på begäran av vårdnadshavaren eller av personal i daghemsverksamheten. Utredningen görs av en speciallärare i barnomsorgen i samråd med vårdnadshavarna. På basen av utredningen fattar barnomsorgschefen ett beslut om specialbarnomsorg. De särskilda stödsatserna ska utformas i samråd med barnets vårdnadshavare. Specialläraren i barnomsorgen ska göra upp en individuell plan för barnets specialpedagogiska stöd. Planen ska utvärderas kontinuerligt, dock minst två gånger per år.

41 §. Mångprofessionellt stöd

Om ett barn trots vidtagna stödåtgärder är i behov av ytterligare specialpedagogiska stödåtgärder ska specialpedagogiskt stöd ges som en del av ett mångprofessionellt stöd. I ett mångprofessionellt stöd ingår även de stödtjänster som ges av Ålands hälso- och sjukvård samt de sociala stödtjänster som barnet är i behov av.

Bestämmelser om utredning, beslutsfattande och uppgörande av en individuell plan för barnets specialpedagogiska stöd finns i 40 § i del II. (2020/52)

8 kap. Ledningsansvar

42 §. Landskapsregeringens ledningsansvar

Landskapsregeringen har ett övergripande ansvar för utvecklingen av barnomsorgen.

Landskapsregeringen beslutar om en läroplan för barnomsorgen. Läroplanen ska vara samordnad med grundskolans läroplan. (2022/55)

43 §. Kommunens ledningsansvar

Kommunen ska planera, genomföra, uppfölja och utvärdera barnomsorgen i kommunen samt erbjuda barnomsorg under de tider då vårdnadshavarna behöver det i enlighet med vad som följer av bestämmelserna i 4 kap. i del II. (2020/52)

Kommunen ansvarar för att den kommunala barnomsorgen utövas i enlighet med bestämmelserna i denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag.

9 kap. Tillsyn

44 §. Ansvarig myndighet för tillsyn

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är tillsynsmyndighet för den kommunala och den privata barnomsorgen.

45 §. (2020/52) Inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten har rätt att inspektera barnomsorgsverksamheten och de lokaler som används för verksamheten.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla utrymmen och utan hinder av sekretessbestämmelserna ska alla handlingar som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Utrymmen som används för permanent boende får inspekteras bara om det är nödvändigt för att trygga barnens ställning och garantera behörig service. I övrigt ska det som bestäms i 34 § förvaltningslagen för landskapet Åland följas vid inspektioner.

46 §. Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid tillsynen över barnomsorgen konstateras att huvudmannen vid ordnandet eller genomförandet av en verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan tillsynsmyndigheten ge huvudmannen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten, en anmärkning.

Tillsynsmyndigheten kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på ett behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande som givits av tillsynsmyndigheten enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

47 §. Förelägganden och tvångsmedel

Om det vid en inspektion upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar barnens välbefinnande och säkerhet eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag kan tillsynsmyndigheten meddela ett föreläggande om hur de ska avhjälpas.

När ett föreläggande meddelas ska det utsättas en tid inom vilken nödvändiga åtgärder ska vidtas. Tillsynsmyndigheten kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten eller en del av den avbryts, förplikta huvudmannen att iaktta det föreläggande som avses i 1 mom. Om barnens säkerhet kräver det kan tillsynsmyndigheten bestämma att verksamheten eller en del av den omedelbart ska avbrytas.

Beslut som fattats av tillsynsmyndigheten om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

10 kap. Särskilda bestämmelser

48 §. Vård vid olycksfall

Ett barn som råkat ut för ett olycksfall i barnomsorgsverksamheten har rätt till avgiftsfri vård.

DEL III GRUNDSKOLAN

1 kap. Läroplikt och rätt till skolgång**1 §. Läroplikt**

Ett barn som har sin hemort på Åland enligt lagen om hemkommun är läropliktigt.

Läroplikten innebär en skyldighet för barnet att inhämta grundskolans lärokurs. Läroplikten kan uppfyllas i grundskolan, i en ersättande grundskola eller genom hemundervisning i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Läroplikten börjar höstterminen det år barnet fyller sju år. Ett barn som på grund av intellektuell funktionsnedsättning inte kan få undervisning i den nioåriga grundskolan blir läropliktigt det år då det fyller sex år.

Läroplikten upphör då eleven uppfyllt sin skyldighet enligt 2 mom. eller senast efter tio år och för ett barn med funktionsnedsättning som avses i 3 mom. senast efter elva år.

2 §. Rätt till skolgång

Varje läropliktigt barn ska erbjudas möjlighet att uppfylla sin läroplikt i grundskolan i sin hemkommun eller i en motsvarande skola för syn- och hörselskadade barn. Kommunen ska även ordna grundskoleundervisning för barn som inte har sin hemkommun på Åland om barnet på grund av sina vårdnadshavares arbete, studier, sjukdom eller motsvarande skäl är bosatt i kommunen. Av särskilda skäl ska kommunen även ordna grundskoleundervisning för andra barn som vistas i kommunen.

Rätten till skolgång börjar då barnet blir läropliktigt. Kommunen kan av särskilda skäl på ansökan av vårdnadshavaren ge ett barn rätt att börja sin skolgång ett år tidigare eller ett år senare än det år då barnet blir läropliktigt.

Rätten till skolgång upphör då barnet gått igenom grundskolan, men senast den 31 juli det år då eleven fyller 18 år.

Trots bestämmelserna i 3 mom. har en person som fyllt 18 år och som saknar ett avgångsbetyg från grundskolan rätt till grundskoleutbildning för andra än läropliktiga i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. i del III. (2020/52)

3 §. Elevernars skyldigheter

En elev som fullgör sin läroplikt i grundskolan har närvaroplikt och ska utföra sina uppgifter samvetsgrant.

Om en elevs rätt till frånvaro från skolgången bestäms i utbildningsstadgan. Närmare bestämmelser om utbildningsstadgan finns i 4 § i del VI. (2020/52)

Eleverna ska uppträda hänsynsfullt, följa skolans trivselstadga samt hantera skolans egendom med respekt.

Om en elev inte iakttar vad som bestäms i 1 eller 3 mom. kan skolan vidta fostrande samtal och disciplinära åtgärder enligt 13 kap. i del III. (2020/52)

4 §. Vårdnadshavarens ansvar för att barnet fullgör sin läroplikt

Vårdnadshavaren för ett läropliktigt barn ska se till att barnet fullgör läroplikten.

En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som inte fullgör sin läroplikt kan dömas till böter för försummad tillsyn över läropliktigt.

2 kap. Målsättning, undervisning och läroämnen**5 §. Målsättning**

Grundskolan ska ge en allmänbildande grundutbildning och ge eleven verktyg som främjar möjligheterna till livslångt lärande. Grundskolan ska i undervisning och övrig verksamhet ge alla elever likvärdiga möjligheter att inhämta och utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs för en harmonisk och allsidig personlig utveckling. Verksamheten i grundskolan ska stå på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Grundskolan ska vara tillgänglig för alla och stöda elevens utveckling till en trygg, kreativ och ansvars-kännande människa och en aktiv samhällsmedborgare.

Grundskolans fostrande verksamhet stöder hemmen och vårdnadshavarna i att främja barnets förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnets sociala färdigheter och sunda självkänsla.

Verksamheten främjar de färdigheter och kunskaper som behövs för att leva miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart. Verksamheten främjar demokratiska värderingar, demokratiska arbetsmetoder, jämställdhet, jämlikhet och fredsvilja. Verksamheten främjar mänskliga rättigheter och motverkar aktivt all form av kränkande behandling.

Undervisningen ska ge eleverna insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen och kulturen.

Grundskoleutbildningen för personer som har passerat läropliktsåldern har som särskilt mål att med beaktande av elevens livserfarenhet, situation, ålder samt språkliga och kulturella bakgrund ge eleven en möjlighet att förvärva de kunskaper och färdigheter som ingår i grundskoleutbildningen och förbättra sin lärandeförmåga och sina förutsättningar för fortsatta studier.

6 §. Undervisningen i grundskolan

Grundskolans lärokurs omfattar nio läsår.

Undervisningen i grundskolan bedrivs i form av allmänundervisning, specialundervisning och träningsundervisning. Undervisningen ordnas som närundervisning, distansundervisning och som verksamhet utanför skolan. Den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning. (2020/132)

Kommunen ska enligt behov ordna förberedande undervisning för en nyanländ elev med ett annat modersmål än svenska. Efter den förberedande undervisningen kan eleven få ämnesspecifik stödundervisning i svenska. Närmare bestämmelser om förberedande undervisning utfärdas i landskapsförordning. (2021/27)

7 §. Läroämnen

I grundskolan ges undervisning i läroämnen som dels är gemensamma för alla elever, dels valfria för den enskilda eleven.

De gemensamma läroämnena är svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik, biologi, geografi, kemi, fysik, omgivningskunskap, sam-

hållskunskap, historia, religions- och livsåskådningskunskap, hälsokunskap, elevhandledning, hemkunskap, idrott, bildkonst, musik och slöjd.

Utöver de gemensamma läroämnena svenska och engelska ska eleven under grundskoletiden ges möjlighet att välja minst två språk som valfria ämnen. Kommunen beslutar vilka av språken finska, franska, ryska, spanska och tyska som tillhandahålls som valfria ämnen.

Kommunerna kan som valfritt läroämne erbjuda elever med ett annat hemspråk än svenska undervisning i elevens hemspråk, om hemspråksundervisningen utgör en förutsättning för elevens inläring av svenska språket.

Inom det mångprofessionella stöd som avses i 20 § i del III kan kommunen bevilja undantag från bestämmelserna i 1–3 mom. (2020/52)

Eleven beslutar tillsammans med vårdnadshavaren om vilka valfria läroämnen eleven ska delta i. Skolan har rätt att göra de ändringar i valen som ett ändamålsenligt ordnande av undervisningen kräver. Innan ändringarna görs ska eleven och vårdnadshavaren höras.

Närmare bestämmelser om timfördelningen utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

7a §. (2020/52) *Försöksverksamhet*

Landskapsregeringen kan ge huvudmannen för en grundskola rätt till försöksverksamhet i syfte att utveckla utbildningen eller undervisningen. Vid en försöksverksamhet får huvudmannen göra avvikelser från bestämmelserna om ämnen, ämneshelheter och timfördelningen i denna lag och i den förordning som utfärdats med stöd av den.

Huvudmannen ska ansöka om tillstånd till försöksverksamhet hos landskapsregeringen. Ansökan ska innehålla en beskrivning av hur försöket ska genomföras och de avvikelser från timfördelningen som kommer att göras. Landskapsregeringen ska ge tillstånd till försöksverksamhet om huvudmannen har förutsättningar att genomföra försöket på ett sätt som motsvarar syftet och utan att äventyra elevernas undervisningsrelaterade rättigheter. Ett tillstånd kan beviljas för högst tre år och förlängas med högst två år.

8 §. *Rätt till individuell elevhandledning*

En elev som har gått ut grundskolan och inte erhållit en studieplats inom utbildning på gymnasienivå har rätt till elevhandledning från sin tidigare grundskola under ett år efter att läroplikten har upphört.

9 §. *Distansundervisning för läropliktiga*

Med distansundervisning för läropliktiga avses en undervisningssituation som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där läraren inte är på samma plats som eleven men där eleven och läraren bör kunna interagera i realtid.

Undervisningen i grundskolan kan ordnas som distansundervisning

1) om skolan saknar en behörig lärare i det aktuella ämnet och en sådan inte har kunnat anställas,

2) om distansundervisning objektivt motiveras av ett pedagogiskt mervärde,

3) för elever som har rätt till undervisning i särskilda situationer i enlighet med bestämmelserna i 24 § i del III eller

4) om förutsättningarna för distansundervisning i exceptionella situationer enligt 9a § i del III uppfylls. (2020/132)

Distansundervisning ges av en lärare som är anställd vid en åländsk skola och tas emot av en elev på Åland. Varje grundskola på Åland ska ha möjlighet att ta emot och ge distansundervisning. Bestämmelser om distansundervisning ska ingå i skolans arbetsplan.

Vid distansundervisning ska skolan värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevens möjligheter till kommunikation som främjar lärande. (2020/132)

Bestämmelser om distansundervisning för andra än läropliktiga finns i 45 § i del III. (2020/52)

Närmare bestämmelser om distansundervisning utfärdas i en landskapsförordning.

Tidigare 2-5 mom. har blivit 3-6 mom. genom (2020/132)

9a §. (2020/132) *Distansundervisning i exceptionella situationer*

Med distansundervisning i exceptionella situationer avses distansundervisning som ges till en eller flera elevgrupper eller enskilda elever då landskapsregeringen eller någon annan myndighet helt eller delvis stängt en grundskola med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) för att närundervisning inte kan ordnas på ett tryggt sätt.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska elevens rätt till undervisning tryggas i enlighet med bestämmelserna i denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Distansundervisning i exceptionella situationer får endast i undantagsfall ordnas för elever i årskurserna 1-3, för elever som får mångprofessionellt stöd med stöd av 20 § i del III eller för elever som omfattas av förlängd läroplikt med stöd av 1 § 3 mom. i del III.

Om det genom en helhetsbedömning av en elevs situation konstateras att eleven saknar förutsättningar att följa undervisning som ordnas som distansundervisning kan eleven undantas från distansundervisning i exceptionella situationer. Bedömningen görs av elevens lärare i samråd med skolans rektor eller förestandare efter att elevens vårdnadshavare blivit hörd.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska kommunen ordna sådant stöd för lärande och skolgång som avses i 18-23 §§ i del III och sådana barn- och elevhälsojänster som avses i del IV på det sätt som är möjligt med tanke på de särskilda omständigheterna.

För de elever som omfattas av distansundervisning i exceptionella situationer ska kommunen ordna en avgiftsfri måltid under alla arbetsdagar.

Det organ som ansvarar för förvaltningen av kommunens utbildningsverksamhet fattar beslut om övergång helt eller delvis till distansundervisning i exceptionella situationer. Beslut om distansundervisning i särskilda situationer får fattas för högst en månad åt gången.

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

Närmare bestämmelser om distansundervisning i exceptionella situationer kan utfärdas i en landskapsförordning.

3 kap. Styrdokument**10 §. Läroplan**

Landskapsregeringen ska anta en läroplan för grundskolan och grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga. I läroplanen ska målen och innehållet fastställas för undervisningen och den övriga verksamheten i grundskolan.

11 §. (2020/52) Utbildningsstadga

Kommunfullmäktige ska enligt 4 § i del VI anta en utbildningsstadga för grundskolan med de allmänna grunderna för grundskolans verksamhet.

12 §. Arbetsplan och trivselstadga

Varje grundskola ska göra en arbetsplan för läsåret som baserar sig på läroplanen. I arbetsplanen ska det finnas bestämmelser om skolans verksamhet under läsåret.

För att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolan ska skolan ha en trivselstadga. Trivselstadgan ingår i arbetsplanen.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen och skickas till landskapsregeringen för kännedom. (2020/52)

4 kap. Läsår och skolarbete**13 §. Läsår**

Grundskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli.

14 §. Elevernas skolarbete

Landskapsregeringen fastställer antalet arbetsdagar för elevernas skolarbete så att de omfattar högst 190 arbetsdagar per läsår. Om självständighetsdagen, trettondagen eller första maj infaller på en annan vardag än en lördag ska de dagarna frånräknas arbetsdagarna.

Elevernas skolarbete börjar i augusti och slutar senast i juni. Landskapsregeringen fastställer vilken dag läsåret börjar och slutar samt läsårets lovdagar. Eleverna och deras vårdnadshavare ska i god tid underrättas om dessa tidpunkter.

15 §. Arbetsdag

Med arbetsdag avses skoldagar av den längd som fastställs i arbetsplanen.

Arbetsdagen består av lektioner som pågår 60 minuter där undervisning och rastaktiviteter varvas. Minst 25 procent av arbetsdagen ska användas till rastaktiviteter och måltider.

Arbetsdagen delas in så att det är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder och utvecklingsnivå, funktionsnedsättning, läroämnet eller det arbetssätt som tillämpas vid undervisningen.

16 §. Elevernas arbetsmängd

Elevernas arbetsmängd får inte vara större än att de, med beaktande av arbetsdagens längd, skolvägen och

hemuppgifterna, får tillräcklig tid för vila, rekreation och fritidsintressen.

Närmare bestämmelser om elevernas arbetsmängd per dag och per vecka kan utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

5 kap. Stöd för lärande och skolgång**17 §. Stöd för lärande och skolgång**

Varje elev i grundskolan har rätt till handledning och stöd enligt behov för sitt lärande och sin skolgång. Stöden ges som allmänpedagogiskt stöd, specialpedagogiskt stöd och mångprofessionellt stöd.

18 §. Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av skolans dagliga undervisning och handledning och riktar sig till en elev som tillfälligt behöver stöd för sitt lärande och sin skolgång. Alla elever har vid behov rätt till allmänpedagogiskt stöd. En elev som tillfälligt blivit efter i studierna eller behöver kortvarigt stöd för sitt lärande har rätt att få stödundervisning.

19 §. Specialpedagogiskt stöd

Det specialpedagogiska stödet ges då elevens behov av stöd inte längre kan anses vara tillfälligt utan regelbundet och då situationen kräver flera stödåtgärder samtidigt. Alla stödinsatser, förutom specialundervisning på heltid, kan användas. Ett åtgärdsprogram ska göras upp för eleven.

Ett skriftligt beslut om specialpedagogiskt stöd fattas av skolföreståndaren eller skolans rektor efter att en pedagogisk bedömning gjorts av den ansvariga läraren. Ärendet bereds av skolans barn- och elevhälso-grupp i enlighet med 8 § i del IV. (2020/52)

20 §. Mångprofessionellt stöd

Det mångprofessionella stödet ges till en elev som trots vidtagna stödåtgärder inte når målen för grundskolans allmänna läroplan. Det mångprofessionella stödet innebär att eleven följer en individuellt anpassad lärokurs i ett eller flera läroämnen. För överföring till mångprofessionellt stöd ska ett skriftligt beslut fattas. I beslutet om överföring ingår även beslut om i vilka läroämnen som eleven ska följa anpassad lärokurs. En individuell plan ska göras upp för eleven.

Om en elev har anpassad lärokurs i tre eller flera läroämnen kan ett beslut om mångprofessionellt stöd i specialklass fattas.

Beslut om mångprofessionellt stöd fattas av grundskolechefen eller utbildningschefen efter att en pedagogisk utredning gjorts av en speciallärare. Ärendet bereds av skolföreståndaren eller skolans rektor. Innan beslut fattas ska eleven och vårdnadshavaren samt andra sakkunniga höras. (2021/27)

Behovet av fortsatt mångprofessionellt stöd ska granskas av den ansvariga läraren åtminstone efter årskurs två samt under årskurs sex och åtta. Om det inte finns ett fortsatt behov av mångprofessionellt stöd genom individuellt anpassad läroplan, ska den ansvariga läraren anhålla hos grundskolechefen eller utbildningschefen om att eleven överförs till allmän

lärokurs. Grundskolechefen eller utbildningschefen fattar ett skriftligt beslut i ärendet. (2020/52)

21 §. (2020/52) *Tolknings- och biträdestjänster och hjälpmedel*

En elev som får stöd i sitt lärande och skolgång enligt 18-20 §§ i del III eller annars är i behov av särskilt stöd har rätt att få sådana tolknings- och biträdestjänster och hjälpmedel vilka är en förutsättning för elevens deltagande i undervisningen.

Beslut om tolknings- och biträdestjänster och hjälpmedel kan ingå i beslutet om specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd enligt 19 eller 20 §§. I övriga fall fattar skolförståndaren eller skolans rektor ett skriftligt beslut om tolknings- och biträdestjänster och hjälpmedel efter att en bedömning av behovet gjorts av den ansvariga läraren.

Tolknings- och biträdestjänster och hjälpmedel är avgiftsfria för eleven enligt 62 § 2 mom. i del III.

22 §. *Träningsundervisning*

En elev som på grund av en intellektuell funktionsnedsättning inte kan följa grundskolans allmänna läroplan ska fullgöra sin läroplikt inom träningsundervisningen och har elvaårig läroplikt. En individuell plan ska göras upp för eleven.

Ett beslut om överföring till träningsundervisning fattas av grundskolechefen eller utbildningschefen med sektorsövergripande utlåtanden som grund. Innan beslutet fattas ska eleven och vårdnadshavaren samt eventuellt andra sakkunniga höras.

Närmare bestämmelser om träningsundervisning utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

23 §. *Åtgärdsprogram och individuell plan*

Då ett beslut om specialpedagogiskt stöd eller ett beslut om flexibel undervisningsform fattas ska ett åtgärdsprogram tas fram för ordnandet av undervisningen.

Då ett beslut om mångprofessionellt stöd eller ett beslut om träningsundervisning fattas ska en individuell plan tas fram för ordnande av undervisningen.

Åtgärdsprogrammet och den individuella planen ska tas fram i samarbete med eleven och vårdnadshavaren om det inte finns ett uppenbart hinder för det. Åtgärdsprogrammet och den individuella planen ska granskas i enlighet med elevens behov, dock ska åtgärdsprogrammet granskas minst en gång per termin och den individuella planen minst en gång per läsår.

Närmare bestämmelser om åtgärdsprogrammet och om den individuella planen utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

24 §. *Undervisning i särskilda situationer*

En elev som på grund av psykiska eller fysiska hälsoskäl inte kan gå i skolan har rätt till undervisning i särskilda situationer. Syftet med undervisningen i särskilda situationer är att upprätthålla lärandet då eleven vårdas eller rehabiliteras. (2020/52)

Huvudmannen för skolan där eleven är inskriven ansvarar för undervisningen. Skolförståndaren eller

rektorn beslutar om undervisning i särskilda situationer på ansökan av eleven eller elevens vårdnadshavare eller på initiativ av skolan.

Närmare bestämmelser om undervisning i särskilda situationer utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

25 §. *Flexibel undervisningsform*

Med flexibel undervisningsform avses individanpassad undervisning, lärande och stöd för utveckling som ordnas i enlighet med den allmänna läroplanen i en alternativ lärmiljö. Syftet med flexibel undervisningsform är att minska avbrotten i grundskoleutbildningen och förbättra elevens möjligheter att få ett avgångsbetyg.

Flexibel undervisningsform förutsätter inte ett beslut om anpassad lärokurs. Skolförståndaren eller rektorn beslutar om flexibel undervisningsform på ansökan av eleven eller elevens vårdnadshavare eller på initiativ av skolan.

Undervisningen ordnas i små grupper i skolan, på arbetsplatser eller i andra lärmiljöer med hjälp av sektorsövergripande samarbete och stöd- och rådgivningstjänster.

Då ett beslut om flexibel undervisningsform fattas ska ett åtgärdsprogram eller en individuell plan som avses i 23 § i del III tas fram för ordnandet av undervisningen. (2020/52)

Närmare bestämmelser om flexibel undervisningsform utfärdas i landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

26 §. *Särskilda undervisningsarrangemang*

Undervisningen för en elev kan delvis ordnas på något annat sätt än enligt det som bestäms i denna lag eller med stöd av den (2020/52)

1) om eleven till någon del redan har kunskaper och färdigheter som motsvarar grundskolans lärokurs,

2) om det med hänsyn till elevens förhållanden och tidigare studier är oskäligt att eleven ska genomgå grundskolans lärokurs eller

3) om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

Om elevens vårdnadshavare inte har gjort någon framställning om att elevens undervisning ska ordnas på de sätt som avses i 1 mom. ska elevens vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörd innan ett beslut fattas. (2020/52)

Skolförståndaren eller skolans rektor fattar beslut om särskilda undervisningsarrangemang.

6 kap. Hemundervisning

27 §. (2020/52) *Allmänt*

Med hemundervisning avses att vårdnadshavaren ansvarar för att ett barn som har sin hemort på Åland enligt lagen om hemkommun uppfyller sin läroplikt enligt 1 § i del III. Vårdnadshavaren ansvarar för att barnet tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan.

28 §. (2020/52) *Anmälan*

Vårdnadshavarna ska läsårsvis skriftligt anmäla till hemkommunen att läroplikten fullgörs genom hem-

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

undervisning. Till anmälan ska fogas en plan över hur vårdnadshavaren ska ordna undervisningen så att hela läroplikten fullgörs. Vid byte av bosättningskommun ska vårdnadshavaren tillstålla den nya kommunen den senaste redogörelsen enligt 29 § 1 mom. i del III över barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen.

29 §. Kommunens tillsyn

Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen prövas av kommunen en gång per termin. Efter tillsynen sammanställer kommunen en skriftlig redogörelse över barnets framsteg vilken ges till vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna ska i god tid innan tillsynen lämna in en redogörelse för periodens arbete. Tillsynen tar fasta på barnets framsteg genom diskussioner med barnet, skriftliga och muntliga prov, praktiska prov, studier och portfolier som beskriver studieresultaten.

Om ingen av barnets vårdnadshavare har svenska som modersmål ska barnets kunskaper i ämnet svenska särskilt uppmärksammas vid tillsynen. Barnet kan delta i den förberedande undervisning för elever med annat modersmål än svenska som grundskolan i hemkommunen ordnar.

Om barnets framsteg vid tillsynen är väsentligt lägre än vad som rimligen kan förväntas ska kommunen meddela vårdnadshavarna detta så att de kan åtgärda bristerna under kommande termin. I ett beslut som gäller bedömningen av ett barn som fullgör sin läroplikt genom hemundervisning får ändring sökas så som föreskrivs i del III 9 kap. 55 §. (2020/52)

Om barnets utveckling och lärande under ett läsår uppvisar allvarliga brister och kommunen anser att barnets läroplikt inte fullgörs genom hemundervisningen och att vårdnadshavaren inte uppfyller sin skyldighet att ansvara för att barnet fullgör sin läroplikt, kan kommunen fatta ett beslut om att avbryta hemundervisningen och kräva att barnet uppfyller läroplikten i grundskolan eller i en ersättande grundskola. Ett beslut om avbrytande av hemundervisning ska fattas skriftligen av grundskolechefen eller utbildningschefen. Ärendet bereds av skolförståndaren eller skolans rektor. Innan beslutet fattas ska barnet och dennes vårdnadshavare samt eventuellt andra sakkunniga höras.

30 §. Betyg

Om vårdnadshavaren vill att ett barn som hemundervisas ska få ett betyg som motsvarar avgångsbetyget eller betyg i enskilda ämnen från grundskolan där man antecknar de fullgjorda studierna samt där kunskapsnivån är bedömd, måste den läropliktiga godkännas i en särskild examen. Anmälan av barnet till denna examen måste göras minst ett år i förväg.

En elev har rätt att efter bedömning få betyg över fullgjord enskild lärokurs.

7 kap. Ersättande grundskolor**31 §. Allmänt**

Huvudmannen för en ersättande grundskola är en enskild fysisk eller juridisk person.

32 §. Tillstånd

Den som vill bedriva ersättande grundskoleverksamhet ska ansöka om tillstånd hos landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan bevilja tillstånd för en enskild fysisk eller juridisk person att bedriva ersättande grundskoleverksamhet om undervisningen i skolan grundar sig på en erkänd pedagogisk teori eller modell.

Landskapsregeringen kan återkalla tillståndet att bedriva ersättande grundskoleverksamhet om det vid tillsynen upptäcks brister eller om förutsättningarna förändras väsentligt.

33 §. Läroplan

Läroplanen för en ersättande grundskola ska sammanställas av skolans direktion och godkännas av landskapsregeringen. Läroplanen får inte stå i strid med läroplanen för grundskolan.

34 §. Tillämpning av bestämmelserna om grundskolan

Bestämmelserna om grundskolan i 3-6 §§ i del I, i 1 § i del II, i 5 §, 7 §, 58-61 §§ och 63-81 §§ i del III, i 1-14 §§ i del IV, i 2 § och 8-11 §§ i del V samt i 3-4 §§ i del VII gäller i tillämpliga delar ersättande grundskolor. (2020/52)

Trots bestämmelserna i 1 mom. får en ersättande grundskola vars verksamhet bedrivs utan samhällsstöd, uppbära skäliga avgifter av eleverna.

35 §. Förvaltning

Förvaltningen av verksamheten i en ersättande grundskola ska skötas av en direktion som tillsätts av huvudmannen för skolan. Direktionen ansvarar för de uppgifter som enligt denna lag ska skötas av kommunen.

Förläggningsskommunen ansvarar för tillsynen över ersättande grundskolor i kommunen. Bestämmelser om tillsyn finns i 85 § i del III. Förläggningsskommunen ska meddela landskapsregeringen om brister som upptäcks vid tillsynen. (2020/52)

36 §. Arbetsordning och arbetsplan

En ersättande grundskola ska ha en arbetsordning för skolan med bestämmelser om de allmänna grunderna för skolans verksamhet. Arbetsordningen antas av skolans direktion.

Den ersättande grundskolan ska göra upp en arbetsplan för läsåret vilken baserar sig på läroplanen och som följer landskapsregeringens anvisningar. I arbetsplanen ska det finnas närmare bestämmelser om skolans verksamhet under läsåret.

Arbetsplanen ska godkännas av direktionen och skickas till förläggningsskommunen och landskapsregeringen för kännedom.

37 §. Antagning av elever

Huvudmannen för en ersättande grundskola beslutar om antagande av barn till skolan, dock så att huvudmannen endast får neka antagande av ett barn på grund av platsbrist.

38 §. Finansiering

En ersättande grundskolas verksamhet kan enligt avtal mellan huvudmannen för den ersättande grund-

skolan och förläggningsskolorna finansieras av förläggningsskolorna.

Om den ersättande grundskolan finansieras av huvudmannen för skolan har huvudmannen rätt till ett stöd av landskapsregeringen för finansieringen av verksamheten. Stödbeloppet för en ersättande grundskola som finansieras av huvudmannen för skolan utgör 20 procent av ett belopp som med skolans elevunderlag som grund beräknas på det sätt som anges i 9 § landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

8 kap. Grundskoleutbildning för andra än läropliktiga

39 §. Rätt till grundskoleutbildning

En person som har sin hemkommun på Åland enligt lagen om hemkommun, har passerat läropliktsåldern och som saknar ett avgångsbetyg från grundskolan, har rätt att avlägga delar av grundskolans lärokurs eller hela lärokursen.

Närmare bestämmelser om grundskoleutbildning för andra än läropliktiga utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

40 §. Innehåll

Grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga består av tre olika skeden beroende på elevens behov av kunskaper, läskunnighetsskedet, inledningsskedet och slutskedet.

Närmare bestämmelser om timfördelningen och utbildningens omfattning utfärdas i en landskapsförordning.

Bestämmelser om innehållet i grundskolans lärokurs för andra än läropliktiga finns i grundskolans läroplan.

Bestämmelserna i 5 kap. i del III om stöd för lärande och skolgång omfattar i tillämpliga delar elever inom denna utbildningsform. (2020/52)

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

41 §. Läskunnighetsskede, inledningsskede och slutskede

Läskunnighetsskedets syfte är att ge eleven elementära läs- och skrivkunskaper samt grundläggande numeriska färdigheter.

Inledningsskedets syfte är att ge eleven behövliga färdigheter i svenska som andraspråk samt övriga färdigheter för en övergång till slutskedet. Utbildningen i inledningsskedet omfattar svenska som andraspråk, engelska, matematik, samhällskunskap och kulturkännedom, miljö- och naturkunskap samt hälsokunskap.

Utbildningen i slutskedet omfattar svenska alternativt svenska som andraspråk, engelska, matematik, religions- och livsåskådningskunskap, historia, samhällskunskap, biologi, geografi, hälsokunskap, fysik, kemi samt idrott.

Eleven har rätt till elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter i inlednings- och slutskedet.

Närmare bestämmelser om de olika skedena utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

42 §. Tillgodoräknande av kunskaper

Elevens tidigare kunskaper ska bedömas och kunskaperna ska tillgodoräknas. Elevens utgångsnivå ska vid behov bestämmas i samarbete med andra myndigheter.

43 §. Individuell studieplan

Utbildningsanordnaren och eleven ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för eleven. I studieplanen fastställs i vilket skede enligt 41 § i del III som studierna inleds, vilka kurser som ska genomgå och vad som i övrigt hör till studiernas centrala innehåll, studietiden, på vilket sätt studierna ska genomgå samt vilka andra faktorer som är av betydelse för att de mål för utbildningen som anges närmare i läroplanen ska uppnås. (2020/52)

Elevens individuella studieplan kan innefatta studieperioder vid andra läroanstalter och praktikperioder.

44 §. Fullföljande och avbrytande av studier

Lärokursen för läskunnighets-, inlednings- och slutskedet omfattar sammanlagt högst fyra år. Den som studerar på heltid ska avlägga studierna inom högst fem år.

En elev anses ha avbrutit studierna om eleven utan att ha anmält ett giltigt skäl uteblir från undervisningen och det är uppenbart att eleven inte slutför studierna i enlighet med sin individuella studieplan.

45 §. Distansundervisning för andra än läropliktiga

Grundskoleutbildning för andra än läropliktiga kan helt eller delvis ordnas som distansundervisning. Med distansundervisning för andra än läropliktiga avses en undervisningssituation som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där läraren inte är på samma plats som eleven. Distansundervisningen ges av en lärare som är anställd vid en åländsk skola och tas emot av en elev på Åland.

Närmare bestämmelser om distansundervisning för andra än läropliktiga utfärdas i en landskapsförordning.

46 §. Studiesociala förmåner

Undervisning, läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial är avgiftsfria för eleven.

Den som studerar på heltid har rätt till en avgiftsfri måltid de arbetsdagar då läroplanen förutsätter att eleven är närvarande på utbildningsstället.

En elev ska beviljas ersättning för transport mellan bostaden och skolan under skolans arbetsdagar om färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer. (2020/52)

Närmare bestämmelser om studiesociala förmåner för andra än läropliktiga utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

47 §. (2020/52) Disciplinära åtgärder

De disciplinära åtgärder som avses i 13 kap. i del III ska tillämpas på den som erhåller grundskoleutbildning för andra än läropliktiga, dock så att en sådan begränsning av rätten att delta i undervisningen som avses i 72 § 3 mom. kan göras för högst ett år.

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

48 §. (2020/52) Elevbedömning

Bestämmelserna om elevbedömning i 9 kap. i del III ska i tillämpliga delar även omfatta grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

9 kap. Elevbedömning**49 §. Elevbedömning**

Eleven och elevens vårdnadshavare ska fortlöpande få information om elevens framsteg i studierna och om elevens arbete, ansvar och samarbete. Eleven ska ges betyg i enlighet med 50 § i del III. Elevens lärande, arbete, ansvar och samarbete ska bedömas mångsidigt. Syftet med elevbedömningen är att leda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar att bedöma sig själv. (2020/52)

Närmare bestämmelser om fortlöpande bedömning av studieprestationerna och om framsteg i studierna utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

50 §. Betyg

Under läsåret ska eleven ges minst ett mellanbetyg och i slutet av läsåret ett läsårsbetyg.

En elev som har inhämtat grundskolans hela lärokurs får ett avgångsbetyg.

En elev som avbryter studierna utan att ha inhämtat grundskolans hela lärokurs eller utan godkänt betyg i alla läroämnen får ett skiljebetyg.

Landskapsregeringen beslutar om betygsformulär och om vilka uppgifter som ska antecknas i betygen. Närmare bestämmelser om elevbedömning genom betyg kan utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

51 §. Bedömning och bedömningsgrunder

Varje enskilt läroämne samt elevens uppförande bedöms av elevens lärare eller, om lärarna är flera, lärarna gemensamt. Eleven och elevens vårdnadshavare har rätt att få uppgifter om bedömningsgrunderna och hur de har tillämpats på bedömningen av eleven.

Ett beslut om kvarstannande på årskursen fattas av skolföreståndaren eller skolans rektor i samråd med elevens lärare. En elev kan kvarstanna på årskursen om eleven inte genomfört de olika läroämnen som ingår i årskursens lärokurs med godkänt resultat, eller om kvarstannande på årskursen är ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Om elevens vårdnadshavare inte har begärt att eleven ska kvarstanna på årskursen ska vårdnadshavaren beredas tillfälle att bli hörd innan ett beslut om kvarstannande på årskursen fattas.

52 §. Beslut om betyg

Beslut om betyg fattas av klassföreståndaren och skolföreståndaren eller rektorn. Skolföreståndaren eller skolans rektor ansvarar för att betyg ges i enlighet med denna lag och bestämmelser utfärdade med stöd av den.

53 §. Höjning av vitsord

Den som har ett avgångsbetyg som utfärdats med stöd av denna lag och som vill höja sitt betyg i ett enskilt läroämne har rätt att göra det. Begäran om att få

höja vitsord ska göras vid den grundskola som eleven fått sitt avgångsbetyg från eller vid en annan skola på Åland som beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

Närmare bestämmelser om höjning av vitsord och var detta kan göras utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

54 §. Utvärdering av anpassad lärokurs (2020/52)

Den som genomgått grundskolan och har ett avgångsbetyg som innehåller anpassad lärokurs i ett eller flera läroämnen har rätt att begära att den grundskola som eleven har sitt avgångsbetyg från utvärderar anpassningen. Om utvärderingen visar att en eller flera anpassningar ska avlyftas ska skolan utfärda ett nytt avgångsbetyg.

Närmare bestämmelser om utvärdering av anpassning av lärokurs utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

55 §. (2020/52) Rättelse av elevbedömning

Bestämmelser om rättelse av elevbedömning och gällande beslut om kvarstannande finns i 3 § i del VII.

10 kap. Elevernas delaktighet**56 §. Elevens rätt till delaktighet**

Elevens delaktighet i utbildningen ska främjas. Utbildningen ska vara tillgänglig för alla och eleven ska ha möjlighet att delta i utvecklingen av den. Eleven ska informeras om alla frågor som direkt berör elevens vardag och ha möjlighet att uttrycka sina åsikter.

Eleverna ska ha tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.

Elevens delaktighet i utbildningen ska anpassas efter elevens ålder, mognad, funktionsnedsättning och förutsättningar. Verksamheten ska planeras som en del av arbetsplanen eller i samband med denna. I planeringen av verksamheten ska delaktighet beaktas i arbetsplanen eller i samband med denna.

57 §. Elevråd

För årskurserna sju till nio ska det finnas ett elevråd som utses av eleverna. För övriga årskurser kan skolan fatta beslut om att ett elevråd ska finnas.

Elevrådet ska höras vid beredningen av arbetsplanen och trivselstadgan och före andra beslut som påverkar eleverna väsentligt. Elevrådet ska leda och samordna elevernas gemensamma aktiviteter och behandla ärenden som gäller eleverna. Elevrådet ska arbeta för att öka elevernas delaktighet och påverkingsmöjligheter.

Kommunen ska höra elevrådet i frågor som berör elever.

Vid varje skola som har ett elevråd ska det finnas en elevrådshandledare med uppgift att stöda och handleda elevrådet i dess uppdrag.

En elev som utsetts till elevrådsrepresentant eller som har ett annat uppdrag att företräda andra elever i frågor som gäller utbildningen, ska få den ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget samt kompensation för den undervisning eleven går miste om på grund av uppdraget.

11 kap. Trygg lärmiljö

58 §. *Lärmiljön*

Alla elever har rätt till en trygg lärmiljö som präglas av säkerhet, trygghet och studiero under hela dagen. Med lärmiljö avses lokaler, platser, grupper och aktiviteter där lärandet sker.

Alla raster ska vara övervakade.

Skolans undervisning är offentlig men skolföreståndaren eller skolans rektor kan av grundad anledning neka tillträde till undervisningen.

59 §. *Inom- och utomhusmiljöer*

En grundskolas lokaler ska vara lämpliga för verksamheten. I lokalerna ska det finnas tillgång till sådan pedagogisk och annan utrustning som behövs för verksamheten.

I anslutning till varje skola ska det finnas ett utomhusområde för elevernas aktiviteter med tillgång till utrustning som främjar lek och rörelse. Utomhusområdet ska vara tryggt att vistas på.

Tillgängligheten i skolans inom- och utomhusmiljöer ska säkerställas.

60 §. *Åtgärder mot kränkande behandling*

Personal vid en grundskola som får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med skolans verksamhet ska anmäla det till en lärare eller till skolföreståndaren eller skolans rektor.

Läraren, skolföreståndaren eller skolans rektor ska skyndsamt utreda omständigheterna kring de kränkande händelserna och vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolföreståndaren, skolans rektor eller den ansvariga läraren ska meddela om trakasserier, mobbning eller våld som skett i skolan eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom, till vårdnadshavaren för den elev som gjort sig skyldig till detta och för den elev som utsatts för detta.

61 §. *Olagliga eller farliga föremål*

En elev får inte medföra eller under arbetsdagen inneha sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller med vilka den egna eller någon annans säkerhet kan äventyras eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom och som det inte finns någon godtagbar orsak att inneha.

12 kap. Studiesociala förmåner

62 §. *Avgifter för skolgången*

Verksamheten och utbildningen i grundskolan är avgiftsfri för eleverna. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läromedel, skoltillbehör, arbetsredskap och arbetsmaterial som behövs för en tidsenlig undervisning och utbildning. Avgifter får inte tas för verksamhet utanför skolan som sker i enlighet med läroplanen.

Elever i behov av särskilt stöd har rätt att avgiftsfritt få sådana tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för att de ska kunna delta i undervisningen.

63 §. *Skolmåltider*

Eleverna ska under varje arbetsdag få en fullvärdig måltid samt, om arbetsdagens längd kräver det, ett mellanmål. Måltiden och mellanmålet ska vara näringsmässigt väl sammansatta och tillräckliga, ändamålsenligt ordnade och övervakade samt avgiftsfria för eleverna.

64 §. *Elevskjuts och ledsagning*

Kommunen ska ordna elevskjuts och ledsagning för

- 1) en elev i årskurserna ett till tre som har en skolväg som är längre än tre kilometer och en elev i årskurs fyra till nio som har en skolväg som är längre än fem kilometer,

- 2) en elev vars skolväg är alltför ansträngande eller farlig med beaktande av elevens ålder eller andra omständigheter samt

- 3) en elev inom träningsundervisningen, om elevskjuts behövs med beaktande av skolvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. (2020/52)

Elevskjutsen och ledsagningen är avgiftsfri för eleven.

Elevskjutsen är ordnad på ett ändamålsenligt sätt om den dagliga skolfärden inklusive väntetider tar högst tre timmar för en elev i årskurs ett till sex eller i specialklass och högst fyra timmar för en elev i årskurs sju till nio.

Om vårdnadshavaren ansökt om att eleven ska gå i grundskolan i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun är kommunen inte skyldig att ordna eller bekosta elevskjuts eller ledsagning.

65 §. *Väntan i skolan*

Om en elev på grund av skolarbetets organisering eller elevskjutsens ordnande måste tillbringa tid i skolan utanför lektionstid ska eleven ha en möjlighet att sköta hemuppgifter eller bedriva andra studier under tillsyn.

66 §. *Inkvartering för elever*

Om skolresan för en elev inte kan ordnas på det sätt som bestäms i 64 § i del III har eleven rätt till fri inkvartering. (2020/52)

Fri inkvartering för en elev omfattar avgiftsfri kost och logi samt skjuts mellan inkvarteringsstället och hemmet den dag då elevernas skolarbete börjar och slutar samt före och efter veckoslut och andra lov dagar.

En elev har inte rätt till fri inkvartering under jul- och sommarloven och inte utan tvingande skäl under annat lov eller vid avbrott i skolarbetet under minst två dagar.

67 §. *Vård vid olycksfall*

Ett barn som råkat ut för ett olycksfall i grundskoleverksamheten, under vägen till och från skolan eller på inkvarteringsstället har rätt till avgiftsfri vård.

13 kap. Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

68 §. *Allmänt*

För att ingripa i och förebygga olämpligt beteende hos en elev kan fostrande samtal och disciplinära åtgärder vidtas i enlighet med vad som närmare bestäms i detta kapitel.

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

Varje grundskola ska göra upp en handlingsplan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Landskapsregeringen utfärdar anvisningar om hur handlingsplanen ska utarbetas. (2020/52)

Huvudmannen för skolan ska följa upp användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder minst en gång per läsår.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2020/52).

69 §. Fostrande samtal

En elev som stör undervisningen eller på något annat sätt bryter mot ordningen i skolan, fuskar eller behandlar andra elever eller skolans personal respektlöst eller på ett sätt som kränker deras människovärde kan som första åtgärd åläggas att delta i ett fostrande samtal i högst två timmar.

Vid ett fostrande samtal specificeras i samråd med eleven den gärning eller försummelse som föranlett samtalet. Vid behov utreds orsakerna till uppförandet samt konsekvenserna av det och de medel som finns för att förbättra elevens uppförande i skolan.

Skolförståndaren eller skolans rektor eller lärare beslutar om fostrande samtal ska hållas. Fostrande samtal ska registreras och vårdnadshavarna ska informeras.

70 §. Utvisning av elev

Läraren kan be en elev som stör undervisningen att avlägsna sig från undervisningsutrymmet för högst den tid som återstår av lektionen, eller utvisa en elev från en skoltillställning.

En elev får inte lämnas utan uppsikt efter att han eller hon har utvisats enligt 1 mom.

71 §. Skriftlig varning

Skolförståndaren eller skolans rektor kan ge en elev en skriftlig varning, om eleven vid upprepade tillfällen betett sig olämpligt eller stort undervisningen eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse.

72 §. Avstängning för en viss tid

En lärare kan i samråd med skolförståndaren eller skolans rektor begränsa en elevs rätt att delta i undervisningen genom avstängning för högst den tid som återstår av skoldagen, om det finns risk för att en annan elev eller någon i skolans personal blir lidande av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller någon annan verksamhet i skolan i hög grad försvåras på grund av elevens störande beteende. En elev vars rätt att delta i undervisningen begränsats får inte lämnas utan uppsikt.

Om en elevs rätt att delta i undervisningen begränsats enligt 1 mom. kan skolförståndaren eller skolans rektor fatta beslut om avstängning för högst en vecka för att utreda fortsatta åtgärder. (2020/52)

Kommunen kan fatta beslut om avstängning från undervisningen av en elev för högst tre månader om eleven har gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse eller om eleven uppenbart har störts undervisningen, utsatt en annan elev för mobbing eller vid upprepade tillfällen betett sig olämpligt och inte låtit rätta sig av en skriftlig varning enligt 71 § i del III. Vid behandlingen av ärendet ska det organ som ansvarar för

socialvården vara representerat på det sätt som följer av bestämmelserna i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen. (2021/27)

73 §. Avlägsnande av en elev som uppför sig störande och äventyrar säkerheten

Om en elev inte lyder en sådan uppmaning att avlägsna sig som avses i 70 § eller 72 § 1 mom. i del III har skolförståndaren, skolans rektor och läraren rätt att avlägsna eleven från undervisningsutrymmet, eller från en skoltillställning. Skolförståndaren, rektorn och läraren har också rätt att avlägsna en elev från skolans område, om eleven inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att rätten att delta i undervisningen har begränsats. (2020/52)

Om en elev som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd har skolförståndaren, rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

Skolförståndaren, rektorn och läraren kan i de situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna eleven. Om skolförståndaren, rektorn eller läraren har använt sig av maktmedel ska han eller hon lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till kommunen.

Bestämmer om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 2 mom. och 7 § i strafflagen (FFS 39/1889).

74 §. Förfarande och verkställighet av disciplinära åtgärder

Innan en elev ges en skriftlig varning enligt 71 § i del III eller stängs av från undervisningen för en viss tid enligt 72 § 2 eller 3 mom. i del III ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras, eleven höras, elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att bli hörd samt annan behövlig utredning inhämtas. Beslut ska utfärdas om en åtgärd enligt 71 § eller 72 § 2 och 3 mom. (2020/52)

Utvisning av en elev och avstängning enligt 70 § och 72 § 1 mom. ska registreras och elevens vårdnadshavare underrättas. (2020/52)

Socialvårdsmyndigheten i den kommun där skolan är belägen ska meddelas om elevens rätt till undervisning begränsas för en längre tid än en arbetsdag.

Kommunen ska ordna undervisningen så att den elev vars rätt till undervisning begränsas genom avstängning inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den elev som stängts av ska en plan utarbetas utgående från arbetsplanen och undervisningen och lärandet ska följa denna plan.

Om en elev har uppfört sig så våldsamt eller hotfullt att säkerheten för en annan elev eller en person som arbetar i skolan eller i ett annat undervisningsutrymme blivit lidande eller allvarligt äventyrats, och det finns en uppenbar risk för att det våldsamma eller

hotfulla uppförandet upprepas, kan ett beslut om avstängning för en viss tid verkställas innan det har vunnit laga kraft. Ett beslut om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om avstängning och ett beslut om den tidpunkt då verkställigheten inleds ska fattas i samband med att beslutet om avstängningen fattas.

75 §. Verkningsarna av ett anhängigt åtal och domstolsbeslut på disciplinärt förfarande

Under den tid då ett åtal mot en elev är anhängigt vid en allmän domstol får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot eleven.

Om en domstol har frikänt en elev, får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av en sådan omständighet som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär åtgärd.

Om en domstol har dömt en elev till straff, får eleven inte av samma skäl påföras en disciplinär åtgärd. Rätten för en elev att delta i undervisningen kan dock begränsas för en viss tid, om det med hänsyn till elevens brott eller omständigheter i samband med det är motiverat.

76 §. (2020/52) Elevhälsotjänster i samband med disciplinära åtgärder

Skolan ska se till att nödvändiga elevhälsotjänster ordnas för en elev som påförts en sådan disciplinär åtgärd som avses i 71 eller 72 §§ i del III.

77 §. Skyldighet för en elev att ersätta skada

Bestämmelser om skyldigheten för en elev att ersätta den skada som han eller hon har orsakat finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974). Skador ska anmälas till elevens vårdnadshavare.

Om det med säkerhet är känt vem som utfört gärningen och denne kan identifieras, kan skolföreståndaren, skolans rektor eller en lärare av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egendom eller utrymmen som eleven avsiktligt eller av oaktamhet smutsat ned eller skapat oreda i. Uppgiften ska utföras under övervakning och den får inte vara farlig eller för tung för eleven med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå. Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften. Om uppgiften utförs vid sidan av elevens arbetsdag ska detta meddelas till elevens vårdnadshavare. Utförandet av uppgiften ska beaktas vid beslut om disciplinära åtgärder enligt denna lag.

14 kap. Granskning och omhändertagande av saker

78 §. (2020/52) Rätt att granska elevens saker

Skolföreståndaren samt skolans rektor och lärare har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över och att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 61 § i del III och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att eleven innehar sådana föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på

ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana.

Eleven ska meddelas orsaken till granskningen innan den utförs. Granskningen av elevens kläder får endast utföras av en person som är av samma kön som eleven. Vid granskningen av elevens kläder ska förutom den som utför granskningen även en annan myndig person som hör till skolans personal närvara. På elevens begäran ska en person som hör till skolans personal och som eleven utser närvara vid granskningen av elevens kläder om denna person är tillgänglig. (2021/27)

En avvikelse från det sätt att utföra granskningen på som föreskrivs i 2 mom. får dock göras om det på grund av ärendets brådskande natur är absolut nödvändigt med tanke på säkerheten. (2021/27)

De rättigheter och skyldigheter som avses i denna paragraf gäller också under den tid som en elev deltar i undervisning eller verksamhet utanför skolan. (2021/27)

79 §. Rätt att omhänderta föremål eller ämnen

Skolföreståndaren samt skolans rektor och lärare har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen ta ifrån en elev ett förbjudet föremål eller ämne eller ett sådant föremål eller ämne som eleven stör undervisningen eller lärandet med.

Om en elev som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas försöker förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har skolföreståndaren samt skolans rektor och lärare rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att frånta eleven föremålet eller ämnet och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen, kan anses vara försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål eller ämnen som äventyrar elevens eller andras säkerhet och föremål eller ämnen som eleven stör undervisningen eller lärandet med.

Maktmedelsredskap får inte användas vid omhändertagande enligt 1 eller 2 mom.

Bestämmer om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 2 mom. och 7 § i strafflagen.

De rättigheter och skyldigheter som avses i denna paragraf gäller också under den tid som en elev deltar i undervisning eller verksamhet utanför skolan.

80 §. (2020/52) Allmänna principer för omhändertagande och granskning

De åtgärder som avses i 78 och 79 §§ i del III ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt. Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga säkerheten och studieron. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas.

En skolföreståndare, rektor eller lärare som använt sig av maktmedel enligt 79 § ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till kommunen. En granskning av en elev och omhändertagande av föremål och

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

ämnen ska registreras. Elevens vårdnadshavare ska så fort som möjligt informeras om åtgärder enligt 78 och 79 §§.

Huvudmannen för skolan ska följa upp användningen av de åtgärder som avses i 78 och 79 §§ minst en gång per läsår.

81 §. Överlämnande och förstörande av omhändertagna föremål och ämnen

Föremål eller ämnen som använts för att orsaka störningar och som omhändertagits av skolföreståndaren, skolans rektor eller en lärare med stöd av 79 § i del III ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen. Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter efter lektionen ska det föremål eller ämne som använts för att orsaka störningar överlämnas till eleven senast vid arbetsdagens slut. (2020/52)

Förbjudna föremål och ämnen överlämnas till elevens vårdnadshavare. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet om eleven eller dennes vårdnadshavare inte har laglig rätt att inneha dem.

Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt. Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits.

Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras. Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras.

15 kap. Skoldistrikt och ort för skolgång

82 §. Skoldistrikt

Kommunen utgör ett skoldistrikt. Kommunen kan vid behov delas in i flera skoldistrikt så att det finns en skola i varje distrikt. Då kommunen delas in i skoldistrikt ska bebyggelsen, skolornas placering och kommunikationerna beaktas så att elevernas skolresor blir så trygga och korta som möjligt.

Ett skoldistrikt kan vara gemensamt för två eller flera kommuner.

83 §. Ort för skolgången

En elev ska gå i den grundskola till vars skoldistrikt eleven hör.

Trots bestämmelserna i 1 mom. kan kommunen

1) på ansökan av vårdnadshavaren bevilja en elev rätt att av särskilda skäl gå i en skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun,

2) av särskild orsak bestämma att en elev temporärt under ett eller flera läsår ska gå i någon annan av kommunens grundskolor än i den till vars distrikt eleven hör,

3) bestämma att en viss del av undervisningen i en skola ordnas i en skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun samt

4) bestämma att en elev med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i skola i en annan kommun.

84 §. Gemensamma grundskolor

Två eller flera kommuner kan ha gemensamma grundskolor. En gemensam grundskola förvaltas av den kommun som skolan är belägen i eller av ett kommunalförbund.

16 kap. Ledning, tillsyn och utvärdering (2021/27)

84a §. (2021/27) Ledningsansvar

Landskapsregeringen har ett övergripande ansvar för utvecklingen av grundskolan.

85 §. (2020/52) Tillsynsmyndighet

Landskapsregeringen är tillsynsmyndighet för den kommunala grundskolan. Förläggningsskommunen ansvarar i enlighet med 35 § 2 mom. i del III för tillsynen över ersättande grundskolor.

86 §. Inspektionsrätt (2021/27)

Tillsynsmyndigheten har rätt att inspektera grundskoleverksamheten och lokaler som grundskolan använder i sin verksamhet. En inspektion får göras utan förhandsanmälan. Skolan är på begäran skyldig att utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna upplysningar och lägga fram alla handlingar som är nödvändiga för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge tillsynsmyndigheten handräckning för utförandet av en inspektion.

Över en inspektion ska det föras protokoll.

87 §. Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid tillsynen konstateras att huvudmannen vid ordnandet eller genomförandet av en verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan tillsynsmyndigheten ge huvudmannen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning.

Tillsynsmyndigheten kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på ett behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande som givits av tillsynsmyndigheten enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

88 §. Förelägganden och tvångsmedel

Om det vid en inspektion upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar elevernas välbefinnande och säkerhet eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag kan tillsynsmyndigheten meddela ett föreläggande om hur de ska avhjälpas.

När ett föreläggande meddelas ska det utsättas en tid inom vilken nödvändiga åtgärder ska vidtas. Tillsynsmyndigheten kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten eller en del av den avbryts, förplikta huvudmannen att iaktta det föreläggande som avses i 1 mom. Om elevernas säkerhet kräver det kan tillsynsmyndigheten bestämma att verksamheten eller en del av den omedelbart ska avbrytas.

Beslut som fattats av tillsynsmyndigheten om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

89 §. Utvärdering av utbildningen i grundskolan

Skolans huvudman ska utvärdera utbildningen och delta i den utvärdering som landskapsregeringen beslutar om.

Målsättningen med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås, att stöda en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för lärande.

DEL IV BARN- OCH ELEVHÄLSA**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. (2020/52) Syfte**

Barn- och elevhälsan ska arbeta förebyggande och främjande samt upprätthålla barnens och elevernas utveckling och lärande, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande. Barn- och elevhälsan ska arbeta för att säkerställa tidigt stöd för dem som behöver det och främja samarbetet med barnens och elevernas familj och andra närstående.

Verksamheten inom barn- och elevhälsan genomförs som ett sektorsövergripande samarbete mellan huvudmannen för barnomsorgen och grundskolan, Ålands hälso- och sjukvård, socialväsendet samt vid behov andra samarbetspartner.

2 §. (2020/52) Barn- och elevhälsojourer

Barn- och elevhälsans tjänster omfattar psykolog- och kuratorstjänster enligt 3 § i del IV, stöd för barns och elevers utveckling och lärande enligt 7 kap. i del II och 5 kap. i del III samt rådgivningstjänster för barn under läropliktens åldern och skolhälsovård för elever i grundskolan enligt 28 och 29 §§ i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

3 §. Barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster

Med psykolog- och kuratorstjänster avses att barn- och elevhälsans psykolog och kurator ger stöd och handledning för att främja barns och elevers inlärning och välbefinnande och sociala färdigheter. Psykolog- och kuratorstjänsterna ska även främja samarbetet mellan barnens och elevernas familj och andra närstående.

Bestämmelser om behörighetsvillkor för att verka som psykolog och kurator inom barn- och elevhälsan utfärdas i en landskapsförordning.

2 kap. Särskilda bestämmelser**4 §. Ansvar för ordnandet**

Kommunen ansvarar för att barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster och stöd för barns och elevers utveckling och lärande ordnas. När kommunen ordnar tjänsterna ska den samarbeta med Ålands hälso- och sjukvårds skolhälsovårdspersonal.

Kommunen ansvarar för att ett barn som har sin hemort i kommunen och som fullgör sin läroplikt genom hemundervisning har tillgång till barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster.

Huvudmannen för en privat barnomsorgsenhet eller en ersättande skola ansvarar för att barnen och elev-

erna har tillgång till barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster.

5 §. Skyldighet att informera och handleda

Huvudmannen för utbildningsverksamheten ansvarar för att barnen och eleverna samt deras vårdnadshavare får information om sådan barn- och elevhälsa som barnen och eleverna har tillgång till.

Barnomsorgens, grundskolans och barn- och elevhälsans personal ska vägleda barnen och eleverna till de tjänster inom barn- och elevhälsan som de behöver.

6 §. Barn- och elevhälsoplan

Varje barnomsorgsenhet och grundskola ska i arbetsplanen beskriva hur barn- och elevhälsan ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Landskapsregeringen utfärdar närmare anvisningar om vad barn- och elevhälsoplanen ska omfatta.

7 §. (2020/52) Barn- och elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga

I den välfärdsplan för barn och unga som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns en beskrivning av hur barn- och elevhälsoverksamheten genomförs i kommunens barnomsorg och grundskolor.

8 §. Barn- och elevhälsogrupper

I barnomsorgsenheterna och i grundskolorna ska det finnas en barn- och elevhälsogrupp som ansvarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av barn- och elevhälsan.

Barn- och elevhälsogrupperna ansvarar också för ärenden som gäller utredning av stödbehovet av specialpedagogiskt och mångprofessionellt stöd enligt 19 och 20 §§ i del III och för hur barn- och elevhälsojourer ska ordnas för ett enskilt barn eller för en enskild elev eller för en viss grupp av barn respektive elever. (2020/52)

Vid behandlingen av ett ärende som gäller ett enskilt barn eller en enskild elev ska bestämmelserna om barnens och elevernas samt deras vårdnadshavares ställning inom elevhälsan enligt 12 § i del IV beaktas. Detsamma gäller vid behandlingen av ett ärende som gäller en grupp av barn respektive elever, om enskilda barn eller elever kan identifieras. (2020/52)

En medlem i barn- och elevhälsogrupperna får inte använda de sekretessbelagda uppgifter som han eller hon får tillgång till som medlem i gruppen för något annat ändamål än barn- och elevhälsa.

9 §. Kontakt för att anlita barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster

Om en anställd vid barnomsorgen, grundskolan eller inom barn- och elevhälsan bedömer att barn- och elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster behövs för att förebygga eller övervinna lärandesvårigheter eller sociala eller psykiska svårigheter hos ett barn eller en elev, ska den anställde tillsammans med barnet eller eleven utan dröjsmål kontakta barn- och elevhälsans psykolog eller kurator och lämna de uppgifter som den anställde känner till och som behövs för bedömningen av stödbehovet. Om det inte är möjligt att ta kontakt tillsammans, ska barnet eller eleven snarast

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

informerar om kontakttagandet och ges möjlighet att samtala om orsakerna till detta.

Även andra personer än de som avses ovan som i sin yrkesuppgift fått veta att ett barn eller en elev behöver stöd, får trots sekretessbestämmelserna kontakta barn- och elevhälsans psykolog eller kurator.

Barnets eller elevens vårdnadshavare ska informeras om kontakttagande, om inte något annat bestäms i lag.

10 §. Rätt till barn- och elevhälsans tjänster

Alla barn och elever ska ha en jämlik tillgång till barn- och elevhälsotjänster.

Ett barn eller en elev ska ges möjlighet till ett personligt samtal med personal från barn- och elevhälsan senast den sjunde arbetsdagen efter det att barnet eller eleven har begärt detta. I brådskande fall ska möjlighet till ett samtal ges senast nästa arbetsdag. Möjligheten till ett personligt samtal gäller också när barnets eller elevens vårdnadshavare eller någon annan har begärt detta, om det inte är uppenbart onödigt.

Utgående från en bedömning som genomförts av barn- och elevhälsans psykolog eller kurator har barnet eller eleven rätt att få tillräckligt stöd och tillräcklig handledning för att problem relaterade till hans eller hennes lärande och utveckling ska kunna förebyggas och övervinnas. Vid behov ska barnet eller eleven hänvisas till andra barn- och elevhälsotjänster och annan verksamhet som stöder barn och unga i behov av särskilt stöd.

11 §. Möjlighet att nå elevhälsovårdare och läkare

Elever ska ha möjlighet att vardagar under tjänstetid få kontakt med elevhälsovården. Bedömning av vårdbehovet och vård som i samband med bedömningen har konstaterats vara medicinskt eller odontologiskt nödvändig ska ordnas i enlighet med landskapslagen om hälso- och sjukvård.

12 §. Barnens, elevernas och deras vårdnadshavares ställning inom barn- och elevhälsan

Barn- och elevhälsans insatser genomförs i samverkan med barnet eller eleven och hans eller hennes vårdnadshavare. Barnets eller elevens egna önskemål och åsikter ska i enlighet med hans eller hennes ålder, mognad och övriga personliga förutsättningar beaktas i åtgärder och avgöranden som gäller honom eller henne.

När barn- och elevhälsogruppen behandlar ett enskilt barn- och elevhälsoärende ska behandlingen grunda sig på barnets eller elevens samtycke, eller om han eller hon inte har förutsättningar att bedöma betydelsen av sitt samtycke, på vårdnadshavarens samtycke.

Ett barn eller en elev får med hänsyn till sin ålder, mognad och övriga personliga förutsättningar samt sakens natur, av vägande skäl förbjuda att hans eller hennes vårdnadshavare deltar i behandlingen av ett barn- eller elevhälsoärende och förbjuda att sekretessbelagda elevhälsouppgifter som gäller honom eller henne lämnas ut till vårdnadshavaren, om detta inte klart strider mot barnets eller elevens intresse. Vårdnadshavaren har inte rätt att förbjuda en minderårig att använda elevhälsotjänster.

13 §. Barn- och elevhälsans journaler

Individuella möten inom barn- eller elevhälsan som omfattas av landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter ska antecknas i en patientjournal och i andra journalhandlingar i enlighet med bestämmelserna i sistnämnda lag och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

14 §. Uppföljning och utvärdering

Landskapsregeringen ansvarar för den övergripande uppföljningen och utvärderingen av barn- och elevhälsan i landskapet.

DEL V PERSONAL INOM BARNOMSORG OCH GRUNDSKOLA**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Allmänt**

På anställningsförhållanden inom kommunens barnomsorg och grundskola tillämpas kommunallagen (1997:73) och vad som bestäms med stöd av den, om inte annat framgår av denna lag eller en landskapsförordning som utfärdats med stöd av den.

2 §. Ledningen av enheter för utbildningsverksamheten

Ett daghem leds av en föreståndare. En grundskola leds av en föreståndare eller en rektor. En daghems- eller skolföreståndare eller en rektor ansvarar för fritidshemsverksamhet. För respektive enhet kan en vice föreståndare eller vice rektor utses som fungerar som ställföreträdande ledare. En grundskola kan även ha en biträdande rektor. Föreståndaren eller rektorn leder och utvecklar verksamheten och undervisningen i barnomsorgen respektive grundskolan.

3 §. Personal

I daghemmen ska det finnas lärare inom barnomsorgen och barnskötare. För barn i behov av särskilt stöd ska daghemmen ha assistenter och speciallärare inom barnomsorgen. I familjedaghemmen och gruppfamiljedaghemmen ska det finnas familjedagvårdare. I fritidshemmen kan det finnas barnskötare eller fritidspedagoger. Minimikrav på antalet anställda inom en barnomsorgenhet finns i 10 § i del II om verksamheternas personaldimensionering. (2021/27)

I grundskolan ska det finnas lärare. Lärartjänster är tjänster som lektor och klasslärare. För barn i behov av särskilt stöd ska grundskolan även ha lärartjänster som speciallärare och specialklasslärare samt befattningar som elevassistenter. I varje grundskola ska det antal tjänster som lärare finnas, som grundskolans elevantal och timantal förutsätter. Timplärare kan anställas för de timmar för vilka det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster.

I daghemmen och grundskolan ska det finnas tillgång till skolkurator och skolpsykolog.

Två eller flera daghem eller grundskolor kan ha gemensamma tjänster och befattningar.

3a §. (2020/52) Ansvarsfördelningen inom barnomsorgen

Daghemsföreståndarens uppgift är att ansvara för verksamheten vid daghemmet. Daghemsföreståndarens

ren är chef över personalen på daghemmet, ansvarar för att barnomsorgen och pedagogiken utvecklas, beslutar om enhetens inre organisation och fördelar resurserna inom enheten efter barnens olika förutsättningar och behov.

Lärarna i barnomsorgen ansvarar för förundervisningen och är delaktiga i ledning, planering och utveckling av det pedagogiska arbetet.

Arbetslaget ansvarar för barnens trygghet och säkerhet i all verksamhet inom barnomsorgen.

3b §. (2020/52) Ansvarsfördelningen inom grundskolan

Rektorns eller skolförståndarens uppgift är att ansvara för verksamheten vid skolan. Rektorn eller skolförståndaren leder det pedagogiska arbetet, är chef för lärarna och övrig personal på skolan, ansvarar för att verksamheten och det pedagogiska arbetet utvecklas, beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurserna inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov.

Läraernas uppgift är att ansvara för utvecklingen av sin egen undervisning och undervisningssituationen och för elevernas trygghet och säkerhet i all undervisning och övrig verksamhet.

2 kap. Särskilda bestämmelser

4 §. Kunskaper i svenska

Personal inom den kommunala utbildningsverksamheten ska i tal och skrift ha de kunskaper i svenska som behövs, för vilket närmare bestämmelser utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

5 §. Behörighetskrav

Bestämmelser om behörighetskrav för personal inom barnomsorgen och grundskolan utfärdas i en landskapsförordning.

Om det inte är möjligt att anställa en person som uppfyller behörighetskraven kan kommunen för högst ett års tid anställa en person som har tillräcklig skicklighet och förmåga att sköta tjänsten eller uppgiften.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

6 §. Fortbildning

Den som ordnar utbildningsverksamhet enligt denna lag ska se till att personalen i tillräckligt hög grad deltar i fortbildning som upprätthåller och utvecklar yrkesskickligheten. Fortbildningen ska utvärderas.

7 §. Anställningsvillkor

Om anställningsvillkor gäller vad som överenskomits i tjänstekollektivavtalen. På personal i offentligrättsligt anställningsförhållande tillämpas utöver denna lags bestämmelser, landskapslagen (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän. På personal i privaträttsligt anställningsförhållande tillämpas utöver denna lags bestämmelser arbetsavtalslagen (FFS 55/2001).

2 mom. upphävt (2020/52).

I landskapslagen (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn finns bestämmelser om krav på kontrollförfarande som ska göra arbetsgivare medvetna om en eventuell brottslig

bakgrund hos dem som ska arbeta med personer som är under 18 år.

8 §. Tjänstemännens och arbetstagarnas allmänna skyldigheter

Tjänstemännen och arbetstagarna ska sköta de uppgifter som tilldelats dem i eller med stöd av denna lag. De ska även delta i utvecklandet av barnomsorgens och grundskolans verksamhet tillsammans med berörda myndigheter. Tjänstemännen och arbetstagarna ska i all verksamhet sträva efter att i samarbete med barnen eller eleverna, deras vårdnadshavare och daghemmets eller skolans personal, nå de mål som ställts upp för barnomsorgen och grundskolan.

9 §. (2020/52) Handlingssekretess och tystnadsplikt

Handlingar som innehåller uppgifter om personliga eller ekonomiska omständigheter som gäller ett barn, en elev eller medlemmar av barnets eller elevens familj ska hållas hemliga. En sekretessbelagd handling eller en kopia eller utskrift av en sådan handling får inte visas för eller lämnas ut till utomstående.

Den som är anställd eller praktikant hos kommunen, medlem av ett kommunalt organ, verksam vid skolhälsovården, vid en privat barnomsorgsverksamhet eller vid en ersättande skola, får inte för utomstående röja vad han eller hon vid skötseln av sina uppgifter enligt denna lag fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör ett barn, en elev, medlemmar av barnets eller elevens familj, om inte den berörda personen gett sitt samtycke till detta. Om den berörda personen inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, ska samtycket begäras av vårdnadshavaren.

Trots bestämmelserna i 1 och 2 mom. eller vad som särskilt bestäms om sekretess har de personer som är anställda inom den kommunala utbildningsverksamheten eller är verksamma inom skolhälsovården, vid en privat barnomsorgsverksamhet eller vid en ersättande skola rätt att lämna uppgifter till varandra och till organ inom kommunens förvaltning om uppgifterna är nödvändiga för att ett barns barnomsorg och skolgång ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Det som bestäms i 1 och 2 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Om en elev som är under 18 år övergår till verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar i enlighet med denna lag, landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning eller landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

Den som fullgör uppgifter som avses i denna lag har oberoende av skyldigheten att iaktta sekretess, rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om han eller hon

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

vid fullgörandet av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

Enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen är förtroendevalda och anställda skyldiga att till det organ som svarar för socialvården i kommunen anmäla om de får vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg förutsätter att behovet av barnskydd utreds.

Den som är anställd inom kommunens utbildningsverksamhet och i sitt arbete har fått kännedom om en person vars behov av socialvård är uppenbart ska i enlighet med 35 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård styra personen att söka socialservice eller, om personen samtycker till det, kontakta det organ som svarar för socialvården i kommunen så att stödbehovet kan bedömas. Om ett samtycke inte kan fås och personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet eller om ett barns bästa absolut kräver det ska en anmälan om behovet av socialvård göras utan dröjsmål trots sekretessbestämmelserna. Om den anmälningspliktiga personen utan dröjsmål har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården och uppgett orsakerna till kontakten behöver ingen barnskyddsanmälan göras med anledning av samma uppgifter.

Utöver de särskilda bestämmelser som ingår i 9–11 §§ i del V gäller det som föreskrivs om offentlighet och sekretess i offentlighetslagen (2021:79) för Åland. (2021/109)

10 §. (2020/132) *Brott mot tystnadsplikten*

Den som bryter mot tystnadsplikten i 9 § ska dömas för *brott mot tystnadsplikten* till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet ska anses som grovt döms till böter eller till fängelse i högst ett år.

11 §. *Rätt att få och ge ut uppgift*

Huvudmannen för en barnomsorgsverksamhet eller en grundskola ska på begäran ge landskapsregeringen, Ålands statistik- och utredningsbyrå samt det nationella studie- och exámenesregistret de elevuppgifter som behövs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Uppgifter ur elevregister får lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning till den som har rätt att få uppgifterna. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som lämnar ut uppgifterna försäkra sig om att uppgifterna kommer att skyddas på ett behörigt sätt.

Trots bestämmelser om sekretess har en barnomsorgs- och utbildningsanordnare rätt att avgiftsfritt få nödvändiga uppgifter av social- och hälsovårdsmyndigheterna om uppgifterna behövs för att kunna ordna barnomsorgen eller skolgången för ett barn eller en elev.

DEL VI FÖRVALTNING

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §.** *Kommunallagen*

Om förvaltningen av kommunens utbildningsverksamhet gäller vad som bestäms i eller med stöd av kommunallagen för landskapet Åland, om undantag

inte görs i denna lag eller i den landskapsförordning som utfärdats med stöd av den.

2 §. (2020/52) *Förvaltning av utbildningsverksamheten*

Förvaltningen av kommunens utbildningsverksamhet samt de särskilda uppgifter som ankommer på kommunen enligt denna lag sköts av en nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Om förvaltningen av hela eller en del av den kommunala utbildningsverksamheten sköts av ett kommunalförbund ska kommunalförbundet utse ett organ som sköter förvaltningen av den del av den kommunala utbildningsverksamheten som kommunalförbundet sköter och som enligt denna lag ankommer på kommunen. Bestämmelser om samarbete mellan kommuner finns i 12 kap. i kommunallagen.

3 §. *Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef*

För den pedagogiska ledningen och utvecklingen av utbildningsverksamheten ska kommunen utse en barnomsorgschef och en grundskolechef. Tjänsterna kan utses på viss tid. Kommunen kan välja att istället utse en utbildningschef som handhar barnomsorgschefens och grundskolechefens uppgifter. Kommunen kan även utse en annan tjänsteman i ledande ställning att ha ett övergripande ansvar för kommunens barnomsorg och grundskola samt besluta att till den ansvariga tjänstemannen helt eller delvis överföra de uppgifter som enligt denna lag ankommer på barnomsorgschefen och grundskolechefen.

Tjänsterna kan vara gemensamma för flera kommuner eller för ett kommunalförbund och en eller flera kommuner.

Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsterna utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

2 kap. Utbildningsstadga och kollegium**4 §.** (2020/52) *Utbildningsstadga*

Kommunfullmäktige ska anta en utbildningsstadga för barnomsorgen och grundskolan. Utbildningsstadgan ska innehålla de allmänna grunderna för barnomsorgens och grundskolans verksamhet. Utbildningsstadgan ska skickas till landskapsregeringen för kännedom. Närmare bestämmelser om de allmänna grunderna utfärdas i en landskapsförordning.

Se LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola.

5 §. *Delegering*

I utbildningsstadgan kan bestämmas att en uppgift som enligt denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska skötas av en nämnd, en viss tjänsteman eller av ett organ inom ett kommunalförbund, kan delegeras till en annan kommunal nämnd, tjänsteman eller till ett annat organ inom ett kommunalförbund.

Delegering enligt bestämmelserna i 1 mom. gäller inte

- 1) godkännande av en arbetsplan,
- 2) begränsning av rätten för en elev i grundskolan att delta i undervisningen eller

3) antagning eller överflyttning av en elev i grundskolan till mångprofessionellt stöd utan vårdnadshavarens samtycke.

5a §. (2020/132) *Erkännande av utländska yrkeskvalifikationer*

Yrkeskvalifikationer som har förvärvats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz erkänns av landskapsregeringen i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

På nordiska medborgares rätt att vara verksamma inom uppgifter inom utbildningssektorn på Åland med stöd av nordiska avtal, ska bestämmelserna i 1 mom. tillämpas.

6 §. *Kollegium*

Ett daghems kollegium består av daghemsföreståndaren, lärarna i barnomsorgen, lärarna i specialbarnomsorgen, fritidspedagogerna och barnskötarna.

En grundskolas lärarkollegium består av skolföreståndaren eller skolans rektor, biträdande rektorn, lärarna och timlärarna.

Kollegiet ska planera, främja och utveckla arbetet och verka för en god arbetsmiljö.

DEL VII SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

1 kap. Finansiering

1 §. *Hemkommunernas kostnadsansvar för grundskolan*

Om en elev går i en gemensam grundskola, i en grundskola i en annan kommun än hemkommunen eller i en ersättande skola vars verksamhet finansieras av kommunen, ska elevens hemkommun delta i skolans driftskostnader enligt de faktiska kostnaderna, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna.

Etableringen av en gemensam skola finansieras så att bruttokostnaderna fördelas i förhållande till antalet läropliktiga från respektive deltagande kommun under det år kostnaderna avser, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna.

Elevens hemkommun ska två gånger per år, i februari och oktober, betala de kostnader eller de landskapsandelar som avses i 1 mom. till grundskolans huvudman om inget annat avtalats.

När hemkommunens kostnadsansvar bestäms beaktas inte de kostnader som avses i 18 § 2 mom. landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna. Med elevens hemkommun avses den kommun, där eleven har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun den 1 september respektive den 1 januari.

2 kap. Ändringssökande

2 §. *Kommunala beslut i ärenden som gäller barnomsorg*

I ett beslut som gäller barnomsorg för ett barn eller barnomsorgsavgift får rättelse begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet.

Ett beslut med anledning av begäran om rättelse enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019). (2020/132)

3 §. *Kommunala beslut i ärenden som gäller grundskolan*

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag får rättelse av ett beslut begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet, om beslutet gäller

- 1) antagning som elev,
- 2) inledande av skolgång vid en annan tidpunkt enligt 2 § 2 mom. i del III,
- 3) specialpedagogiskt stöd enligt 19 § i del III,
- 4) mångprofessionellt stöd enligt 20 § i del III,
- 5) överföring till träningsundervisning enligt 22 § i del III,
- 6) undervisning i särskilda situationer enligt 24 § i del III,
- 7) flexibel undervisningsform enligt 25 § i del III samt
- 8) särskilda undervisningsarrangemang enligt 26 § i del III. (2020/52)

Ett beslut som gäller avbrytande av hemundervisning enligt 29 § i del III, en skriftlig varning till en elev enligt 71 § i del III, avstängning av en elev för en viss tid enligt 72 § 2 och 3 mom. i del III eller en förman eller rättighet enligt 62-64, 66 eller 67 § i del III får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte något annat föreskrivs i denna lag. (2020/132)

Ett beslut med anledning av en begäran om rättelse enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte något annat föreskrivs i denna lag. (2020/132)

Besvär över ett beslut som gäller avbrytande av hemundervisning, en skriftlig varning till en elev, avstängning av en elev för viss tid eller ett ärende som avses i 3 mom. ska anföras inom 14 dagar från det att elevens vårdnadshavare delgavs beslutet. Ärenden som avses i detta moment ska behandlas skyndsamt.

Beslut som gäller bedömning av en elev får inte överklagas genom besvär. Elevens vårdnadshavare eller eleven själv om han eller hon har fyllt 15 år, får hos rektor begära en ny bedömning av studieframstegen eller kvarstannande i årskurs eller en ny slutbedömning inom två månader från delfäendet. I fråga om den nya bedömningen beslutar skolans rektor och elevens lärare gemensamt.

4 §. (2020/132) *Beslut av huvudmannen för en ersättande skola*

Beslut som huvudmannen för en ersättande skola har fattat enligt denna lag eller en landskapsförordning som har utfärdats med stöd av den får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag. Ett beslut som gäller en elev ska överklagas inom 14 dagar.

O 1 LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola

5 §. Beslut av landskapsregeringen

I beslut som landskapsregeringen har fattat med stöd av denna lag eller en landskapsförordning som har utfärdats med stöd av den får ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen för Åland.

6 §. Beslut av tillsynsmyndigheter

I beslut som tillsynsmyndigheten för barnomsorgen har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

I beslut som landskapsregeringen som tillsynsmyndighet för grundskolan har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

I beslut som en kommun som tillsynsmyndighet för en ersättande skola har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i kommunallagen för landskapet Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

7 §. Besvärsköret

Andra beslut om disciplinära åtgärder enligt 13 kap. i del III, än beslut som gäller skriftlig varning enligt 71 § och avstängning av en elev för en viss tid enligt 72 § 2 och 3 mom., får inte överklagas genom besvär. (2020/52)

Beslut som fattats med anledning av en begäran om en ny bedömning enligt 3 § 5 mom. i del VII får inte överklagas genom besvär. (2020/52)

Beslut om godkännande av en arbetsplan som kommunen eller huvudmannen för en ersättande skola har fattat enligt denna lag får inte överklagas genom besvär.

En anmärkning eller ett uppmärksamgörande som givits av en tillsynsmyndighet enligt denna lag får inte överklagas genom besvär.

Tidigare 2 och 3 mom. har blivit 3 och 4 mom. genom (2020/52).

DEL VIII IKRAFTTRÄDANDE**1 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser****1 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland och grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland.

Om det i någon annan lagstiftning hänvisas till någon av de upprädda lagarna ska hänvisningarna i tillämpliga delar avse bestämmelserna i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §. Övergångsbestämmelser

De barn som när denna lag träder i kraft har beviljats barnomsorg behåller denna rätt i enlighet med tidigare bestämmelser, oavsett om denna lag berättigar

till ifrågavarande barnomsorg, så länge serviceförhållandet fortgår.

En kommun som beviljat insatser för särskilt stöd för ett barn inom barnomsorgen innan denna lag har trätt i kraft är skyldig att slutföra en sådan utredning som avses i 40 § i del II samt att fatta beslut om specialbarnomsorg och vid behov göra upp en individuell plan för barnets specialpedagogiska stöd senast den 31 augusti 2021. (2020/52)

Läroplanen för grundskolan och arbetsplaner som fastställts samt beslut om timfördelning och om grunderna för förundervisning som fattats med stöd av de upprädda lagarna förblir i kraft till den 31 juli 2021. Beslut om läroplan för grundskolan och läroplan för förundervisningen enligt bestämmelserna i denna lag ska fattas så att läroplanerna kan tillämpas från och med den 1 augusti 2021. För en elev som höstterminen 2021 börjar årskurs 9 tillämpas dock den nya läroplanen endast i tillämpliga delar. (2020/52)

Beslut om beviljande av studiesociala förmåner som fattats före lagens ikraftträdande förblir i kraft för den tid de gäller.

Bestämmelserna i 8 kap. i del III om rätt till grundskoleutbildning för andra än läropliktiga tillämpas från och med den 1 augusti 2021. (2020/52)

De beslut om stöd för lärande och skolgång för en elev i grundskolan som fattats före lagens ikraftträdande förblir i kraft. Beslut som fattats före lagens ikraftträdande ska efter lagens ikraftträdande i enlighet med bestämmelserna i 20 § 4 mom. i del III bedömas med bestämda intervaller eller vid behov. (2020/52)

Det krav på kunskaper i svenska som avses i 4 § i del V tillämpas inte för den som innehar en tjänst eller är anställd i arbetsavtalsförhållande inom grundskolan eller barnomsorgen när denna lag träder i kraft. (2020/52)

Den som innehar en tjänst eller är anställd i arbetsavtalsförhållande inom grundskolan eller barnomsorgen när denna lag träder i kraft är fortsatt behörig för tjänsten eller anställningen.

Ikraftträdandebestämmelse (2022/55):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Avvikande från bestämmelserna i 14 § har ett barn vars vårdnadshavare enligt övergångsbestämmelserna till lagen om ändring av sjukförsäkringslagen (FFS 28/2022) inte omfattas av den ändrade lagstiftningen, rätt till kommunal daghemsverksamhet efter att föräldradagpenningperioden har upphört.

För en vårdnadshavare som enligt övergångsbestämmelserna till lagen om ändring av sjukförsäkringslagen inte omfattas av den ändrade lagstiftningen ska i 19a och 23 §§ tillämpas begreppet faderskapspenningss dagar i stället för föräldrapenningss dagar.

Avvikande från bestämmelserna i 22 § 3 mom. kan kommunen meddela om sådana ändringar av avgifterna som följer av denna lag senast en månad före ändringarna införs.

0 2 Landskapsförordning (2020:99) om barnomsorg och grundskola

1 kap. Arbetstid och undervisning

1 §. *Timfördelning*

Den tid som används för grundskoleutbildning fördelas mellan undervisning i olika ämnen som följer:

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNINGEN	MINIMIALTAL ÅRSVECKOTIMMAR		
	ÅK 1-6	ÅK 7-9	TOTALT ÅK 1-9
Svenska/svenska som andraspråk	34	9	41
Matematik	24	10	34
Miljö och naturkunskap	18	17	35
Omgivningskunskap	11		11
Biologi och geografi	4	8	12
Fysik och kemi	2	6	8
Hälsokunskap	1	3	4
Samhällsorientering	10	11	21
Religions- och livsåskådningskunskap	6	3	9
Historia	3	4	7
Samhällskunskap	1	4	5
Konst- och färdighetsämnen	42	19	61
Musik	6	2	8
Bildkonst	6	2	8
Slöjd	8	3	11
Idrott	12	6	18
Hemkunskap		3	3
Engelska (A1)	8	7	15
Elevhandledning		2	2
TOTALT GEMENSAMMA LÄROÄMNINGEN	136	75	211
VALFRIA LÄROÄMNINGEN/ TILLVALSÄMNINGEN	4	11	15
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (A2)	4	9	13
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B1)		6	6
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B2)		4	4
SAMMANLAGD UNDERVISNING minimi- och maximiantal årsveckotimmar	136- 146/ 150	86-90/ 96	222- 236/ 246

2 §. *Elevernars arbetsmängd*

I årskurserna 1 och 2 får elevens arbetsdag omfatta högst fem lektioner och under de övriga årskurserna högst sju lektioner. En skolarbetsdag ska bestå av minst fyra lektioner med undantag för terminens första och sista arbetsdag samt situationer där praktiska arrangemang kräver det.

Om avvikande undervisningsarrangemang kräver det kan elevens arbetsdag i årskurs 7–9 tillfälligt vara längre än vad som bestäms i 1 mom.

Grundskoleutbildning ges under 20-21 veckotimmar i årskurserna 1-2, 23-25 veckotimmar i årskurserna 3-4, 25-27 veckotimmar i årskurserna 5-6 och 28-30 veckotimmar i årskurserna 7-9. För elever som läser ett valfritt språk kan timantalet utökas med 2 veckotimmar per årskurs.

3 §. *Distansundervisning för läropliktiga*

Vid distansundervisning ska det finnas en ansvarig lärare vid den mottagande skolan. Utgående från elevens och gruppens behov ska handledning och övervakning ske enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. Den undervisande läraren ansvarar för bedömningen.

En grundskola kan anställa en lärare som ger distansundervisning utan att läraren befinner sig på Åland.

3a §. (2021/28) *Förberedande undervisning*

Kommunen ska ordna förberedande undervisning för nyanlända elever i läropliktens ålder som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig grundskoleundervisning på svenska. Med en nyanländ elev avses en elev som har flyttat till Åland och har ett annat modersmål än svenska.

Syftet med den förberedande undervisningen är att eleven ska få förutsättningar att klara av att följa allmänundervisningen. I den förberedande undervisningen studerar den nyanlända eleven svenska och vissa läroämnen enligt ett individuellt uppsett studieprogram som beaktar elevens tidigare kunskaper.

Förberedande undervisning kan ordnas genom samarbete mellan skolor och kommuner. I undantagsfall kan undervisningen ordnas i redan befintliga undervisningsgrupper inom allmänundervisningen. Det fortsatta stödet efter avslutad förberedande undervisning omfattar ämnesstöd i svenska och svenska som andraspråk.

En nyanländ elev har rätt att under minst två och högst fyra terminer få förberedande undervisning som omfattar minst 70 procent av det minimiantal veckotimmar för grundskoleutbildningen som bestäms i 2 § 3 mom. Den förberedande undervisningen kan ges i en mindre omfattning om elevens behov motiverar detta, men förberedande undervisning som ges i en mindre omfattning än 70 procent berättigar inte till sådan landskapsandel för förberedande undervisning som avses i 11a § i landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar. Den som deltar i undervisningen har rätt att flytta över till grundskolans allmänna undervisning innan två terminer har gått om eleven har kunskaper och förutsättningar för det. Förflyttningen till allmänundervisningen kan ske stegvis på det sätt som bäst gynnar elevens lärande. Eleven placeras i den årskurs där eleven har förutsättningar för studieframgång, oberoende av åldersgrupp. (2021/71)

Elevens utveckling och lärande ska utvärderas genom samtal och mångsidiga uppgifter. Efter avslutad förberedande undervisning ges ett individuellt

O 2 LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola

omdöme där elevens språkutveckling och kunskaper utvärderas utgående från det individuella studieprogrammet. Om elevens tidigare kunskaper möjliggör att eleven kan tillgodogöra sig något eller några ämnen på den nivå som läroplanen anger ska eleven få bli bedömd i dessa ämnen.

Den förberedande undervisningens innehåll och det individuella studieprogrammet beskrivs närmare i grundskolans läroplan.

2 kap. Stöd för lärande och skolgång

4 §. *Träningsundervisning*

En elev som fullgör sin läroplikt inom träningsundervisningen blir läropliktig vid sex års ålder och kan välja att delta i förundervisning inom träningsundervisningen eller inom barnomsorgen det år läroplikten börjar.

Träningsundervisning innebär mångprofessionellt stöd på heltid. Träningsundervisningen följer i den mån det är möjligt grundskolans läroplan och ger undervisning i grundskolans ämnen anpassat efter elevens nivå. Undervisningen för elever med grav intellektuell funktionsnedsättning ordnas så att den är indelad i verksamhetsområden istället för i läroämnen.

5 §. *Åtgärdsprogram och individuell plan*

Ett åtgärdsprogram och en individuell plan är en beskrivning av vilket stöd för lärande och skolgång som eleven behöver och planen ska göras upp i samråd med eleven och vårdnadshavarna.

Åtgärdsprogrammet sammanställs av klassläraren eller klassföreståndaren i samarbete med berörda ämneslärare och speciallärare efter att den pedagogiska bedömningen gjorts.

Den individuella planen sammanställs av specialläraren i samarbete med de ansvariga lärarna efter att den pedagogiska utredningen gjorts.

6 §. *Undervisning i särskilda situationer*

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas helt och hållet efter elevens behov och förutsättningar. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som görs upp av den ansvariga läraren tillsammans med berörda lärare och personal inom barn- och elevhälsan. Åtgärdsprogrammet ska innehålla en plan över hur eleven ska återgå till allmänundervisningen.

7 §. *Flexibel undervisningsform*

Den flexibla undervisningsformen är i första hand avsedd för elever i årskurs 7-9. Inom den flexibla undervisningsformen ordnas undervisningen som närundervisning i skolan och handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med grundskolans lärokurser och ges möjlighet att visa sina kunskaper i alla ämnen. Skoldagens längd samt tidpunkten för start och slut kan avvika från det som bestäms i 2 §.

Flexibel undervisningsform förutsätter beslut om specialpedagogiskt stöd. Det åtgärdsprogram för elevens lärande som ska tas fram för en elev med flexibel undervisningsform ska även beskriva speciella

omständigheter i den flexibla undervisningsformen för eleven, såsom att undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform ska bedömas i grundskolans alla ämnen av undervisande lärare.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevhälsa.

3 kap. Elevbedömning

8 §. *Elevbedömning*

Bedömningen av lärande och arbete ska alltid utgå från de mål och kunskapskriterier som fastställs i läroplanen. Bedömningen av ansvar och samarbete ska grunda sig på kriterier formulerade i skolans trivselsstadga.

Bedömningen ska göras som verbal bedömning för eleverna i årskurserna 1–2 samt som tillägg till sifferbedömning för elever med anpassad lärokurs och i träningsundervisningen. Verbal bedömning kan även ges i alla årskurser som tillägg till sifferbetyg förutom vid slutbedömningen i avgångsbetyget. Till elever med annat modersmål än svenska kan verbal bedömning ges i alla årskurser förutom vid slutbedömningen.

Vid sifferbedömning används skalan 4-10. Vitsordet 5 anger svaga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4.

9 §. *Betyg*

Den verbala bedömningen ges som ett skriftligt omdöme i ett särskilt formulär. I den verbala bedömningen utvärderas elevens kunskaper, färdigheter och utveckling samt ansvar och samarbete. Elevens personlighet ska inte kommenteras.

I årskurserna 1-2 bedöms elevens kunskaper och färdigheter, samt elevens ansvar och samarbete, verbalt. Omdömen om elevens kunskaper och utveckling inom olika läroämnen ska grunda sig på kriterier för goda kunskaper som finns formulerade i läroplanen. I årskurserna 3-9 bedöms elevens kunskaper och färdigheter med vitsorden 4-10. Elevens ansvar och samarbete bedöms verbalt vid sidan om skalan. För elever i grundskoleutbildning för andra än läropliktiga bedöms läskunnighetskedet och inledningsskedet verbalt och slutskedet enligt skalan 4-10.

I läsårsbetyget ska en bedömning av elevens prestationer under hela läsåret framgå. Här anges även om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. I mellanbetyget framgår endast vilka kunskaper och färdigheter eleven visat under den perioden. I årskurs 9 ges ett avgångsbetyg med en slutbedömning där både tidigare prestationer i årskurserna 7-9 och elevens kunskapsnivå vid slutskedet av lärokursen ska ligga som grund för slutvitsordet.

För en elev som fått mångprofessionellt stöd och följt en eller flera anpassade lärokurser ska de anpassade ämnena markeras med en asterisk i betyget och ett verbalt omdöme ska tillfogas det anpassade läroämnet. En beskrivning av lärokursen och bedömningskriterierna bifogas till betyget.

Skolans föreståndare/rektor och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna. Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Rätt att utfärda avgångsbetyg har den som har rätt att bedriva grundskoleundervisning med stöd av 8 § i del I i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

10 §. *Höjning av vitsord*

En elev som har ett avgångsbetyg och som höjt sitt vitsord i ett enskilt ämne ska få ett betyg över det avlagda vitsordet.

En elev som har ett skiljebetyg och som har påvisat tillräckliga kunskaper i grundskolans hela lärokurs ska få ett avgångsbetyg i vilket de ämnen som godkänts av respektive skola framgår.

11 §. *Utvärdering av anpassad lärokurs*

En elev som genomgått grundskolan och har ett avgångsbetyg som innehåller en eller flera anpassade lärokurser har rätt att få anpassningarna omvärderade under obegränsad tid efter avslutad grundskola.

På speciallärarens begäran ska ämnesläraren inom det läroämnet som ska omvärderas utvärdera om personens kunskaper motsvarar läroplanens kriterier för godkända kunskaper i årskurs 9. Specialläraren ger sedan i samråd med ämnesläraren ett utlåtande om anpassningen ska avlyftas. Beslut om att en anpassning ska avlyftas fattas i enlighet med 20 § 3 mom. i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola av grundskolechefen eller utbildningschefen. Om anpassningen avlyfts utfärdas ett nytt avgångsbetyg. I det nya avgångsbetyget ges det tidigare anpassade ämnet vitsordet 5. Eleven kan därefter välja att höja sitt vitsord i enlighet med bestämmelserna i 10 §.

4 kap. Behörighetsvillkor

12 §. *Definitioner*

Med *akademiska poäng* avses studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System). Begreppet akademiska poäng motsvaras i Finland till begreppet studiepoäng och i Sverige av begreppet högskolepoäng.

Med *kompetenspoäng* avses studiemeriter i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation 2009/C 155/02 av den 18 juni 2009 om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET).

Med *examen på fördjupad nivå* avses en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng varav minst 60 akademiska poäng avlagts på fördjupad nivå. Begreppet fördjupad nivå motsvaras i Finland av begreppet högre högskoleexamen och i Sverige av begreppet avancerad nivå.

13 §. *Kunskaper i svenska*

Den som arbetar som barnomsorgschef, grundskolechef, utbildningschef, rektor, skol- och daghems-

föreståndare, klasslärare, lektor, lektor i elevhandledning, specialklasslärare, speciallärare, timplärare, lärare i barnomsorgen, lärare i förundervisningen, socionom i barnomsorgen eller speciallärare i barnomsorgen ska ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska.

Den som inte har svenska som modersmål ska visa sina språkkunskaper på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

14 §. *Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef*

Behörig som barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef är den som har avlagt

1) en examen på fördjupad nivå som omfattar minst 240 akademiska poäng med lämplig inriktning vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola,

2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng samt

3) ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning.

De behörighetskrav som anges i 1 mom. gäller även en tjänsteman som med stöd av 3 § i del VI i landskapslagen om barnomsorg och grundskola utsetts att helt eller delvis sköta de uppgifter som ankommer på barnomsorgschefen och grundskolechefen.

15 §. (2021/71) *Daghemsföreståndare*

Behörig som daghemsföreståndare är den som

1) uppfyller behörighetsvillkoren för lärare i barnomsorgen enligt 16 § eller behörighetsvillkoren för socionom i barnomsorgen enligt 18 §,

2) har slutfört studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng,

3) har avlagt ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning samt har

4) har tillräcklig erfarenhet av omsorg och fostran av barn i daghem.

16 §. *Lärare i barnomsorgen*

Behörig som lärare i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen.

Behörig som lärare i barnomsorgen är även den som

1) har avlagt examen på institutnivå för socialpedagog eller

2) efter 1995 har avlagt examen på institutnivå för socialpedagog eller för handledare inom socialbranschen i vilken ingår studier i småbarnsfostran och socialpedagogik som omfattar minst 50 studieveckor och

3) under perioden 1 augusti 1997 till 1 augusti 2000 varit verksam under sammanlagt minst ett år i ledningsuppgifter i daghem eller vård-, omsorgs-, upp-

O 2 LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola

fostrings-, undervisnings- eller rehabiliteringsuppgifter inom dagvården som kräver omfattande kunskaper samt

4) har slutfört studier för förskoleundervisning som omfattar 15 studieveckor och som ordnats före 2004 av ett universitet eller av någon annan utbildningsanordnare som samarbetar med universitetet och som godkänts av undervisningsministeriet. (2021/71)

Behörig som lärare i barnomsorgen är även den

1) som efter 1995 har avlagt socionomexamen (YH) i vilken ingår studier i småbarnsfostran och socialpedagogik som omfattar minst 50 studieveckor och

2) som har slutfört sådana studier för förskoleundervisning som avses i 2 mom. 4 punkten. (2021/71)

Även den som har avlagt en sådan examen för socialpedagog eller för handledare inom socialbranschen som avses i 2 mom. 2 punkten men som saknar den arbetserfarenhet som krävs enligt 2 mom. 3 punkten, är behörig om de studier som avses i 2 mom. 4 punkten omfattar 20 studieveckor. Den som har avlagt sådan socionomexamen som avses i 3 mom. 1 punkten ska ha antagits till yrkeshögskolan senast 1999. (2021/71)

17 §. (2021/71) Lärare i förundervisningen

Behörig för förundervisningsuppgifter i barnomsorgen är den som uppfyller behörighetskraven för lärare i barnomsorgen enligt 16 § eller har avlagt en lärarexamen avsedd för förundervisning vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola som omfattar minst 240 akademiska poäng.

18 §. Socionom i barnomsorgen

Behörig som socionom i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en socionomexamen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng.

19 §. Speciallärare i barnomsorgen

Behörig som speciallärare i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

1) en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng och i vilken ingår en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i specialpedagogik eller en motsvarande äldre examen eller

2) en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen och en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i specialpedagogik som avlagts utöver examen.

20 §. Barnskötare inom barnomsorgen och familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem

Behörig som barnskötare inom barnomsorgen och familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem är den som har avlagt en gymnasieexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 kompetenspoäng eller en motsvarande examen.

21 §. Fritidspedagog

Behörig som fritidspedagog är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

en examen med pedagogisk inriktning som omfattar minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande examen.

22 §. Assistent i barnomsorgen och grundskolan

Behörig som assistent i barnomsorgen och i grundskolan är den som har avlagt en lämplig gymnasieexamen.

23 §. Rektor och skolföreståndare

Behörig som rektor, biträdande rektor och skolföreståndare är den som

1) är behörig som lärare i någon av de årskurser som ifrågasvarande skola omfattar,

2) har avlagt studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng samt

3) har avlagt ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning och som

4) har tillräcklig erfarenhet av läraruppgifter.

24 §. Klasslärare

Behörig som klasslärare i årskurs 1–6 är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för årskurs 1–6 som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

Behörig som klasslärare i årskurs 1–6 är även den som i riket är behörig att ge ämnesundervisning inom den grundläggande utbildningen och som av ett universitet eller en därmed jämförbar högskola beviljats ett intyg över avlagda studier inom de olika ämnen och ämneshelheter som undervisas i grundskolan omfattande minst 60 studiepoäng. (2021/71)

25 §. Lektor

Behörig som lektor i ämnesundervisning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

1) en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen,

2) minst 60 akademiska poäng i varje undervisningsämne inom ämneslärarexamen eller motsvarande studier samt

3) pedagogiska studier för lärare som omfattar minst 60 akademiska poäng.

26 §. Lektor i elevhandledning

Behörig som lektor i elevhandledning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

1) en lärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen samt

2) en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i elevhandledning, som ingår i examen eller som avlagts utöver examen.

27 §. Specialklasslärare

Behörig som specialklasslärare är den som

1) uppfyller behörighetskraven för klasslärare enligt 25 § och som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller

2) som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng.

28 §. *Speciallärare*

Behörig som speciallärare är den som

1) uppfyller behörighetskraven som klasslärare eller lektor enligt 25 och 26 §§ och som vid ett universitet eller därmed jämförbar högskola har avlagt en studiehelt för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller

2) som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

29 §. *Timlärare*

Behörig som timlärare med tillsvidare anställning är den som är behörig för motsvarande tjänst som klasslärare, lektor eller speciallärare.

30 §. *Psykolog och kurator i barnomsorgen och grundskolan*

Behörig som psykolog är den som har rätt enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) att utöva yrket som legitimerad psykolog.

Behörig som kurator är den som har avlagt en examen med lämplig inriktning inom det sociala området som omfattar minst 180 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola.

31 §. *Tidsfrist för att uppfylla vissa behörighetskrav*

De behörighetskrav på avlagt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning och på studier i ledarskap och/eller förvaltning som ställs för den som har en tjänst som avses i 14, 15 och 23 §§ ska uppfyllas senast sex månader efter att tjänsteutövningen inletts. (2021/71)

De behörighetskrav som ställs för en tjänst som barnomsorgschef ska uppfyllas inom tre år efter att denna förordning trätt i kraft, för den som då förordningen träder i kraft är anställd för att utföra de uppgifter som ankommer på en barnomsorgschef.

6 kap. *Förvaltning*

32 §. *Utbildningsstadga*

I kommunernas utbildningsstadga ska finnas bestämmelser om de allmänna grunderna för barnomsorgens och grundskolans verksamhet. De allmänna grunderna omfattar

1) daghemmens placering,

2) indelningen i skoldistrikt och skolornas placering,

3) uppgiftsbeskrivning för det kommunala organ som ansvarar för barnomsorg och grundskola och för de tjänstemän och arbetstagare som är underställda organet,

4) kommunens delegering av beslutanderätt i frågor som gäller barnomsorg och grundskola,

5) rutiner för samarbetet mellan barnomsorg och grundskola,

6) rutiner för samarbetet mellan kommunens utbildningsverksamhet och berörda instanser och andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer,

7) rutiner för ansökning om barnomsorg,

8) inskrivning av elever och förverkligande av undervisningen i grundskolan,

9) inskrivning av elever och förverkligande av förberedande undervisning,

10) anmälan till hemundervisning,

11) anmälan till och förverkligande av grundskoleutbildning för andra än läropliktiga,

12) ordnandet av skolskjuts och inkvartering,

13) en precisering av vilka typer av tjänster som finns i barnomsorgen och i grundskolan,

14) barn- och elevhälsans organisation,

15) de främmande språk som är valfria läroämnen för eleverna i grundskolan,

16) rutiner för elevernas val av valfria läroämnen,

17) elevernas rätt till frånvaro från skolgången,

18) rutiner för hur barn och elever ska höras in frågor som berör dem,

19) kommunens beredskap att vid behov ordna flexibla undervisningsformer och undervisning i särskilda situationer samt

20) utvärdering av hemundervisade barn.

7 kap. *Grundskoleundervisning för andra än läropliktiga (2020/117)*

Tidigare 7 kap. har blivit 8 kap. genom (2020/117).

33 §. (2020/117) *Rätt till grundskoleutbildning*

Den som saknar ett avgångsbetyg från grundskolan och har passerat läropliktsåldern och som vill få ett avgångsbetyg från grundskolan kan anmäla sig till grundskoleutbildning för andra än läropliktiga (grundskoleutbildning för vuxna).

Anmälan ska riktas till hemkommunen. Hemkommunen beslutar hur undervisningen ska organiseras. Detta kan ske i den egen grundskolan, genom samarbete med en annan kommun eller genom köp av tjänster från en annan offentligt finansierad skola på Åland som beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning.

Tidigare 33 § har blivit 39 § genom (2020/117).

34 §. (2020/117) *Allmänna bestämmelser om timfördelningen och utbildningens omfattning*

Läskunnighetsskedet omfattar 23 obligatoriska kurser och minst 6 valfria kurser. Den studerande ska sammanlagt välja minst 27 kurser.

Inledningsskedet omfattar 34 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Den studerande ska sammanlagt välja minst 38 kurser.

Slutskedet omfattar 39 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Den studerande ska välja minst 46 kurser.

Den studerande har rätt till studiehandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter i inlednings- och slutskedet. Främmande språk och kurs i datakunskap och användning av digitala verktyg ska erbjudas som valfria kurser.

En kurs omfattar 28 timmar. I närundervisning ska 45 minuter per timme användas för undervisning.

O 2 LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola

35 §. (2020/117) *Timfördelningen i läskunnighetsskedet*

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNET	OBLIGATORISKA KURSER	VALFRIA KURSER
Språk, sammanlagt minst	20	
Svenska/svenska som andra språk	20	
Engelska		
Främmande språk		
Matematik	3	
Religions- och livsåskådningskunskap		
Naturvetenskapliga ämnen		
Fysik		
Kemi		
Biologi		
Geografi		
Samhällsvetenskapliga ämnen		
Historia		
Samhällskunskap		
Hälsokunskap		
Idrott		
Datakunskap		
Studiehandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter		
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen minst		
Erbjudna valfria kurser minst		6
SAMMANLAGD UNDERVISNING minst	27	

36 §. (2020/117) *Timfördelningen i inledningsskedet*

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNET	OBLIGATORISKA KURSER	VALFRIA KURSER
Språk, sammanlagt minst	21	
Svenska/svenska som andra språk	17	
Engelska	4	
Främmande språk		
Matematik	5	
Religions- och livsåskådningskunskap		
Naturvetenskapliga ämnen	1	

Miljö- och naturkunskap	1	
Samhällsvetenskapliga ämnen	6	
Historia	1	
Samhällskunskap och kulturkännedom	5	
Hälsokunskap	1	
Datakunskap		
Studiehandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter		
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen minst		
Erbjudna valfria kurser minst		10
SAMMANLAGD UNDERVISNING minst	38	

37 §. (2020/117) *Timfördelningen i slutskedet*

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNET	OBLIGATORISKA KURSER	VALFRIA KURSER
Språk, sammanlagt minst	20	
Svenska/svenska som andra språk	12	
Engelska	8	
Främmande språk		
Matematik	8	
Religions- och livsåskådningskunskap	1	
Naturvetenskapliga ämnen	4	
Fysik	1	
Kemi	1	
Biologi	1	
Geografi	1	
Samhällsvetenskapliga ämnen	3	
Historia	1	
Samhällskunskap	2	
Hälsokunskap	1	
Idrott	1	
Datakunskap		
Studiehandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter		
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen minst		

Erbjudna valfria kurser minst		10
SAMMANLAGD UNDERVISNING minst	46	

38 §. (2020/117) *Studiesociala förmåner*

Ersättning för transport mellan skolan och bostaden ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Ersättning för skolskjuts mellan bostaden och skolan beviljas inte studerande som har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd.

8 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

39 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen kräver får vidtas innan förordningen träder i kraft.

O 3 Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens tillämpningsområde och tillsynsmyndighet*

I denna lag finns bestämmelser om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå samt om gymnasieexamen. Landskapsregeringen har ett övergripande utvecklings-, lednings- och tillsynsansvar för den utbildning och verksamhet som bedrivs med stöd av denna lag.

I fråga om utbildning på gymnasienivå som ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning gäller vad som föreskrivs i landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning. (2015/58)

2 §. *Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå*

Med gymnasieutbildning avses allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning, som leder till en gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning. Gymnasieutbildning ska med grundskolan som grund ge de studerande kunskaper och färdigheter som förberedelse för högskolestudier eller andra på gymnasieutbildningen baserade studier eller för att självständigt utöva ett yrke.

Den allmänbildande gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen kan kombineras i olika utbildningsprogram.

Med annan utbildning på gymnasienivå avses allmänbildande eller yrkesinriktad utbildning ordnad som *kompletteringsutbildning*, vilket krävs för att bibehålla eller uppnå en kompetens, *vidareutbildning* som höjer kompetensen genom att bygga på en tidigare avlagd examen med en högre examen, *fortbildning* som krävs för att en yrkesverksam ska kunna bibe-

hålla och utveckla sin yrkesskicklighet samt *kursverksamhet*.

3 §. *Gymnasieutbildningens allmänna mål*

Gymnasieutbildningen ska vara tillgänglig för alla. De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke. Utbildningen ska främja entreprenörskap, social och kommunikativ kompetens, samarbetsförmåga samt ett livslångt lärande.

Gymnasieutbildningen ska främja de studerandes utveckling till harmoniska människor och ansvars-kännande samhällsmedlemmar. I utbildningen ska hänsyn tas till studerande med funktionsnedsättning eller särskilda behov. De studerande ska ges inflytande, medansvar och delaktighet i planering och genomförande av studierna.

Undervisningen ska ge de studerande insikter i och förståelse för landskapets självstyrelse, historia och kultur samt värna det svenska språket.

Verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde, internationell förståelse och freds vilja samt främja jämställdhet mellan könen.

4 §. *Huvudman*

Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå ordnas vid myndigheten Ålands gymnasium i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. Landskapsregeringen är huvudman för utbildningen vid Ålands gymnasium.

Landskapsregeringen kan bevilja offentlig- och privaträttsliga juridiska personer tillstånd att ordna utbildning som vid sidan av Ålands gymnasium erbjuder gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå. Dessa huvudmän benämns i denna lag fristående huvudmän. I tillståndet ska åtminstone följande uppgifter anges: det ansvariga förvaltningsorganet för skolan, utbildningsuppgiften, examina, utvärdering av utbildningen, möjligheterna att rätta beslut och uppbära avgifter samt övriga grunder för att ordna utbildningen. I ett tillstånd ska landskapsregeringen ange om en fristående huvudman har rätt att tillsätta yrkesråd samt att besluta om tillgodoräknande av tidigare studier och kunskaper samt om validering för arbetsmarknadens behov. Landskapsregeringen kan bevilja landskapsbidrag till fristående huvudmän som erbjuder gymnasieutbildning som uppfyller de krav som bestäms i denna lag. Landskapsregeringen kan i förordning besluta närmare om villkoren för beviljandet av landskapsbidrag. Landskapsregeringen kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning om utbildningen inte fyller de krav som bestäms för beviljandet av tillståndet eller om utbildningen ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av denna lag.

5 §. *Benämningar i denna lag*

I denna lag används även de kortare benämningarna lyceet för Ålands lyceum och yrkesgymnasiet för Ålands yrkesgymnasium. För Ålands gymnasiums

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

samordnings- och resursenhet används även benämningen samordningsenheten.

Med skola avses i denna lag de skolor som finns inom Ålands gymnasium såväl som skolor som upprätthålls av fristående huvudmän.

2 kap. Utbildning och undervisning

Utbildning och undervisningsformer

6 §. Inledande bestämmelser

Utbildning kan ordnas som när-, distans-, flerformsundervisning och läroavtalsutbildning. Utbildning kan vidare ordnas i praktiska arbetsuppgifter och som lärande i arbete. Sådan utbildning kan ges på en arbetsplats. Studierna kan delvis ordnas på annat sätt om en studerande redan till någon del anses ha de kunskaper och färdigheter som motsvarar de studier som ingår i examen eller om det är motiverat på grund av den studerandes hälsotillstånd.

Undervisningen är offentlig med undantag för undervisning som ordnas på arbetsplatser. En rektor kan av särskilda skäl begränsa tillträde till undervisning.

Läsåret börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli.

7 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket är svenska. Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas. I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

8 §. Allmänbildande gymnasieutbildning

Allmänbildande gymnasieutbildning motsvarar tre års heltidsstudier som ska slutföras senast inom fyra år. Med grundskolan som grund förbereder den allmänbildande gymnasieutbildningen de studerande för högskolestudier samt andra på gymnasieutbildning baserade studier.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser om den allmänbildande gymnasieutbildningens innehåll och omfattning.

Närmare bestämmelser om den allmänbildande gymnasieutbildningen finns i läroplansgrunderna.

9 §. Grundläggande yrkesutbildning

Grundläggande yrkesutbildning motsvarar tre års heltidsstudier som ska slutföras senast inom fyra år. Utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram. Den grundläggande yrkesutbildningen ska med grundskolan som grund ge den studerande sådana teoretiska och praktiska kunskaper och färdigheter som krävs för att självständigt utöva ett yrke. Den grundläggande yrkesutbildningen ska dessutom förbereda de studerande för yrkesinriktad högskoleutbildning eller andra på gymnasieutbildning baserade studier.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser om den grundläggande yrkesutbildningens innehåll och omfattning samt om examensbenämningar för gymnasieexamina med yrkesinriktning.

Närmare bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning finns i läroplansgrunderna.

Se LF (2011:75) om gymnasieutbildning.

10 §. Kompletteringsutbildning och vidareutbildning

En kompletteringsutbildning och en vidareutbildning bygger på en gymnasieutbildning. Kompletteringsutbildning och vidareutbildning ska med gymnasieutbildningen som grund eller med ett tillräckligt kunnande som grund ge den studerande ytterligare teoretiska och praktiska kunskaper och färdigheter som krävs för att kvalificera sig för krävande uppgifter inom ett yrkesområde. Utbildningen ordnas i nära samarbete med arbetslivet. Utbildningen ska förmedla kunskap som genererats inom berört arbetslivsområde och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans uppnås.

Utbildningen kan leda till en examen inom angivet yrkesområde.

Landskapsregeringen beslutar i landskapsförordning om utbildningens omfattning samt om examensbenämningar för examina som avses i denna bestämmelse.

Se LF (2011:75) om gymnasieutbildning.

11 §. Läroavtal och läroavtalsutbildning

En läroavtalsutbildning är en yrkesutbildning som ges på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter kombinerad med teoretisk undervisning. Läroavtalsutbildning kan ges som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller annan yrkesinriktad utbildning.

Närmare bestämmelser om läroavtalsutbildning finns i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning. Med iakttagande av lagstiftningen om läroavtalsutbildning beslutar huvudmannen om läroavtals, företagarläroavtals och tjänstemannaläroavtals innehåll, form och villkor för godkännande samt om det personliga studieprogrammet.

12 §. Utbildning i praktiska arbetsuppgifter och lärande i arbete

Utbildning som avses i 9 och 10 §§ kan i fråga om praktiska arbetsuppgifter och lärande i arbete ges på en arbetsplats. Sådan utbildning ska bygga på ett skriftligt avtal mellan skolan och arbetsgivaren. Annan utbildning på en arbetsplats än läroavtalsutbildning ska ordnas så att den studerande inte står i ett arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren. Om det särskilt avtalas kan annan utbildning ordnas även så att ett arbetsavtal ingås.

I enlighet med det som gäller för arbetstagare svarar arbetsgivaren för en studerandes skydd i arbetet vid utbildning på en arbetsplats, även i de fall en studerande inte står i ett anställningsförhållande till arbetsgivaren.

13 §. Tystnadsplikt för studerande

En studerande i utbildning som ordnas i anslutning till praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats omfattas av de bestämmelser om tystnadsplikt som gäller för arbetstagare och tjänstemän i motsvarande arbetsuppgifter.

14 §. Stödundervisning och specialundervisning

Stödundervisning ges, utöver eller som alternativ till den övriga undervisningen, till studerande som tillfälligt inte lyckas följa studietakten eller annars behöver sådant stöd.

Specialundervisning ges, utöver eller som alternativ till den övriga undervisningen, till studerande som har

1) lindriga inlärnings- eller anpassningssvårigheter, eller som har

2) konstaterats ha behov av det på grund av funktionsnedsättning eller därmed jämförbar orsak.

Inom specialundervisningen ska undervisningen anpassas så att den studerande i så stor utsträckning som möjligt når samma kompetens som i annan utbildning.

För studerande som överförs till annan än tillfällig specialundervisning ska utarbetas en individuell plan för specialundervisning.

Närmare bestämmelser om stödundervisningen, specialundervisningen och om den individuella plan som avses i 4 mom. fastställs i läroplansgrunderna.

15 §. Studiehandledning

En studerande har rätt att få studiehandledning. Till studiehandledning hör att bistå de studerande vid val av studievägar samt att underlätta övergången mellan utbildningar och utbildningsnivåer.

Läroplansgrunder, läroplan och personlig studieplan**16 §. Läroplansgrunder**

Landskapsregeringen ska besluta om läroplansgrunder för gymnasieutbildningen och annan utbildning på gymnasienivå. I läroplansgrunderna fastställs de övergripande målen för utbildningen och beskrivs den underliggande kunskapssynen. I läroplansgrunderna anges grunderna för sådana individuella val som kan leda till fler än en examen.

I läroplansgrunderna fastställs även bestämmelser om

- 1) särskilda temaområden i utbildningen,
- 2) stödundervisning och specialundervisning,
- 3) studiehandledning,
- 4) studerandes personliga studieplan,
- 5) individuell plan för specialundervisning som avses i 14 § 3 mom.,

6) tillgodoräknande av tidigare studier och erkännande av kunskande,

7) generella bedömningsgrunder för yrkesprov och för validering som krävs för att enligt arbetsmarknadsbehov utöva ett visst yrke,

8) bedömning och utfärdande av betyg och intyg som avses i 32 §,

9) intern utvärdering och kvalitetssäkring av utbildningen samt om

10) övriga grunder för utbildningen.

För den *allmänbildande gymnasieutbildningen* finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om

1) vilka läroämnena är och grunderna för de olika läroämnena,

2) fördelning av undervisningstid mellan olika ämnen och ämnesgrupper samt om

3) bedömning av studerandes prestationer.

För den *grundläggande yrkesutbildningen* finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om

1) vilka ämnen som ingår i de obligatoriska allmänna ämnena och grunderna för de olika obligatoriska allmänna ämnena,

2) grunder för yrkesämnesstudier och lärande i arbete,

3) fördelning av undervisningstid mellan obligatoriska allmänna ämnen, yrkesämnena och valbara ämnen samt om

4) bedömning av studerandes prestationer.

För *kompletteringsutbildning* och *vidareutbildning* samt sådan annan utbildning som avses i 27 § finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om målen och fördelningen mellan de yrkesspecifika ämnena och lärande i arbete.

17 §. Läroplan

Utgående från läroplansgrunderna ska skolans ansvariga förvaltningsorgan anta läroplaner för den allmänbildande utbildningen, för enskilda utbildningsprogram inom den grundläggande yrkesutbildningen samt för annan utbildning på gymnasienivå.

I en läroplan beskrivs mål och innehåll för lärandet, ämnesuppdelning och uppdelning i examensdelar. Läroplaner ska möjliggöra studerandes individuella val i studierna.

Landskapsregeringen fastställer med beaktande av läroplansgrunderna en läroplan för de obligatoriska allmänna ämnena, vilken är gemensam för alla utbildningsprogram inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Antagna läroplaner ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom.

18 §. Personlig studieplan

Rektorn ska tillse att det för varje studerande upprättas en personlig studieplan samt att studieplanen revideras vid behov. Studieplanen ska innehålla uppgifter om den studerandes studiegång och om de val av kurser och examensdelar som den studerande har gjort.

3 kap. Bedömning och examen**19 §. Bedömningsens syfte**

De studerandes inläring, skolarbete och kunskande ska bedömas mångsidigt. Bedömningsens syfte är att leda och stimulera de studerande i deras studier samt att utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva.

20 §. Bedömning inom yrkesutbildning

Inom grundläggande yrkesutbildning och annan yrkesinriktad utbildning på gymnasienivå ska den studerandes yrkeskunskande bedömas, förutom genom annan form av bedömning, utgående från yrkesprov som den studerande genomgår i arbetsituationer eller arbetsuppgifter på en arbetsplats, i skolan eller på någon annan plats som skolan anvisar.

21 §. Beslut om bedömning

Vid bedömning av en studerandes studieprestationer och kunnande beslutar den lärare som svarar för undervisningen i de studier som ska bedömas eller, om lärarna är flera, lärarna gemensamt. I fråga om den i examen ingående utbildningen som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter, bedöms den studerandes yrkeskunnande av den lärare som svarar för undervisningen och en av arbetsgivaren utsedd person gemensamt. Vid bedömning av yrkesprov beslutar de utsedda bedömarna, eller inom Ålands yrkesgymnasium de arbetslivsföreträdare som utsetts av berört yrkesråd, gemensamt eller var för sig.

Vid bedömning av de teoretiska studierna i läroavtalsutbildningen beslutar läraren eller, om lärarna är flera, lärarna gemensamt och i den utbildning som sker på en arbetsplats en person som arbetsgivaren utsätter. Skolans ansvariga förvaltningsorgan beslutar om sammanställandet av bedömningen av de teoretiska studierna och om bedömningen av den utbildning som sker på en arbetsplats.

22 §. Rättelse av bedömning av prestation

En studerande eller validand som är missnöjd med bedömningen av sin prestation eller med tillgodoräkning av studier som den studerande eller validanden har fullgjort i annan utbildning, eller med bedömningen av på annat sätt förvärvat kunnande, kan skriftligen eller muntligen begära rättelse inom 14 dagar från det att den studerande eller validanden formellt delgivits bedömningen. En studerandes eller en validands begäran om rättelse av bedömning av en prestation begärs hos den eller de lärare, eller annan person, som har utfört bedömningen. Om en studerande eller en validand är missnöjd med det beslut han eller hon därvid fått ska ärendet överlämnas till rektor för avgörande. Om en studerande eller en validand är missnöjd även med rektorns beslut ska ärendet överlämnas till landskapsregeringen som ska pröva om en ny bedömning ska göras. (2014/39)

Ett yrkande om rättelse av bedömningen av ett yrkesprov eller valideringstillfälle riktas till berört yrkesråd. En studerande eller en validand kan begära att landskapsregeringen omprövar ett beslut som yrkesrådet fattat med anledning av ett rättelseyrkande. (2014/39)

Om landskapsregeringens beslut angående ett rättelseyrkande innebär att en ny bedömning ska göras ska landskapsregeringen också besluta vem som ska utföra den nya bedömningen.

23 §. Validering

Validering är en process med strukturerad bedömning, värdering, dokumentation samt erkännande av en persons kunskaper och kompetens, oberoende av hur de förvärvats.

En sökandes kunnande ska visas och bedömas enligt vad läroplanen och fastställda bedömningsgrunder kräver.

Validering regleras närmare i landskapsförordning.

Se LF (2011:75) om gymnasieutbildning.

24 §. Tillgodoräkning av tidigare studier och kunnande

En studerande i gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå har rätt att tillgodoräkna sig studieprestationer som har slutförts i andra sammanhang och kunnande som förvärvats på annat sätt om innehållet i huvudsak motsvarar vad som krävs enligt läroplanen. Vid behov ska kunnandet visas på det sätt skolan bestämmer. Genom erkännande av kunnande kan den studerande få obligatoriska, alternativa eller valfria studier som ingår i läroplanen tillgodoräknade.

Beslut om tillgodoräkning av studieprestationer som slutförts i ett annat sammanhang eller kunnande som förvärvats på annat sätt fattas av rektorn.

25 §. Allmänbildande gymnasieexamen

Då en studerande har slutfört sin i 8 § avsedda allmänbildande gymnasieutbildning i enlighet med i läroplanen fastställda mål erhåller den studerande en allmänbildande gymnasieexamen. I den allmänbildande gymnasieexamen ingår ett gymnasieexamensbetyg som utfärdas av Ålands lyceum och ett studentexamensbetyg som utfärdas av studentexamensnämnden.

I studentexamen ingår minst fem studentexamensprov. Den studerande ska avlägga prov i svenska och litteratur samt enligt eget val tre prov av en grupp som består av provet i finska, provet i ett främmande språk, provet i matematik och provet i ett realämne. Studeranden väljer i vilket ämne han eller hon avlägger det femte provet. Utöver dessa prov kan den studerande delta i ett eller flera extra prov. (2020/121)

26 §. Gymnasieexamen med yrkesinriktning

Då en studerande har slutfört sin i 9 § avsedda grundläggande yrkesutbildning i enlighet med i läroplanen fastställda mål erhåller den studerande en gymnasieexamen med yrkesinriktning. I gymnasieexamen med yrkesinriktning ingår ett gymnasieexamensbetyg och ett yrkesprovsbetyg vilka utfärdas av Ålands yrkesgymnasium.

I riket gällande examensbenämningar för grundexamen är tillämpliga i landskapet, om inte annat särskilt stadgas om examensbenämningar i landskapsförordning.

27 §. Annan examen

Sådan annan utbildning på gymnasienivå som avses i 2 § 3 mom. kan avslutas med en examen. Med examen klarläggs om de studerande har uppnått de kunskaper och färdigheter som yrkesskickligheten inom ett studieområde eller angivet yrkesområde förutsätter.

Närmare bestämmelser om vad som ska ingå i betyg och intyg som ingår i den examen som avses i 1 mom. ges i läroplansgrunderna.

28 §. Examensnämnd

Landskapsregeringen tillsätter för tre år i sänder en examensnämnd med uppgift att leda, ordna och genomföra studentexamen. Examensnämnden är administrativt underställd landskapsregeringen. Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. kan landskapsregeringen i landskapsförordning besluta närmare om nämnden

och dess uppgifter. Bestämmelserna i detta moment ska inte tillämpas om förvaltningsuppgifterna i fråga om studentexamen sköts av den statliga studentexamensnämnden med stöd av en överenskommelseförordning.

Vid ordnandet av studentexamen enligt denna lag ska även bestämmelserna i lagen om studentexamen (FFS 502/2019) och de bestämmelser som statsrådet har utfärdat i förordning i fråga om deltagande i studentexamen, prov och omtagning av dem, bedömning och genomförandet av examen, i övrigt iakttas i tillämpliga delar. Hänvisningar i de i detta moment angivna riksförfattningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. (2020/121)

29 §. Rätten att delta i studentexamen

En studerande som genomgår allmänbildande gymnasieutbildning har rätt att avlägga studentexamen.

Andra än studerande som genomgått den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs får delta i studentexamen om de har avlagt (2020/121)

1) den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs eller motsvarande lärokurs utanför landskapet, 2) (2020/121) en gymnasieexamen med yrkesinriktning som omfattar minst 180 kompetenspoäng eller en motsvarande tidigare examen eller

3) den examen eller studier som är kortare än den examen som avses i 2 punkten, om examen eller studierna bygger på grundskoleutbildningen med minst två år eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som har föreskrivits av den nämnd som avses i 28 §.

Den som är studerande inom en utbildning som leder till en gymnasieexamen med yrkesinriktning som avses i 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande deltar i utbildningen i fråga. (2020/121)

Rektorn för Ålands lyceum fattar beslut om rätten att delta i studentexamen.

29a §. (2020/121) Rätt att avlägga enskilda prov

Den som inte har avlagt studentexamen får avlägga proven i studentexamen som enskilda prov. Enskilda prov får dock inte avläggas av den som antagits för att genomgå allmänbildande gymnasieexamen enligt 25 §, i vilken det ingår studentexamen, eller av den som enligt 26 § antagits för att genomgå gymnasieexamen med yrkesinriktning.

Studentexamen kan inte utgöras av enskilda prov. Om den som har avlagt enskilda prov senare avlägger studentexamen kan godkända prov som avlagts som enskilda prov innefattas i studentexamen under tre års tid från det att det enskilda provet godkändes.

29b §. (2020/121) Företsättningar för deltagande i prov

Den som genomgår lärokursen för gymnasieutbildningen får delta i ett prov i studentexamen efter att ha slutfört de obligatoriska studierna i det läroämne som provet gäller. En studerande inom en utbildning som leder till en gymnasieexamen med yrkesinriktning får delta i proven i studentexamen efter att ha förvärvat kunskaper som motsvarar minst 90 kompetenspoäng. I

övrigt tillämpas 7 § i lagen om studentexamen beträffande företsättningar för deltagande i prov i studentexamen.

30 §. Rättelse av beslut om deltagande i studentexamen

Den som av rektorn för Ålands lyceum har förvägrats rätt att delta i studentexamen eller i ett prov som hör till examen kan, inom 14 dagar räknat från att beslutet delgivits, skriftligen begära rättelse hos skolans ansvariga förvaltningsorgan. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för det ansvariga förvaltningsorganets prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål. Om inte annat visas anses ett beslut vara delgivet den sjunde dagen efter den dag då beslutet lämnats för postbefordran under den adress som den som begär rättelse har uppgivit.

31 §. Yrkesråd

Skolans ansvariga förvaltningsorgan tillsätter yrkesråd. Ett yrkesråd kan vara gemensamt för flera skolor. Varje yrkesråd ska inom sitt yrkesutbildnings- och branschområde (2014/39)

1) initiera och stöda utbildningens utveckling, 2) (2014/39) planera och tillse att yrkesprov och valideringstillfällen genomförs,

3) godkänna planer för genomförande och bedömning av yrkesprov som utgör en del av läroplanen,

4) (2014/39) utarbeta förslag till bedömningsgrunder för yrkesprov och för valideringstillfällen som krävs för att enligt arbetsmarknadsbehov utöva ett visst yrke samt översända det till landskapsregeringen för fastställelse,

5) (2014/39) utse bedömare av yrkesprov och valideringstillfällen samt

6) övervaka yrkesprovs- och valideringsverksamheten.

Yrkesråden kan ta initiativ i frågor som rör läroplan, yrkesprov, validering och kompetenshöjande utbildning. Bestämmelser om yrkesrådets beslutsfattande och andra omständigheter av betydelse för yrkesrådets funktion och uppgifter anges i reglementet. (2014/39)

Ett yrkesråds medlemmar ska företräda lärarna, arbets- och näringslivet samt de studerande. De utses för högst tre år i sänder. Ordföranden ska företräda arbets- och näringslivet. En medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. En medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig när rådet behandlar ett rättelseyrkande som gäller bedömningen av en studerande.

Yrkesrådets uppdrag regleras närmare i landskapsförordning.

31a §. (2014/39) Yrkesrådets tillsyn

Ett yrkesråd ska inom sitt ansvarsområde se till att en studerande eller en validand vid examinering påvisar sitt kunnande på ett sådant sätt att kunnandet enligt fastställda bedömningsgrunder som gäller för att utöva ett visst yrke kan säkerställas. Vid sin tillsyn ska yrkesrådet dessutom se till att en studerande eller en validand får

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

1) tillräcklig information om det kunnande som ska visas och sättet att visa kunnandet vid yrkesprov och valideringstillfälle,

2) information om de krav och bedömningsgrunder som tillämpas vid yrkesprov och valideringstillfälle samt får

3) ett intyg över genomfört valideringstillfälle av vilket framgår det kunnande en studerande eller en validand har.

32 §. (2014/39) Beslut samt information om utfärdande av betyg och intyg

Beslut om betyg och intyg för studerande samt om intyg för validand fattas av rektor och den eller de lärare som ansvarar för det enskilda läroämnet eller ämnesgruppen. Beslut om betyg över avlagt yrkesprov inom Ålands yrkesgymnasium fattas av det yrkesråd som har tillsatts för ett yrkesutbildnings- och branschområde.

Studerande och validander ska fortlöpande få information om de bedömningsgrunder och -kriterier som tillämpas i utbildningen och om hur de har tillämpats vid bedömningen av framsteg och studieresultat.

33 §. Betyg och intyg efter avbrutna studier

På begäran av den som har avlagt en eller flera examensdelar utan att ha slutfört gymnasieutbildning med yrkesinriktning, ska betyg ges över slutförda studier, avlagda yrkesprov och över tidigare förvärvat kunnande (skiljebetyg). Utöver vitsord ska i betyget antecknas sådana examensdelar som personen har deltagit i men inte slutfört, samt uppgifter om vilka arbeten som förutsätts vara genomförda för att examensbetyg ska ges.

4 kap. Studerande och validander (2014/39)

Antagning m.m.

34 §. Antagning av studerande och validander

Landskapsregeringen beslutar om grunder för antagning av studerande till all utbildning som ges med stöd av denna lag, efter samråd med berörda skolor och instanser.

Om i 6 mom. givna förutsättningar uppfylls ska som validand för ett visst yrke antas sökande med åtgärdsplan från Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Folkpensionsanstalten, försäkringsbolag eller sökande med en åtgärdsplan som en del av en integrationsplan som avses i landskapslagen (2012:74) om främjande av integration.

Om i 6 mom. givna förutsättningar uppfylls kan som validand för visst yrke antas en enskild person på grund av egen ansökan eller arbetsgivarens ansökan.

Ett organ som upprättat en sådan åtgärdsplan eller en person som har lämnat en ansökan om validering kallas i denna paragraf sökande part.

En fristående huvudmans ansvariga förvaltningsorgan antar studerande till utbildning. Vid Ålands gymnasium beslutar styrelsen om antagningen av studerande till utbildning vid lyceet och yrkesgymnasiet. Styrelsen beslutar även om antagningen av validander. Det ansvariga förvaltningsorganen som antar en validand kallas i denna lag antagande part.

För antagningen av en validand ska finnas ett avtal mellan en antagande part och en sökande part. Avtalet ska omfatta en av skolan upprättad personlig valideringsplan, av vilken framgår de åtgärder och de kostnader som valideringsprocessen kräver. Ett gällande avtal fordrar att den sökande parten godtar valideringsprocessens åtgärder samt svarar för de kostnader den föranleder.

Skolan ska föra ett register med nödvändiga uppgifter om de sökande till skolan, deras studieprestationer och kunnande samt uppgifter om de sökandes avklarade studier. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter finns i dataskyddslagstiftningen. (2019/14)

35 §. (2014/39) Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen till en utbildning eller ett valideringstillfälle kan skriftligen begära rättelse hos det ansvariga förvaltningsorganet inom 14 dagar från det att beslutet delgivits. Om inte annat visas anses ett beslut vara delgivet den sjunde dagen efter den dag då beslutet lämnats för postbefordran under den adress som den som begär rättelse har uppgivit. Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som antagits till en utbildning eller ett valideringstillfälle.

36 §. Studerande

Med en studerande avses i denna lag den som är antagen till gymnasieutbildning eller annan utbildning på gymnasienivå. Den studerande har rätt till undervisning enligt läroplan samt rätt till en trygg studiemiljö.

En studerande ska delta i undervisning enligt läroplan för berörd utbildning, om han eller hon inte har befriats från den eller av disciplinära skäl har avstängts eller förvägrats rätt att delta i undervisningen. En studerande ska utföra sina uppgifter omsorgsfullt, respektera planerad studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, lärares och annan personals anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt. En läroavtalsstuderande ska dessutom göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i den planerade undervisningen.

36a §. (2014/39) Validand

Med en validand avses i denna lag den som utan att vara studerande är antagen och inskriven för validering vid en gymnasieskola som avses i 23 §. För en validand görs en personlig valideringsplan över det valideringsförfarande som leder till validering. En sådan plan kan omfatta förberedande undervisning för validanden.

Till en ansökan om att antas och bli inskriven som validand bör en sökande foga dokumentation över sitt kunnande. En validand har rätt att vid examinering visa sådant förvärvat kunnande som baseras på såväl formellt, icke-formellt som informellt lärande varvid

1) *formellt lärande* avses lärande som äger rum inom grundskole-, gymnasie- eller högskoleutbild-

ning eller motsvarande formella utbildningsorganisationer och som leder till en bedömning i form av en examen, ett utbildningsbevis eller ett intyg över genomförda studier,

2) *icke-formellt lärande* avses lärande som äger rum genom planerad verksamhet med mål och tid för lärandet samt där det finns ett visst stöd för lärandet exempelvis genom kontakt mellan elev och lärare samt med

3) *informellt lärande* avses lärande till följd av daglig verksamhet i samband med arbete, familj eller fritid vilken inte är strukturerad avseende mål, tid eller lärandestöd.

Med gymnasieskola avses i denna paragraf Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Dessutom avses sådana gymnasieskolor som i enlighet med 4 § 3 mom. upprätthålls av en fristående huvudman, om landskapsregeringen har givit den fristående huvudmannen rätt att vid skolan tillsätta yrkesråd, besluta om tillgödöräkande av tidigare studier och kunnande samt att besluta om validering för arbetsmarknadens behov.

37 §. (2022/46) *Opartiskt bemötande*

De studerande ska bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras. Bestämmelser om diskriminering finns i landskapslagen (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen.

38 §. *Befrielse från skyldighet att delta i viss undervisning*

På ansökan av den studerande eller av en omyndig studerandes vårdnadshavare kan en studerande av särskilda skäl befrias från skyldighet att delta i viss undervisning.

På den studerandes eller en omyndig studerandes vårdnadshavares begäran ska en studerande befrias från undervisning i religionskunskap om undervisningen i huvudsak ges enligt ett religionssamfunds lära till vilket den studerande inte hör. Med religions-samfund avses vad som enligt religionsfrihetslagen (FFS 453/2003) är religions-samfund eller registrerat religions-samfund. Undervisning i livsåskådningskunskap ska ordnas då en studerande befriats från undervisningen i religionskunskap och den studerande eller en omyndig studerandes vårdnadshavare inte ordnar annan undervisning.

39 §. *Ledighet*

En skolas rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet.

40 §. *Hörande av studerande*

Skolan ska ge de studerande möjlighet att delta i utvecklandet av utbildningen samt höra dem innan beslut fattas i ärenden som gäller undervisningen eller som annars väsentligt inverkar på de studerandes ställning.

Studiesociala förmåner

41 §. *Skolmåltid*

Varje arbetsdag ska en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beslutar annat.

42 §. *Skolhälso- och studerandevård*

De studerande har rätt till skolhälsovård. Skolhälsovården och annan studerandevård ska bedrivas förebyggande och befrämja god fysisk och psykisk hälsa hos de studerande. Skolan ska se till att de studerande ges information om den skolhälsovård och studerandevård som erbjuds dem.

Studerande med funktionsnedsättning eller studerande i behov av särskilt stöd har i enlighet med vad som särskilt bestäms rätt till de biträdestjänster, andra undervisnings- och studerandevårdstjänster samt särskilda hjälpmedel som studierna kräver.

43 §. *Avgifter*

Undervisning som leder till examen i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium är avgiftsfri för de studerande om inte annat följer av bestämmelserna i denna paragraf. Handled praktik och läroavtal som ingår i denna utbildning kan bekostas av Ålands gymnasium i den omfattning som skolan beslutar.

Ålands gymnasium kan uppbära en avgift för deltagande i studentexamen samt för deltagande i annan än i 1 mom. avsedd undervisning. Avgift för deltagande i studentexamen uppbärs med det belopp som i riket bestämts gälla för deltagande i sådan examen med stöd av rikets gymnasielag (FFS 629/1998). Enligt avtal och i enlighet med rikets särskilda bestämmelser därom kan Ålands gymnasium biträda med att uppbära en avgift för utbildning som ordnas i landskapet i enlighet med en i riket gällande läroplan, där de studerandes prestation bedöms av en riksmyndighet.

Styrelsen beslutar om de avgifter som ska uppbäras för annan än i 1 mom. avsedd undervisning, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligrättsliga prestationer.

43a §. (2014/39) *Avgifter för särskilda kostnader för valideringsprocessen*

En avgift ska uppbäras av en sökande part för validandens deltagande i ett valideringstillfälle. Avgiften bör omfatta faktiska kostnader för skolans särskilda insatser under valideringen och för intyg som certifierar en validands kunnande.

En avgift kan uppbäras av en sökande part för kostnader som föranletts av en utbildningsgivares kostnader för att skapa en personlig valideringsplan, oavsett om det har lett till antagning av en validand eller inte.

I 1 och 2 mom. avsedd avgift ska uppbäras av en enskild som har beviljats validering efter egen ansökan eller av arbetsgivaren, om den enskilde har beviljats validering efter arbetsgivarens ansökan om det.

44 §. *Studerande med hemkommun utanför landskapet*

Bestämmelser om grunder för beviljande av stöd till studerande finns i landskapslagen (2006:71) om studiestöd.

44a §. (2014/39) *Validander*

Validander har inte rätt till studiesociala förmåner.

45 §. *Närmare bestämmelser om studiesociala förmåner*

Landskapsregeringen fastställer i landskapsförordning grunder för ersättning för skolskjuts, boende

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

samt övriga studiesociala förmåner som studerande kan beviljas.

Disciplinära åtgärder

46 §. Varning och avstängning

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 36 § 2 mom. och som trots rektors varning inte rättar sig kan av skolans ansvariga förvaltningsorgan på ett lärarkollegiums förslag avstängas för viss tid, högst ett år. Det ansvariga förvaltningsorganet kan besluta att avstängningen ska börja verkställas omedelbart. Innan beslut om avstängning tas ska den studerande och, i förekommande fall, omyndig studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

En studerande kan ges en skriftlig varning om denne gör sig skyldig till fusk, stör undervisning eller annars bryter mot ordningen i skolan. Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande trots en skriftlig varning uppför sig olämpligt kan skolan besluta om avstängning för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör en lektionsundervisning kan förvägras rätt att delta i undervisningen för den tid som återstår av lektionen.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen om denne uppför sig så våldsamt eller hotfullt att undervisningen orimligt försvåras eller säkerheten äventyras för annan studerande eller person som arbetar eller vistas i skolan eller i därtill hörande verksamhet.

En studerande som är föremål för rannsaking med anledning av brott kan för den tid som rannsakingen pågår avstängas från studierna, om det är motiverat med hänsyn till det brott som han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta.

47 §. Disciplinären den

Innan ett beslut fattas enligt 46 § 2 eller 5 mom. ska den omständighet som hänför sig till beslutet och som åtgärden grundar sig på preciseras, den studerande höras samt annan nödvändig utredning göras som beslutet förutsätter.

Innan en omyndig studerande blir föremål för en sådan disciplinär åtgärd som avses i 46 § 2 och 5 mom. ska vårdnadshavaren ges tillfälle att bli hörd. En omyndig studerandes vårdnadshavare ska under rättas om andra disciplinära åtgärder beslutas. Om en studerande förvägras undervisning ska skolan vid behov underrätta den sociala myndigheten i den studerandes hemkommun om detta. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 2 och 5 mom. ska utfärdas och beslutet registreras. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 3 och 4 mom. ska registreras.

Ett beslut om avstängning av en studerande för en viss tid eller om uppsägning från skolans studerandeboende kan verkställas även om det överklagats, om skolan eller förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Ett beslut om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om avstängning för en viss tid och ett beslut om den tidpunkt då verkställigheten inleds ska fattas samtidigt.

48 §. Avlägsnande av studerande

Om en studerande inte rättar sig efter en uppmaning att avlägsna sig enligt 46 § 3 mom. har läraren eller berörd rektor rätt att avlägsna honom eller henne från klassrummet eller ett annat undervisningsutrymme, eller från en skoltillställning. Läraren eller berörd rektor har också rätt att avlägsna en studerande från skolans område, om den studerande inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon avstängts från undervisningen enligt 46 § 3 och 4 mom.

Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom aktivt fysiskt motstånd, har läraren eller berörd rektor rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få honom eller henne avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

Läraren eller berörd rektor kan i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna den studerande. Om läraren eller berörd rektor använt sig av maktmedel ska han eller hon lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till det ansvariga förvaltningsorganet eller annars till skolans ledning.

Närmare bestämmelser om vad som är att anse som försvarligt användande av maktmedel finns i 4 kap. 6 § strafflagen (FFS 39/1889).

49 §. Omhändertagande av föremål

Rektorn eller en lärare får från en studerande omhändertaga föremål som används på ett sätt som är störande för skolverksamheten eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. ska återlämnas till den studerande senast vid den tidpunkt då skoldagen är slut för den studerande. Om den studerande vid upprepade tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 1 mom. eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka innan den studerandes vårdnadshavare har underrättats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet.

Om ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. kan antas bli förverkat enligt straff-, narkotika- eller annan tvångsmedelslagstiftning ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats av polisen.

50 §. Åtal eller domstolsbeslut

Under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid allmän domstol får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.

Om en domstol har frikänt en studerande, får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller

fortsättas annat än på grund av en sådan omständighet som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär åtgärd.

Om en domstol har dömt en studerande till straff eller har frikänt en studerande, får han eller hon inte av samma skäl ges en disciplinär åtgärd. En studerande kan dock avstängas för viss tid om det med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det är motiverat.

5 kap. Ålands gymnasium

51 §. Kapitlets tillämpningsområde

Ålands gymnasium är en under landskapsregeringen lydande myndighet. Ålands gymnasium företräds av styrelsen samt, inom sina befogenheter, av rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium samt av förvaltningschefen för Ålands gymnasiums samordnings- och resursenhet.

I detta kapitel finns bestämmelser om Ålands gymnasiums uppdrag, organisation och verksamhet.

52 §. Rättsförmåga

Ålands gymnasium kan sluta avtal inom ramen för Ålands gymnasiums ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

Organisation och ledning

53 §. Ålands gymnasiums uppdrag

I Ålands lyceum och i Ålands yrkesgymnasium ska gymnasieutbildning och annan utbildning ordnas på gymnasienivå. Gymnasieutbildningen ska sträva till att höja allmänbildningen, yrkeskunskundet, utveckla arbetslivet, tillgodose näringslivets behov av kunskande samt främja sysselsättningen.

Ålands gymnasium ska ha behövlig administrativ förvaltning avseende ekonomi, anställnings- och lönefrågor, fastighetsförvaltning, informationsteknik, studerandantagning, kvalitetssäkring, marknadsföring och information.

Ålands gymnasium kan bedriva service-, arbets- och rörelseverksamhet samt kan utföra beställningsuppdrag som ansluter till utbildningen. Rörelseverksamhet får dock endast bedrivas i syfte att ge studerande sådan praktisk undervisning som en utbildning förutsätter. Ålands gymnasium kan bedriva informations- och utvecklingsverksamhet som tjänar undervisningen och stöder arbetslivet. För studerande med funktionsnedsättning kan ordnas undervisning och handledning i träningssyfte. Ålands gymnasium kan ordna utbildning som förbereder för examensinriktad gymnasieutbildning.

54 §. Styrelsen

Ålands gymnasium leds av en styrelse med högst sju medlemmar samt personliga ersättare för dem. Styrelsen är Ålands gymnasiums ansvariga förvaltningsorgan.

För den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar utser och tillsätter landskapsregeringen styrelsemedlemmar och deras ersättare. Dessa ska ha sakkunskap inom gymnasiets utbildningsområden.

Landskapsregeringen utser bland dem en ordförande och en vice ordförande för styrelsen. Styrelsens ordförande, övriga medlemmar och ersättare får inte vara anställda i Ålands gymnasium. Styrelsen ska bereda företrädare för de studerande möjlighet att delta i styrelsesammanträden. Styrelsen kan även bereda företrädare för lärare och övrig personal möjlighet att delta. Företrädare för de studerande, lärarna och annan personal som deltar i ett styrelsesammanträde har yttranderätt.

Landskapsregeringen kan skilja medlem och ersättare från styrelseuppdrag innan mandattiden gått ut. Om en ordförande, medlem eller ersättare skiljs från sitt uppdrag eller avlider ska en ny ordförande, medlem respektive ersättare utses för den återstående mandattiden. Landskapsregeringen beslutar om arvode för styrelsens medlemmar.

55 §. Styrelsemöten

Styrelsens arbete leds av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordföranden.

Styrelsen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende vinner den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden på kallelse av vice ordföranden. Styrelsen ska sammankallas för behandling av visst ärende då förvaltningschefen, en rektor eller minst tre av styrelsens medlemmar begär det. Vid styrelsens sammanträden förs protokoll, vilka justeras på det sätt som styrelsen bestämmer. Förvaltningschefen eller förvaltningschefens ställföreträdare är föredragande i styrelsen. Om i en enskild fråga svarsområdet inte är klart kan styrelsen utse en föredragande för frågan.

Styrelsen kan i enskilda ärenden kalla sakkunniga att delta i styrelsens sammanträde.

56 §. Styrelsens uppdrag

Styrelsen har lednings- och utvecklingsansvar för utbildningen och övriga verksamheter i Ålands gymnasium. Styrelsen har som Ålands gymnasiums högsta ansvariga förvaltningsorgan under landskapsregeringen tillsynsansvar för de interna besluten samt ska pröva om verksamheten bedrivs effektivt, författningenligt och i överensstämmelse med gymnasieutbildningens allmänna mål.

Styrelsen ska fatta de övergripande besluten om riktlinjerna för gymnasiets verksamhet och genomförande av gymnasiets uppdrag, utarbeta gymnasiets verksamhets- och ekonomiplan, uppgöra budget samt besluta om uppföljning och utvärdering av verksamheten. Årligen ska en verksamhets- och ekonomiplan göras för gymnasiet.

Styrelsen ska dessutom

1) anta läroplaner enligt 16 och 17 §§ samt 5 § 4 mom. landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning,

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

2) årligen tillstålla landskapsregeringen Ålands gymnasiums förslag till budget,

3) besluta om den interna fördelningen av budgetanslagen och det interna budgetansvaret inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger,

4) årligen tillstålla landskapsregeringen en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret,

5) besluta om riktlinjer och befogenheter för lyceet, yrkesgymnasiet och samordningsenheten,

6) utarbeta förslag till reglemente samt översända det till landskapsregeringen för fastställelse,

7) utarbeta underlag för dimensionering av studieplatser,

8) besluta om styrdokument, instruktioner och handlingsplaner inom Ålands gymnasium,

9) tillsätta yrkesråd,

10) besluta om läsårets arbetstid för studerande och lärare,

11) anställa ordinarie personal samt

12) besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell karaktär.

Styrelsen kan delegera avgränsade uppgifter som avses i 4 mom. punkterna 8, 9, 11 och 12.

Andra frågor än de som avses i 1 mom. ska avgöras av förvaltningschefen, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning eller styrelsen har beslutat något annat. Har i denna lag eller i en förordning föreskrivits att en viss uppgift ankommer på förvaltningschefen eller en rektor får styrelsen inte ta över den uppgiften.

57 §. Förvaltningschef

För ledning och utveckling av Ålands gymnasium utser styrelsen för viss tid en förvaltningschef. Förvaltningschefen är föredragande i styrelsen i alla ärenden som rör myndigheten Ålands gymnasium och de underlydande skolorna. Till förvaltningschefens ansvarsområden hör den allmänna förvaltningen, ekonomin, anställnings- och lönefrågor, fastighetsskötsel och -förvaltning, informationsteknik, kvalitetssäkring av den administrativa verksamheten, marknadsföring och information.

Förvaltningschefen ska besluta i ärenden som enligt grunderna för förvaltningschefens ansvar åligger denne samt i sådana frågor företräda Ålands gymnasium. Förvaltningschefen kan delegera uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

58 §. Rektor

För ledning och utveckling av Ålands gymnasium under förvaltningschefen utser styrelsen för viss tid en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium. Varje rektor ska inom sitt ansvarsområde och i samförstånd särskilt verka för att utbildningsutbudet svarar mot de studerandes och arbetsmarknadens behov samt tillse att verksamheten bedrivs effektivt, författningensligt och i överensstämmelse med gymnasiets uppdrag. Vid behov kan rektor anställa tillfällig personal till skolan. Varje rektor

1) har ett pedagogiskt lednings- och utvecklingsansvar,

2) har personal-, ekonomi- och budgetansvar i enlighet med vad som anges i reglementet samt

3) ska besluta i ärenden som enligt grunderna för rektors ansvar åligger dem samt i sådana frågor företräda Ålands gymnasium.

En rektor kan delegera uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

59 §. Gemensamma bestämmelser om förvaltningschefen och rektorerna

Förvaltningschefen och rektorerna ska verka för att gymnasiets personal-, budget-, fastighets- och internkommunikationsverksamheter bedrivs effektivt, författningensligt och i överensstämmelse med gymnasiets uppdrag.

Styrelsen får säga upp rektorer och förvaltningschef, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har den som blir uppsagd rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

60 §. Samordningsgrupp

Rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium och förvaltningschefen utgör en samordningsgrupp för Ålands gymnasium. Förvaltningschefen är samordningsgruppens ordförande. Styrelsen kan utse ytterligare medlemmar i samordningsgruppen. Samordningsgruppen ska organisera verksamheten så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt.

61 §. Ledningsgrupp

Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium ska var för sig ha en ledningsgrupp. I en ledningsgrupp ska ingå rektorn, företrädare för studerande, lärare och övrig personal samt dem som rektor beslutar ska ingå i gruppen. Varje ledningsgrupp ska organisera verksamheten inom sitt ansvarsområde så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt. Rektorerna kan organisera lärarna i ändamålsenliga lärarlager.

62 §. Lärarkollegium

En lärare tillhör ett lärarkollegium i den skola där läraren har merparten av sin undervisning. Ett lärarkollegium ska planera och utveckla undervisningen och övrig verksamhet inom sitt ansvarsområde samt behandla andra ärenden inom ansvarsområdet. Ett lärarkollegium är beslutfört då minst hälften av medlemmarna är närvarande.

63 §. Studerandekår och studeranderåd

De studerande vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium utgör var sin studerandekår. En studerandekår väljer ett studeranderåd för ett läsår. Studeranderådet ska främja studierna och studiesituationen inom Ålands gymnasiums skolor och kan i detta syfte till rektor framföra förslag och avge utlåtanden samt kan ordna aktiviteter ägnade att stärka de studerandes samhörighet. Studeranderådet

1) väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande,

2) utser en studerande som ska ingå i skolans ledningsgrupp,

3) beslutar om antalet medlemmar i efterföljande studeranderåd samt

4) beslutar om sitt sammanträdes- och beslutsförfarande.

Studerandekårerna får årligen för sin verksamhet ett anslag som fastställs i Ålands gymnasiums budget.

64 §. Reglemente för Ålands gymnasium

I ett reglemente för Ålands gymnasium ska meddelas de närmare bestämmelser som behövs om skolornas interna organisation, beslutsfattande samt behövliga riktlinjer för ansvarsfördelningen. Utöver vad i denna lag särskilt angivits ska i reglementet med beaktande av gymnasieutbildningens mål finnas närmare bestämmelser om

- 1) uppgiftsfördelning och beslutanderätt inom organisationen,
- 2) sammanträdes- och förvaltningsförfarande,
- 3) tjänstestruktur med behörighetskrav,
- 4) delegering av myndighetsutövning,
- 5) granskning av förvaltning och ekonomi,
- 6) antagning av studerande till kursverksamhet,
- 7) allmänna grunder för samarbete mellan hem och skola,
- 8) målen för studerandevården,
- 9) hur studeranderåd utses,
- 10) delegering av beviljande av ledighet av särskild orsak för en studerande,
- 11) övriga angelägenheter som enligt lag eller särskilda föreskrifter ska ingå i reglementet samt
- 12) om tillsättande av samt skiljande från uppdrag som företrädare i styrelsen för studerande och lärare samt för övrig personal.

Personal

65 §. Anställningsförhållanden

I Ålands gymnasium kan finnas personal i offentlig- eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller landskapsregeringen beslutar annat handhar styrelsen de uppgifter som rör Ålands gymnasiums anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen. Tjänster inrättas och indras av styrelsen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. För de tjänster som Ålands gymnasium har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställts enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med Ålands gymnasiums budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till budget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt budgeten. Om styrelsen har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning inom gällande budget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader. (2013/51)

Beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande inom Ålands gymnasium fattas av styrelsen, medan beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande

till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning kräver samtycke av Ålands gymnasium.

Beslut om beviljande av tjänstledighet och tiden för tjänstledigheten fattas enligt prövning, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller landskapets tjänstekollektivavtal.

Förvaltningschefen anställer, utom i de fall där rektor ska besluta, tjänsteförrättande tjänstemän och arbetstagare för sammanlagt högst ett års tjänstgöring. Förvaltningschefen beviljar, utom i de fall där rektor ska besluta, tjänstledigheter på grund av lag eller kollektivavtal.

Rektor anställer lärare för sammanlagt högst ett års tjänstgöring, timlärare i huvudsyssla för sammanlagt ett års tjänstgöring samt kan tillsätta timlärare i bisyssla. Rektor beviljar lärare tjänstledighet enligt prövning på grund av lag eller kollektivavtal.

66 §. Tjänster och behörighetskrav

I Ålands gymnasium ska finnas en tjänst som förvaltningschef, en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium samt det antal tjänster som dessa ansvarsområden förutsätter. För rektorn ska finnas en ställföreträdare. Vidare ska finnas det antal tjänster som lärare som Ålands gymnasiums studerandeantal och timantal förutsätter samt ett behövligt antal övriga tjänster.

Behörighetskrav för förvaltningschefen, rektorerna, lärare och andra tjänster bestäms i landskapsförordning. Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

Se LF (2011:75) om gymnasieutbildning.

67 §. Tystnadsplikt och utlämnande av uppgifter (2021/110)

Medlemmar i styrelsen eller anställda i Ålands gymnasium får inte informera utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller dennes familj utan skriftligt samtycke av den berörda personen eller, i förekommande fall, av en omyndig studerandes vårdnadshavare. Sådan känslig information ska förvaras separat från andra uppgifter, samt ska om den är införd i register utplånas därifrån omedelbart då det inte finns grund för att bevara den för handläggning av myndighetens lagstadgade uppgifter.

Den som är anställd i Ålands gymnasium får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

(2021:79) för Åland. Till straff för brott mot tystnadsplikten i 1 mom. döms enligt 28 § i offentlighetslagen för Åland, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag. (2021/110)

68 §. Övriga bestämmelser

Angående anställningsvillkor för tjänstemän gäller vad som överenskommit i tjänstekollektivavtal. För tjänstemän i Ålands gymnasium gäller, förutom denna lags bestämmelser, vad som särskilt är föreskrivet om landskapets tjänstemän.

6 kap. Särskilda bestämmelser**69 §. Rättelseyrkande och rättelse**

Om inte annat särskilt stadgas i denna lag kan en studerande eller en omyndig studerandes vårdnadshavare, som är missnöjd med ett beslut som skolan har fattat rörande den studerande, inom 21 dagar räknat från att beslutet fattats, skriftligen begära rättelse hos beslutsfattaren. Rättelse kan inte sökas avseende ett beslut om tid och plats för den studerandes studier, om individuell uppläggning av studierna för den studerande eller ett beslut som rör förvägrad rätt att delta i undervisning i enlighet med 46 § 3 eller 4 mom. I ett rättelseyrkande som läggs till grund för skolans prövning ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

70 §. Besvär

Närmare bestämmelser om besvär över beslut som avses i denna lag finns i 25 § självstyrelselagen. Ändring får inte sökas genom besvär i beslut om bedömning av en studerande, beslut om tiden och platsen för en namngiven studerandes studier eller i beslut om annan individuell uppläggning av studierna. Besvär får heller inte anföras i ett ärende som avses i 46 § 3 och 4 mom.

70a §. (2017/93) Elektronisk anslagstavla

Ålands gymnasium ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Ålands gymnasium ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

71 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011. Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Landskapsregeringen kan innan denna lag träder ikraft tillsätta en styrelse för Ålands gymnasium. Vid tillsättande av styrelsen ska lagens 54 § i tillämpliga delar iakttas. Ålands gymnasium övertar vid ikraftträdandet av denna lag såsom avtalspart de gällande avtal som har ingåtts av berörda skolor och inrättningar. De studeranderåd som tillsätts vid Ålands lyceum och vid Ålands yrkesgymnasium för läsåret

2011-2012 ska utöver ordförande och vice ordförande ha fem medlemmar.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1997:52) och landskapsförordningen (2006:69) om utbildning på gymnasialstadienivå. Författningarna ska dock i tillämpliga delar tillämpas av Ålands gymnasium vid bedömning och examinering av studerande som under år 2011 slutför sina studier vid lyceet eller yrkesgymnasiet.

Landskapsförordningen (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland förblir i kraft tills landskapsregeringen upphäver den med stöd av 45 § i denna lag.

Om i annan författning nämns begreppet gymnasialstadienivå ska det avse begreppet gymnasienivå i denna lag.

72 §. Förflyttning av ordinarie personal

Ordinarie och tillsvidareanställd personal i arbetsavtalsförhållande vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola, Ålands lyceum, Ålands naturbruksskola, Ålands sjömannsskola, Ålands vårdinstitut, Ålands yrkesskola samt vid utbildnings- och kulturavdelningen inom landskapsregeringens allmänna förvaltning med arbetsuppgifter vid Ålands läroavtalscenter förflyttas vid ikraftträdandet av denna lag till Ålands gymnasium och placeras efter anställningsförfarande, utan avbrott i anställningsförhållandet, in i den nya organisationen till de tjänster och arbetsuppgifter som finns tillgängliga. Den som förflyttas gör det med bibehållande av de pensionsförmåner som följer av den anställning från vilken personen förflyttas, dock med beaktande av vad om anställning vid landskapet är särskilt stadgat och om villkoren i berörda anställdas anställningsförhållande avtalas. Anställningsförhållandet för den som förflyttas fortgår utan avbrott i anställningsförhållandet, med beaktande av vad om anställning vid landskapet är särskilt stadgat och om villkoren i berörda anställdas anställningsförhållande avtalas.

Ordinarie och tillsvidareanställda arbetstagare får förflyttas enbart till sådan tjänst eller uppgift vars kompetenskrav han eller hon uppfyller och som kan anses vara lämplig för honom eller henne. Behörig för tjänst eller anställning i arbetsavtalsförhållande vid de skolor som omfattas av denna lag är den som när denna lag träder i kraft är behörig för sådan tjänst eller anställning i arbetsavtalsförhållande.

73 §. Rätt att säga upp sitt anställningsförhållande

Ordinarie och tillsvidareanställd personal i arbetsavtalsförhållande får utan att iaktta anställningsförhållandets gällande uppsägningstid och oberoende av anställningsförhållandets längd, senast inom en månad efter att beslut fattats om nytt anställningsförhållande inom Ålands gymnasium, säga upp sitt anställningsförhållande från och med dagen för denna lags ikraftträdande.

Ikraftträdandebestämmelse (2020/121):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

På avläggande av studentexamen tillämpas övergångsbestämmelserna i 27 § i lagen om studentexa-

men. Bestämmelserna i 25 § 2 mom. och 29a och 29b §§ i denna lag tillämpas på examinander som börjar avlägga examen vid examenstillfället våren 2022 eller efter det. På dem som har börjat avlägga studentexamen före det tillämpas 25 § 2 mom. sådant det lydte i sin ursprungliga lydelse i ÅFS 2011:13 och 9 § 2 mom. i lagen om anordnande av studentexamen (FFS 672/2005).

Vid tillämpningen av 28 § 2 mom. i denna lag ska lagen om anordnande av studentexamen gälla på det sätt som anges i övergångsbestämmelserna i 27 § i lagen om studentexamen.

O 4 Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning

1 kap. Utbildningen

1 §. Allmänt

I denna förordning finns bestämmelser om gymnasieutbildning utöver vad som föreskrivs i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning.

Med *unga* avses en studerande som med grundskolan som grund sökt sig till gymnasieutbildningen till och med det år som han eller hon fyller 18 år. (2019/41)

Med *vuxna* eller *vuxenstuderande* avses en studerande som sökt sig till gymnasieutbildningen efter det år som han eller hon har fyllt 18 år. (2019/41)

Vid tillämpning av denna förordning avses med *akademiska poäng* studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS). Begreppet akademiska poäng ansluter i Finland till begreppet studiepoäng och i Sverige till begreppet högskolepoäng.

Tidigare 3 mom. har blivit 4 mom. genom (2019/41).

2 §. Den allmänbildande gymnasieutbildningens innehåll

I den allmänbildande gymnasieutbildningen ges undervisning i läroämnena och ämnesgrupper som dels är obligatoriska, dels är valfria för de studerande.

Läroämnena och ämnesgrupperna är svenska och litteratur, främmande språk, matematik, naturvetenskaper, humanistiska vetenskaper, samhällsvetenskaper, idrott och hälsovetenskaper, konst- och kulturvetenskaper, informationsteknik och lärandestrategi.

Studierna indelas i obligatoriska och valfria studier på det sätt som närmare fastställs i läroplansgrunderna. (2019/41)

Utöver ämnesundervisning i de olika läroämnena och ämnesgrupperna ska skolan erbjuda de studerande studiehandledning.

3 §. (2019/41) Den allmänbildande gymnasieutbildningens omfattning

Grunden för dimensioneringen av de studier som hör till den allmänbildande gymnasieutbildningen är en studiepoäng. Studierna poängsätts enligt deras omfattning.

Den allmänbildande gymnasieutbildningen för unga ska omfatta 150 studiepoäng, varvid en studiepoäng i medeltal omfattar 14 timmar och 15 minuter undervisning.

Den allmänbildande gymnasieutbildningen för vuxna ska omfatta 88 studiepoäng, varvid en studiepoäng i medeltal omfattar 9 timmar och 20 minuter undervisning.

Utöver den undervisning som beskrivs i 2 och 3 mom. tillkommer en sådan mängd självständigt arbete för den studerande som behövs med tanke på studiernas mål och innehåll och som är skäligen för den studerande.

4 §. Den grundläggande yrkesutbildningens innehåll

Den grundläggande yrkesutbildningen är indelad i examensdelar. En yrkesinriktad gymnasieexamen innehåller yrkesinriktade examensdelar och gemensamma examensdelar. I en examen eller ett kompetensområde inom examen ska ingå minst en obligatorisk yrkesinriktad examensdel och minst en valbar yrkesinriktad examensdel. I alla yrkesinriktade examensdelar ingår också lärande i arbete. (2019/41)

De gemensamma examensdelarna i en yrkesinriktad gymnasieexamen består av följande delar; kunskande i kommunikation och interaktion, kunskande i matematik och naturvetenskap samt kunskande om samhälle och arbetsliv. Närmare bestämmelser om innehållet i den grundläggande yrkesutbildningen intas i läroplansgrunderna. (2019/41)

Inom den grundläggande yrkesutbildningen ordnas yrkesämnesstudier för gymnasieexamen med yrkesinriktning med de utbildningsprogram samt examensbenämningar som anges i *bilaga 1* till denna förordning.

I riket gällande bestämmelser om sjöfartsutbildningens samt socialvårds- och hälsoutbildningens innehåll är direkt tillämpliga i landskapet. (2016/24)

Utöver den läroplansenliga undervisningen till examen, ska skolan erbjuda de studerande studiehandledning.

Tidigare 4 mom. har blivit 5 mom. genom (2016/24)

5 §. (2019/41) Den grundläggande yrkesutbildningens omfattning

Grunden för dimensioneringen av den grundläggande yrkesutbildningen är en kompetenspoäng. Omfattningen av en yrkesinriktad gymnasieexamen är 180 kompetenspoäng. Systemet med kompetenspoäng följer de rekommendationer som kommer till uttryck i Europaparlamentets och rådets rekommendation om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET), 2009/C 155/02.

Grundläggande yrkesutbildning ska omfatta tillräcklig undervisningstid för att en studerande ska kunna uppnå målen för examensdelar och examen.

För unga studerande är närundervisningen central i inledningen av studierna, och ska efterhand ge mer utrymme för självständiga studier. Omfattningen i sådan närundervisning ska stöda de studerandes utveckling mot en självständig yrkesutövning.

O 4 LF (2011:75) om gymnasieutbildning

5a §. Upphävd (2019/41).

6 §. (2019/41) *Den grundläggande yrkesutbildningens, kompletteringsutbildningens och vidareutbildningens innehåll för vuxenstuderande*

Vuxenstuderande kan ges sådan yrkesutbildning i form av yrkesinriktad gymnasieexamen som avses i denna förordning eller i form av yrkesexamen och specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (FFS 531/2017). Inom yrkesinriktad kompletteringsutbildning och vidareutbildning för vuxenstuderande ordnas yrkesutbildning för yrkesexamen eller specialyrkesexamen. De enligt riksförordningen om den examensstruktur som avses i lagen om yrkesutbildning gällande bestämmelserna om examina vilka kan avläggas som yrkesexamen eller specialyrkesexamen är tillämpliga på Åland. Ändringar i rikets förordning ska tillämpas på Åland från det att de träder i kraft i riket.

Landskapsregeringen beslutar om utbildningsprogram och kompetensområde för den grundläggande yrkesutbildningen för vuxenstuderande och den yrkesinriktade kompletteringsutbildningen och vidareutbildningen för vuxenstuderande.

Omfattningen av den yrkesinriktade kompletteringsutbildningen och vidareutbildningen för vuxenstuderande kan uppgå till högst 210 kompetenspoäng.

6a §. (2014/40) *Validering och valideringstillfälle*

Grunder för validering är kompetenskartläggning och dokumentation som synliggör en persons kunnande.

Validering sker utgående från det kunnande som en person förvärvat genom formellt, icke-formellt eller informellt lärande. Vid validering bedöms en

1) studerandes kunnande i förhållande till läroplanens krav eller en

2) validands kunnande i förhållande till fastställda bedömningsgrunder som gäller för att utöva ett visst yrke. Det sker genom en

1) formell bedömning av en persons kunnande,

2) examinering vid ett valideringstillfälle, samt med en

3) certifiering där en persons kunnande bedöms helt eller till vissa delar överensstämma med gällande läroplanskrav, eller med fastställda bedömningsgrunder som gäller för att utöva ett visst yrke.

6b §. (2014/40) *Studiehandledning och studievägledning för vuxenstuderande*

Utöver ämnesundervisning i de olika läroämnena och ämnesgrupperna ska skolan erbjuda studiehandledning och studievägledning för dem som är vuxenstuderande, deltar i yrkesinriktad kompletteringsutbildning eller i vidareutbildning samt för dem som är validander.

2 kap. Förvaltningschef och rektor

7 §. (2013/115) *Förvaltningschef*

Behörig som förvaltningschef vid Ålands gymnasium är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har avlagt en examen på en utbildningsnivå

som omfattar minst 240 akademiska poängs studier med lämplig inriktning samt har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

8 §. *Rektor*

Behörig som rektor vid Ålands gymnasium är den som har

1) avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller därmed jämförbar högskola,

2) behörighet som lärare inom berörd skolas utbildningsform,

3) slutfört studier i ledarskaps- och undervisningsförvaltning som ordnas vid ett universitet eller har på annat sätt inhämtat tillräcklig kännedom om förvaltning inom undervisningsväsendet, samt har

4) tillräcklig arbetserfarenhet av läraruppgifter och av ledarskap.

Rektor ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.

3 kap. Lärare och studiehandledare

Gemensamma bestämmelser om lärarbehörighet

9 §. *Lärares och studiehandledares språkkunskaper*

Lärare och studiehandledare ska i tal och skrift ha de kunskaper i svenska som behövs. Den anses ha de kunskaper i svenska som behövs som har

1) svenska som modersmål,

2) på svenska slutförd skolutbildning på gymnasienivå,

3) behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning och därvid har visat behövliga kunskaper i svenska, i enlighet med den svenska förordningen (SFS 1999:1421) om behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning eller har

4) visat minst goda kunskaper i svenska enligt bestämmelserna i förordningen om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

Lärare som ger ämnesundervisning i svenska, och inte har svenska som modersmål, ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.

10 §. *Lärare som ger ämnesundervisning*

Behörig att ge ämnesundervisning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier,

2) i ett av de ämnen som undervisas har slutfört minst 120 akademiska poängs studier i undervisningsämnet,

3) i varje undervisningsämne har minst 60 akademiska poängs slutförda studier samt

4) har minst 60 akademiska poängs slutförda pedagogiska studier för lärare.

11 §. *Lärare som ger specialundervisning*

Behörig att ge specialundervisning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en examen för speciallärare som omfattar minst 240 akademiska poängs studier, eller som har

2) behörighet som lärare i läroämnena eller obligatoriska yrkesämnena och som har slutfört minst 60 akademiska poängs speciallärarstudier.

12 §. Behörighet att undervisa tillfälligt

Den som har tillräcklig utbildning och förmåga för uppgiften kan, utan hinder av vad som bestäms i denna förordning, förordnas att tillfälligt undervisa för högst ett år. Ett sådant förordnande kan dock meddelas för längre tid än sex månader endast om personer som uppfyller sådana behörighetsvillkor som en viss uppgift förutsätter inte finns tillgänglig när förordnandet ges.

Särskilt om lärare i yrkesinriktade studier

13 §. Lärare som ger yrkesämnesundervisning

Behörig att ge yrkesämnesundervisning är den som har

1) avlagt lämplig examen som omfattar minst 180 akademiska poängs studier vid universitet eller därmed jämförbar högskola eller, om lämplig examen inte finns, en examen efter minst tre års heltidsstudier inom en bransch som motsvarar den högsta utbildningsnivån inom utbildningsområdet,

2) slutfört minst 60 akademiska poängs pedagogiska studier för lärare vid universitet eller därmed jämförbar högskola,

3) minst tre års relevant och tillräcklig arbetsfarenhet inom en bransch som motsvarar uppgiften, samt har

4) behörighetsbrev eller certifikat eller rätt att utöva ett yrke om verksamhet i uppgifter inom branschen förutsätter behörighetsbrev, certifikat eller legitimation.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. 2 punkt är även den behörig som lärare för yrkesinriktad undervisning som har anställts som lärare på villkor att pedagogiska studier för lärare slutförs inom tre år från det att anställningsförhållandet inleddes.

14 §. Lärare inom social- och hälsovård

Behörig att ge yrkesämnesundervisning inom social- och hälsovård är, med avvikelse från bestämmelserna i 13 § 1 mom. 1 punkt, den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en för yrkesämnesundervisning lämpad examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier och har minst tre års praktisk arbetsfarenhet i uppgifter som nära motsvarar innehållet i undervisningsuppgiften, eller har

2) avlagt en för yrkesliv lämpad examen som omfattar minst 180 akademiska poängs studier, har slutfört minst 60 akademiska poängs pedagogiska studier för lärare samt har minst fem års praktisk arbetsfarenhet i uppgifter inom social- och hälsovårdsbranschen som nära motsvarar innehållet i undervisningsuppgiften.

Studiehandledning

15 §. Studiehandledning

Behörig att ge studiehandledning är den som har avlagt en examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier vid universitet eller därmed jämförbar högskola, med minst 60 akademiska poängs studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom studiehandledning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

16 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011. Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Genom ikraftträdandet av denna förordning upphävs landskapsförordningen (2011:15) om behörighet för förvaltningschef och för rektor vid Ålands gymnasium.

Den som när denna förordning träder i kraft innehar en tjänst inom gymnasieutbildningen är fortsatt behörig för sin innehavda tjänst efter att denna förordning trätt i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2022/50):

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2022.

Studerande som har påbörjat ett utbildningsprogram med den omfattning och innehåll som är fastställt före ikraftträdandet av denna förordning har rätt att senast det läsår som avslutas den 31 juli 2026 avlägga examen i enlighet med de grunder som bestämts med stöd av de bestämmelser som gällde fram till dess att denna förordning träder i kraft.

Bilaga 1 (2022/50)

Utbildningsprogram samt examensbenämningar inom den grundläggande yrkesutbildningen

I denna bilaga finns bestämmelser om de utbildningsprogram och examensbenämningar som avses i 4 § i denna förordning.

Vid ordnande av utbildning som leder till en examen med yrkesinriktning ska de krav på behörighet att vara verksam inom ett yrke vilka, i enlighet med 5 kap. i självstyrelselagen, hör till rikets behörighet iaktas.

Vid ordnandet av utbildning enligt denna förordning ska även de överenskommelseförordningar och EU-bestämmelser som finns på området iaktas.

En examen med yrkesinriktning kan indelas i två eller flera kompetensområden om det behövs med tanke på arbetslivet eller överskådligheten i examens uppbyggnad.

En examen med yrkesinriktning kan ha en examensbenämning eller flera examensbenämningar. Examensbenämningen kan vara specifik för examen eller för kompetensområdet. Ett kompetensområde kan ha flera examensbenämningar.

Utbildningsprogrammen och examensbenämningarna inom den grundläggande yrkesutbildningen är följande:

O 4 LF (2011:75) om gymnasieutbildning

EXAMEN – utbildningsprogram	EXAMENS- BENÄMNING
HANDEL, ADMINISTRATION OCH JURIDIK	
Gymnasieexamen i affärsverksamhet	merkonom
DATABEHANDLING OCH KOMMUNIKATION	
Gymnasieexamen i informations- och kommunikationsteknik	IT-stödperson / programutvecklare
DE TEKNISKA OMRÅDEN	
Gymnasieexamen i maskin- och produktionsteknik	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Produktionsteknik	verkstadsmekaniker
Produktionsteknik	plåtslagare / svetsare
Installation och automation	maskinmontör
Gymnasieexamen inom fordonsbranschen	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Fordonsteknik	bilmekaniker, diagnosmekaniker, nyttofordonsmekaniker, serviceförsäljare, småmaskinsmekaniker
Försäljning	fordonsförsäljare, serviceförsäljare, reservdelsförsäljare
Reparation av skador	karosseri- och bilplåtsmekaniker, billackerare
Gymnasieexamen inom el- och automationsbranschen	elmontör / automationsmontör
Gymnasieexamen inom byggnadsbranschen	husbyggare
Gymnasieexamen inom husteknik	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Rörmontering	rörmontör
Ventilationsmontering	ventilationsmontör
Kylmontering	kylmontör
HÄLSOVÅRD OCH VÄLFÄRD	
Gymnasieexamen i pedagogisk verksamhet och handledning	
<i>Kompetensområde för:</i>	

Småbarnspedagogik och familje- verksamhet	barnledare
Handledning av ungdomar och gemenskaper	ledare för ungdomar och gemenskaper
Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Akutvård	akutvårdare
Rehabilitering	närvårdare
Pedagogisk verksamhet och vård av barn och unga	närvårdare
Mentalhälsoarbete och missbrukarvård	närvårdare
Sjukvård och omsorg	närvårdare
Munhälsovård	närvårdare
Arbete med personer med funktionsnedsättning	närvårdare
Vård och rehabilitering av äldre	närvårdare
Kundbetjäning och informationshantering	närvårdare
Fotvård	närvårdare
TJÄNSTEBRANSCHEN	
Gymnasieexamen inom restaurang- och cateringbranschen	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Kundservice	servitör
Matservice	kock
Gymnasieexamen inom hår- och skönhetsbranschen	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Frisörsarbete	frisör
Barberararbete	barberare
Hudvård	kosmetolog
Grundexamen inom sjöfart	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Däcks- och maskinreparationer	reparatör
Eldrift	fartygselektriker
Maskinbefäl	vakthavande maskinmästare
Däcksbefäl	vakthavande styrman
Gymnasieexamen inom rengörings- och fastighets-servicebranschen	
<i>Kompetensområde för:</i>	
Lokalvård	lokalvårdare
Fastighetsskötsel	fastighetsskötare
Hemarbetservice	hemvårdare

Bilaga 2

Upphävd (2016/24)

0 5 Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns närmare bestämmelser om skolskjuts, boende och andra studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå.

2 kap. Skolskjuts

2 §. Skolskjuts mellan bostaden och skolan

Studerande kan beviljas ersättning för skjuts mellan bostaden och skolan under skolans arbetsdagar om färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Ersättning för skolskjuts mellan bostaden och skolan beviljas inte studerande som har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd. (2016/40)

Skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift som får tas ut enligt 26 § i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården för färdtjänst mellan bostaden och skolan som beviljats enligt 8 § 2 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om stöd och service på grund av handikapp. (2023/66)

3 §. Skolskjuts till närmaste hållplats

Studerande, som är berättigad till ersättning för skolskjuts enligt 2 §, kan även beviljas ersättning för resekostnaderna mellan bostaden och närmaste hållplats under skolans arbetsdagar om färdvägen därmed i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

4 §. Resa till praktikplats utanför skolan

Studerande kan beviljas ersättning för resekostnaderna till och från en praktikplats utanför skolan under förutsättning:

- 1) att praktiken hör till utbildningen,
- 2) att praktikplatsen är i landskapet,
- 3) att den studerande inte erhåller lön samt
- 4) att färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Under den tid på dygnet då någon personbefordran i linjetrafik inte finns tillgänglig ersätts resorna till

och från praktikplatsen i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik. Under annan tid utgår ersättning i enlighet med vad som föreskrivs i 2 och 3 §§.

Ersättning kan med avvikelse från 1 mom. 2 punkten av särskilda skäl beviljas även för den studerandes resekostnader till och från en praktikplats utanför landskapet till skäligt belopp.

Skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift för färdtjänstresor mellan bostaden och praktikplatsen som får tas ut enligt de lagrum som framkommer av 2 § 4 mom. (2023/66)

5 §. Ansökan om ersättning

Ansökan om i 2-4 §§ angiven förmån skall inlämnas till skolan senast vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

3 kap. Upphävt (2016/40)

6-8 §§. Upphävda (2016/40)

4 kap. Övriga studiesociala förmåner

9 §. Läroböcker och andra hjälpmedel

Läroböcker, skrivmaterial och andra därmed jämförbara personliga hjälpmedel ska anskaffas av studerandena själva på egen bekostnad eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar skolans anskaffningskostnader. Skolan kan även tillhandahålla personliga hjälpmedel till ett subventionerat pris eller ersätta en del av kostnaden direkt till de studerande. (2021/59)

Sådana hjälpmedel som kan återanvändas kan inköpas av skolan och ges åt studerande till låns.

10 §. Skydds- och arbetskläder

Skydds- och arbetskläder samt verktyg för den praktiska undervisningen skall kostnadsfritt ställas till den studerandes förfogande. Detsamma gäller arbetsmaterial som hör till undervisningen.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1997.

Ikraftträdandebestämmelse (2023/66):

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 oktober 2023.

Bestämmelserna i denna förordning ska tillämpas retroaktivt från och med läsåret 2023/2024.

0 6 Republikens presidents förordning (2021:147) om ordnandet av studentexamen på Åland

(FFS 800/2021)

1 §. Förvaltningsuppgifter

Den förvaltningsuppgift som består i att ordna studentexamen enligt 25 § i landskapslagen om gymnasieutbildning (Ålands författningssamling 2011:13) ska på Åland skötas av den Studentexamensnämnd som avses i 2 § i lagen om studentexamen (502/2019).

O 7 RPF (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård

2 §. Behörighet efter avlagd studentexamen

På Åland avlagd studentexamen som har ordnats i enlighet med 1 § medför samma behörighet som motsvarande examen som avlagts i riket.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 2021.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om studentexamen i landskapet Åland (433/2006).

O 7 Republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland

(FFS 549/2005)

1 §. Tillämpningsområde

I landskapet Åland ges yrkesutbildning inom social- och hälsovård i enlighet med denna förordning.

Med yrkesutbildning inom social- och hälsovård avses i denna förordning sådan yrkesutbildning i landskapet som enligt landskapslagstiftningen ges på [gymnasialstadienivå] och som siktar till en av undervisningsministeriet fastställd examen inom social- och hälsovård på andra stadiet.

Numera gymnasienivå.

2 §. Beslut om utbildningen

Beslut om att inleda och bedriva yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland fattas av Ålands landskapsregering.

3 §. Inträdeskrav, läroplansgrunder och studieprestationer

På inträdeskrav och grunderna för läroplaner samt vid bedömningen av studieprestationer för yrkesutbildningen inom social- och hälsovård i landskapet tillämpas rikslagstiftningen.

4 §. Utvärdering av utbildningen

Landskapet Åland skall upprätthålla ett kvalitetsystem som möjliggör en kontinuerlig utvärdering av inlärningsresultaten inom den utbildning som omfattas av denna förordning för att säkerställa att de studerande får de kunskaper och färdigheter som förutsätts enligt de grunder för läroplanerna och för de fristående examina som gäller i riket.

Landskapet skall delta i de externa utvärderingar som genomförs nationellt för yrkesutbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen i enlighet med statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (150/2003).

I rådet för utbildningsutvärdering eller i en särskild sektion inom rådet skall det finnas personer som är förtrogna med utbildningen på Åland.

5 §. Jämställande av utbildningen

Yrkesutbildningen inom social- och hälsovård i landskapet Åland medför samma behörighet som motsvarande utbildning i riket.

6 §. Uppgifter om examina som har avlagts

Rättsskyddscentralen för hälsovården skall utan dröjsmål underrättas om hälsovårdsexamina som har avlagts vid en läroinrättning i landskapet.

7 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2005.

Genom denna förordning upphävs förordningen av den 22 december 1995 om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland (1622/1995).

O 8 Republikens presidents förordning (2018:37) om utvärdering och godkännande av sjöfartsutbildning som ges på Åland

(FFS 501/2018)

1 §. Trafiksäkerhetsverket sörjer för utvärderingen av den sjöfartsutbildning som ges på Åland till den del detta förutsätts i 1978 års internationella konvention angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakhållning (FördrS 22/1984). Trafiksäkerhetsverket sörjer också för det i II avd. 11 kap. i lagen om transportservice (320/2017) avsedda godkännandet av anordnare av sjöfartsutbildning på Åland och av sjöfartsutbildningen där.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2018.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland (802/2005).

O 9 Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk

(FFS 1042/1975)

Förlängd genom ÅFS 1993:10 (FFS 1594/1992).

1 §. [Ålands handelsläroverk], som upprätthålles av landskapet Åland, omfattar ett handelsinstitut och en handelsskola.

Undervisningen utförs numera vid Ålands gymnasium, se landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning.

2 §. Undervisningen vid handelsläroverket skall vara ordnad huvudsakligen enligt samma grunder som vid motsvarande läroanstalter annorstädes i riket.

I avseende å inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skall annorstädes i riket gällande bestämmelser i huvudsak lända till efterrättelse.

3 §. Yrkesutbildningsstyrelsen skall vaka över att vid handelsläroverket iakttages de annorstädes i riket tillämpade grunderna för undervisningen samt att eleverna bibringas det mått av kunskaper och färdigheter, som kräves av eleverna vid motsvarande läroanstalter annorstädes i riket ävensom att läroverket jämväl i övrigt motsvarar sitt ändamål.

4 §. Vid handelsläroverket avlagd examen medför samma kompetens som motsvarande examen vid handelsläroverk annorstädes i riket.

5 §. Vad i 5, 16, 17 och 18 §§ förordningen (1924:161) angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland är stadgat, äger motsvarande tillämpning med avseende å handelsläroverket. De uppgifter, som enligt de tre sistnämnda paragraferna anförtrotts skolstyrelsen, ankommer likväl på yrkesutbildningsstyrelsen.

6 §. Närmare föreskrifter angående handelsläroverkets organisation och verksamhet utfärdas vid behov av landskapets myndigheter i den ordning som i självstyrelselagen för Åland är föresatt.

O 10 Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om läroavtalsutbildning, de villkor som gäller för läroavtal samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

2 §. (2011/14) Definitioner

I denna lag förstås med

1) *läroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget arbetsavtal för viss tid mellan en lärling och en arbetsgivare genom vilket en lärling förbinder sig att personligen utföra arbete för en arbetsgivares räkning under dennes ledning, övervakning och handledning mot ersättning för att erhålla yrkeskunighet i ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke,

2) *företagarläroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget avtal för viss tid mellan skolan och en företagare att i sitt eget företag få en läroavtalsutbildning,

3) *tjänstemannaläroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget tidsbundet avtal mellan tjänsteman och arbetsgivare,

4) *läroavtalsutbildning* en läroavtalsbaserad yrkesundervisning i arbetslivet i samband med praktiska arbetsuppgifter kombinerad med teoretisk undervisning,

5) *utbildningsanordnare* den som i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning benämns huvudman och

6) *extern utbildare* en utbildningsarrangör som skolan köper utbildningstjänster av.

2 kap. Utbildningen

3 §. Allmänt

Läroavtalsutbildningen kan ordnas som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller fortbildning. Läroavtalsutbildningen är öppen för alla personer som har fyllt 15 år och som har genomgått grundskolan eller inhämtat motsvarande undervisning på annat sätt. (2009/16)

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja person som har fyllt 15 år men som inte genomgått grundskola eller inhämtat motsvarande undervisning rätt att ingå läroavtal.

4 §. (2009/16) Målsättning

Målsättningen för läroavtalsutbildningen är att ge lärlingen eller företagaren sådana teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att kvalificera sig för uppgifter i arbetslivet och som motsvarar kravet på utbildad arbetskraft inom respektive yrkessektor samt att största delen av utbildningen kan erhållas på en arbetsplats eller i ett eget företag.

Läroavtalsutbildning som ordnas som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning eller vidareutbildning leder till examen på gymnasialstadienivå inom ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke eller annan examen på gymnasialstadienivå med angiven yrkesinriktning. Om läroavtalsutbildningen ordnas som fortbildning ska den bedrivas på gymnasialstadienivå.

5 §. Undervisning

Den teoretiska undervisningen handhas av skolan eller av någon annan av skolan godkänd extern utbildare. (2011/14)

Den praktiska undervisningen handhas av den eller de arbetsgivare som genom läroavtalet godkänts att utbilda lärlingar. Om flera arbetsgivare tillsammans påtar sig ett utbildningsansvar skall detta framgå av läroavtalet. Av läroavtalet skall även framgå vem av arbetsgivarna som är huvudansvarig för undervisningen.

I en läroavtalsutbildning för företagare genomförs den praktiska undervisningen med avvikelse från 2 mom. som praktiskt arbete i det egna företaget under ledning av en ansvarig handledare från ett annat företag eller en företagsorganisation. Om särskilda skäl föreligger får någon för uppgiften lämplig företrädare för skolan utses till handledare. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om handledning vid läroavtalsutbildning för företagare. (2011/14)

Landskapsregeringen fastställer, om inte annat särskilt bestäms, läroplansgrunder för den utbildning som leder till examen och som ordnas enligt denna lag. Utgående från läroplansgrunderna antar skolan läroplaner. (2011/14)

6 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket är svenska.

Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk.

3 kap. Förvaltning

7 §. (2011/14) Allmänt

Den högsta ledningen av och tillsynen över läroavtalsutbildningen ankommer på landskapsregeringen.

O 10 LL (1998:59) om läroavtalsutbildning

Skolan ansvarar för den löpande verksamheten och dess koordinering.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av läroavtalsutbildningen kan vid behov intas i landskapsförordning.

8-10 §§. Upphävda (2011/14).

4 kap. Läroavtalet. Arbetsgivarens och lärlingens rättigheter och skyldigheter

11 §. Godkännande av läroavtal

Läroavtalet ska godkännas av skolan för att träda i kraft. (2011/14)

Läroavtalsförhållandet ska följa en individuell studieplan som fastställs av skolan i samband med godkännandet av läroavtalet. Studieplanen ska bifogas läroavtalet. (2011/14)

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om avtalets innehåll, form och villkor för godkännande samt om studieplanen.

I det reglemente som antas med stöd av landskapslagen om gymnasieutbildning meddelas närmare bestämmelser om beslutsfattande gällande läroavtalsutbildningen. (2011/14)

Se LF (2011:76) om läroavtalsutbildning.

12 §. Lärlingen

Lärlingen har rätt till undervisning och handledning i en trygg undervisnings- och arbetsmiljö. Lärlingens sammanlagda arbets- och skoltid per dag skall inte överskrida den dagliga arbetstid som gäller för arbetstagare inom det yrkesområde där lärlingen fullgör sin utbildning.

Lärlingen skall utföra sina uppgifter omsorgsfullt, göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i planerad undervisning.

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att få en tillfredställande undervisning ska lärlingen underrätta skolan om detta. (2011/14)

13 §. Arbetsgivaren

Arbetsgivaren skall se till att lärlingen har möjlighet att utföra arbetsuppgifter under den handledning och övervakning som förutsätts för att hon eller han skall nå yrkesskicklighet samt att lärlingen bereds möjlighet att delta i den teoretiska undervisningen.

Arbetsgivaren skall delta vid utarbetandet av den individuella studieplan som bifogas läroavtalet.

För varje enskild lärling skall arbetsgivaren utse en ansvarig handledare. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka krav som skall ställas på handledaren.

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att ge lärlingen en tillfredställande undervisning ska arbetsgivaren underrätta skolan om detta. (2011/14)

14 §. Bedömning

Efter avslutad eller avbruten utbildning erhåller lärlingen ett betyg. Ett slutbetyg tilldelas lärling som har

fullgjort läroavtalsutbildningen, medan ett skiljebetyg tilldelas lärling som har avbrutit utbildningen.

Bedömningen av den praktiska undervisningen slutförs av arbetsgivaren enligt de bedömningsgrunder landskapsregeringen fastställt. Vid skolans eller annan extern utbildares bedömning av den teoretiska undervisningen tillämpas de bedömningsgrunder som används inom motsvarande skolbunden undervisning. (2011/14)

Slutbetyg och skiljebetyg utfärdas av skolan. Närmare bestämmelser om betyg kan utfärdas i landskapsförordning. (2011/14)

15 §. Rättelse av bedömning

Lärlingen har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En lärling som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att lärlingen fått del av bedömningen. Är lärlingen missnöjd även med rättelsen skall ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren eller arbetsgivaren att företa ny bedömning eller besluta vilket vitsord lärlingen skall erhålla.

16 §. Arbetstid, semester och arbetsskydd

På läroavtal tillämpas vad som i fråga om arbetstagare är föreskrivet om arbetstid, semester, arbetsskydd och annat skydd för arbetstagaren.

5 kap. Förändringar i läroavtalet

17 §. (2011/14) Byte av läringsplats

Om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör, inte längre uppfyller villkoren som utbildare eller skolan finner att undervisningen inte sköts på ett tillfredsställande sätt ska skolan medverka till att skaffa en ny läringsplats för resten av lärotiden. Den nya arbetsgivaren träder in i läroavtalet i den tidigare arbetsgivarens ställe. Lärotiden med den nya arbetsgivaren kan med skolans samtycke förlängas med upp till ett år om den undervisning lärlingen fått varit bristfällig.

18 §. Läroavtalets giltighetstid

Läroavtalet upphör att gälla vid avtalstidens utgång eller då avtalet har upphävts.

19 §. Hävning av läroavtal

Är avtalsparterna eniga kan läroavtalet hävas med omedelbar verkan efter att skolan har underrättats skriftligen av arbetsgivaren. (2011/14)

Skolan kan, efter att ha hört lärlingen och arbetsgivaren, häva läroavtalet om undervisningen inte sköts i enlighet med denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller läroavtalets bestämmelser. (2011/14)

Om lärlingen är minderårig har vårdnadshavaren rätt att häva läroavtalet om hävningen är nödvändig på grund av lärlingens uppfostran, utveckling eller hälsa.

Utöver vad som föreskrivs i 1 kap. 4 § och 8 kap. 1 och 3 §§ arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) samt 3a §, 49 och 50 §§ sjömanslagen (FFS 423/1978) kan lä-

roavtalet upphävas ensidigt om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör. (2009/16)

5a kap. (2011/14) Tjänstemannaläroavtal

19aa §. (2011/14) *Tjänstemannaläroavtal*

Läroavtalsutbildning kan grundas på ett skriftligt tidsbundet avtal mellan tjänsteman och arbetsgivare (tjänstemannaläroavtal), om arbetsgivaren och skolan har kommit överens om att ordna utbildning på det sätt som avses i 4 och 5 kap. Ett tjänstemannaläroavtal kan också ingås med en person som står i ett med tjänsteförhållande jämförligt offentligt anställningsförhållande till en arbetsgivare.

Arbetsgivare och tjänsteman kan överenskomma om och med omedelbar verkan häva ett tjänstemannaläroavtal. Skolan kan häva avtalet efter att ha hört tjänstemannen och arbetsgivaren, om utbildningen inte följer lag eller bestämmelser utfärdade med stöd av lag eller om bestämmelserna i avtalet mellan skolan och arbetsgivaren inte följs.

5b kap. (2009/16) Företagarläroavtal (2011/14)

19a §. (2009/16) *Inledande bestämmelse*

I detta kapitel finns bestämmelser om den läroavtalsutbildning som baseras på ett företagarläroavtal och som ska iakttas på företagarläroavtalet istället för bestämmelserna om läroavtal i 4 och 5 kapitlet.

19b §. (2009/16) *Avtalets giltighetstid och innehåll*

Företagarläroavtalet träder ikraft vid den tidpunkt som anges i avtalet och upphör att gälla vid avtalstidens utgång eller då avtalet har upphävts. I avtalet ska den ansvariga handledaren för den praktiska undervisningen anges. Läroavtalsutbildningen för företagare baserar sig inte på ett arbetsavtal.

Läroavtalsförhållandet ska följa en individuell studieplan som avtalsparterna godkänner i samband med att läroavtalet ingås. Studieplanen ska bifogas avtalet.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om avtalets innehåll och form samt om studieplanen.

19c §. (2009/16) *Företagaren*

Företagaren har rätt till undervisning och handledning i en trygg undervisnings- och arbetsmiljö och ska medverka till att en sådan miljö uppnås i framförallt den praktiska undervisning som ordnas i företagarens egna företag.

Företagaren ska delta vid utarbetandet av den individuella studieplan som bifogas läroavtalet.

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att få en tillfredställande undervisning ska företagaren underrätta skolan om detta. (2011/14)

19d §. (2009/16) *Bedömning*

Efter avslutad eller avbruten utbildning erhåller företagaren ett betyg. Ett slutbetyg tilldelas företagare som har fullgjort läroavtalsutbildningen, medan ett skiljebetyg tilldelas företagare som har avbrutit utbildningen.

Bedömningen av den praktiska undervisningen utförs av den ansvariga handledaren enligt de bedömningsgrunder landskapsregeringen fastställt. Vid

skolans eller extern utbildares bedömning av den teoretiska undervisningen tillämpas de bedömningsgrunder som används inom motsvarande skolbunden undervisning. (2011/14)

Slutbetyg och skiljebetyg utfärdas av skolan. Närmare bestämmelser om betyg kan utfärdas i landskapsförordning. (2011/14)

19e §. (2009/16) *Rättelse av bedömning*

Företagaren har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En företagare som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen inom 14 dagar från det att företagaren fått del av bedömningen begära rättelse av den som utfört bedömningen. Är företagaren missnöjd även med rättelsen ska ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren eller den ansvariga handledaren att företa ny bedömning eller besluta vilket vitsord företagaren ska erhålla.

19f §. (2009/16) *Hävning av företagarläroavtal*

Är avtalsparterna eniga kan företagarläroavtalet hävas med omedelbar verkan.

Skolan kan, efter att ha hört företagaren och en extern utbildare, häva läroavtalet om undervisningen inte sköts i enlighet med denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller läroavtalsbestämmelser. (2011/14)

6 kap. Kostnader

20 §. (2008/67) *Studiesociala förmåner*

Den teoretiska undervisningen är avgiftsfri för lärlingen.

Lärlingen har under den tid hon eller han deltar i den teoretiska undervisningen rätt till studiesociala förmåner enligt följande:

1) 23,91 euro i dagpenning per teoristudiedag som ersättning för inkomstbortfall,

2) till en lärling som försörjer barn under 18 år betalas barnförhöjning till dagpenningen, vilken är för ett barn 4,53 euro, för två barn sammanlagt 6,65 euro och för tre eller flera barn sammanlagt 8,58 euro,

3) reseersättning ges per teoristudiedag då färdvägen i ena riktningen mellan hemorten eller lärlingsorten och den ort där undervisningen ordnas överstiger 10 km enligt billigaste färdvägen och om lärlingen är inom pendlingsregionen; utanför pendlingsregionen ges reseersättning när teoriperioden börjar och slutar enligt billigaste färdvägen,

4) maximalt 35 euro per teoristudiedag eller maximalt 300 euro per teoristudiemånad i inkvarteringersättning mot kvitto, om undervisningen ordnas utanför pendlingsregionen samt

5) 6,50 euro i kostsättning per teoristudiedag under teoriperioden.

I denna lag avses med hemort lärlingens hemkommun och med lärlingsort den kommun där den av arbetsgivaren anvisade lärlingsplatsen finns. En lärling anses vara innanför pendlingsregionen om han eller hon inte har en restid som under normala förhållanden från hemorten eller lärlingsorten till den ort där

O 11 LF (2011:76) om läroavtalsutbildning

undervisningen ordnas sammantaget tur och retur är längre än två timmar. Av särskilda skäl kan reseersättning som avses i 3 punkten betalas också under teo-riperioden.

Om lärlingen lyfter lön för samma tid eller har rätt till andra lagstadgade förmåner än de som bestäms i denna lag, har han eller hon dock med avvikelse från det ovan nämnda endast rätt till ersättning för rese-och inkvarteringskostnader.

20a §. (2008/67) *Indexjustering av studiesociala förmåner*

Beloppen för de studiesociala förmånerna i 20 § 2 mom. 1 och 2 punkten fastställs årligen på basis av föregående års belopp. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, avrundat till närmaste euro. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med augusti månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av april månad.

20b §. (2009/16) *Studiesociala förmåner för företagare*

Bestämmelserna om studiesociala förmåner för lärlingar i 20 och 20a §§ ska i tillämpliga delar iaktas på den teoretiska undervisning som en företagare i en läroavtalsutbildning deltar i.

21 §. *Utbildningsersättning*

Arbetsgivaren har rätt till utbildningsersättning. En överenskommelse om storleken på ersättningen ska träffas mellan arbetsgivaren och skolan innan ett läroavtal godkänns. (2011/14)

Utbildningsersättning kan betalas till ett annat företag, en organisation eller en extern utbildare för de kostnader som orsakas av handledning och rådgivning till den företagare som får läroavtalsutbildning. En överenskommelse om storleken på ersättningen ska träffas mellan företrädaren för den ansvariga handledaren för den praktiska utbildningen och skolan innan ett företagarläroavtal ingås. (2011/14)

Närmare bestämmelser om utbildningsersättning kan utfärdas i landskapsförordning.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2009/16).

Se LF (2011:76) om läroavtalsutbildning.

7 kap. Särskilda bestämmelser**22 §.** (2009/16) *Tillämpning av arbetsavtalslagen och sjömanslagen*

Om inte annat är föreskrivet i denna lag eller i någon bestämmelse som utfärdats med stöd av den, ska på läroavtal tillämpas arbetsavtalslagen med undantag för dess 1 kap. 3 och 8 §§, 2 kap. 4 och 5 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 6 kap., 7 kap. 1-5 §§ och 7-12 §§, 9 och 10 kap., 13 kap. 3 och 4 §§ samt motsvarande bestämmelser i sjömanslagen.

Denna paragraf ska inte tillämpas på företagarläroavtal och tjänstemannaläroavtal. (2011/14)

22a §. (2021/111) *Rätt att få uppgifter*

Landskapsregeringen har utan hinder av sekretessbestämmelser rätt att av andra myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa och utveckla läroavtalsutbildningsuppgifter.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

22b §. (2009/16) *Rättelse*

Utöver vad som är föreskrivet i 15 och 19e §§ kan en part som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen har fattat, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. Rättelse ska begäras inom 14 dagar räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

23 §. (2009/16) *Besvär*

Beslut som landskapsregeringen fattat med anledning av ett rättelseyrkande enligt denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

24 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2011:76) om läroavtalsutbildning.

25 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, lagen om läroavtalsutbildning (FFS 1605/1992) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1997.

O 11 Landskapsförordning (2011:76) om läroavtalsutbildning**1 §.** *Allmänt*

I denna förordning finns bestämmelser om läroavtalsutbildningen, utöver vad som föreskrivs i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning.

2 §. *Läroavtal*

Ett läroavtal ska upprättas skriftligt mellan huvudansvarig arbetsgivare och lärling.

Av läroavtalet ska framgå

- 1) lärlingens namn och personbeteckning, eller om lärlingen inte har finsk personbeteckning hans eller hennes födelsetid,
- 2) ansvarig arbetsgivare samt dennes företags- och organisationsnummer,
- 3) utbildningens målsättning,
- 4) examen eller delexamen som utbildningen, fortbildning undantaget, leder till,
- 5) dagen då lärotiden börjar och slutar,
- 6) grunder för lärlingens avlöning, arbetstid, semester och arbetsskydd,
- 7) längden på den provotid som avses i gällande arbetsavtalslagstiftning,
- 8) datum för skolans godkännande samt
- 9) en skyldighet för arbetsgivaren att underrätta skolan innan en väsentlig förändring görs i läroavtalet.

Av ett läroavtal som ingås som företagarläroavtal ska med avvikelse från 1 mom. 1 punkt framgå företagarens namn och personbeteckning. Dessutom ska framgå namnet på företagarens företag och dess företags- och organisationsnummer.

I läroavtalet kan intas andra bestämmelser, vilka inte strider mot lag eller god sed. Genom sådana bestämmelser kan inte arbetsgivarens eller lärlingens rättigheter och skyldigheter enligt lag eller förordning inskränkas.

3 §. Individuell studieplan

Till ett läroavtal ska fogas en individuell studieplan för lärlingen. Planen ska beakta lärlingens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet. Av planen ska framgå

- 1) utbildningsprogram, om sådant följs, och läroplan som utgör grund för utbildningen,
- 2) utbildningens nivå, omfattning och innehåll,
- 3) ansvarig extern utbildare för den teoretiska undervisningen samt
- 4) ansvarig handledare för praktisk undervisning samt dennes kompetens.

Den individuella studieplanen för läroavtal ska utarbetas i samarbete mellan lärlingen, arbetsgivare, skolan samt förekommande extern utbildare.

Den individuella studieplanen för ett läroavtal som ingås som företagarläroavtal ska, med avvikelse från bestämmelserna i 2 mom., utarbetas i samarbete mellan företagaren, skolan och förekommande extern utbildare.

4 §. Lärlingsplatsen

Verksamheten på lärlingsplatsen ska avseende utbildningen vara av sådan kvalitet och omfattning att den i studieplanen angivna praktiska undervisningen kan förverkligas.

5 §. Flera arbetsgivare

Om utbildningsansvaret delas mellan flera arbetsgivare ska ett samarbetsavtal ingås mellan dem. Av samarbetsavtalet ska framgå vem som är huvudansvarig arbetsgivare, hur den praktiska undervisningen fördelas och hur de med undervisningen i övrigt sammanhängande frågorna regleras. Samarbetsavtalet ska fogas till läroavtalet.

6 §. Ansvarig handledare

Den som utses till ansvarig handledare ska ha tillräcklig yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet samt för uppgiften lämplig pedagogisk färdighet.

7 §. Utbildningsersättning

Vid fastställande av utbildningsersättning ska utbildningsområde samt den studerandes tidigare erfarenhet och utbildningsnivå beaktas.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:61) om läroavtalsutbildning.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Bilaga

Om utbetalning av utbildningsersättning

För att täcka kostnader för en lärling betalas utbildningsersättning till arbetsgivaren. Till en arbetsgivare med lärling som saknar grundutbildning och relevant arbetslivserfarenhet kan normalkostnaden branschvis beräknas enligt följande tabell:

grupp	bransch	belopp per månad	
		första året	följande år
I	beklädnadsbranschen	375 euro	190 euro
	bevakningsbranschen		
	dykbranschen		
	fiskeribranschen		
	glas-, porslins- och stenbranschen		
	gummi- och plastbranschen		
	handel- och administration		
	hantverk, konst och övrig kultur		
	hotell och restaurang		
	huslig ekonomi		
	hälsovård		
	lantbruk		
	lantmäteriteknik		
	livsmedelsindustri		
	mejerihushållning		
	process- och laboratorietechnik		
	skönhetsvård		
	sko- och läderarbeten		
socialvård			
sotaryrket			
trädgårdsskötsel			
träteknik			
ytbehandlingsteknik			
II	bil- och transportteknik	410 euro	225 euro
	byggnadsteknik		
	datateknik		
	elteknik		
	grafisk teknik		
	maskin- och metallteknik		
	sjöfart		
VVS-teknik			

O 12 LL (1993:75) om medborgarinstitut

Beloppen i tabellen är riktgivande. En bedömning ska göras för varje läroavtal varvid beloppen kan justeras med beaktande av arbetsgivarens kostnader för en lärling. De kan sänkas om en lärling har stor relevant arbetslivserfarenhet samt, avseende det första årets ersättningsbelopp, om en lärlings läroavtalsförhållande grundas på kompletterings-, vidare- eller fortbildning.

O 12 Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med medborgarinstitut avses i denna lag institut, vars uppgift är att erbjuda vuxna medborgare möjligheter till allmänbildande utbildning och en meningsfull sysselsättning på fritiden i så nära anslutning till hemorten som möjligt. Ett medborgarinstitut kan också erbjuda annan utbildning, om så stadgas i förordning.

2 §. Med landskapsregeringens tillstånd kan en kommun eller ett kommunalförbund vara huvudman för ett medborgarinstitut. Ett villkor för tillstånd är att medborgarinstitutet fyller ett utbildningsbehov och att syftet med institutet är att det inte skall ge ekonomisk vinst.

Om ändringar i tillstånd att hålla medborgarinstitut beslutar landskapsregeringen.

Inträffar varaktiga förändringar i utbildningsbehovet eller iakttar institutet inte de bestämmelser som gäller för institutet kan landskapsregeringen efter att ha hört huvudmannen återkalla tillståndet.

2 kap. Förvaltning

3 §. Om ett medborgarinstituts förvaltning gäller vad som stadgas [i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland] eller bestäms med stöd av den, om inte denna lag stadgar annorlunda.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut kan även andra kommuner genom avtal ges inflytande i institutets verksamhet och förvaltning.

Kommunallag (1980:5) för landskapet Åland har ersatts av kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.

4 §. För förvaltningen av ett medborgarinstitut kan huvudmannen tillsätta en direktion eller nämnd. Om direktionens och nämndens uppgifter och organisation stadgas vid behov genom förordning och bestäms i en instruktion.

3 kap. Personal och undervisning

5 §. Vid ett medborgarinstitut skall det finnas en rektor samt erforderligt antal lärare. Vid behov kan även annan personal anställas.

6 §. Kompetenskrav för tjänst vid ett medborgarinstitut stadgas genom förordning.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja undantag från stadgade kompetenskrav.

7 §. Medborgarinstitutets arbetsår börjar den 1 augusti och avslutas den 31 juli. Arbetsperiodens minimilängd per läsår skall vara 33 arbetsveckor.

4 kap. Finansiering

8 §. (2022/96) Huvudmannen för ett medborgarinstitut beviljas landskapsstöd enligt ett flerårigt avtal mellan huvudmannen och landskapsregeringen inom ramen för landskapets budget. I avtalet ska regleras för vilka ändamål landskapsstödet kan användas, vilken beräkningsgrund som används för landskapsstödet, de andra kommunernas möjlighet att ta del av utbudet, hur redovisningen av landskapsstödet ska göras till landskapsregeringen och avtalets varaktighet. Närmare bestämmelser om avtalets innehåll får beslutas i landskapsförordning.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut och även andra kommuner utnyttjar dess tjänster, är de kommunerna skyldiga att betala den andel av medborgarinstitutets driftskostnader som hänförs sig till kommunen. Om inte annat avtalats ska kommunens betalningsandel räknas ut så att från de faktiska driftskostnaderna för hela medborgarinstitutets verksamhet i landskapet dras av det landskapsstöd huvudmannen har fått. Kommunerna debiteras slutligen nettokostnaden i förhållande till antalet invånare i var och en kommun.

8a §. Upphävd (2022/96).

9 §. (2017/132) En kommun som i enlighet med 8 § 2 mom. ska betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman ska två gånger om året, den första gången i februari och den andra gången i oktober, betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman om inget annat avtalats.

10 §. För försök som syftar till att utveckla verksamheten enligt denna lag kan inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag huvudmannen enligt landskapsregeringens prövning beviljas särskilt landskapsunderstöd.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ett medborgarinstitut kan med landskapsregeringens tillstånd i samband med försöksverksamhet avvika från denna lag och en med stöd av lagen givna förordning på det sätt som stadgas genom förordning.

12 §. I beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller annat kommunalt förvaltningsorgan får besvär anföras i enlighet med vad därom i kommunallagen för landskapet Åland är stadgat.

I beslut som med stöd av denna lag fattats av landskapsregeringen och som inte gäller landskapsandel får besvär anföras i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen samt [i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

L om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950) har upphävts. Regler om besvärsförfarande finns numera i L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

13 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (1994:82) om medborgarinstitut.

6 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1963:33) den 4 juli 1963 om landskapsunderstöd till medborgar- och arbetarinstitut jämte ändringar.

När denna lag träder i kraft blir de medborgar- och arbetarinstitut som grundats före ikraftträdandet sådana medborgarinstitut som avses i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

O 13 Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut

1 §. Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad fortbildning

Ett medborgarinstitut kan ordna grundläggande yrkesutbildning i huvudsak för vuxna samt yrkesinriktad fortbildning på det sätt som landskapsregeringen bestämmer.

2 §. Ansökan om huvudmannaskap

En ansökan om tillstånd att vara huvudman för ett medborgarinstitut skall innehålla uppgifter om institutets ägare, namn, verksamhetsområde, placeringsort, personal och lokaler. Till ansökan skall även fogas en utredning över det beräknade antalet studerande och antalet undervisningstimmar per år samt de beräknade årliga driftskostnaderna.

3 §. Kompetenskrav

Kompetenskrav för tjänsten som rektor eller biträdande rektor, om sådan utsetts, är högre högskoleexamen. Dessutom skall innehavaren av nämnda tjänster uppfylla kompetenskravet för lärare vid medborgarinstitutet samt inneha goda insikter i skolförvaltning.

Kompetenskrav för lärare är för tjänsten lämplig högskoleexamen eller examen på institutsnivå. För tjänsten som lärare krävs även att innehavaren har slutfört sådana pedagogiska studier inom lärarutbildningen som omfattar minst 35 studieveckor eller motsvarande ECTS-poäng eller att innehavaren uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för klasslärare i grundskolan. (2005/34)

Kompetenskrav som timplärare är sådan erfarenhet och skicklighet som uppgiften kräver.

4 §. Försöksprogram

Ett medborgarinstitut som har för avsikt att inleda en försöksverksamhet som avses i 11 § landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut skall uppgöra ett försöksprogram som skall fastställas av landskapsregeringen.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Kompetent för tjänst eller befattning vid medborgarinstitut är fortfarande den som när denna förordning träder i kraft är kompetent för ifrågasvarande tjänst eller befattning.

O 14 Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland

1 kap. Ändamål och organisation

1 §. Med läroanstalter för hemslöjd avses i denna landskapslag fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolor i landskapet Åland.

2 §. Läroanstalter för hemslöjd kunna ägas antingen av landskapet eller ock av enskilda eller sammanslutningar.

Privata läroanstalter för hemslöjd, för vilkas inrättande landskapsunderstöd beviljats eller vilka erhålla understöd ur landskapsmedel, stå under inseeende av [landskapsnämnden].

3 §. Landskapet kan inrätta läroanstalter för hemslöjd och vidtaga anstalter av privat natur. Åt enskilda och sammanslutningar kan beviljas landskapsunderstöd för inrättande av nya anstalter i den mån detta av behovet påkallas och medel härtill i landskapets utgiftsstat anvisats.

4 §. Fast hemslöjdsskola har till ändamål att utbilda arbetare på erforderliga arbetsområden inom hemslöjden, så ock att befrämja skickligheten i manlig och kvinnlig slöjd i allmänhet samt uppliva hemslöjdsverksamheten och intresset för slöjd.

5 §. Vid fast hemslöjdsskola för manliga elever skall finnas en avdelning för trä- och en för metallarbeten eller endera av dem.

Vid fast hemslöjdsskola för kvinnliga elever skall finnas en vävnads- och en sömnadsavdelning eller endera av dem.

Efter behov må med [landskapsnämndens] begivande och inom gränserna för landskapets utgiftsstat vid fast hemslöjdsskola inrättas, förutom eller i stället för nämnda avdelningar, jämväl avdelningar, berörande andra särskilda områden av hemslöjd.

6 §. Fast hemslöjdsskola kan ägas av landskapet, kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning eller av enskild person.

[Landskapsnämnden] äger att, med beaktande av undervisningsbehovet, inom gränserna för utgiftsstaten besluta om inrättande av nya skolor.

7 §. Fast hemslöjdsskolas lärokurs kan vara ettårig eller tvåårig på vardera avdelningen; och varar läroåret å varje avdelning, efter därom av [landskapsnämnden] fattat särskilt beslut, nio eller sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för läroårets vid skolan vidtagande och avslutning samt i vissa fall medgiva avvikelser med avseende å läroårets längd.

I skolan samt jämväl utom densamma på den åländska landsbygden kunna dessutom i mån av behov och möjlighet anordnas kortvariga hemslöjdskur-

O 14 LL (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd

ser och praktiskt arbete enligt program, som på skoldirektionens förslag fastställas av [landskapsnämnden].

8 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola har till ändamål att befrämja slöjdskickligheten och hemslöjdsverksamheten i allmänhet samt att väcka intresse för slöjd.

De ambulatoriska hemslöjdsskolorna hava en eller två avdelningar, för manliga eller kvinnliga elever.

Å [landskapsnämnden] ankommer att i mån av behov närmare bestämma, i vilka slag av arbete och på vilka avdelningar undervisning i skolan skall meddelas.

9 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan ägas av kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning.

10 §. Verksamhetsperioden vid ambulatorisk hemslöjdsskola varar sju månader om året på varje skolort. Beroende på de lokala förhållandena och med [landskapsnämndens] begivande må skolåret dock kunna uppdelas i verksamhetsperioder av olika längd, likväl sammanlagt minst sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för varje verksamhetsperiods vid skolan vidtagande och avslutning.

I skolan må därutöver i mån av behov och tillfälle hållas kortvariga kurser i hemslöjd samt anordnas praktiska arbeten enligt program, som fastställas av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

2 kap. Understöd

11 §. (1993/91) De i landskapet verkande privata fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolorna samt nyinrättade sådana tilldelas, försåvitt de uppfylla för dem fastställda villkor, årligt landskapsstöd enligt de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer.

12 §. Upphävd (1993/91).

13 §. Privat läroanstalt för hemslöjd erhåller landskapsunderstöd på följande villkor:

1) att läroanstalten befunnits vara av det allmänna behovet inom landskapet påkallad;

2) att läroanstalten har tillfredsställande lokaler ävensom nödig undervisnings- och arbetsmateriel;

3) att vid läroanstalten följes godkänd undervisnings- och arbetsplan och att densamma har av [landskapsnämnden] fastställt arbetstid samt minst så många elever, som i 44 och 45 §§ stadgas;

4) att läroanstaltens lärare äga sådan kompetens, som är föreskriven i kap. 4 av denna landskapslag;

5) att läroanstaltens ordinarie lärare äro skyldiga att tjänstgöra vid läroanstalten året om, med undantag av den för dem i de olika läroanstalterna stadgade semesterledigheten;

6) att läroanstaltens egendom förvaltas på ett sakligt och sorgfälligt sätt;

7) att över undervisningsmateriel, som med landskapsunderstöd anskaffats ävensom över annan lös-egendom föres noggrann förteckning och att sagda egendom, då läroanstalten upphör, tillfaller landskapet; samt

8) att i understöd erhållna medel användas för de ändamål, till vilka de blivit beviljade, och att till-

äventyrs odisponerade understödsbelopp återbäras till landskapet.

14 §. Elevunderstöd beviljas av [landskapsnämnden] ur det i landskapets inkomst- och utgiftsstat för ändamålet upptagna anslaget efter prövning.

3 kap. Undervisning

15 §. I fast hemslöjdsskola meddelas på varje avdelning skilt undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt gemensamt i yrkesräkning, bokföring och hemslöjdsaffärlära.

Detaljerat undervisningsprogram fastställas av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

16 §. I ambulatorisk hemslöjdsskola meddelas undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt i mån av behov i aritmetik och skrivning.

Detaljerad undervisningsplan fastställas av [landskapsnämnden] på förslag av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör.

4 kap. Föreståndare och lärare

17 §. Vid fast hemslöjdsskola anställas på grund av antalet avdelningar vid skolan och inom utgiftsstatens gränser enligt [landskapsnämndens] prövning en eller flera ordinarie facklärare ävensom extra lärare med [landskapsnämndens] begivande i mån av behov.

[Landskapsnämnden] äger att efter direktionens hörande förordna någon bland de ordinarie lärarna till föreståndare. Finnes vid skolan endast en ordinarie lärare, skall han tillika vara skolans föreståndare.

18 §. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med en avdelning anställs en ordinarie facklärare, som tillika är föreståndare. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med två avdelningar anställas två ordinarie facklärare, av vilka den ene av [landskapsnämnden] förordnas till föreståndare.

19 §. Såsom kompetensvillkor för ordinarie facklärarbefattning vid fast hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens, samt därefter under minst ett läroår bestritt hemslöjdlärbefattning.

I avseende å kompetensvillkor för lärarbefattning vid ambulatorisk hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens.

20 §. Såsom kompetenta för sina befattningar och på grund därav berättigade att erhålla stadgad avlöning oavkortad skola anses de tidigare förordnade facklärare, vilka vid denna landskapslags ikraftträdande med framgång verkat på hemslöjdsundervisningens område under minst två år och för erhållande av sina befattningar genomgått fullständig lärokurs vid läroanstalt för slöjdlärare i hem- eller utlandet eller ock i praktiken ådagalagt, att de annorledes på grund av erfarenhet förvärvat stadgad kompetens. För lärare, som icke uppfylla dessa kompetensvillkor, minskas avlöningen med tio procent.

21 §. Ordinarie lärarbefattning vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola anslås av skolans direktion ledig

att ansökas inom trettio dagar, och böra ansökningshandlingarna jämte tjänsteförslaget av direktionen insändas till [landskapsnämnden], som till befattningen förordnar den lämpligaste bland de på förslag uppförda sökandena till en början på två provår, varefter denne, om han finnes för befattningen lämplig, av [landskapsnämnden] förordnas till ordinarie innehavare av befattningen.

Har sökanden tidigare ordinariter bestritt motsvarande befattning kan han efter [landskapsnämndens] prövning utan provtjänstgöring till befattningen ordinariter förordnas.

Extra lärare vid fast hemslöjdsskola antages av [landskapsnämnden] på framställning av skolans direktion.

22 §. (1945/16) Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig och privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola ävensom extra lärare äga uppbära den avlöning, som är eller framdeles varder bestämd för motsvarande befattningshavare vid hemslöjdsskolor med lika långt undervisningsår i det övriga riket.

I övrigt gäller beträffande de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola, vad om landskapets tjänstemän och [befattningshavare] tillkommande rättigheter och skyldigheter är särskilt stadgat.

23 §. Ordinarie lärare vid privata läroanstalter för hemslöjd tillkommer ur de till landskapsunderstöd beviljade medlen ålders- och familjetillägg enligt samma grunder, som äro stadgade beträffande landskapets tjänster och befattningar.

24 §. Under tiden mellan fast hemslöjdsskolas läroår och ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhetsperioder äro lärarna skyldiga att enligt [landskapsnämndens] föreskrifter utöva instruktions- och kursverksamhet inom hemslöjdens område eller utföra andra uppdrag för hemslöjdens befrämjande.

25 §. Ordinarie lärare vid fast hemslöjdsskola åtnjuta semesterledighet under två månader om året, julferien däri inberäknad, samt vid ambulatorisk hemslöjdsskola under högst tre månader om året inberäknat julferien.

26 §. Indragas landskapsunderstöden för privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola, anses lärarna hava avgått från sina befattningar.

27 §. (1997/7) Lärare som den 1 januari 1997 är eller har varit anställd vid en privat läroanstalt för hemslöjd har rätt till ålders- och invalidpension ur landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Efter i 1 mom. avsedd lärare erlæggs familjepension av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

28 §. [Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola kan, på därom av landskapsnämnden

hos statsrådet gjord framställning, bliva delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa].

29 §. (1945/16) För av [landskapsnämnden] godkända resor i tjänsteärenden tillkommer medlem av direktion och lärare vid fast hemslöjdsskola ersättning enligt de grunder, som äro gällande för landskapets tjänstemän och befattningshavare. Dock skall för den tid kurs anordnas av skolan på annan ort än den, där skolan är belägen, lärare erhålla fullt dagtraktamente för högst fyra dagar men för tid därutöver blott en fjärdedels dagtraktamente. Skulle vid kursen fritt kosthåll anordnas för lärare, gäller blott bestämmelsen om fullt dagtraktamente under högst fyra dagar.

30 §. Lärare vid fast hemslöjdsskola äro underkastade [landskapsnämndens] disciplinära befogenhet.

5 kap. Elever

31 §. Elev intages till fast hemslöjdsskola av skolans direktion på förslag av föreståndaren.

32 §. För vinnande av inträde såsom elev i fast hemslöjdsskola fordras av sökande:

[att vara välfrejdad;]

att hava fyllt minst sexton år;

att vara frisk och ej lida av smittsam sjukdom;

att hava genomgått [högre folkskola]; samt

att hava erhållit förmyndares eller målsmans samtycke, om sökanden är omyndig.

Anmälan om inträde skall vara av sökanden egenhändigt skriven och ställas till skolans direktion samt åtföljas av prästbevis, läkarintyg över frihet från smittsam sjukdom samt betyg över genomgången [högre folkskola].

Med avseende å fordringarna för inträdessökande till kortvariga hemslöjdskurser gäller i tillämpliga delar vad ovan i 1 mom. är sagt.

33 §. För att vinna inträde såsom ordinarie elev vid ambulatorisk hemslöjdsskola bör sökanden hava fyllt sexton år samt förete intyg däröver, att han genomgått [högre folkskola] och äger förmyndarens samtycke, om han är omyndig.

I undantagsfall må i skola enligt direktionens prövning såsom elever intagas i förhållande till sin ålder utvecklade sökande, som fyllt fjorton år, så ock sökande, som ej genomgått [folkskola], därest de prövas kunna följa med undervisningen.

Förutom ordinarie elever må i ambulatorisk hemslöjdsskola, därest utrymmet sådant medgiver, såsom extra elever intagas under i föregående moment nämnda förutsättningar, jämväl personer, vilka önska erhålla undervisning i något särskilt slag av arbete.

34 §. Elev vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola bör vid inträde i skolan erlægga elevavgift, vars belopp fastställs av [landskapsnämnden] på framställning av skolornas direktioner.

Elev vid ovannämnda hemslöjdsskolor underlyder skolornas ordningsstadgar.

35 §. Elev, som genomgått fullständig lärokurs vid någon avdelning i fast hemslöjdsskola eller lärokurs vid

O 14 LL (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd

ambulatorisk hemslöjdsskola, erhåller vid kursens avslutande avgångsbetyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

Extra elev och den, som deltagit i kortvariga hemslöjdskurser, erhåller betyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

6 kap. Direktion

36 §. (1945/16) Fast hemslöjdsskolas verksamhet övervakas närmast av en direktion, till vilken skolans ägare eller, om densamma äges av landskapet, [landskapsnämnden] utser för tre år i sänder två ordinarie medlemmar samt två ersättare och en i landskapet för kvinnlig eller manlig hemslöjd verkande organisation på anmodan av [landskapsnämnden] likaledes för tre år i sänder två ordinarie medlemmar och två ersättare. Såsom femte medlem i direktionen ingår skolans föreståndare.

37 §. Ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhet övervakas av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör. Det lokala övervakningsorganet utgöres av en styrelse, till vilken skolans ägare utser två ordinarie medlemmar och två ersättare för ett år i sänder. Såsom tredje medlem i styrelsen ingår skolans föreståndare.

7 kap. Särskilda bestämmelser

38 §. Direktionen för hemslöjds läroanstalt bör till [landskapsnämnden] å tid, som denna äger bestämma, insända läroanstaltens förslag till inkomst- och utgiftsstat för följande år. Läroanstalt tillkommande landskapsunderstöd fastställs inom gränserna för landskapets inkomst- och utgiftsstat av [landskapsnämnden], vilken på rekvisition utanordnar detta till läroanstaltens direktion i sådana rater, som av läroanstaltens utgifter förutsätts.

39 §. För landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola redovisas hos [landskapsnämnden].

För privat fast hemslöjdsskola beviljat landskapsunderstöd utanordnas till skolans direktion samt för ambulatorisk hemslöjdsskola till direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör; och äro nämnda direktioner ansvariga för, att landskapsunderstöden användas till för skolorna bestämda ändamål. Över understödets användning böra direktionerna avgiva redovisning till [landskapsnämnden].

Utvisar avgiven redovisning över landskapsunderstödens användning behållning, böra understödets inbesparade belopp inlevereras till [landskapsnämnden].

40 §. Hemslöjds läroanstalt skall i enlighet med av [landskapsnämnden] meddelade anvisningar föra bok över användningen av landskapsunderstödet och över läroanstaltens övriga inkomster och utgifter samt årligen före utgången av februari månad till [landskapsnämnden] insända utdrag ur bokslutet, utvisande jämväl landskapsunderstödet användning för de särskilda ändamålen, så ock förteckning över den undervisningsmateriel och de övriga inventarier, som under redovisningsåret med landskapsunderstöd anskaffats.

41 §. Elevavgifterna och övriga inkomster vid privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola användas till sådana utgifter, för vilkas bestridande landskapsunderstöd icke beviljats eller landskapsunderstödet icke förslår.

42 §. Över undervisningsmateriel, arbetsredskap och -maskiner ävensom den övriga egendom, som till privat fast hemslöjdsskola och ambulatorisk hemslöjdsskola med landskapsmedel anskaffats, skall föras noggrann förteckning. Sålunda anskaffad egendom tillfaller vid nämnda skolors indragning landskapet utan vederlag.

43 §. Befinnes landskapsunderstöd åtnjutande privat läroanstalt för hemslöjd i anseende till dess ringa elevantal eller av annan orsak icke uppfylla sitt ändamål, äger [landskapsnämnden] besluta om landskapsunderstödet indragning och i vilken ordning indragningen bör ske.

Om indragning av landskapet tillhörig läroanstalt för hemslöjd fattas beslut jämväl av [landskapsnämnden].

44 §. [Elevantalet vid fast hemslöjdsskola för män skall utgöra minst tio och för kvinnor minst tolv.]

Har antalet elever vid nämnd läroanstalt tre år å rad å avdelning och årsklass i medeltal understigit: vid träarbetsskola sju, vid metallarbetsskola fem och vid vävnads- eller sömnadsskola åtta, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden], huruvida skolan eller, om den är av privat natur, densamma tilldelat landskapsunderstöd skall indragas.

Beträffande skillnaden mellan elevantalet för män och elevantalet för kvinnor bör det noteras att enligt 6 § 2 mom. Finlands grundlag (FFS 731/1999) får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön.

45 §. Antalet elever vid ambulatorisk hemslöjdsskola skall utgöra minst åtta.

Har elevantalet i ambulatorisk hemslöjdsskola tre år å rad å avdelning och årskurs i medeltal understigit: i träarbetsskola sju, i metallarbetsskola fem och i vävnads- eller sömnadsskola sju, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden] huruvida skolan beviljat landskapsunderstöd skall indragas.

46 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan av kommun, lantmannasällskap och andra för hemslöjd intresserade sammanslutningar hos direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör, rekvideras minst tre månader före den tid de önska få skolan till sin ort; och är rekurent skyldig att draga försorg därom, att skolan erhåller erforderliga arbetsrum samt skolans lärare jämte deras familjer bostäder.

47 §. För såväl fast som ambulatorisk hemslöjdsskola skall av vederbörande direktion uppgöras förslag till reglemente, som skall insändas till [landskapsnämndens] fastställelse. Dyligt reglemente skall innehålla närmare bestämmelser om läroanstaltens undervisningsprogram samt om direktionens, styrelsens och lärarnas åligganden.

0 15 Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Allmänt

Ålands folkhögskola är en internatskola som i överensstämmelse med sin folkbildningstradition skall ge allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Vid folkhögskolan kan ordnas kursverksamhet samt annan verksamhet inom ramen för den målsättning som anges i 2 §.

2 §. Målsättning

Verksamheten vid folkhögskolan bör särskilt syfta till att göra det möjligt för de studerande att påverka sin egen livssituation och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Den bör utformas så att de studerandes samarbetsvilja stärks, deras förmåga till självständigt tänkande och kritiskt omdöme utvecklas samt deras mognad och studieintresse främjas. Verksamheten bör även främja kulturupplevelser och eget skapande samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Undervisningen bör ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen. Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och freds vilja samt jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

3 §. Ställning inom förvaltningen

Ålands folkhögskola är landskapets läroinrättning och är underställd landskapsregeringen.

2 kap. Förvaltning

4 §. Direktion

För förvaltningen av Ålands folkhögskola tillsätter landskapsregeringen en direktion för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar. (2008/91)

Direktionen består av sex medlemmar. Bland direktionens medlemmar utser landskapsregeringen ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. Två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena.

Skolans rektor eller vid förfall för denne prorektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn eller prorektorn eller om andra skäl därtill föreligger.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen.

5 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer.

6 §. Direktionens uppgifter

Vid förvaltningen av skolan skall direktionen

- 1) årligen tillställa landskapsregeringen skolans budgetförslag och verksamhetsplan,
- 2) årligen uppgöra en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret,
- 3) anta ett reglemente för skolan samt
- 4) besluta i övriga angelägenheter av principiell betydelse för skolan.

7 §. Rektor och prorektor

Rektor skall som pedagogisk ledare för folkhögskolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen av skolan.

Finns vid skolan en tjänst som biträdande rektor fungerar biträdande rektorn som prorektor. I annat fall utser landskapsregeringen efter att ha hört skolans direktion en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas landskapsregeringen innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

8 §. Lärarkollegium

Till lärarkollegiet hör rektor, biträdande rektor, prorektor och de lärare som har minst åtta årsveckotimmars undervisning vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande, eller då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver.

Kollegiet är beslutförför då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 5 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

O 15 LL (1999:53) om Ålands folkhögskola

9 §. Upphävd (2008/21).

10 §. *Reglemente*

Direktionen skall anta ett reglemente för skolan som tillställs landskapsregeringen för kännedom. Reglementet skall åtminstone innehålla bestämmelser om

- 1) arbetsårets omfattning,
- 2) rektorns, lärarnas och den övriga personalens arbetsuppgifter,
- 3) behörighetskrav för lärare och övrig personal,
- 4) inträdesfordringar,
- 5) bedömning av de studerande samt utfärdande av särskilda intyg,
- 6) ordningsregler för skolan och skolans utrymmen för boende samt
- 7) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

3 kap. *Undervisning*

11 §. *Läsår*

Folkhögskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som föreskrivs i reglementet.

12 §. *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket vid folkhögskolan är svenska. Vid språkundervisningen kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. får i enlighet med landskapsregeringens tillstånd även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

13 §. *Läroplaner*

Inför varje läsår skall läroplaner för de i verksamhetsplanen angivna studielinjerna göras upp.

Läroplanerna skall godkännas av direktionen och tillställas landskapsregeringen för kännedom. Om läroplanerna ändras skall samma förfarande iaktas.

14 §. *Kursverksamhet*

Direktionen kan inom ramen för skolans budget besluta om ordnandet av kursverksamhet omfattande högst sexton veckor. För kursverksamheten fastställer direktionen kursplaner vilka tillställs landskapsregeringen för kännedom. Om kursplanerna ändras skall samma förfarande iaktas.

15 §. *Övrig undervisning*

Vid skolan skall ges studiehandledning och stödundervisning. Dessutom kan specialundervisning ordnas vid skolan.

Direktionen fastställer läroplaner för specialundervisningen.

4 kap. *Studiesociala förmåner*

16 §. *Avgifter*

Undervisningen vid studielinjerna skall vara avgiftsfri. För studieperioder utanför skolan och studieresor kan avgifter upptas.

Direktionen beslutar utöver vad som föreskrivs i 1 mom. och 17 § om vilka prestationer, studiematerial och annat som är avgiftsbelagt och storleken på avgifterna med beaktande av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

17 §. *Skolmåltid*

Varje arbetsdag skall en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande som följer den linjebundna undervisningen, om inte direktionen av särskilda skäl beslutar annat.

18 §. *Boende*

Direktionen beslutar om de avgifter som uppbärs för boende vid skolan.

19 §. *Skolskjuts*

Direktionen fastställer i reglemente grunderna för ersättningar för skolskjuts.

5 kap. *Studerande*

20 §. *Antagning av studerande*

Direktionen antar studerande till folkhögskolan.

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till skolan kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

21 §. (2005/72) *Opartiskt bemötande*

De studerande skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet.

22 §. *Rättelse av bedömning av studieprestation*

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen. Är den studerande missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektor för avgörande. Är den studerande missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till direktionen som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla.

23 §. *Studerandes skyldigheter*

De studerande skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, följa normal studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, rektors och lärares anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt.

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av rektor efter överläggning med lärarkåren avstängas för viss tid. Beslut om avstängning för längre tid än en månad skall underställas direktionen för fastställelse. Direktionen kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning för längre tid än en månad fattas skall den studerande och, i förekommande fall, den studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

24 §. *Befrielse från undervisning*

På ansökan av den studerande eller den studerandes vårdnadshavare kan rektor av särskilda skäl befria den studerande från skyldigheten att delta i undervisning.

25 §. *Ledighet*

Rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet från skolan.

26 §. *Studerandekår*

De studerande vid skolan utgör en studerandekår. Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan.

6 kap. Personal

27 §. *Anställningsförhållanden*

Vid skolan kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar direktionen de uppgifter som rör skolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen beslutar om permittering av skolans personal och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom skolan fattas av direktionen. (2006/56)

28 §. *Tjänster*

Vid skolan skall finnas en tjänst som rektor samt i den mån skolans studerandeantal och timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare. Vid skolan kan dessutom finnas en tjänst som biträdande rektor samt behövt antal övriga tjänster.

Rektorstjänster och biträdande rektorstjänster inrättas, tillsätts och indras av landskapsregeringen.

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. För de tjänster som direktionen har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställts enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med skolans budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till budget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt budgeten. Om direktionen har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning inom gällande budget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader. (2013/52)

Folkhögskolan kan ha gemensamma tjänster med en eller flera av landskapets skolor. Lärare kan på det sätt som direktionen närmare beslutar fullgöra viss

del av sin undervisningsskyldighet såsom lärare vid någon annan av landskapets skolor.

29 §. *Timlärare*

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

30 §. *Privaträttsligt anställningsförhållande*

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen, medan beslut om omplacering av en arbetstagare inom skolan fattas av direktionen. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/56)

31 §. *Tillfällig personal*

Tillfälliga föreläsare och annan tillfällig personal kan med undantag av timlärare anställas av skolans rektor.

Närmare bestämmelser om rektors befogenheter enligt 1 mom. kan intas i skolans reglemente.

32 §. *Behörighetskrav*

Landskapsregeringen fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten och biträdande rektorstjänsten.

Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet.

Landskapsregeringen och direktionen kan av särskilda skäl i ett enskilt fall medge undantag från fastställda behörighetskrav.

7 kap. Särskilda bestämmelser

33 §. *Tystnadsplikt och utlämnande av uppgifter* (2021/112)

Den som är anställd vid skolan får inte informera en utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller medlemmar av den studerandes familj utan samtycke av den berörda personen eller, om denna inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, av personens vårdnadshavare.

Tjänstemän vid skolan får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen (2021:79) för Åland. Till straff för brott mot tystnadsplikten i 1 mom. döms enligt 28 § i offentlighetslagen för Åland, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag. (2021/112)

34 §. *Besvär*

Beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller tjänsteman enligt delegerad beslutanderätt kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

O 16 LL (1995:80) om Ålands musikinstitut

Besvär över lagligheten av beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

35 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

35a §. (2017/103) Elektronisk anslagstavla

Ålands folkhögskola ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Folkhögskolan ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

36 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:18) den 20 april 1971 om Ålands folkhögskola.

Den direktion som har tillsatts för Ålands folkhögskola med stöd av den upphävda lagen fortsätter sin verksamhet enligt denna lag för den återstående mandattiden, om inte [landskapsstyrelsen] med stöd av 4 § beslutar annat.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands folkhögskola enligt den upphävda lagen överförs vid ikraftträdandet till Ålands folkhögskola enligt denna lag.

O 16 Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Målsättning**

Vid Ålands musikinstitut ges grundläggande undervisning i musik. Institutet har även till uppgift att ge förberedande undervisning för blivande yrkesmusiker. Dessutom kan vid institutet ordnas vuxenutbildning och kursverksamhet i musik samt dansundervisning.

Vid institutet kan även förekomma annan verksamhet i syfte att utveckla musikkulturen och intresset för musik.

2 §. Huvudmannaskap

Ålands musikinstitut upprätthålls av landskapet och står under landskapsregeringens överinseende.

2 kap. Förvaltning**3 §. Direktion**

För förvaltningen av Ålands musikinstitut tillsätts landskapsregeringen en direktion för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar. (2008/92)

Direktionen består av högst sex medlemmar. En representant för eleverna och en för lärarna har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena. Bland direktionens medlemmar utser landskapsregeringen ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. (1997/53)

Institutets rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden. (1997/53)

Landskapsregeringen beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen. (1997/53)

4 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer. (1997/53)

5 §. (1997/53) Direktionens uppgifter

Direktionen handhar förvaltningen av verksamheten vid institutet samt övriga ärenden som ankommer på direktionen. Direktionen skall följa institutets undervisning och övriga verksamhet samt verka för dess utveckling. Vidare skall direktionen utgående från läroplansgrunderna göra upp kurs- och läroplaner samt behandla övriga ärenden som enligt reglementet ankommer på direktionen.

Direktionen skall årligen tillställa landskapsregeringen budgetförslag för det följande kalenderåret samt verksamhetsberättelse och utvärderingsrapport över det gångna läsåret.

6 §. Rektor och prorektor (1997/53)

Rektor skall leda, övervaka och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen och övervakningen av institutet. På rektor ankommer även att bereda och föredra de ärenden som behandlas vid direktionens sammanträden samt tillse att dessa verkställs.

Landskapsregeringen kan, efter att ha hört direktionen, utse en prorektor bland institutets lärare för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod.

Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas landskapsregeringen innan prorektor utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor. (1997/53)

7 §. Lärarkollegium

Till lärarkollegiet hör rektor och institutets samtliga lärare. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande.

Kollegiet är beslutfört då rektor och minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 4 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

7a §. Upphävd (2008/22).

8 §. Lärares skyldigheter

Förutom skyldigheten att undervisa ankommer det på lärare att utföra uppgifter som hör till institutets verksamhet i enlighet med rektors anvisningar eller vad som föreskrivs i reglementet eller överenskommits i tjänstekollektivavtal.

9 §. Reglemente

För Ålands musikinstitut skall finnas ett reglemente. Direktionen skall uppgöra ett förslag till reglemente som skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. Reglementet skall innehålla bestämmelser om

- 1) läsarets längd och antalet arbetsdagar under läsåret,
- 2) upphävd (1997/53),
- 3) rektors, lärares och övriga tjänstemäns arbetsuppgifter,
- 4) beviljande av tjänstledighet åt rektor, lärare och övrig personal,
- 5) intagning, speciella inträdesfordringar, bedömning av elever, dismission samt utfärdande av särskilda kursintyg samt
- 6) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

Ändring av reglemente skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

3 kap. Undervisning

10 §. (1997/53) Undervisningsspråk

Undervisningsspråket vid institutet är svenska.

Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas. I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med institutets målsättning.

10a §. (1997/53) Läroplansgrunder och övrig undervisning

Landskapsregeringen fastställer läroplansgrunder för utbildningen vid institutet.

Vuxenutbildning och kursverksamhet kan ordnas vid institutet med landskapsregeringens tillstånd.

11 §. Avgifter för verksamheten

För verksamheten vid institutet uppbärs avgifter i enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer.

Undervisning som bedrivs vid institutet inom ramen för den utbildning som eleverna fullgör vid landskapets gymnasium, Ålands folkhögskola eller vid någon av landskapets yrkesutbildningsanstalter är avgiftsfri för eleverna.

4 kap. Eleverna

12 §. (1997/53) Antagning

Direktionen antar elever till institutet.

En sökande som är missnöjd med antagningen av elever till institutet kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som elev.

12a §. (2005/73) Opårtiskt bemötande

Eleverna skall bemötas opårtiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet.

12b §. (1997/53) Rättelse av bedömning av studieprestation

Eleven har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller henne.

En elev som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att eleven fått del av resultaten av bedömningen och på vilket sätt bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller henne. Är eleven missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektor för avgörande. Är eleven missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord eleven skall erhålla.

12c §. (1997/53) Elevernas skyldigheter

Eleverna skall följa institutets ordningsregler samt rektors och lärares anvisningar.

Elev som inte låter sig tillrättavisas kan av direktionen avstängas för viss tid, dock högst ett år.

13 §. Ledighet

Rektor kan av särskild orsak bevilja elev ledighet från institutet.

14 §. Elevråd

Vid musikinstitutet utgör eleverna en elevkår. Elevkåren kan utse ett elevråd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör institutet.

5 kap. Personal

15 §. (1997/53) Anställningsförhållanden

Vid institutet kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller landskapsregeringen beslutar annat handhar direktionen de

O 17 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

uppgifter som rör institutets anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/57)

15a §. (1997/53) *Tjänster*

Vid Ålands musikinstitut skall det finnas en tjänst som rektor samt i den mån institutets elevantal eller timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare samt ett behövt antal övriga tjänster.

Rektorstjänsten inrättas, tillsätts och indras av landskapsregeringen.

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. För de tjänster som direktionen har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställts enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med skolans budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till budget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt budgeten. Om direktionen har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning inom gällande budget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader. (2013/53)

15b §. (1997/53) *Timlärare*

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

15c §. (1997/53) *Privaträttsligt anställningsförhållande*

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/57)

15d §. (1997/53) *Rektors möjlighet att utse vikarier*

Vikarie kan i brådskande fall förordnas av rektor för högst en månads tjänstgöring.

16 §. (1997/53) *Behörighet*

Landskapsregeringen fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten.

Krav för behörighet för lärare och övrig personal vid institutet bestäms i reglementet.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

17 §. *Övriga bestämmelser*

Angående undervisningsskyldighet och avlöning samt övriga ersättningar för lärare och andra tjänstemän gäller vad därom överenskommit i tjänstekollektivavtal. Direktionen fastställer undervisningsskyldigheten för prorektorn inom ramen för tjänstekollektivavtalet. (1997/53)

Angående lärare och övriga tjänstemän vid institutet gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

6 kap. Särskilda bestämmelser**18 §.** *Ändringssökande*

I beslut som direktionen eller landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen.

18a §. (1997/53) *Rättsförmåga*

Direktionen kan inom ramen för institutets ordinarie verksamhet sluta avtal i enlighet med vad landskapsregeringen beslutar.

18b §. (2017/104) *Elektronisk anslagstavla*

Ålands musikinstitut ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Institutet ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

19 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpligheten av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

20 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1995.

Direktion enligt bestämmelserna i denna lag utses första gången för en mandattid som inleds den 1 januari 1996.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

O 17 Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §.** *Lagens tillämpningsområde*

I denna lag finns bestämmelser om Högskolan på Åland, som landskapet Åland är huvudman för. Med högskolan avses i fortsättningen Högskolan på Åland.

2 §. *Högskolans uppgift*

Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet.

Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov.

Högskolan skall informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället.

I verksamheten skall det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

3 §. Högskoleutbildning

Högskoleutbildningen skall med gymnasialstadieutbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och samhällets behov ge den studerande fördjupade kunskaper av hög kvalitet.

Utbildningen ordnas inom olika utbildningsområden som leder till högskoleexamen och i form av kurser i de ämnen och i den omfattning som bestäms särskilt. Om en utbildning som bedrivs i kursform uppfyller de krav som ställs på en högskoleutbildning enligt detta kapitel och de särskilda krav landskapsregeringen föreskriver i en landskapsförordning kan högskoleexamen utfärdas även för sådana utbildningar. Närmare bestämmelser om undervisning och examina finns i 3 kapitlet. (2023/36)

4 §. Målsättning

Högskoleutbildningen skall, utöver kunskaper och färdigheter inom det aktuella utbildningsområdet, ge den studerande förmåga till självständig och kritisk bedömning och självständig problemlösning, ge den studerande beredskap att möta förändringar i arbetslivet samt utveckla förmågan och intresset att följa kunskapsutvecklingen. Utbildningen skall allsidigt utveckla de studerandes kommunikativa och sociala kompetens.

Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

Verksamheten skall genom pedagogiskt utvecklingsarbete samt pedagogisk och yrkes- eller ämnesanknuten fortbildning garantera en god kvalitativ nivå på utbildningen.

5 §. Kvalitet, utveckling och utvärdering

Högskolan skall anpassa verksamheten så att en hög kvalitet nås samt ansvara för att ett fortlöpande utvecklingsarbete av utbildningen och övrig verksamhet bedrivs vid högskolan.

Högskolan skall följa upp och utvärdera utbildningen och den övriga verksamheten. Högskolan skall även vid regelbundet återkommande tidpunkter delta i extern utvärdering av verksamheten.

6 §. Utbildningsavtal

Landskapsregeringen skall tillsammans med högskolan vart tredje år göra upp ett utbildningsavtal för de kommande tre åren.

I avtalet skall åtminstone de kvalitativa och kvantitativa resultatmålen samt resurser och prioriteringar, verksamhetsstruktur, resultatuppföljning och rapportering anges.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om högskolans ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen

samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter.

2 kap. Högskolans organisation

7 §. Styrelse

Landskapsregeringen tillsätter en styrelse för högskolan. Styrelsemedlemmarnas mandattid är fyra år. Styrelsen är högskolans högsta förvaltningsorgan.

Styrelsen skall bestå av en ordförande och en vice ordförande samt högst åtta andra medlemmar. Flertallet av medlemmarna skall vara företrädare för de delar av arbetslivet och den vetenskapliga forskningen som berörs av utbildningen. I styrelsen skall ingå en representant för personalen och en representant för de studerande, vilka utses för två år i sänder. De studerandes representant utses på förslag av studeranderådet och personalens representant utses på förslag av personalen. För personal- respektive studeranderepresentanten utses en personlig ersättare. Därutöver utses tre ersättare. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Till ordförande för styrelsen bör inte utses en person som är anställd vid högskolan.

Ordföranden skall leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden skall sköta de löpande kontakterna med rektor mellan styrelsemötena.

Landskapsregeringen får på ansökan från en styrelsemedlem eller ersättare i styrelsen skilja denna från uppdraget innan mandattiden gått ut. Om en medlem eller ersättare skiljs från sitt uppdrag eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar styrelseuppdrag.

8 §. Sammanträden

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av styrelsens medlemmar det kräver.

Styrelsen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende vinner den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av högskolans rektor. Styrelsen kan utse annan föredragande om ärendet så kräver.

Vid styrelsens sammanträden förs protokoll av en sekreterare som utsetts av styrelsen. Protokollet justeras på det sätt som styrelsen bestämmer.

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen skall som högskolans högsta ansvariga förvaltningsorgan övervaka högskolans verksamhet och svara för att dess uppgifter fullgörs samt verka för högskolans utveckling i samarbete med arbetslivet och samhället i övrigt. Styrelsen skall dessutom

O 17 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

1) för högskolans del anta utbildningsavtalet som förhandlats fram enligt 6 §,

2) årligen tillställa landskapsregeringen högskolans budgetförslag,

3) årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse över det gångna kalenderåret,

4) godkänna högskolans verksamhets- och ekonomiplan,

5) besluta om fördelningen av budgetanslagen inom högskolan inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger,

6) avge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller högskolan,

7) besluta om högskolans organisation och om riktlinjerna för ansvarsfördelningen,

8) anta ett reglemente för högskolan,

9) besluta om grunderna för antagningen av de studerande,

10) (2023/36) besluta om förslag till utbildningsområden,

11) (2023/36) anta utbildningsplaner för varje utbildningsområde,

12) anta en examensordning,

13) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka landskapets intressen i angelägenheter som hör samman med högskolans uppgifter samt

14) besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell vikt.

Andra frågor än de som avses i 1 mom. skall avgöras av rektor, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning eller styrelsen har beslutat något annat. Har i denna lag eller i en förordning föreskrivits att en viss uppgift ankommer på rektor får styrelsen inte ta över den uppgiften.

10 §. *Rektor och prorektor*

För ledning av verksamheten närmast under styrelsen finns en rektor. Rektor utses av landskapsregeringen på förslag av styrelsen för viss tid. Innan styrelsen avger sitt förslag skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. En sammanställning av deras utlåtanden skall tillställas landskapsregeringen innan rektor utses.

Behörig att anställas som rektor är den som har avlagt doktorsexamen eller licentiatexamen. När rektor anställs skall även erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter samt pedagogisk erfarenhet på högskolenivå beaktas.

Landskapsregeringen får säga upp rektor, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har rektor rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden. (2006/98)

Rektor kan delegera sina uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Vid behov kan en prorektor utses. Prorektorn, som är ställföreträdare för rektor, utses av styrelsen bland högskolans personal för en tid som sammanfaller med

rektors tjänstgöringstid. Innan styrelsen utser prorektor skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. Behörig att vara prorektor är den som uppfyller behörighetskraven för anställning som programansvarig.

11 §. *Enheter*

Högskolan kan indelas i det antal enheter som styrelsen beslutar.

12 §. *Enhetschef och branschråd*

Verksamheten vid en enhet leds av en enhetschef eller på det sätt styrelsen bestämmer.

Vid högskolan kan det dessutom finnas rådgivande branschråd, som tillsätts av högskolans styrelse. Ett råd skall fungera som informations- och kontaktorgan mellan utbildningen och arbetslivet samt handha andra uppgifter som högskolans styrelse beslutar.

13 §. *Olika nämnder*

Vid högskolan skall det finnas en examensnämnd som har till uppgift att behandla rättelseyrkanden som gäller sådana studieprestationer som avses i 29 §.

Vid högskolan ska det även finnas en antagningsnämnd med uppgift att anta studerande till högskolans utbildningsområden. (2023/36)

Examensnämnden och antagningsnämnden tillsätts av högskolans styrelse. Till ledamöter i nämnderna får väljas lärare med insikt inom respektive nämnds ansvarsområde och personer som annars är lämpliga för uppdraget. Antalet ledamöter i nämnden och nämndens mandattid bestäms av högskolans styrelse.

Examensnämnden och antagningsnämnden kan anförtros andra uppgifter om högskolans styrelse så beslutar.

Högskolans styrelse kan även tillsätta andra nämnder.

14 §. *Upphävd (2008/23).*

15 §. *Reglemente*

För högskolan skall styrelsen anta ett reglemente. I reglementet intas närmare bestämmelser om högskolans administration och om övriga angelägenheter som hör samman med verkställigheten av högskolans uppgift och funktion.

3 kap. *Undervisning och examina*

16 §. *Läsår*

Högskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som högskolan bestämmer. Undervisningen skall ordnas så att de studerande kan bedriva sina studier effektivt och i ändamålsenlig ordning.

17 §. *Offentlighet*

Undervisningen vid högskolan är offentlig. Högskolan kan vid behov begränsa allmänhetens möjligheter att följa undervisningen.

18 §. (2023/36) *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket i högskolan är svenska och engelska.

Även andra språk än svenska och engelska får användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

19 §. (2023/36) Examina

Vid högskolan kan avläggas examina på lägre och högre nivå. Genom landskapsförordning utfärdas bestämmelser om de examina som kan avläggas vid högskolan, benämningarna på examina och omfattningen av examina.

Närmare bestämmelser om examina, utbildningsområden, utbildningsplan, deltagande i undervisning, bedömning av studierna, tillgodoräknande av andra studier och praktik intas i högskolans examensordning. Examensordningen antas av högskolans styrelse.

Se LF (2002:87) om Högskolan på Åland.

20 §. (2023/36) Utbildningsområden som leder till högskoleexamen

Den högskoleutbildning som ordnas inom utbildningsområden och som leder till högskoleexamen på lägre nivå ska med gymnasialstadietutbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och kravet på att utveckla detta ge den studerande sådana fördjupade teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag utföra expertuppgifter i arbetslivet.

Utbildningen på lägre nivå omfattar grundstudier, yrkesstudier, valfria studier, praktik och examensarbete. Utbildningen ska ordnas så att en heltidsstuderande kan slutföra sina studier inom den tid som motsvarar utbildningens omfattning.

Utbildningsområdena inriktas på särskilda sektorer inom arbetslivet som kräver yrkeskunskap.

Utbildningsområdena och nivåerna på utbildningen fastställs av landskapsregeringen i en landskapsförordning. Av landskapsförordningen ska åtminstone utbildningsområdets namn och omfattning uttryckt i ECTS-poäng framgå. Vid behov kan även inriktningalternativ samt övriga preciseringar anges i landskapsförordningen.

För varje utbildningsområde ska det finnas en programansvarig person. Utbildningsplanerna för utbildningsområdena antas av högskolans styrelse på förslag av branschråden om sådana tillsatts.

Omfattningen av den högskoleutbildning som avses i denna paragraf är minst 180 och högst 270 ECTS-poäng på lägre nivå och minst 60 och högst 120 ECTS-poäng på högre nivå. Studiernas omfattning anges enligt ett poängsystem där ett läsårs heltidsstudier motsvarar 60 ECTS-poäng, vilket under ett läsår normalt omfattar en arbetsinsats på 1 600 timmar.

Se LF (2002:87) om Högskolan på Åland.

20a §. (2023/36) Samarbete med andra högskolor

Högskolan kan ordna sin undervisning i samarbete med en annan högskola eller köpa undervisning från en annan högskola. Högskolan ska själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina som avses i 19 §. Utbildning som sker i samarbete med en annan högskola ska motsvara de mål för examen som högskolan har ställt upp.

21 §. Övrig högskoleutbildning

Högskolans styrelse skall inom ramen för utbildningsavtalet samt högskolans budget besluta om grunderna för hur forsknings- och utvecklingsarbetet,

uppdagsverksamheten och kursverksamheten skall bedrivas vid högskolan.

Utbildningsplaner för den utbildning som avses i 1 mom. antas av högskolans rektor på förslag av branschråden om sådana har tillsatts av högskolans styrelse. (2005/30)

I fråga om högskoleutbildning som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartners utbildningsplaner om inget annat har avtalats. (2005/30)

4 kap. Antagning, studieplats och studieanmälan**22 §. Behörighet för högskolestudier**

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen på lägre nivå är den som (2023/36)

- 1) har examen från en minst treårig gymnasialstadietutbildning,
- 2) har avlagt gymnasie- eller studentexamen,
- 3) har en åländsk utbildning, en utbildning från riket eller en utländsk utbildning som motsvarar kraven enligt punkterna 1 och 2 eller
- 4) är bosatt i Färöarna, Danmark, Grönland, Island, Norge eller Sverige och där är behörig till högre utbildning.

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen på högre nivå är den som

- 1) har avlagt lämplig högskoleexamen på lägre nivå och
- 2) har minst två års arbetserfarenhet inom utbildningsområdet efter avlagd högskoleexamen på lägre nivå. (2023/36)

För personer som har avlagt examen på institutnivå eller examen inom yrkesutbildning på högre nivå kan också arbetserfarenhet efter avlagd examen på institutnivå eller examen inom yrkesutbildning på högre nivå beaktas om sådan arbetserfarenhet som avses i 2 mom. 2 punkten. (2023/36)

Beträffande behörigheten för högskolestudier som leder till högskoleexamen för den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare examen gäller vad som anges i antagningsgrunderna.

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen kan även vara den som inte uppfyller ovan nämnda krav i 1 och 2 mom. men som enligt högskolans bedömning anses ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för högskolestudier.

För vissa av de högskolestudier som leder till högskoleexamen kan dessutom särskilda krav ställas. Kraven får avse villkor som orsakas av utbildningen eller är av betydelse för det yrkesområde som utbildningen bereder den studerande för.

I fråga om högskolestudier som inte leder till högskoleexamen gäller vad som anges i högskolans antagningsgrunder.

I fråga om högskolestudier som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll gäller samarbetspartners behörighetskrav, om inte annat har överenskommit och intagits i högskolans antagningsgrunder.

Tidigare 2-6 mom. har blivit 4-8 mom. genom (2023/36).

O 17 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

23 §. Antagning av studerande

Den som vill antas till högskolan ska ansöka om det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer. Högskolan kan bestämma att ansökningen till högskolan helt eller delvis ska ordnas i samarbete med högskolorna i riket genom en gemensam ansökan. (2023/36)

Högskolans antagningsnämnd antar studerande till högskolans utbildningsprogram. Högskolans styrelse bestämmer vem som antar studerande till övriga utbildningar vid högskolan.

Om grunderna för antagningen av studerande och ordnande av urvalsprov beslutar högskolans styrelse.

Kan inte alla behöriga sökande till en utbildning tas emot, skall urval göras bland de sökande. För alla sökande skall likvärdiga urvalskriterier tillämpas.

24 §. Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande kan skriftligen begära rättelse av antagningsnämnden inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts. När resultaten offentliggörs skall det meddelas hur sökanden kan få veta hur antagningsgrunderna har tillämpats på honom eller henne samt hur rättelse kan begäras.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

25 §. Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande och har för avsikt att påbörja sina studier vid högskolan skall på det sätt och inom den tid som högskolan bestämmer meddela högskolan om att han eller hon tar emot studieplatsen, så att han eller hon kan registreras som studerande vid högskolan.

Om den som har antagits som studerande vid högskolan inte lämnar ett sådant meddelande som avses i 1 mom. inom utsatt tid går studieplatsen förlorad.

26 §. Anmälan om studier

De studerande skall anmäla sig som närvarande eller frånvarande med de tidsintervaller och på det sätt som högskolan bestämmer. Studerande kan anmäla sig som frånvarande under högst två läsår i en följd.

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som anges i 1 mom. förlorar sin studierätt. Om den som på detta sätt har förlorat sin studierätt senare vill inleda eller fortsätta sina studier skall han eller hon ansöka om förnyad studierätt hos högskolan. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att återinföra studierätten kan antas av högskolan. Om studierätten återinförs behöver den studerande inte söka till högskolan på nytt.

Den som har förlorat sin studierätt enligt 2 mom. kan inom 14 dagar från det att den studerande har fått del av beslutet begära rättelse av den som har fattat beslutet vid högskolan.

5 kap. Studieprestationer**27 §. Examensbetyg och kursintyg**

En studerande som uppfyller kraven för en högskoleexamen skall få ett examensbetyg över avlagd examen.

En studerande har rätt att få intyg över utförda studieprestationer.

Examensbetyg och intyg utfärdas av högskolan. Om utbildningen bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för högskoleutbildningens innehåll utfärdar samarbetspartnern examensbetyg eller särskilda intyg om inte annat har överenskommit.

Närmare bestämmelser om betyg och intyg kan intas i högskolans examensordning.

28 §. Bedömning av studieprestation

Som underlag för bedömningen av studieprestationer utfärdar högskolans styrelse bedömningsanvisningar. Bedömningsanvisningarna intas i examensordningen. Vid bedömningen av fullgjord studieprestation skall de vitsordsskalor som anges i bedömningsanvisningarna tillämpas.

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsanvisningarna tillämpats på honom eller henne. Studeranden skall ges tillfälle att ta del av en skriftlig eller på annat sätt bevarad studieprestation när den har bedömts. Skriftliga och på annat sätt bevarade studieprestationer skall förvaras minst sex månader räknat från den tidpunkt då resultatet offentliggjordes.

I fråga om utbildning som bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartnerns bedömningsanvisningar och förvaringsbestämmelser om inget annat har avtalats.

29 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation eller det sätt på vilket studier som har slutförts på annat håll har räknats till godo kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som har utfört bedömningen eller tillgodoräkandet inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen eller det sätt på vilket tillgodoräkandet genomförts.

Är den studerande även missnöjd med rättelsebeslutet skall ärendet hänskjutas till examensnämnden som kan besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla eller på vilket sätt tillgodoräkandet skall göras.

I fråga om rättelse av en bedömning som en samarbetspartner har gjort med stöd av 28 § 3 mom. skall iaktas vad som är särskilt föreskrivet för utbildningsanordnaren i fråga, om inte annat har överenskommit.

6 kap. Studiesociala förmåner**30 §. (2023/36) Avgiftsfri undervisning**

Den högskoleutbildning på svenska som leder till högskoleexamen är avgiftsfri för den studerande. Praktik som ingår i denna utbildning ska bekostas av högskolan i den omfattning som högskolan beslutar.

30a §. (2023/36) Avgifter för annan verksamhet

Avgifter kan tas ut för annan undervisning och för annan utbildning som leder till högskoleexamen än den som avses i 30 §. Internationella tester för sökande till utbildningar som inte ges på svenska kan vara avgiftsbelagda.

Högskolans styrelse beslutar om avgifterna med beaktande av bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Avgifter får inte tas ut av

1) medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar eller

2) personer som har i utlänningslagen (FFS 301/2004) avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar.

Högskolan kan ha ett stipendiesystem för att stödja studerande som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning.

I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen.

7 kap. Studerande

31 §. Studerandes insyn i verksamheten

De studerande skall ges möjlighet till insyn i verksamheten och möjlighet att påverka utbildningens uppläggning och genomförande.

32 §. Opårtiskt bemötande

En studerande skall bemötas opårtiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet. (2005/71)

Om högskolan får kännedom om att en studerande anser sig ha blivit utsatt för sådan diskriminering som avses i 1 mom. skall högskolan utreda omständigheterna kring den uppgivna diskrimineringen och i förekommande fall vidta åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatt diskriminering.

33 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall följa fastställda regler för verksamheten.

Studerande som bryter mot reglerna och som inte rättar sig trots varning kan av högskolan avstängas för viss tid, högst ett år. Högskolan kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning fattas skall den studerande beredas möjlighet att yttra sig i ärendet.

34 §. Studerandekår

De studerande vid högskolan utgör en studerandekår.

Studerandekåren skall vara en föreningslänk för de studerande vid högskolan och skall ha till ändamål att främja medlemmarnas studier och andra frågor som sammanhänger med studierna.

Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör högskolan. Ordförande och vice ordförande för studeranderådet utses av rådet.

Studerandekåren får årligen ett understöd för sin verksamhet av högskolan. Storleken på understödet fastställs i högskolans budget. Studerandekåren

kan uppbära medlemsavgifter för finansiering av sin verksamhet om den är förenlig med studerandekårens syfte.

35 §. Studiehandledning

Vid högskolan skall ges studiehandledning.

8 kap. Personal

36 §. Anställningsförhållanden

Vid högskolan kan det finnas personal i offentlig- eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar högskolan de uppgifter som rör högskolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen beslutar om permittering av högskolans personal och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av högskolan. Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom högskolan fattas av högskolan. (2006/58)

37 §. Tjänster

Vid högskolan finns en tjänst som rektor. Närmare bestämmelser om rektorstjänsten finns i 10 §.

Andra tjänster än tjänsten som rektor inrättas och indras av högskolan efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. För de tjänster som högskolan har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställs enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med högskolans budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till budget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt budgeten. Om högskolan har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning inom gällande budget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader. (2013/54)

38 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Högskolan anställer och säger upp personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen, medan beslut om omplacering av en arbetstagare inom högskolan fattas av högskolan. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av högskolan. (2006/58)

39 §. Behörighetskrav

Behörighetskraven för lärtjänst bestäms i landskapsförordning. Om behörighetskraven för annan tjänst vid högskolan bestäms i reglementet.

Vad som i denna lag och som med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskrav för tjänst skall i tillämpliga delar iakttagas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Se L.F (2002:87) om Högskolan på Åland.

9 kap. Särskilda bestämmelser

40 §. Rättsförmåga

Högskolan kan sluta avtal inom ramen för högskolans ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

41 §. Privat studerande

Den som inte är antagen som studerande vid en utbildning som omfattas av denna lag har rätt att i särskild examen tentera kurser eller ämnen eller delar av dessa i enlighet med vad högskolans styrelse närmare bestämmer.

42 §. Donationer

Donationer och annan motsvarande extern finansiering som högskolan erhåller skall särskiljas från verksamhetens övriga inkomster.

Landskapsregeringen kan besluta om närmare bestämmelser om användning av de medel som avses i denna paragraf. När det gäller mottagande av donationer tillämpas bestämmelserna i landskapslagen (2012:69) om landskapets finansförvaltning. (2012/70)

43 §. Rättelse

Utöver vad som är föreskrivet i 24, 26 och 29 §§ kan en sakägare som är missnöjd med ett beslut som högskolan har fattat inom 14 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

44 §. Besvär

Beslut som högskolan fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

45 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2002:87) om Högskolan på Åland.

45a §. (2017/94) Elektronisk anslagstavla

Högskolan ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Högskolan ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

46 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning, nedan kallad försökslagen, och landskapslagen (1981:15) om högskoleundervisning i landskapet Åland.

47 §. Styrelse

Landskapsregeringen kan tillsätta en styrelse för högskolan innan denna lag träder i kraft. Vid tillsättandet skall lagens 7 § iakttas i tillämpliga delar, dock så att hälften av styrelsens medlemmar tillsätts för en mandattid på två år och den andra hälften för en mandattid på fyra år.

48 §. Äldre förvaltningsorgan

Högskoledelegationen och lednings- och styrgruppen för Ålands yrkeshögskola samt direktionerna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att denna lag har trätt i kraft.

49 §. Yrkeshögskoleexamen avlagd under försöksperioden

Den yrkeshögskoleexamen som har avlagts under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen utgör en högskoleexamen.

50 §. Pågående studier

Studerande som innan denna lag träder i kraft har antagits till en utbildning enligt försökslagen eller har antagits för studier vid Ålands högskola överflyttas med bibehållna rättigheter och skyldigheter som studerande till högskolan när denna lag träder i kraft.

51 §. Rektorstjänst

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som rektor vid högskolan. Tjänsten får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft.

52 §. Överflyttning av tjänster

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands högskola vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, vid Ålands sjöfartsläroverk eller Ålands tekniska läroverk eller tjänster vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola eller Ålands vårdinstitut som under läsåret 2001-2002 eller under höstterminen 2002 i medeltal till 50 procent eller mer innehållit och vid lagens ikraftträdande fortsättningsvis innehåller arbetsuppgifter inom försöksverksamheten med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen överförs vid ikraftträdandet till högskolan. Rektorstjänsterna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk samt tjänsten som högskolechef för Ålands högskola överflyttas vid ikraftträdandet till tjänster i ledande ställning vid högskolan. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågavarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

En person som överflyttas till en tjänst vid högskolan på motsvarande nivå som tidigare kan utnännas för högst fyra år även om han eller hon inte uppfyller de föreskrivna behörighetskraven. Om denna person uppfyller behörighetskraven för tjänsten inom nämnda tid, kan han eller hon utnännas till tjänsten utan att den förklaras ledig.

O 18 Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2023/37) Inledande bestämmelser

I denna förordning finns bestämmelser om examina, utbildningsområden som leder till högskoleexamen och behörighetskrav för lärtjänster vid Högskolan på Åland (högskolan).

2 kap. Examina och utbildningsområden (2023/37)

2 §. (2023/37) Högskoleexamina

De högskoleexamina som kan avläggas vid högskolan benämns yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina. Till benämningen yrkeshögskoleexamen fogas namnet på utbildningsområdet samt examensbenämningen och förkortningen YH. Till benämningen högre yrkeshögskoleexamen fogas namnet på utbildningsområdet samt examensbenämningen och förkortningen högre YH.

De examina som kan avläggas vid högskolan är följande:

Examina	Benämning på engelska
Yrkeshögskoleexamen i företagsekonomi Tradenom YH	Bachelor of Business Administration
Yrkeshögskoleexamen inom turism och kosthåll Restonom YH	Bachelor of Hospitality management
Yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovård Sjukskötare YH	Bachelor of Health Care
Yrkeshögskoleexamen i informationsteknik Systemvetare YH	Bachelor of Information Technology
Yrkeshögskoleexamen i informationsteknik Ingenjör YH	Bachelor of Engineering
Yrkeshögskoleexamen i sjöfart Sjökapten YH	Bachelor of Marine Technology
Yrkeshögskoleexamen i sjöfart Ingenjör YH	Bachelor of Engineering
Yrkeshögskoleexamen i teknik Ingenjör YH	Bachelor of Engineering
Högre yrkeshögskoleexamen i teknik Ingenjör högre YH	Master of Engineering

För att underlätta erkännande och tillgodoräknande av de examina som anges i 2 mom. vid anställning och fortsatta studier utomlands, i riket och på Åland skall det till examensbetyget bifogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet.

3 §. (2023/37) Utbildningsområden

Den högskoleutbildning som leder till en yrkeshögskoleexamen eller en högre yrkeshögskoleexamen ordnas inom olika utbildningsområden.

De utbildningsområden som finns vid högskolan är följande:

Utbildningsområde	Total omfattning (ECTS-poäng)	Minimum praktik (ECTS-poäng)
Företagsekonomi	210 (Tradenom YH)	30
Turism och kosthåll	210 (Restonom YH)	30
Social- och hälsovård	210 (Sjukskötare YH)	90
Informationsteknik	210 (Systemvetare YH)	30
	240 (Ingenjör YH)	30
Sjöfart	270 (Sjökapten YH)	108
Elektroteknik	270 (Ingenjör, sjöfart YH)	108
	240 (Ingenjör, teknik YH)	30
Maskinteknik	270 (Ingenjör, sjöfart YH)	108
	240 (Ingenjör, teknik YH)	30
Teknik	60 (Ingenjör högre YH)	

4 §. Upphävd (2016/91)

3 kap. Behörighetskrav för lärtjänster

5 §. (2023/37) Lärtjänster

Vid högskolan finns lärtjänster som överlärare och lektor samt timplärare.

6 §. (2023/37) Behörighetskrav för överlärare

Behörig som överlärare är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

1) en lämplig doktorexamen eller licentiatexamen och

2) pedagogiska studier för yrkeslärare som omfattar minst 60 ECTS-poäng samt

3) har minst tre års praktisk erfarenhet av uppgifter som motsvarar examen.

7 §. (2023/37) Behörighetskrav för lektorer

Behörig som lektor är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

1) en lämplig högskoleexamen på högre nivå och

2) pedagogiska studier för yrkeslärare som omfattar minst 60 ECTS-poäng.

O 19 RPF (2021:167) om yrkeshögskoleexamina

Av lektorer i yrkesämnen krävs även minst tre års praktisk erfarenhet av uppgifter som motsvarar examen.

8 §. (2023/37) Behörighetskrav för timplärare

Behörig som timplärare är den som är behörig för motsvarande tjänst som överlärare eller lektor.

9 §. (2023/37) Annan yrkesskicklighet

Även den som inte har avlagt en sådan examen som avses i 6–8 §§ kan av särskilda skäl anställas som överlärare eller lektor, om personen i fråga har någon annan yrkesskicklighet som är av betydelse med hänsyn till anställningens ämnesinnehåll och de arbetsuppgifter som ska ingå i anställningen.

4 kap. Särskilda bestämmelser**10 §. Ikraftträdelse**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2003.

11 §. Övergångsbestämmelse

En studerande som under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning har påbörjat något av försöksverksamhetens utbildningsprogram och som överflyttas som studerande till högskolan kan välja att få avlägga en yrkeshögskoleexamen enligt de examensbenämningar som är fastställda när denna förordning träder i kraft.

Förordningens 4 § om utbildningsprogrammets omfattning och fördelning av antalet studieveckor skall i fråga om utbildningsprogrammet för vård iaktas första gången på de studerande som antas till utbildningen för det läsår som påbörjas den 1 augusti 2003. För övriga studerande på utbildningsprogrammet för vård skall den fördelning av studieveckor som är fastställd när denna förordning träder i kraft fortsätta att gälla.

Ikraftträdandebestämmelse (2023/37):

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2023.

Ändringarna av 6–8 §§ tillämpas på den som anställs efter att förordningen trätt i kraft.

O 19 Republikens presidents förordning (2021:167) om yrkeshögskoleexamina avlagda på Åland

(FFS 977/2021)

1 §. Utvärdering

Nationella centret för utbildningsutvärdering handhar utvärderingen av kvalitetssystem vid Högskolan på Åland i enlighet med 5 § 2 mom. i landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81). Enligt överenskommelse mellan Ålands landskapsregering och Nationella centret för utbildningsutvärdering deltar Högskolan på Åland i annan verksamhetsutvärdering. Utvärderingen sker i enlighet med lagen om Nationella centret för utbildningsvärdering (1295/2013).

I republikens presidents förordning om utvärdering och godkännande av sjöfartsutbildning som ges på Åland (501/2018) finns bestämmelser om utvärdering av sjöfartsutbildningen vid Högskolan på Åland.

2 §. Sjukskötarutbildning

Utbildning vid Högskolan på Åland som leder till examensbenämningen sjukskötare (YH) ska uppfylla de krav som ställs i Europeiska unionens bestämmelser.

3 §. Likvärdig examen

Yrkeshögskoleexamen avlagd vid Högskolan på Åland medför samma behörighet i riket när det gäller nivå på examen och fortsatta studier som examen avlagd vid yrkeshögskola som avses i yrkeshögskolelagen (932/2014).

4 §. Ersättning för kostnader

Nationella centret för utbildningsutvärdering ersätts för kostnader för de utvärderingar som avses i 1 § 1 mom. på det sätt som dels Ålands landskapsregering, dels Högskolan på Åland kommer överens om med Nationella centret för utbildningsutvärdering.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2021.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland (548/2005).

O 20 Landskapslag (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer

1 kap. Allmänt**1 §. Tillämpningsområde**

Denna lag innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med Europaparlamentets och rådet direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU, nedan *yrkeskvalifikationsdirektiv*.

Denna lag tillämpas på erkännande av yrkeskvalifikationer som en medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen har förvärvat i en annan medlemsstat. Lagen tillämpas också på erkännande av yrkeskvalifikationer som grundar sig på avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller något annat avtal som ingåtts mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och en annan part samt på unionens lagstiftning om tredjelandsmedborgares ställning.

Denna lag tillämpas på erkännande av yrkeskvalifikationer som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer som utfärdats utanför unionen för en medborgare i en medlemsstat och som erkänts i en annan medlemsstat, om innehavaren har tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrket i den medlemsstat som har erkänt beviset.

Om det i en annan författning finns någon bestämmelse om erkännande av yrkeskvalifikationer som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Reglerat yrke är en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom landskapslag direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna.

Yrkeskvalifikationer är kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis och/eller yrkeserfarenhet.

Bevis på formella kvalifikationer är examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis för en yrkesutbildning som huvudsakligen har ägt rum i gemenskapen och utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat samt behörighetsbevis för en yrkesutbildning som i ett tredjeland utfärdats till en medborgare i en medlemsstat.

Reglerad utbildning är all utbildning som särskilt utformats för ett visst yrke och som omfattar en eller flera kurser som vid behov kompletterats genom en sådan yrkesutbildning, provtjänstgöring eller yrkesprövning som fastställts i en författning eller som övervakas eller har godkänts av en myndighet.

Anpassningsperiod är en period då ett reglerat yrke utövas på Åland under en behörig yrkesutövares ansvar, eventuellt åtföljt av kompletterande utbildning.

Lämplighetsprov är ett prov som gäller sökandens yrkeskunnighet, färdigheter och kompetens och som utarbetas i syfte att bedöma sökandens förmåga att utöva ett reglerat yrke på Åland.

Ursprungsmedlemsstat är den medlemsstat där en person som har flyttat till Åland har förvärvat sina yrkeskvalifikationer.

Unionens regler för erkännande är bestämmelserna i yrkeskvalifikationsdirektivet och de bestämmelser i kommissionens rättsakter om utövande av delegering i anslutning till direktivet och rättsakter som ansluter sig till genomförandet av direktivet.

Erkännande av yrkeskvalifikationer är ett beslut som ger en person rätt att utöva ett reglerat yrke på Åland.

Europeiskt yrkeskort är ett elektroniskt bevis för antingen att yrkesutövaren uppfyller alla nödvändiga villkor för att temporärt och tillfälligt tillhandahålla tjänster i en mottagande medlemsstat eller erkännande av yrkeskvalifikationer för etablering i en mottagande medlemsstat. Hanteringen av yrkeskort enligt denna lag ska gälla sådana yrkeskategorier som direkt eller indirekt regleras i landskapslagstiftningen.

3 §. Behörig myndighet

Landskapsregeringen fattar beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer samt sköter andra förvaltningsuppgifter som följer av denna lag.

Landskapsregeringen ska vid behov samarbeta med behöriga myndigheter i riket och bedriva ett nära samarbete med ursprungsmedlemsstatens behöriga myndigheter samt ge ömsesidigt bistånd inom ramen för de tidsfrister som anges i unionens bestämmelser om erkännande.

2 kap. Systemen för erkännande av yrkeskvalifikationer

4 §. Kvalifikationsnivåer i den generella ordningen

Yrkeskvalifikationerna indelas i följande nivåer:

1) ett kompetensbevis som har utfärdats av en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten på basis av

a) en utbildning som inte utgör en del av ett utbildnings- eller examensbevis enligt 2-5 punkterna eller ett särskilt prov som inte föregås av någon utbildning eller av att sökanden utövat yrket i en medlemsstat på heltid under tre år i följd eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren eller

b) en allmän utbildning på grundskole- eller gymnasienivå som visar att innehavaren besitter allmänna kunskaper,

2) ett bevis på avslutad gymnasieutbildning omfattande

a) allmän utbildning, som kompletterats med annan utbildning än den som avses i 3 punkten och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning eller

b) teknisk eller yrkesinriktad utbildning, som i förekommande fall kompletterats med en annan allmän utbildning eller yrkesutbildning än den som avses i 3 punkten och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning,

3) ett examensbevis över avslutad

a) annan postgymnasial utbildning än den som avses i 4 och 5 punkterna motsvarande minst ett års heltidsstudier för vilken ett av tillträdesvillkoren är en avslutad gymnasieutbildning med den inriktning som krävs för behörighet till universitetsstudier eller annan utbildning på likvärdig nivå samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver denna utbildning eller

b) reglerad utbildning eller, i fråga om reglerade yrken, yrkesutbildning med särskild uppläggning, med kompetens som går utöver vad som anges i nivå som avses i 2 punkten, motsvarande den utbildningsnivå som anges i punkten 3a, om en sådan utbildning ger en jämförbar nivå av yrkesskicklighet och förbereder den studerande för jämförbart ansvar och jämförbar verksamhet, förutsatt att examensbeviset åtföljs av ett utbildningsbevis från ursprungsmedlemsstaten,

4) ett examensbevis över avslutad utbildning motsvarande minst tre års och högst fyra års heltidsstudier vid universitet eller högskola eller annan utbildningsinstitution på motsvarande nivå samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver utbildningen eller

5) ett examensbevis över avslutad utbildning motsvarande minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller högskola eller en annan likvärdig utbildningsinstitution samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver utbildningen.

Som i 1 mom. avsedda yrkeskvalifikationer anses också kvalifikationer som grundar sig på en utbildning som fullgjorts inom unionen och som en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten erkänner motsvara en viss nivå enligt 1 mom.

5 §. (2020/61) *Villkor för erkännande i den generella ordningen*

Grunden för ett erkännande av yrkeskvalifikationer är ett kompetensbevis eller ett bevis på formella kvalifikationer eller en uppsättning sådana bevis som utfärdats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat.

Villkor för erkännande av yrkeskvalifikationer är

1) att en person i sin ursprungsmedlemsstat har rätt att utöva det yrke för vilket personen ansöker om ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer eller

2) att sökanden på heltid i ett år eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren har utövat sitt yrke i en annan medlemsstat som inte reglerar detta yrke och sökanden har ett eller flera kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som visar att sökanden förberetts på att utöva yrket.

Den yrkeserfarenhet på ett år som avses i 2 mom. krävs inte om de formella kvalifikationer som sökanden har gäller som bevis för en reglerad yrkesutbildning.

Landskapsregeringen kan avslå en ansökan om erkännande, om sökandens yrkeskvalifikationer är på den nivå som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten medan landskapets lagstiftning kräver den nivå som avses i 4 § 1 mom. 5 punkten för att yrket ska få utövas.

Om en persons yrkeskvalifikationer inte uppfyller de gällande yrkeskvalifikationerna för utövande av ett yrke i ursprungsmedlemsstaten ska lagstiftningen om förvärvade rättigheter i sökandens ursprungsmedlemsstat beaktas vid placeringen av yrkeskvalifikationerna på någon av de nivåer som avses i 4 §.

Erkännande av yrkeskvalifikationer i en annan medlemsstat eller i riket är inte grund för erkännande enligt denna lag annat än i de fall som avses i 1 § 3 mom.

Om rätten att utöva yrke som näring i landskapet föreskrivs i landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring.

5a §. (2020/61) *Verkan av erkännande*

Den som fått ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer har rätt att på Åland utöva det yrke som personen har behörighet för i sin ursprungsmedlemsstat och rätt att utöva yrket på samma villkor som personen som förvärvat yrkeskvalifikationer på Åland.

Det yrke som sökanden vill utöva är detsamma som sökanden är behörig för i sin ursprungsmedlemsstat, om det rör sig om jämförbara verksamheter.

6 §. *Kompensationsåtgärder*

Vid erkännande av yrkeskvalifikationer kan landskapsregeringen kräva att sökanden genomgår ett lämplighetsprov eller slutför en anpassningsperiod som inte överskrider tre år om innehållet i sökandens utbildning väsentligt avviker från den utbildning som krävs.

Innan kompensationsåtgärder krävs ska landskapsregeringen kontrollera om de kunskaper som sökanden har förvärvat genom yrkesverksamhet eller livslångt lärande, och som formellt godkänts för detta ändamål av ett relevant organ är sådana att de helt eller delvis täcker den väsentliga avvikelse som avses i 1 mom.

Sökanden har rätt att välja kompensationsåtgärd. Vid erkännande av yrkeskvalifikationer kan landskapsregeringen kräva en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov om

1) yrkesverksamheten kräver exakta kunskaper i nationell rätt och till en väsentlig och konstant del består i att lämna råd och/eller hjälp i frågor som rör nationell rätt,

2) det gäller sådant erkännande av yrkeskvalifikationer som avses i 1 § 3 mom.,

3) sökandens yrkeskvalifikationer är på den nivå som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten och landskapets lagstiftning kräver den nivå som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten för att yrket ska få utövas eller

4) sökandens yrkeskvalifikationer är på den nivå som avses i 4 § 1 mom. 2 punkten och landskapets lagstiftning kräver den nivå som avses i 4 § 1 mom. 4 eller 5 punkterna för att yrket ska få utövas.

Om sökandens yrkeskvalifikationer är på den nivå som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten och landskapets lagstiftning kräver den nivå som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten för att yrket ska få utövas, kan landskapsregeringen bestämma att sökanden ska delta i såväl en anpassningsperiod som ett lämplighetsprov.

Högskolan på Åland ordnar lämplighetsprov i enlighet med vad som krävs i beslutet om erkännande av yrkeskvalifikationer. Landskapsregeringen kan ordna lämplighetsprov. Sökanden ska ha möjlighet att genomgå lämplighetsprovet inom sex månader efter det att beslut har fattats om att han eller hon ska delta i ett lämplighetsprov. För deltagande i lämplighetsprov och för intyg över godkänt lämplighetsprov uppbärs en avgift. Landskapsregeringen beslutar i enlighet med landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet om de avgifter som ska uppbäras för utförda prestationer enligt denna paragraf.

7 §. *Anpassningsperiod*

Under anpassningsperioden utövar sökanden ett yrke under handledning och övervakning av en behörig yrkesutövare.

I ett villkorligt beslut om erkännande enligt 14 § 4 mom. bestäms anpassningsperiodens längd och de uppgifter som ska utföras. Därtill kan ett villkorligt beslut om erkännande innehålla övriga nödvändiga villkor för genomförande av anpassningsperioden.

Den förmåga och den kunskap som krävs för utövande av ett yrke ska visas med ett intyg som utfärdats av arbetsgivaren eller den övervakande yrkesutövaren.

8 §. *Lämplighetsprov*

I ett villkorligt beslut om erkännande enligt 14 § 4 mom. bestäms det huvudsakliga innehållet i lämplighetsprovet och vem som ska ordna det.

Landskapsregeringen ska för att bevilja genomförande av lämplighetsprovet upprätta en förteckning över de ämnen som, utifrån en jämförelse mellan den utbildning som krävs och den som sökanden har genomgått, inte omfattas av de examens- eller andra behörighetsbevis som sökanden har. Provet ska omfatta ämnen valda ur förteckningen och i vilka kunskap är väsentlig för att kunna utöva yrket i landskapet.

Provet får också omfatta kännedom om de yrkesregler som gäller för ifrågavarande verksamhet på Åland. Provet avläggs på svenska.

Lämplighetsprovet ska utformas med beaktande av att sökanden är en behörig yrkesutövare i ursprungsmedlemsstaten eller den medlemsstat sökanden kommer ifrån.

9 §. Partiell rätt att utöva ett yrke

Landskapsregeringen ska genom prövning från fall till fall bevilja partiell rätt att utöva ett yrke, om

1) yrkesutövaren är fullt kompetent att i ursprungsmedlemsstaten utöva det yrke för vilket partiell rätt söks,

2) skillnaderna mellan en lagligen utövad yrkesverksamhet i ursprungsmedlemsstaten och det reglerade yrket i landskapet är så stora att de kompensationsåtgärder som krävs av sökanden skulle innebära att personen i fråga måste fullfölja hela den utbildning som krävs i landskapet för att sökanden ska få rätt att utöva yrket till alla delar och

3) yrkesverksamheten kan särskiljas från andra verksamheter som ingår i det reglerade yrket.

Partiell rätt att utöva ett yrke kan inte beviljas dem som omfattas av automatiskt erkännande av yrkeskvalifikationer.

Partiell rätt att utöva ett yrke kan nekas om det är nödvändigt med tanke på omständigheter som gäller den allmänna säkerheten eller klientsäkerheten.

När ett avgörande om partiell rätt att utöva ett yrke fattas ska förutom bestämmelserna i denna paragraf även bestämmelserna i 4-8 §§ iakttas.

De yrkesutövare som har beviljats partiell rätt att utöva ett yrke ska tydligt ange omfattningen av sin yrkesverksamhet för tjänstemottagarna. Bestämmelser om användningen av yrkestitlar finns i 23 §.

10 §. Gemensamma utbildningsramar

Om kvalifikationerna för den som ansöker om erkännande av yrkeskvalifikationer motsvarar minst den gemensamma uppsättning kunskaper, färdigheter och kompetens som behövs för att utöva ett visst yrke, nedan *gemensamma utbildningsramar*, som anges i unionens bestämmelser om erkännande, får kompensationsåtgärder enligt 6 § inte krävas av sökanden.

En gemensam utbildningsram ersätter inte utbildningsprogram i landskapet, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Närmare bestämmelser om de gemensamma utbildningsramarna kan utfärdas genom landskapsförordning.

11 §. Gemensamma utbildningsprov

Om den som ansöker om erkännande av yrkeskvalifikationer i någon medlemsstat har godkänts i ett sådant standardiserat lämplighetsprov som anges i unionsregler för erkännande och som kan avläggas i alla deltagande medlemsstater och är reserverat för innehavare av en viss yrkeskvalifikation, nedan *gemensamt utbildningsprov*, får kompensationsåtgärder enligt 6 § inte krävas av sökanden.

Närmare bestämmelser om de gemensamma utbildningsproven kan utfärdas genom landskapsförordning.

12 §. Yrkeserfarenhet som förutsättning för yrkesutövning

Om det för utövande av ett yrke krävs kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art ska tidigare utövande av denna verksamhet i en annan medlemsstat godtas i enlighet med unionens regler för erkännande.

Landskapsregeringen ska på ansökan utfärda intyg om arten av och varaktigheten i fråga om yrkesutövning som regleras i landskapslagstiftningen och som skett på Åland. Utfärdande av intyg baserar sig på de handlingar som gäller yrkeserfarenheten och som visats upp av sökanden.

13 §. Bilagor till ansökan

Landskapsregeringen kan kräva att kopior av följande handlingar fogas till ansökan:

- 1) ett intyg över medborgarskap,
- 2) de kompetens- eller examensbevis som ger rätt att utöva yrket i fråga samt ett intyg över sökandens yrkeserfarenhet,
- 3) ett intyg över verksamhetens karaktär och varaktighet,
- 4) ett intyg som inte är äldre än tre månader över att sökanden har gott namn och rykte eller inte har försatts i konkurs eller att rätten att utöva yrket temporärt upphävts eller förbjudits i fall av grav yrkesmässig försummelse eller brottslig handling,
- 5) ett intyg som inte är äldre än tre månader över sökandens hälsa,
- 6) ett intyg som inte är äldre än tre månader över sökandens ekonomiska ställning och bevis för att sökanden är försäkrad mot de ekonomiska risker som är förenade med sökandens yrkesansvar,
- 7) handlingar som bekräftar att sökanden inte temporärt eller permanent har förbjudits att utöva yrket och
- 8) ett bestyrkt intyg av ett relevant organ över kunskaper, färdigheter och kompetens som sökanden har tillägnat sig genom livslångt lärande.

Landskapsregeringen kan uppmana sökanden att lämna upplysningar om sin utbildning för att fastställa förekomsten av väsentliga olikheter i förhållande till den utbildning som krävs.

Landskapsregeringen ska som tillräcklig bevisning för de handlingar som avses i 1 mom. godta ett intyg i enlighet med unionens regler för erkännande. Landskapsregeringen kan kräva att en handling enligt 1 mom. 4-6 punkterna fogas till ansökan, endast om den kräver motsvarande handling även av dem som har förvärvat sina yrkeskvalifikationer i Finland eller på Åland.

Landskapsregeringen ska kräva att det till ansökan fogas översättningar till svenska av sådana handlingar som inte är på svenska. Vid behov kan landskapsregeringen kräva att översättningarna till svenska är utförda av en auktoriserad translator.

Landskapsregeringen kan kräva att officiellt bestyrkta kopior av handlingar ska fogas till ansökan, om landskapsregeringen har grundade tvivel i fråga om kopiornas äkthet och det inte finns något annat sätt att säkerställa äktheten.

Se L om auktoriserade translatorer (FFS 1231/2007).

O 20 LL (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer

14 §. Behandling av ansökan samt beslut

Landskapsregeringen ska inom en månad underätta sökanden om att ansökan har mottagits samt om de handlingar som eventuellt saknas från mottagandet av en ansökan.

Landskapsregeringen kan vid behov be en högskola eller en annan läroanstalt om ett utlåtande till stöd för beslutsfattandet.

En ansökan om erkännande ska avgöras inom tre månader efter det att de nödvändiga handlingarna har kommit in till landskapsregeringen.

Om det vid erkännande av yrkeskvalifikationer krävs kompensationsåtgärder av sökanden är beslutet villkorligt. Det slutliga erkännandet sker efter det att sökanden har meddelat landskapsregeringen att kompensationsåtgärderna fullgjorts.

3 kap. Europeiskt yrkeskort**15 §. Ansökan om ett europeiskt yrkeskort**

Ansökan om ett europeiskt yrkeskort görs hos landskapsregeringen, om sökanden är etablerad som yrkesutövare på Åland eller yrkeskvalifikationerna har förvärvats på Åland.

En förutsättning för att kunna ansöka om ett europeiskt yrkeskort är att Europeiska kommissionen har antagit de genomförandeakter som behövs och som har samband med saken.

Innehavaren av en yrkeskvalifikation kan välja att ansöka om ett europeiskt yrkeskort eller att ansöka om ett sådant beslut om erkännande av yrkeskvalifikationerna som meddelas av landskapsregeringen och som avses i 14 §.

Ansökan om ett europeiskt yrkeskort görs elektroniskt via det online-verktyg som tillhandahålls av kommissionen. Till ansökan ska fogas de handlingar som krävs enligt de kommissionens genomförandeakter som avses i artikel 4a.7 i yrkeskvalifikationsdirektivet. Till ansökan ska också fogas ett bevis över att avgiften för utfärdande av yrkeskortet är betald.

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet om de avgifter som ska uppbäras för utförda prestationer enligt denna paragraf.

16 §. Landskapsregeringens skyldigheter i anslutning till ansökan om ett europeiskt yrkeskort

Inom en vecka efter det att ansökan om ett europeiskt yrkeskort har tagits emot ska landskapsregeringen meddela att ansökan tagits emot och informera sökanden om de handlingar som eventuellt saknas.

Landskapsregeringen ska vid behov utfärda de intryg som krävs på basis av unionens bestämmelser om erkännande.

Landskapsregeringen ska kontrollera huruvida sökanden är lagligen etablerad som yrkesutövare på Åland och huruvida alla behövliga handlingar är giltiga och äkta. Om landskapsregeringen har sakligt grundade tvivel om handlingars giltighet eller äkthet kan landskapsregeringen höra den aktör som har upprättat handlingen samt kräva att officiellt bestyrkta kopior av handlingarna ska kompletteras till ansökan.

Om samma sökande senare lämnar in en ny ansökan om ett europeiskt yrkeskort får landskapsregeringen inte inbegära de handlingar på nytt som fortfarande är giltiga och som redan finns i akten, nedan *IMI-akten*, i det informationssystem för den inre marknaden, nedan *IMI-systemet*, som avses i artikel 4a.5 i yrkeskvalifikationsdirektivet.

17 §. Europeiskt yrkeskort för temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster i en annan medlemsstat i Europeiska unionen för personer som har förvärvat yrkeskvalifikationer på Åland eller i riket och yrkesmässigt är etablerade på Åland

Landskapsregeringen ska inom tre veckor kontrollera ansökan och de handlingar som lagts fram till stöd för ansökan samt besluta om huruvida ett europeiskt yrkeskort ska utfärdas för temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster i en annan medlemsstat i Europeiska unionen för personer som har förvärvat yrkeskvalifikationer på Åland eller i riket och yrkesmässigt är etablerade på Åland. Tidsfristen börjar när de handlingar som saknas tas emot eller, om kompletterande handlingar inte har begärts, en vecka efter det att ansökan har mottagits. Efter att yrkeskortet har utfärdats ska landskapsregeringen utan dröjsmål sända kortet till den behöriga myndigheten i de medlemsstater som sökanden har meddelat att han eller hon ska flytta till. Landskapsregeringen ska samtidigt informera sökanden om hur långt handläggningen av ärendet har fortskridit.

Om en innehavare av ett europeiskt yrkeskort vill tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater än de som angetts i den ursprungliga ansökan, får innehavaren av yrkeskortet ansöka om en utvidgning av den rätt som yrkeskortet medför. Om en innehavare av ett yrkeskort vill fortsätta att tillhandahålla tjänster för en längre tid än 18 månader, ska innehavaren informera landskapsregeringen om detta. En innehavare av ett yrkeskort ska i de situationer som avses i detta moment tillhandahålla information om väsentliga förändringar i de uppgifter som finns i IMI-akten och som landskapsregeringen har rätt att begära i enlighet med de kommissionens genomförandeakter som avses i artikel 4a.7 i yrkeskvalifikationsdirektivet. Landskapsregeringen ska vidarebefordra det uppdaterade europeiska yrkeskortet till medlemsstaterna i fråga.

Om ansökan gäller temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster som har konsekvenser för folkhälsan eller den allmänna säkerheten och som inte omfattas av något system som grundar sig på automatiskt erkännande, ska 18 § tillämpas i stället för denna paragraf.

18 §. Europeiskt yrkeskort för etablering i en annan medlemsstat i EU för den som förvärvat yrkeskvalifikationer på Åland eller i riket och som är yrkesmässigt etablerad på Åland

Landskapsregeringen ska för utfärdande av ett europeiskt yrkeskort för etablering i en annan medlemsstat i EU för den som förvärvat yrkeskvalifikationer på Åland eller i riket och som är yrkesmässigt etable-

rad på Åland, inom en månad kontrollera äktheten och giltigheten hos de handlingar som lagts fram till stöd för ansökan och vilka ingår i IMI-akten. Denna tidsfrist börjar när de handlingar som saknas tas emot eller, om kompletterande handlingar inte har begärts, en vecka efter det att ansökan har mottagits. Landskapsregeringen ska därefter utan dröjsmål sända ansökan till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som sökanden har meddelat att han eller hon ska flytta till. Landskapsregeringen ska samtidigt informera sökanden om hur långt handläggningen av ansökan har fortskridit.

19 §. Europeiskt yrkeskort för etablering på Åland för den som förvärvat yrkeskvalifikationer någon annanstans än på Åland eller i riket

Landskapsregeringen ska i de fall som omfattas av de system som grundar sig på automatiskt erkännande inom en månad från att den ansökan som har sänts av ursprungsmedlemsstaten tagits emot, besluta om huruvida landskapsregeringen ska utfärda ett europeiskt yrkeskort. Landskapsregeringen ska i de fall som omfattas av den generella ordningen för erkännande inom två månader från att den ansökan som har överförs av ursprungsmedlemsstaten tagits emot, besluta om huruvida landskapsregeringen utfärdar ett europeiskt yrkeskort eller låter innehavaren av en särskild yrkeskvalifikation genomgå kompensationsåtgärder.

Innan ett yrkeskort utfärdas får landskapsregeringen av särskilda skäl begära ytterligare uppgifter eller officiellt bestyrkta kopior av handlingar från ursprungsmedlemsstaten. Tidsfristen enligt 1 mom. ska trots en sådan begäran iakttas, såvida inte landskapsregeringen beslutar att tidsfristen ska förlängas med två veckor. Tidsfristen kan förlängas på nytt med ytterligare två veckor om det är nödvändigt i synnerhet på grund av orsaker som har samband med folkhälsan eller tjänstemottagarnas säkerhet. Orsakerna till att tidsfristerna förlängs ska alltid anges och sökanden ska informeras om saken.

Landskapsregeringen kan fatta ett negativt beslut, om landskapsregeringen inte av ursprungsmedlemsstaten eller den sökande får de behövliga uppgifter som landskapsregeringen har rätt att kräva i enlighet med unionens bestämmelser om erkännande.

Om landskapsregeringen inte fattar ett beslut inom föreskriven tid, sänds det europeiska yrkeskortet automatiskt via IMI-systemet till innehavaren av yrkeskvalifikationen.

Utfärdande av ett yrkeskort för etablering innebär inte automatisk rätt för kortinnehavaren att utöva ett visst yrke, om det finns registreringskrav eller andra tillsyns förfaranden för detta yrke.

20 §. Behandling av uppgifter om ett europeiskt yrkeskort

Landskapsregeringen ska utan dröjsmål uppdatera den relevanta IMI-akten i fråga om de begränsningar och förbud som gäller rätten att utöva ett visst yrke. Den ska då iakta bestämmelserna om skydd av personuppgifter. Sådana uppdateringar ska innefatta radering av uppgifter som inte längre behövs. Innehava-

ren av ett europeiskt yrkeskort och de behöriga myndigheter som har tillgång till den relevanta IMI-akten ska omedelbart informeras om alla uppdateringar.

Den skyldighet att uppdatera uppgifter som avses i 1 mom. gäller endast

- 1) yrkesutövarns identitet,
- 2) det berörda yrket,
- 3) uppgifter om den nationella myndighet eller domstol som har fattat beslut om en begränsning eller ett förbud,
- 4) omfattningen av begränsningen eller förbudet och
- 5) den tid som begränsningen eller förbudet är i kraft.

De uppgifter som anges på det europeiska yrkeskortet ska begränsas till de uppgifter som krävs för att säkerställa kortinnehavarens rätt att utöva det yrke för vilket kortet har utfärdats. I IMI-akten ska det finnas uppgifter om vilken yrkeserfarenhet kortinnehavaren har eller vilka kompensationsåtgärder som kortinnehavaren har genomgått.

Personuppgifterna i IMI-akten kan behandlas så länge som det behövs antingen för erkännandeförfarandet eller som bevis på erkännande eller som bevis på att en förhandsunderrättelse om temporärt tillhandahållande av tjänster har sänts till den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten.

När det gäller behandling av personuppgifter i det europeiska yrkeskortet och i IMI-akterna ska landskapsregeringen betraktas som sådan personuppgiftsansvarig som avses i artikel 4 punkt 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. (2019/21)

21 §. Granskning av uppgifter om ett europeiskt yrkeskort

Landskapsregeringen får granska enbart sådana IMI-akter som gäller fall som den har behandlat eller håller på att behandla. Landskapsregeringen ska på begäran av en innehavare av ett europeiskt yrkeskort informera denne om innehållet i IMI-akten. Arbetsgivare, klienter, patienter, myndigheter och andra parter får kontrollera äktheten och giltigheten hos ett europeiskt yrkeskort som kortinnehavaren visar upp för dem.

Innehavaren av ett europeiskt yrkeskort har när som helst rätt att utan kostnad begära rättelse av felaktiga eller ofullständiga uppgifter, eller radering eller blockering av IMI-akten i fråga. Innehavaren ska informeras om denna rätt när det europeiska yrkeskortet utfärdas.

Om innehavaren av ett europeiskt yrkeskort begär radering av en IMI-akt som är kopplad till ett europeiskt yrkeskort som har utfärdats på Åland för etablering på Åland ska landskapsregeringen förse innehavaren av yrkeskvalifikationen med bevis som styrker erkännandet av denna persons yrkeskvalifikationer.

O 21 LL (2020:122) om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken

4 kap. Särskilda bestämmelser**22 §. Varningsmekanism**

Landskapsregeringen ska via IMI-systemet inom tre dagar efter att ett domstolsbeslut meddelats underrätta de behöriga myndigheterna i alla andra medlemsstater om identiteten för en yrkesutövare som har ansökt om erkännande av kvalifikationer enligt yrkeskvalifikationsdirektivet och som därefter vid en domstol konstaterats ha använt förfalskade handlingar som påvisar yrkeskvalifikationer.

Landskapsregeringen ska samtidigt som den enligt 1 mom. sänder en varning skriftligen informera den som avses i varningen om de beslut som gäller varningen. Till en varning som sänds till de behöriga myndigheterna i de andra medlemsstaterna ska fogas en uppgift om att den som saken gäller har överklagat beslutet om att utfärda en varning.

Om landskapsregeringen tar emot en varning som gäller en person som har lämnat in en ansökan om erkännande eller fått ett beslut om erkännande, ska landskapsregeringen begära en utredning om orsakerna till varningen av den behöriga myndigheten i den medlemsstat som har utfärdat varningen och bedöma huruvida orsakerna ger anledning till att fatta ett negativt beslut om erkännande eller att ansöka om återbrytande av beslut i enlighet med förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Uppgifter om varningar får behandlas i IMI-systemet så länge de är giltiga. Landskapsregering ska radera sin varning i IMI-systemet inom tre dygn från det att det inte längre finns grund för att hålla varningen i kraft.

23 §. Användande av yrkes- och utbildningstitel

Om användandet av en yrkestitel för en viss yrkesverksamhet är reglerat i landskapslagstiftningen, ska medborgare i andra medlemsstater som har tillstånd att utöva det reglerade yrket med stöd av ett erkännande av yrkeskvalifikationer som avses i denna lag, använda den yrkestitel och den eventuella förkortning för titeln som anges i landskapslagstiftningen.

Om en person har beviljats partiell rätt att utöva ett yrke enligt 9 § ska yrkesverksamheten utövas under ursprungsmedlemsstatens yrkestitel. Landskapsregeringen får kräva att denna yrkestitel används på svenska.

Personer som får sina yrkeskvalifikationer erkända har rätt att använda en utbildningstitel från ursprungsmedlemsstaten och eventuell förkortning av den på ursprungsmedlemsstatens språk. Om en utbildningstitel kan förväxlas med en titel som i landskapet kräver kompletterande utbildning, får landskapsregeringen kräva att personen i fråga använder utbildningstiteln från ursprungsmedlemsstaten i en lämplig form.

24 §. Besvär

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om ett beslut inte har fattats inom den tid som anges i 14 § 3 mom. anses det vara fråga om ett beslut

om avslag med anledning av ansökan och sökanden får överklaga beslutet på det sätt som anges i 1 mom. Sådant överklagande får anföras till dess att ett beslut med anledning av ansökan meddelats.

5 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**25 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 april 2017.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2011:120) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

26 §. Övergångsbestämmelser

På en ansökan som har kommit in till landskapsregeringen innan denna lag har trätt i kraft tillämpas bestämmelserna i denna lag, om beslutet fattas efter lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

O 21 Landskapslag (2020:122) om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om proportionalitetsprövning som görs före införandet av nya eller ändring av befintliga lagar och andra författningar som begränsar tillträdet till, utövandet av, eller någon form för utövandet av reglerade yrken och som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (*yrkeskvalifikationsdirektivet*). Till formerna för utövande av reglerade yrken räknas också användning av yrkestitlar och sådan yrkesutövning som är tillåten med stöd av dessa yrkestitlar.

Genom denna lag och genom landskapsförordning utfärdad med stöd av denna lag genomförs Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2018/958 av den 28 juni 2018 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte om särskilda krav för regleringen av ett yrke finns i en för Åland bindande EU-rättsakt.

2 §. Förhandsbedömning

Vid beredningen av sådan reglering som avses i 1 § 1 mom. ska landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter inom ramen för landskapets behörighet

1) motivera förslaget med hänvisning till ett mål av allmänt intresse, och

2) göra en proportionalitetsprövning av den nya bestämmelsen för att säkerställa att den föreslagna bestämmelsen är lämplig för att nå målet av allmänt intresse samt inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå målet. Omfattningen av proportionalitetsprövningen ska stå i proportion till arten av, innehållet i och verkan av den kommande regleringen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vad som

avses med mål av allmänt intresse, om metoderna för proportionalitetsprövningen, om kompletterande proportionalitetsprövning, om sammantagen proportionalitetsprövning, om information och öppenhet vid prövningen samt övriga närmare bestämmelser om proportionalitetsprövningen och övervakningen av den.

Se LF (2020:123) om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken.

3 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

O 22 Landskapsförordning (2020:123) om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken

1 §. *Definitioner*

De definitioner som anges i 2 § i landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer har samma innebörd i denna förordning.

I denna förordning avses med

1) *skyddad yrkestitel* en form av reglering av ett yrke där det genom lag, förordning eller andra föreskrifter krävs innehav av en särskild yrkeskvalifikation för att använda yrkestiteln i en eller flera former av yrkesverksamhet, och där missbruk av denna titel är förenat med sanktioner.

2) *förbehållna verksamheter* en form av reglering av ett yrke där tillträdet till en eller flera former av yrkesverksamhet till följd av bestämmelser i lagar och andra författningar direkt eller indirekt är förbehållet medlemmar av en reglerad yrkeskår vilka innehar en särskild yrkeskvalifikation, inbegripet fall där verksamheten är delad med andra reglerade yrken.

1a §. (2022/11) *Undantag från krav på proportionalitetsprövning*

Undantaget från krav på proportionalitetsprövning i 1 § 3 mom. i landskapslagen (2020:122) om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken är tillämpligt beträffande bindande EU-rättsakter som inte ger medlemsstaterna frihet att välja hur de särskilda kraven ska införlivas nationellt.

2 §. *Mål av allmänt intresse*

Följande mål av allmänt intresse hör till dem som kan motivera ett förslag till bestämmelse enligt 2 § i landskapslagen om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken:

- 1) allmän ordning eller allmän säkerhet,
- 2) folkhälsa,
- 3) djurhälsa,
- 4) skydd för konsumenter, tjänstemottagare eller arbetstagare,
- 5) skydd för en god rättskipning,
- 6) skydd och bevarande av det nationellt historiska och konstnärliga kulturarvet,

- 7) skydd av miljö och stadsmiljö,
- 8) skydd av socialpolitiska eller kulturpolitiska mål,
- 9) bevarande av den ekonomiska jämvikten i systemet för social trygghet,
- 10) säkerställande av rättvisa handelstransaktioner,
- 11) bekämpning av bedrägerier,
- 12) förhindrande av skatteflykt och skatteundandragande,
- 13) säkrande av en effektiv skattekontroll,
- 14) transportsäkerhet, och
- 15) skydd av immateriella rättigheter.

Skäl av rent ekonomisk karaktär eller rent administrativa skäl får inte åberopas för att motivera ett förslag till bestämmelse.

När ett förslag till bestämmelse motiveras med hänvisning till ett mål av allmänt intresse ska det visas att det finns en verklig risk för att detta mål inte nås om bestämmelserna inte antas.

3 §. *Metod för proportionalitetsprövning*

Vid en proportionalitetsprövning av ett förslag till bestämmelse enligt 2 § i landskapslagen om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken ska det med utgångspunkt i målet av allmänt intresse beaktas

1) vilka typer av risker som motverkas av förslaget, i synnerhet risker för tjänstemottagare, däribland konsumenter, yrkesutövare och tredje man,

2) befintliga bestämmelser och skälen till att de inte är tillräckliga för att nå målet av allmänt intresse,

3) om förslaget är konsekvent och systematiskt i förhållande till hur liknande risker i jämförbara verksamheter har åtgärdats,

4) om förslaget förväntas leda till att målet av allmänt intresse nås,

5) vilka effekter förslaget får för den fria rörligheten för personer och tjänster, konsumenternas valmöjligheter och tjänsternas kvalitet,

6) om målet av allmänt intresse kan nås genom mindre restriktiva åtgärder; när en bestämmelse endast är motiverad av konsumentskydd och de identifierade riskerna är begränsade till förhållandet mellan yrkesutövaren och konsumenten och inte negativt påverkar tredje man ska det i synnerhet bedömas om målet kan uppnås genom mindre restriktiva medel än att verksamheten förbehålls yrkesutövare, och

7) om de föreslagna nya eller ändrade kraven var för sig bidrar till och är nödvändiga för att nå målet av allmänt intresse när de kombineras med övriga krav som begränsar tillträdet till yrket.

4 §. *Beaktande av övriga krav som begränsar tillträde till yrket*

Vid tillämpningen av 3 § 7 punkten ska det bedömas de positiva och negativa effekterna av den nya eller ändrade bestämmelsen när den betraktas tillsammans med ett eller flera krav, och särskilt med följande krav:

1) förbehållna verksamheter, skyddad yrkestitel eller någon annan form av reglering som avses i artikel 3.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkän-

O 23 LL (2017:23) om jämställande av högskolestudier

nande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet),

- 2) skyldighet att genomgå kontinuerlig fortbildning,
- 3) bestämmelser om organisering av yrket, yrkesetik eller tillsyn,
- 4) obligatoriskt medlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ och registrerings- eller tillståndsförfarande, särskilt om dessa krav förutsätter innehav av en bestämd yrkeskvalifikation,
- 5) kvantitativa begränsningar, såsom av antalet tillstånd att utöva yrket eller av antalet anställda med bestämda yrkeskvalifikationer,
- 6) krav på associationsform eller krav som rör ägarförhållanden eller företagsledning, som är kopplade till yrkets utövning,
- 7) territoriella begränsningar,
- 8) begränsningar av verksamhetskombinationer,
- 9) krav på försäkringsskydd eller annat personligt eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar,
- 10) krav på språkkunskaper,
- 11) krav som rör taxor, och
- 12) krav som rör marknadsföring.

5 §. *Kompletterande proportionalitetsprövning*

Vid proportionalitetsprövningen av ett förslag till bestämmelse enligt 2 § i landskapslagen om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken ska det med utgångspunkt i målet av allmänt intresse, när det har betydelse, även beaktas

- 1) vilken verksamhet som yrket omfattar och kopplingen till den yrkeskvalifikation som krävs,
- 2) uppgifternas komplexitet och kopplingen till behovet av yrkeskvalifikationer, särskilt när det gäller nivån, beskaffenheten och längden på den utbildning eller erfarenhet som krävs,
- 3) möjligheten att få tillräckliga yrkeskvalifikationer på alternativa sätt,
- 4) om förbehållna verksamheter kan delas med andra yrken,
- 5) graden av självständighet när yrket utförs, och där beakta organisations- och tillsynsarrangemangens betydelse för att målet av allmänt intresse ska uppnås, särskilt om den verksamhet som hänför sig till ett reglerat yrke utövas under en kvalificerad yrkesutövares överinseende och ansvar, och
- 6) vetenskaplig och teknisk utveckling som påverkar konsumenternas möjligheter att bedöma kvaliteten på den tjänst som yrkesutövaren utför.

6 §. *Information om kommande lagberedningsprojekt och medverkan av intressenter*

Landskapsregeringen ska på ett lämpligt sätt informera om lagberedningsprojekt om förslag till nya eller ändrade bestämmelser i landskapslag eller annan författning som begränsar tillträdet till eller utövandet av reglerade yrken. Informationen ska lämnas till medborgare, tjänstemottagare och andra relevanta intressenter inklusive sådana som inte är medlemmar av den berörda yrkeskåren. Berörda parter ska på lämpligt sätt involveras och ges möjlighet att lämna synpunkter.

7 §. *Öppenhet*

När ett förslag till bestämmelse som innehåller nya eller ändrade krav för ett reglerat yrke offentliggörs ska det åtföljas av en redogörelse av förhandsbedömningen enligt 2 § i landskapslagen om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken och i enlighet med bestämmelserna i denna förordning. Redogörelsen ska vara tillräckligt utförlig för att göra det möjligt att bedöma om bestämmelserna följts. Redogörelsen ska styrkas med kvalitativa och om möjligt och relevant, kvantitativa uppgifter.

Landskapsregeringen ska lämna och ta emot den information om proportionalitetsprövning och yrkesreglering som avses i artikel 10.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/958/EU, i den ursprungliga lydelsen.

Enligt 59.5 i yrkeskvalifikationsdirektivet ska landskapsregeringen lämna redogörelser över nya eller ändrade krav för reglerade yrken till kommissionen i den databas över reglerade yrken som avses i artikel 59.1 i det direktivet. Landskapsregeringen ska även registrera de motiveringar enligt vilka den nya eller ändrade regleringen anses vara motiverad och proportionerlig enligt landskapslagen om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken och bestämmelserna i denna förordning.

Landskapsregeringen ska efter antagandet av bestämmelser som innehåller nya eller ändrade krav för ett reglerat yrke övervaka att bestämmelserna överensstämmer med proportionalitetsprincipen. I enlighet med 3 § 2 mom. i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer ska landskapsregeringen bedriva ett nära samarbete med behöriga myndigheter i riket, och ska i enlighet med artikel 59.6 i yrkeskvalifikationsdirektivet vartannat år lämna en rapport till kommissionen om de krav som tagits bort eller mildrats gällande reglerade yrken.

O 23 Landskapslag (2017:23) om jämställande av högskolestudier

1 §. *Lagens tillämpningsområde*

I denna lag finns bestämmelser om jämställande av högskolestudier genomförda utanför Åland med föreskrivna behörighetsvillkor inom de ramar som föreskrivs i 3 och 4 §§, då behörighetsvillkoren för en tjänst eller uppgift är en i landskapslag eller med stöd av landskapslag föreskriven examen på en viss nivå eller en viss högskoleexamen eller studieprestation.

Jämställandet av högskolestudier enligt denna lag ska i fråga om reglerade yrken gälla sådana yrken som är reglerade i landskapslag eller med stöd av landskapslag. Jämställandet av högskolestudier ska i första hand göras i förhållande till de examina som avläggs på Åland.

Denna lag ska inte tillämpas om det i en annan lagstiftning finns bestämmelser om den behörighet för en tjänst eller uppgift som högskolestudier utanför Åland

medför och som avviker från bestämmelserna i denna lag.

2 §. Högstolestudier utanför Åland

Med högstolestudier utanför Åland avses i denna lag sådan högskoleexamen eller studieprestation som omfattas av ett officiellt system för högskoleexamen och där läroanstalten är erkänd av en nationell utbildningsmyndighet.

3 §. Examen avlagd utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Schweiz

Landskapsregeringen kan på ansökan besluta om den behörighet för en tjänst eller uppgift som högstolestudier utanför Åland medför då det i landskapslag eller med stöd av landskapslag ställs krav på en viss högskoleexamen och sökanden oavsett nationalitet har avlagt en högskoleexamen i en annan stat än en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) eller i Schweiz.

4 §. Erkännandebeslut förenat med ett beslut om jämställande

Landskapsregeringen kan på ansökan i anslutning till ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer enligt landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer för en sökande som har avlagt en högskoleexamen i en EES-stat eller i Schweiz besluta om jämställandet av på vilken nivå den sökandes högskoleexamen är i förhållande till dess plats i utbildningssystemet.

5 §. Grunder för jämställande

När högstolestudier genomförda utanför Åland ska jämföras på det sätt som föreskrivs i denna lag ska i fråga om examinas eller olika studieprestationers motsvarighet sinsemellan bedömas med avseende på nivån med hänsyn till deras omfång, svårighetsgrad och inriktning, och examinas eller studieprestationers motsvarighet sinsemellan vad området beträffar bedömas med hänsyn till hur examina eller studieprestationerna överensstämmer till innehållet.

6 §. Utlåtande

Landskapsregeringen kan vid behov begära ett utlåtande från en högskola eller annan läroanstalt till stöd för beslutfattandet.

7 §. Översättning och bestyrkta kopior

Landskapsregeringen ska kräva att det till ansökan fogas översättningar till svenska av sådana handlingar som inte är på svenska. Vid behov kan landskapsregeringen kräva att översättningarna till svenska är utförda av en auktoriserad translator.

Landskapsregeringen kan kräva att officiellt bestyrkta kopior av handlingar ska fogas till ansökan, om landskapsregeringen har grundade tvivel i fråga om kopiornas äkthet och det inte finns något annat sätt att säkerställa äktheten.

Se L om auktoriserade translatorer (FFS 1231/2007).

8 §. Anvisningar

Landskapsregeringen kan vid behov utfärda anvisningar om de handlingar och intyg som ska fogas till en ansökan enligt denna lag.

9 §. Besvär

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft 1 april 2017.

På ärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

O 24 Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum

1 §. Syfte och uppdrag

Ålands sjösäkerhetscentrum skall i samverkan med landskapets skolor och näringsliv samt på annat ändamålsenligt sätt verka för att kunskaper om sjösäkerhet förmedlas och stärks.

Ålands sjösäkerhetscentrum skall följa den utveckling som sker av utbildning inom sjösäkerhet, samordna kurser i sjösäkerhet samt planera och ordna kurser i sjösäkerhet. Verksamheten skall drivas så att en hög kvalitet uppnås och den skall kontinuerligt utvärderas. Ålands sjösäkerhetscentrum kan inköpa, marknadsföra och sälja kurser i sjösäkerhet.

2 §. Ställning

Ålands sjösäkerhetscentrum är underställt landskapsregeringen. Landskapsregeringen ansvarar för tillsyn samt allmän ledning och utveckling av verksamheten vid Ålands sjösäkerhetscentrum.

3 §. Ledning

Ålands sjösäkerhetscentrum leds av en styrelse och en chef.

4 §. Styrelse

Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum tillsätts av landskapsregeringen för högst fyra år i sänder. I styrelsen skall ingå minst fem och högst sju medlemmar. Av dessa skall minst två representera sjöfartsnäringsringen. Övriga medlemmar skall företräda sakkunskap åtminstone i utbildningsfrågor och frågor som rör brand- och räddningsväsendet. Landskapsregeringen utser inom styrelsen en ordförande och en vice ordförande samt en ersättare för varje medlem. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Styrelsen är beslutförd då minst hälften av dess medlemmar är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den åsikt som majoriteten har understött eller om rösterna faller lika den åsikt som mötesordföranden har biträtt. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då minst tre av styrelsens medlemmar begär det. (2008/24)

Landskapsregeringen får skilja en medlem eller en ersättare från uppdraget innan mandattiden går ut varvid en ny medlem respektive ersättare skall utses för den återstående tiden. Landskapsregeringen beslutar även om det arvode som skall tillkomma den som innehar ett styrelseuppdrag.

O 25 LL (2006:71) om studiestöd

5 §. Styrelsens uppdrag

Styrelsen skall

- göra förslag till reglemente för Ålands sjösäkerhetscentrum, som skall underställas landskapsregeringen för fastställelse,
- lägga fram förslag till årlig budget,
- godkänna verksamhets- och ekonomiplan,
- godkänna kursplaner, samt
- handlägga andra ärenden som åläggs styrelsen eller som är av principiell art.

6 §. Personal

En chef för Ålands sjösäkerhetscentrum skall av landskapsregeringen utnämnas för att leda verksamheten. Utnämningen kan ske för viss tid. Vid förhinder för chefen förordnar landskapsregeringen en ställföreträdare. Vid Ålands sjösäkerhetscentrum kan dessutom finnas annan personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. Personalen anställs av styrelsen om inte detta i enlighet med reglementet uppdragits åt chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum.

Vid de utnämnings- och anställningsbefogenheter styrelsen eller chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum utövar med stöd av 1 mom. skall det förflyttnings- eller omplaceringsbeslut av en tjänsteman eller arbetstagare som landskapsregeringen fattar iakttagas, om Ålands sjösäkerhetscentrum samtycker till förflyttningen eller omplaceringen. (2006/59)

7 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket vid Ålands sjösäkerhetscentrum är svenska. Även annat språk än svenska får användas som undervisningsspråk om detta är förenligt med målen för utbildningen.

8 §. Kursintyg

En kursdeltagare har rätt att få intyg över genomgången kurs. Kursintyg utfärdas av Ålands sjösäkerhetscentrum om inte intyg ges av annan kursarrangör. Närmare bestämmelser om utfärdande av kursintyg intas i reglemente.

9 §. Avgifter

Avgifter för prestationer från Ålands sjösäkerhetscentrum bestäms enligt företagsekonomiska grunder om inte landskapsregeringen beslutar annat.

10 §. Rättsförmåga

Ålands sjösäkerhetscentrum kan sluta avtal inom ramen för sitt uppdrag om inte landskapsregeringen beslutar annat.

10 a §. (2017/97) Elektronisk anslagstavla

Ålands sjösäkerhetscentrum ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttagas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Ålands sjösäkerhetscentrum ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

O 25 Landskapslag (2006:71) om studiestöd**1 kap. Allmänna stadganden****1 §. (2023/58) Tillämpningsområde**

Den som är stadigvarande bosatt på Åland och har rätt att uppehålla sig i Finland annat än tillfälligt har rätt till studiestöd i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Rätt till studiestöd har även den som

1) med stöd av Europeiska gemenskapens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart har rätt till studiestöd enligt denna lag,

2) har permanent uppehållsrätt i Finland enligt 10 kap. i utlänningslagen (FFS 301/2004),

3) har permanent uppehållsrätt i Finland enligt artikel 15 i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen 2019/C 384 I/01 (*utträdesavtalet*) eller

4) tidigare omfattats av bestämmelserna i 1 mom. och som nekats studiestöd i bosättningslandet för att han eller hon inte omfattas av den lagstiftning om studiestöd som tillämpas i bosättningslandet, om bosättningslandet är ett EES- eller EU-land.

Studiestöd beviljas för studier som pågår minst åtta veckor i följd efter avslutad läroplikt. Om studierna ingår i ett program som den studerande är antagen till kan studiestöd beviljas även för en kortare tid.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan av särskilda skäl bevilja studiestöd trots att de förutsättningar som anges i 1 mom. inte är uppfyllda.

Studiestöd beviljas av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

2 §. (2023/58) Definitioner

Med *den som är stadigvarande bosatt på Åland* avses en person som har haft sin hemkommun på Åland i annat syfte än studier, i minst sex månader i en följd före den första månaden för vilken studiestöd beviljas. Den stadigvarande bosättningen ändras inte för den som bor på annan ort huvudsakligen på grund av studier och som beviljats studiestöd enligt denna lag.

Med *läsår* avses den tid som börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli följande år.

Med *termin* avses hösttermin eller vårtermin. Höstterminen börjar den 1 augusti och slutar den 31 januari och vårterminen börjar den 1 februari och slutar den 31 juli.

Med *stödmanad* avses en månad under vilken studeranden får studiestöd.

Med *högskolor* avses högskolor och universitet samt andra motsvarande läroanstalter under offentlig insyn.

Med *andra läroanstalter* avses skolor på gymnasialstadienivå, folkhögskolor, yrkeshögskolor i Sverige,

institut samt andra motsvarande läroanstalter under offentlig insyn.

Med *kreditinstitut* avses penninginrättningar, fonder, sammanslutningar och andra inrättningar vilkas verksamhet omfattar beviljande av lån mot borgen.

Med *studier som huvudsyssla* avses studier på heltid eller deltid som den studerande antagits till.

Med *högre högskoleexamen* avses en examen för vilken fordras minst 300 ECTS-poäng eller som anses motsvara minst 300 ECTS-poäng.

Med *heltidsstudier* avses

a) att studierna sker inom ramen för den högskoleutbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 5 ECTS-poäng per månad,

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 4,78 kompetenspoäng per månad eller

c) att studierna sker inom ramen för grundskoleutbildning för andra än läropliktiga i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. i del III i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola och att studierna sker i en studietakt som motsvarar minst 22 kurser per läsår.

Med *deltidsstudier* avses

a) att studierna sker inom ramen för den högskoleutbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 3,33 ECTS-poäng per månad,

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 3,33 kompetenspoäng per månad eller

c) att studierna sker inom ramen för grundskoleutbildning för andra än läropliktiga i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. i del III i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola och att studierna sker i en studietakt som motsvarar minst 11 och högst 21 kurser per läsår.

3 §. (2023/58) Studier som berättigar till studiestöd

De allmänna villkoren för rätt till studiestöd är att den studerande har antagits till en högskola eller annan läroanstalt eller deltar i grundskoleutbildning för andra än läropliktiga, att studierna bedrivs som huvudsyssla, att den studerande studerar i tillräcklig omfattning samt att den studerande behöver ekonomiskt stöd.

Närmare bestämmelser om behovet av ekonomiskt stöd finns i 3 kap.

4 §. Högskolestuderandes studieprestation

Den som avklarat i genomsnitt minst 4,89 ECTS-poäng per månad under ett läsår är berättigad till fortsatt studiestöd för heltidsstudier. (2023/58)

Den som avklarat i genomsnitt minst 2,72 ECTS-poäng per månad under ett läsår är berättigad till fortsatt studiestöd för deltidstudier. (2023/58)

Arbetsmarknads- och studiestudiemyndigheten kan av särskilda skäl bevilja studiestöd till den som inte uppfyller de krav på studieprestationer som avses i denna paragraf.

5 §. (2023/58) Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid den studerande bedriver studier, men högst för 55 månader för högskolestudier och 36 månader för andra studier. Utbildningstiden för andra studier räknas från och med den månad den studerande fyller 20 år.

Tiden kan förlängas med högst nio månader för högskolestudier på heltid, om högst 60 ECTS-poäng kvarstår för avläggande av examen.

Tiden kan förlängas med högst 15 månader för dubbelexamen, examen som är minst 300 ECTS-poäng eller påbyggnadsexamen för högskolestudier på heltid, om maximalt 100 ECTS-poäng återstår till examen.

Vuxenstudiepenning för avläggande av vetenskaplig påbyggnadsexamen kan beviljas för högst 12 månader. Vuxenstudiepenning kan beviljas för högst 27 månader.

Studiestöd beviljas inte för en kortare period än åtta veckor. Om studierna ingår i ett program som den studerande antagits till kan studiestödet beviljas för en kortare tid.

Närmare bestämmelser om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamina kan utfärdas i landskapsförordning.

Se LF (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden.

Beträffande andra studier än högskolestudier, se nedan ikraftträdandebestämmelsen för (2023/58).

2 kap. Studiestödsformer (2023/58)

6 §. (2023/58) Studiestödsformer

På de villkor som bestäms i denna lag beviljas studiestöd i form av

- studiepenning eller vuxenstudiepenning,
- bostadsstöd,
- försörjartillägg,
- tillägg för studerande som är 17 år samt
- landskapsborgen för studielån.

Studiepenning och vuxenstudiepenning kan inte beviljas under samma tidsperiod.

6a §. (2023/58) Indexjustering

Beloppen för de olika studiestödsformerna i 2 kap. samt gränsen för den studerandes inkomst i 20 § och gränsen för föräldrarnas inkomster i 21 § indexjusteras årligen med den ändring av konsumentprisindex som Ålands statistik- och utredningsbyrå fastställt för det föregående kalenderåret. Beloppen justeras inte om ändringen i konsumentprisindex är negativ.

De indexjusterade beloppen fastställs av arbetsmarknads- och studiestudiemyndigheten före utgången av april månad och tillämpas från och med augusti månad.

7 §. (2023/58) Rätt till studiepenning

En studerande har rätt till studiepenning från ingången av den kalendermånad då barnbidrag inte längre betalas för den studerande enligt bestämmelserna i landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen.

O 25 LL (2006:71) om studiestöd

8 §. (2023/58) Studiepenningens fastställande och belopp

Studiepenningen fastställs med beaktande av den studerandes ålder, boendeform, studieform och studietakt.

Studiepenningens belopp i euro per månad är:

Ålder		17				18+			
Boendeform		Hos föräldrar		Självständigt		Hos föräldrar		Självständigt	
Studietakt		Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Studieform	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	128	64	184	92	138	69	194	97
	Högskola	186	93	260	130	300	150	370	185
	Annan skola	146	73	216	108	236	118	308	154

För en studerande som studerar vid en annan skola än en högskola och som inte erbjuds kostnadsfri lunch i skolan höjs beloppet till samma belopp som för en studerande vid högskola.

9 §. (2023/58) Vuxenstudiepenning

En studerande har rätt till vuxenstudiepenning från ingången av den månad då den studerande fyller 30 år.

10 §. (2023/58) Vuxenstudiepenningens fastställande och belopp

Vuxenstudiepenningen består av en grunddel och ett inkomsttillägg.

Grunddelen är 450 euro per månad. Inkomsttillägget är 25 procent av skillnaden mellan månadsinkomsten och grunddelen avrundat till närmaste euro. Vuxenstudiepenningens sammanlagda belopp för heltidsstudier är högst 1 072 euro per månad för heltidsstudier. Beloppet för deltidsstudier är 50 procent av beloppet för heltidsstudier.

Månadsinkomsten är den skattepliktiga förvärvsinkomsten i medeltal per månad under de sex eller tolv månader som infaller omedelbart före den första månaden för vilken vuxenstudiepenning beviljas eller i medeltal per månad i den senast fastställda beskattningen.

Vuxenstudiepenningens belopp fastställs en gång. Om någon ansöker om vuxenstudiepenning på nytt, minst tio år efter att beloppet fastställdes, indexjusteras det fastställda beloppet med den ändring av konsumentprisindex som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå för tiden sedan beloppet fastställdes, avrundat till närmaste euro.

11-12 §§. Upphävda (2023/58).**13 §. (2023/58) Bostadsstöd**

En studerande som beviljats studiepenning eller vuxenstudiepenning och har kostnader för boende som inte är den studerandes föräldrahem har rätt till ett bostadsstöd om den studerande

- 1) studerar vid en högskola,
- 2) har fyllt 18 år eller

3) behöver bostaden för att restiden från föräldrahemmet till skolan under normala förhållanden är längre än två timmar tur och retur.

En studerande som inte har rätt till studiepenning enligt bestämmelserna i 7 §, men har kostnader för boende som inte är den studerandes föräldrahem, har rätt till ett bostadsstöd om den studerande behöver bostaden för att restiden från föräldrahemmet till skolan under normala förhållanden är längre än två timmar tur och retur.

En studerande som bor i samma hushåll som sitt minderåriga barn eller med sin vårdnadshavare som beviljats studiestöd, har endast rätt till bostadsstöd för en bostad som används på grund av studier och som finns på annan ort än familjens stadigvarande bostad eller om den studerande studerar och bor utomlands huvudsakligen på grund av studier.

Den som studerar utomlands beviljas bostadsstöd på samma villkor som den som studerar på Åland och i riket.

14 §. (2023/58) Bostadsstödet belopp

Bostadsstödet belopp är 80 procent av den studerandes boendekostnad, men högst 249 euro per månad.

14a §. (2023/58) Bostadsstödet belopp under läsåret 2023-2024

Med avvikelse från bestämmelserna i 14 § är bostadsstödet belopp högst 274 euro per månad under perioden från den 1 augusti 2023 till den 31 juli 2024.

Se nedan ikraftträdandebestämmelsen för (2023/58).

15 §. (2023/58) Försörjartillägg

En studerande som har vårdnaden om ett eller flera barn under 18 år har rätt till ett försörjartillägg.

16 §. (2023/58) Försörjartilläggets belopp

Försörjartilläggets belopp är 78 euro per barn per månad.

17 §. Landskapsborgen för studielån

Rätt till landskapsborgen för studielån har en studerande som har antagits till studier och studerar på det sätt som nämns i 1 kap. (2008/66)

Det krävs särskilda skäl för att landskapsborgen skall beviljas

a) en studerande vars studielån indrivs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på grundval av borgensansvar eller

b) en studerande med betalningsstörning som registrerats i ett sådant kreditupplysningsregister som avses i 20 § personuppgiftslagen (FFS 523/1999), utom i fall med mindre betalningsstörningar eller i fall då skulder som föranlett anteckningen har betalats.

18 §. (2021/55) Belopp för studielån med landskapsborgen

Landskapsborgen för studielån till studerande som fyllt 18 år är 650 euro per månad.

Landskapsborgen för studielån till studerande som inte fyllt 18 år är 307 euro per månad.

Den som studerar vid en skola med terminsavgifter kan få borgensbeloppet enligt 1 eller 2 mom. höjt med terminsavgiftens belopp, dock högst med 884 euro per månad.

3 kap. Ekonomisk behovsprövning

19 §. (2023/58) Tillägg för studerande som är 17 år

En studerande som är 17 år kan efter den ekonomiska prövning som avses i 21 § ha rätt till ett tillägg till studiepenningen.

20 §. (2023/58) Inkomsternas inverkan på studiestödet

En heltidsstuderande har rätt till studiestöd om den studerandes skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomst är högst 1 410 euro i genomsnitt per stödmånad.

En deltidstuderande har rätt till studiestöd om den studerandes skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomst är högst 2 040 euro i genomsnitt per stödmånad.

Vid beräkningen av förvärvsinkomsterna beaktas endast den inkomst den studerande har under de kalenderdagar som studiestöd beviljas. Vid beräkningen av kapitalinkomsterna beaktas den inkomst den studerande har under hela året.

Från den skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomsten avdras studiepenning, vuxenstudiepenning, försörjartillägg och tillägg för studerande som är 17 år.

21 §. (2023/58) Studerande som är 17 år

En studerande som är 17 år har rätt till det tillägg som avses i 19 § beroende på föräldrarnas senast fastställda nettoförvärvs- och kapitalinkomster, enligt följande:

Föräldrarnas sammanlagda inkomster	Heltidsstudier	Deltidsstudier
Mindre än 35 776 euro per år	84 euro	42 euro
Mindre än 43 365 euro per år	56 euro	28 euro

Om föräldrarna inte bor i samma hushåll beaktas bara inkomsterna för den förälder som den studerande bor eller senast har bott hos.

Om det utöver den studerande finns andra barn under 18 år som bor i hemmet, höjs den inkomstgräns som avses i 1 mom. med 4 208 euro per barn.

21a §. (2022/12) Studerandes egna inkomsters inverkan på studiestödet under år 2022

Vid inkomstprövningen av den studerandes egna inkomster under år 2022 ska arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten med avvikelse från vad som föreskrivs i 21 § 2 mom. utgå ifrån att den studerande inte har någon förvärvsinkomst.

21b §. (2022/98) Studerandes egna inkomsters inverkan på studiestödet under år 2023

Vid inkomstprövningen av den studerandes egna inkomster under år 2023 ska arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, till den del det gäller studiestöd som den studerande lyfter för studier som bedrivs som längst till och med den 31 juli 2023, med avvikelse från vad som föreskrivs i 21 § 2 mom. utgå ifrån att den studerande inte har någon förvärvsinkomst.

22 §. (2023/58) Förmåner som begränsar rätten till studiestöd

En studerande som får någon av följande förmåner har inte rätt till studiepenning eller vuxenstudiepenning:

- a) ålderspension, pensionsstöd eller garantipension,
- b) full invalidpension eller sjukpension,
- c) studiestöd eller vuxenutbildningsstöd från riket,
- d) generationsväxlingspension eller avträdelseersättning till lantbruksföretagare,
- e) rehabiliteringsstöd för samma utbildning,
- f) arbetslöshetsdagpenning,
- g) arbetsmarknadsstöd,
- h) utbildning med stöd av landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning,
- i) alterneringsersättning eller
- j) dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) eller

k) får full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (FFS 626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (FFS 459/2015), i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (FFS 873/2015), i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (FFS 404/1948) eller i lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (FFS 1521/2016) eller

l) deltar i utbildning med stöd av landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning eller läroavtalsutbildning med stöd av landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning eller

m) får dagpenning för studietiden eller motsvarande förmån från sin läroanstalt.

Studiestöd beviljas inte en studerande som gör beväringstjänst eller civiltjänst eller som avtjänar frihetsstraff och studerar i anstalten.

Med förmåner som avses i 1 mom. jämställs motsvarande förmåner från ett annat land än Finland.

4 kap. Ansökan, betalning och återkrav

23 §. *Ansökan om och beviljande av studiestöd*

Ansökan om studiestöd görs hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Sökanden skall lämna de uppgifter arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inbegär.

Den studerande skall meddela arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten alla förändringar som påverkar studiestödet.

Studiestöd beviljas för högst ett läsår i sänder. (2023/58)

Studiestöd beviljas tidigast från ingången av den månad då ansökan inlämnats. Personer som avses i 1 § 3 mom. 4 punkten beviljas studiestöd tidigast från den månad då ansökan lämnats in till behörig myndighet i bosättningslandet. (2023/58)

23a §. (2023/58) *Rätt att få uppgifter ur inkomstregistret*

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet har i enlighet med 5 kap. 13 § 33 punkten lagen om inkomstdatasystemet (FFS 53/2018) och trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar rätt att erhålla sådana uppgifter ur inkomstregistret som behövs för att fatta beslut om studiestöd.

24 §. (2023/58) *Komplettering av ansökan*

På arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens skriftliga begäran om komplettering ska ansökan kompletteras senast inom den termin som ansökan gäller. Om tiden efter det att komplettering begärdes och fram till terminens slut omfattar mindre än två månader ska komplettering ske senast inom två månader efter begäran. En ansökan om studiestöd som kompletteras efter dessa tidsfrister beviljas inte.

25 §. (2023/58) *Utbetalning av studiestöd*

Studiestöd beviljas för högst nio månader per läsår. Studiestöd kan även beviljas för längre tid än nio månader om den studerande visar att han eller hon bedriver studier under läsåret under en längre tid än det och att studierna uppgår till minst deltidstudier.

Studiestödet beviljas per dag i varje kalendermånad. En studiestöds månad är 30 dagar. Studiestödet ska utbetalas senast den fjärde dagen i varje månad för vilken den studerande har rätt till studiestöd.

26 §. *Grund för att inte bevilja studiestöd*

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den som tidigare avsiktligt har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller avsiktligt underlåtit att lämna riktiga uppgifter och därvid orsakat att studiestöd har betalats utan grund eller på felaktiga grunder.

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den vars tidigare studielån på grund av borgensansvar erlagts ur landskapets medel och återkrävts på åtgärd av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

26a §. (2023/58) *Avslag av ansökan, justering och indragning av studiestöd*

Studiestödet kan justeras eller dras in om det skett en sådan förändring i den studerandes förhållanden som inverkar på rätten att få studiestöd eller på stöd-beloppet.

Studiestödet kan justeras eller dras in, eller en ansökan om studiestöd avslås, om den studerande inte studerat i tillräcklig omfattning. Vid högskolestudier dras studiestödet in vid utgången av den termin under vilken uppföljningen av studieframgången görs. Studiestödet kan dras in retroaktivt om antalet studieprestationer varit synnerligen litet. Framgången i studierna följs upp av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Om det finns grundad anledning att anta att studiestödet borde dras in eller beloppet minskas, kan utbetalningen av studiestödet avbrytas interimistiskt eller beloppet minskas tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Om stödtagaren inte lämnar den utredning som begärs kan ärendet avgöras genom ett slutligt beslut som baserar sig på de utredningar som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har till sitt förfogande.

Utbetalningen av studiestödet kan avbrytas på den studerandes begäran.

27 §. (2023/58) *Återkrav*

En förmån som enligt denna lag betalats utan grund eller till ett för stort belopp kan återkrävas. Ett beslut om återkrav ska innehålla beloppet som återkrävs och grunderna för återkravet.

Återkravet kan frångås helt eller delvis om återkrav med beaktande av omständigheterna är oskäligt eller om det belopp som betalats utan grund är obetydligt.

Återkravet kan frångås helt efter det att beslut om återkrav har fattats, om det med beaktande av förmånstagarens ekonomiska situation inte längre är ändamålsenligt att fortsätta återkrävandet eller om det med hänsyn till det förmånsbelopp som inte återkrävts medför oskäliga kostnader att fortsätta återkrävandet.

Återkravet kan också verkställas så att det belopp som återkrävs dras av från studiestöd som senare beviljas mottagaren av stödet.

Ett beslut om återkrav som vunnit laga kraft får verkställas som en dom som har vunnit laga kraft.

28 §. *Preskription av fordringar*

Beslut om återkrav av en förmån som betalats skall fattas inom fem år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionstiden avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 §§ lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Från detta avbrytande av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

5 kap. Landskapsborgen för studielån

29 §. *Lyftande av studielån mot landskapsborgen*

Landskapsborgen för studielån beviljas för högst ett läsår i sänder. Landskapsborgen för studielånets sammanlagda belopp höjs för varje termin en studerande får studiestöd med det tillägg på studielånet som beviljas av kreditinstitutet för betalning av den ränta på studielånet som förfaller under läsåret. (2023/58)

Studielån ges mot skuldebrev som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har godkänt. För studier kan beviljas ett studielån vars belopp ökas med en beviljad ny studielånerat.

Studielånet skall lyftas under det läsår för vilket landskapsborgen har beviljats. Om tiden efter det beslutet om borgen gavs och fram till läsårets slut omfattar mindre än två månader skall studielånet lyftas senast inom två månader efter det beslutet om borgen gavs. Då beslutet omfattar landskapsborgen för juni eller juli månad före läsåret, får lånet lyftas redan under dessa månader.

Högskolestuderande kan lyfta lånebelopp i två rater enligt följande:

a) höstterminens lånerat kan lyftas tidigast då läsårets studiestödsperiod börjar,

b) vårterminens lånerat kan lyftas tidigast den 1 januari.

Studerande på andra läroanstalter kan lyfta lånebelopp i fyra rater enligt följande:

a) låneraten för augusti-oktober kan lyftas tidigast då läsårets studiestödsperiod börjar,

b) låneraten för november-december kan lyftas tidigast den 1 november,

c) låneraten för januari-februari kan lyftas tidigast den 1 januari,

d) låneraten för mars-juli kan lyftas tidigast den 1 mars.

Studerande som studerar vid en skola med terminsavgift och som får borgensbeloppet höjt i enlighet med 18 § 3 mom. kan lyfta lånebeloppet i en rat tidigast då läsårets studiestödsperiod börjar. (2013/16)

Uttagna lånerater kan lyftas senare under innevarande läsår, dock senast den 31 juli.

Lånerater kan inte lyftas efter det att studierna slutförts eller avbrutits. Innan en studerande lyfter en ny rat av studielånet skall kreditinstitutet hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kontrollera att landskapsborgen är giltig.

Tidigare 6 och 7 mom. har blivit 7 och 8 mom. genom (2013/16).

30 §. *Innehållet i landskapsborgen*

Landskapsborgen ställs som proprieborgen för hela det nominella beloppet av ett studielån som ett kreditinstitut som står under offentlig tillsyn har beviljat för räntan på studielånet, dröjningsräntan samt de godtagbara kostnaderna för uppsägning av lånet.

31 §. *Landskapsborgens giltighet och kapitalisering av ränta*

En landskapsborgen gäller i högst 30 år från det att den första låneutbetalningen lyftes. Ett villkor för att landskapsborgen skall vara i kraft är att kreditinstitutet halvårsvis under de terminer som berättigar till studielån samt en termin närmast efter en sådan termin till lånekapitalet lägger de räntor som förfaller till betalning under halvåret till den del räntan överstiger en procent av lånekapitalet.

Låntagaren betalar den del av räntan som enligt 1 mom. inte skall fogas till lånekapitalet. Om det räntebelopp som låntagaren skall betala är mindre än 15 euro, läggs dock hela den ränta som förfaller till

betalning till lånekapitalet. De regelbundna räntebetalningsdagarna är den 15 december och den 15 juni.

32 §. *Preskription av borgen*

På landskapsborgen för studielån tillämpas inte vad som i 19 § 3 mom. lagen om borgen och tredje-manspart (FFS 361/1999) föreskrivs om preskription av en borgensförbindelse. Bestämmelserna i lagens 19 § 1 mom. tillämpas inte på lån enligt denna lag till den del det är fråga om amorteringar av dem.

33 §. *Yrkande på återbetalning av lån*

Om en låntagare har försummat att betala ränta eller amortering och minst tre månader har förflutit sedan förfalldagen, har kreditinstitutet rätt att yrka att lånet genast betalas tillbaka i sin helhet. Kreditinstitutet skall i sådant fall meddela arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten minst en månad före den dag lånet sägs upp.

Studielån som av landskapsmedel betalats till kreditinstitutet jämte ränta skall efterskänkas om låntagaren avlidit. Studielånet skall anses vara förfallet till betalning i sin helhet om kreditinstitutet i sådant fall framställer ett yrkande om betalning av landskapsmedel till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

34 §. *Återkrav av borgensfordran*

En borgensfordran som grundar sig på landskapsborgen för ett studielån samt den ränta som med stöd av denna lag uppbärs på borgensfordran får utan dom eller beslut utsökas hos låntagaren i enlighet med bestämmelserna [i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961)]. Bestämmelserna om preskription av fordringar i nämnda lag gäller dock inte den regressrätt som landskapet har enligt detta moment.

Vid återkrav kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bevilja betalningstid eller tillgripa andra betalningsarrangemang om det med hänsyn till låntagarens betalningsförmåga finns grundad anledning till detta eller om det därigenom kan säkerställas att den kvarstående skulden återbetalas.

L om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961) har ersatts av L om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

35 §. *Preskription av borgensfordran*

En borgensfordran preskriberas fem år efter det att landskapet betalat ut studielånet till ett kreditinstitut efter att arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beviljat landskapsborgen om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en borgensfordran avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 §§ lagen om preskription av skulder. Från avbrytande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

36 §. *Beviljande av betalningsbefrielse*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan bevilja befrielse från betalning av en borgensfordran som grundar sig på landskapsborgen för ett studielån samt räntorna på fordran om låntagaren har avlidit.

Befrielse från betalning kan också beviljas om låntagaren är varaktigt arbetsförmögen eller om han eller hon har varit arbetsförmögen sammanlagt minst fem år och återkrav med hänsyn till hans eller hennes ekonomiska omständigheter och andra förhållanden anses vara oskäligt.

Partiell betalningsbefrielse kan beviljas om låntagarens ekonomiska förhållanden har försämrats av långvarig arbetslöshet, sjukdom eller annat skäl så att återkrav av hela lånet anses vara oskäligt. En förutsättning för partiell betalningsbefrielse är att en återbetalningsplan gjorts upp och följts. (2023/58)

37 §. (2023/58) Räkna på borgensfordran

På landskapets hela borgensfordran på grund av landskapsborgen för studielån ska låntagaren betala den ränta som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (FFS 633/1982).

Genom landskapsregeringens beslut kan bestämmas om en ränta som är lägre än den ränta som avses i 1 mom.

6 kap. Särskilda stadganden

38 §. (2023/58) Landskapets betalning av ränta

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten betalar förfallna räntor till kreditinstitut på grund av studielån till låntagaren efter slutförda studier och avlagd examen i följande fall:

a) låntagaren har varit arbetslös minst 60 dagar under de fyra senaste månaderna före den sista räntebetalningsdagen och har högst 760 euro per månad i bruttoinkomst, för låntagare som har vårdnad om barn som inte fyllt 18 år höjs bruttoinkomstens belopp med 120 euro för varje barn,

b) låntagaren har fått graviditets- eller föräldrappening enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) för minst 24 vardagar under den månad som räntan förfaller till betalning och har inte fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning eller

c) låntagaren har fått graviditets- eller föräldrappening enligt sjukförsäkringslagen för minst 50 vardagar under de sex månader som föregått den dag räntan förfaller till betalning och har inte fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning.

Om båda vårdnadshavarna samtidigt har rätt till föräldrappening under den månad räntan förfaller till betalning betalas endast förfallna räntor för den ena vårdnadshavarens studielån.

I de fall som avses i 1 mom. b och c punkterna betalar Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inte räntan, om det före den månad då räntan förfaller till betalning har gått mer än tolv månader sedan den månad då låntagaren senast fått studiestöd.

39 §. Ansökan om landskapets betalning av ränta

Ansökan om räntestöd skall sändas till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten senast under de två närmaste månaderna efter den månad då räntan normalt förfaller till betalning.

Till ansökan skall bifogas en utredning över den ränta som kreditinstitutet kräver eller ett verifikat i original över den ränta som redan har betalats.

I räntestöd betalas den ränta som förfallit till betalning och aviseringskostnaderna. I räntestöd betalas inte dröjsmålsränta till följd av en försenad räntebetalning.

39a §. (2023/58) Rätt att få uppgifter

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att få följande uppgifter:

1) identifikations- och individualiseringsuppgifter för dem som blivit godkända vid antagningen av studerande, av Utbildningsstyrelsen och läroanstalterna,

2) identifikations- och individualiseringsuppgifter för dem som tagit emot en studieplats samt uppgift om läroanstalt och studier, av Utbildningsstyrelsen,

3) identifikations- och individualiseringsuppgifter för de studerande samt uppgifter om de studerandes studier och uppföljningen av studierna, av läroanstalterna eller från Utbildningsstyrelsens eller undervisnings- och kulturministeriets informationsresurs,

4) uppgifter för varje låntagare om till vilket belopp studielån med landskapsborgen har lyfts, om amorteringarna på studielånet och om räntorna, av penninginstitutet,

5) uppgifter om när ett straff enligt fängelselagen (FFS 767/2005) börjar och slutar, av straffanstalterna.

39b §. (2023/58) Rätt att lämna ut uppgifter

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att lämna ut följande uppgifter:

1) uppgifter om landskapsborgen för studielån och dess giltighet, till det penninginstitut där den studerande har sökt studielån,

2) uppgifter för läggande av räntor enligt 31 § till lånekapitalet samt i fråga om landskapsborgen som beviljats uppgifter om att studierna upphört, till det penninginstitut där den studerande har studielån samt

3) uppgifter om studiestöd som personer som studerar i dessa länder får från arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, till nordiska studiestödsmyndigheter.

39c §. (2023/58) Teknisk anslutning

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har rätt att öppna en teknisk anslutning till mottagare som avses i 39b § för sådana uppgifter som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har rätt att lämna ut.

Uppgifterna ska överföras i ett krypterat eller på annat sätt skyddat format och överföringen ska ordnas så att mottagaren verifieras eller identifieras på ett tillräckligt informationssäkert sätt innan överföringen görs.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får också sekretessbelagda uppgifter inhämtas utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska den som begär uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på ett behörigt sätt.

40 §. Utmättnings- och överföringsförbud

Studiepenning, vuxenstudiepenning, bostadstillägg och studielån får inte utmätas.

Ett avtal om överföring av en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

41 §. Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med stöd av denna lag kan inom 30 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

Ett interimistiskt beslut om justering eller indragning av studiestöd får inte överklagas genom besvär. (2023/58)

Beslut anses delgivet vederbörande, om inte annat visas, den sjunde dagen efter den dag då beslutet inlämnats för postbefordran under den adress sökanden har uppgivit.

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Tidigare 2 och 3 mom. har blivit 3 och 4 mom. genom (2023/58).

42 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2006 och skall tillämpas på studiestöd för studier som sker efter den 31 juli 2006.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1995:94) om studiestöd och landskapsförordningen (1995:98) om studiestöd, dock så att rättigheter och skyldigheter som uppkommit med stöd av lagarna skall fortsätta att gälla.

Om en studerande den 1 augusti 2006 har uppburit studiestöd för högskolestudier, är 5 § 1 mom. landskapslag (1995:94) om studiestöd tillämplig på honom eller henne såvitt avser högskolestudier.

I samtliga fall skall de belopp som anges i denna lag utbetalas efter ikraftträdandet.

Lagen tillämpas även på förmåner som betalats utan grund och på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas även tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess även enligt de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft.

Beslut om studiestöd enligt denna lag får fattas före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2023/58):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2023.

Bestämmelserna i 14a § gäller till och med den 31 juli 2024.

Bestämmelsen i 5 § om tidsgränsen tillämpas på andra studier än högskolestudier för studier som inleds efter lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen kräver får vidtas innan den träder i kraft.

O 26 Landskapsförordning (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden

1 §. Den normala utbildningstiden för högre högskoleexamen eller ett utbildningsprogram vid högskola skall vara högst 55 månader. Beträffande extra krävande examen bestäms den tid som berättigar till stöd på basis av examens omfattning så att den tid som berättigar till stöd är högst nio månader per läsår som innefattas i examens omfattning, utökad med tio månader. För ett sådant halvt läsår som följer på de fulla läsåren är den tid som berättigar till stöd fem månader. Om en studerande har rätt att avlägga lägre och högre högskoleexamen, bestäms den tid som berättigar till stöd på det sätt som föreskrivs ovan utifrån dessa examinas sammanlagda omfattning. Den tid som berättigar till stöd i fråga om en högre högskoleexamen i vilken huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer är dock högst 64 månader.

I fråga om en examen som avläggs vid en utländsk högskola bestäms den tid som berättigar till studiestöd på de grunder som anges ovan och på basis av examens omfattning och läsårets längd.

2 §. Förlängning av maximitiden för studiestöd i fall som avses i 5 § 2 mom. landskapslag (2006:71) om studiestöd söks hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Till ansökan skall fogas ett läkarintyg eller en annan tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för förlängning. I fråga om omfattningen av de återstående studierna skall lämnas in en utredning, som bekräftats av fakulteten, avdelningen eller den institution som ger undervisningen, och en studieplan. När det gäller ett pågående slutarbete skall studeranden visa ett utlåtande av handledaren om i vilket skede arbetet är och om den arbetsinsats som ytterligare krävs.

3 §. Studierna kan anses gå att slutföra under högst ett läsår, om studeranden presenterar en studieplan enligt vilken det är möjligt att avlägga examen under ett läsår samt en utredning om att omfattningen av de studier som återstår av examen är högst 60 studiepoäng.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2006 och skall tillämpas för studier som sker efter den 31 juli 2006.

Om en studerande den 1 augusti 2006 har uppburit studiestöd för högskolestudier, är 5 § 1 mom. landskapslag (1995:94) om studiestöd tillämplig på honom eller henne såvitt avser högskolestudier.

O 27 LL (1983:57) om studieledighet

Beslut om studiestöd enligt denna förordning får tas före förordningens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

0 27 Landskapslag (1983:57) om studieledighet

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syftet med denna lag är att genom införande av rätt till studieledighet förbättra utbildnings- och studiemöjligheterna för den i arbetslivet verksamma befolkningen.

2 §. Med studieledighet avses i denna lag tiden under vilken arbetstagare för studier är befriad från fullgörandet av de uppgifter som hör till arbetet.

Med arbetstagare avses i denna lag person i privaträttslig eller offentligrättslig anställning. För personer i offentligrättslig anställning hos staten gäller särskilda bestämmelser.

Till tiden för studieledighet räknas inte den tid när arbetstagare erhåller utbildning som arbetsgivaren erbjuder. Som studieledighet räknas inte heller ledighet för utbildning som enligt överenskommelse i kollektivavtal jämföras med arbete samt ledighet för lagstadgad utbildning. Om arbetstagaren skriftligen samtycker härtill skall dock här nämnd ledighet räknas som studieledighet.

3 §. Vad i denna lag stadgas om studieledighet gäller i tillämpliga delar även den tid som lantbrukare eller annan som utför arbete för egen räkning använder för motsvarande studier eller utbildning.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte på anställningsförhållanden enligt landskapslagen (1969:12) om läroavtal, på anställning för arbetstagare som under pågående studier genomför övervakad arbetspraktik eller på studerande som är anställda.

2 kap. Rätt till studieledighet

4 §. (1987/53) Arbetstagare som i en eller flera perioder under sammanlagt ett år har varit anställd i huvudsak hos samma arbetsgivare har rätt till sammanlagt högst två års studieledighet under en period som omfattar fem år.

5 §. (1987/53) Studieledighet kan beviljas för deltagande i utbildning som är underkastad offentlig tillsyn.

Studieledighet kan även beviljas för deltagande i fackföreningsutbildning i enlighet med vad som överenskommit i kollektivavtal samt för deltagande i utbildning för lantbruksföretagare i enlighet med vad därom särskilt är föreskrivet.

Studieledighet kan beviljas för studier utomlands som är jämförbara med studier som avses i 1 mom. (1991/62)

6 §. Vid bestämmande av andra ekonomiska förmåner än lön jämföras, på sätt som överenskomits genom kol-

lektivavtal, studieledighet med arbetstid när fråga är om förmåner som fastställs på basen av anställningen och vilka inte är lagstadgade.

Om semester- och pensionsförmåner som bestäms på basen av studieledighet finns särskilda bestämmelser.

3 kap. Ansökan om studieledighet

7 §. (1987/53) Ansökan om studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar skall vara skriftlig och inlämnas till arbetsgivaren senast 45 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

Ansökan om studieledighet för högst fem arbetsdagar skall muntligen eller skriftligen göras till arbetsgivaren senast 15 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

8 §. Av ansökan om studieledighet skall framgå:

- 1) den tidpunkt när studierna och studieledigheten börjar och slutar;
- 2) arten av och målet för studierna;
- 3) om studierna har samband med studier under tidigare studieledighet; samt
- 4) namnet på läroinrättningen eller anordnaren av utbildningen.

4 kap. Fastställande av studieledighet

9 §. (1987/53) Söks studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar, skall arbetsgivaren lämna skriftligt meddelande om sitt beslut i ärendet senast 15 dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

Gäller ansökan ledighet för högst fem arbetsdagar, skall beslutet lämnas senast sju dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

10 §. Arbetsgivare har rätt att uppskjuta arbetstagares studieledighet med längst sex månader om tiden för den planerade ledigheten medför olägenhet för arbetsgivarens verksamhet. Anordnas den i ansökan avsedda utbildningen med längre mellanrum än sex månader, får studieledigheten uppskjutas längst till följande utbildningstillfälle.

Har mindre än sex månader förflutit från den tidpunkt då arbetstagaren senast åtnjöt studieledighet och är det inte fråga om slutförande av studier som inlets under den tidigare studieledigheten, får arbetsgivaren uppskjuta ledigheten på i 1 mom. angivet sätt.

Har arbetsgivaren regelbundet minst fem anställda, får studieledigheten på i 1 mom. nämnda grunder uppskjutas högst två gånger i följd.

11 §. Önskar flera arbetstagare studieledighet samtidigt och medför detta olägenhet för arbetsgivarens verksamhet skall de som inlämnat ansökan för att erhålla yrkesutbildning eller för att fullgöra grundskolans lärokurs ges företräde. Om ordningsföljden inte kan avgöras på denna grund skall företräde ges åt dem inom respektive personalgrupp som har minst utbildning. Innan beslut fattas skall arbetsgivare förhandla i ärendet med arbetstagarnas förtroendemän. Härvid skall iaktas vad i landskapslagen (1980:49) angående till-

lämpning i landskapet Åland av lagen om samarbete inom företag är stadgat om förfarandet vid förhandlingar i fackliga frågor.

I företag med mindre än femton anställda är arbetsgivaren inte skyldig att bevilja fler än en anställd åt gången studieledighet.

11a §. (1987/53) Arbetstagare får framskjuta studieledighet eller lämna beviljad studieledighet outnyttjad om ledigheten har beviljats för längre tid än fem dagar och om detta inte medför betydande olägenhet för arbetsgivaren.

Anmälan om att beviljad studieledighet framskjuts eller lämnas outnyttjad skall göras skriftligen senast två veckor innan studieledigheten är avsedd att börja.

5 kap. Avbrytande av studieledighet

12 §. Arbetstagare som avbryter sina studier har rätt att återgå till arbetet om studieledigheten omfattar längre tid än 50 dagar.

Önskar arbetstagare avbryta studieledigheten, skall han meddela arbetsgivaren därom senast fyra veckor innan han avser att återvända till arbetet. (1991/62)

Är arbetstagare under studieledigheten oförmögen till arbete på grund av sjukdom, förlossning eller olycksfall och föreligger hindret längre tid än sju på varandra följande dagar, skall den del av tiden som överstiger sju dagar inte räknas som studieledighet, under förutsättning att arbetstagaren så snart det är möjligt anhåller härom. Arbetstagaren skall på arbetsgivarens begäran lämna utredning om sin arbetsoförmåga. Utan hinder av vad i 10 § 2 mom. är stadgat har arbetstagaren efter ansökan rätt att senare ta ut på detta sätt avbruten studieledighet.

Har avtal om anställande av vikarie för tiden för studieledighet ingåtts, är arbetsgivaren inte skyldig att låta den arbetstagare som ansökt om studieledighet återgå till arbetet under den tid då vikariens arbetsavtal enligt lag eller kollektivavtal skall vara i kraft.

6 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. Arbetsavtal får inte uppsägas eller hävas på grund av att arbetstagaren har ansökt om studieledighet eller varit ledig för studier.

Vad i 1 mom. angivits om uppsägning och hävande av arbetsavtal skall i tillämpliga delar iakttas även beträffande avbrytande av annat anställningsförhållande.

14 §. Arbetstagare som åtnjuter studieledighet skall på begäran av arbetsgivaren förete intyg från ifrågavarande läroinrättning över att ledigheten använts på godtagbart sätt.

Om arbetstagaren inte kan uppvisa i 1 mom. nämnt intyg har arbetsgivaren rätt att förvägra honom studieledighet under de följande två åren. Arbetstagaren förlorar dessutom de i 6 § avsedda rättigheter som han har intjänat under studieledigheten.

15 §. Genom kollektivavtal kan avvikelser göras från bestämmelserna i 4-12 §§.

16 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4, 10, 12 eller 13 § skall dömas till böter för brott mot bestämmelserna i landskapslagen om studieledighet.

Åtal för gärning som enligt 1 mom. är straffbar skall av allmän åklagare väckas endast om målsägaren har anmält brottet till åtal.

17 §. (2006/16) Det åligger Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet och semesternämnden att biträda vid ordnandet av vikariehjälp som erfordras för denna lags verkställighet.

18 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Kultur och idrott

O 28 Landskapslag (1965:9) om fornminnen

1 kap. Om fasta fornlämningar

1 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är fredade som minne av Ålands tidigare bebyggelse och historia.

Utan tillstånd som meddelats med stöd av denna lag är det förbjudet att gräva ut, ändra, skada, ta bort eller på annat sätt rubba en fast fornlämning eller att täcka över den.

2 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är följande varaktigt övergivna lämningar efter människors verksamhet under forna tider:

1) jord- och stenhögar, rösen, stenringar och andra stenläggningar ochstensättningar som under forna tider uppförts av människor,

2) gravar och gravfält från forna tider, även sådana utan synligt märke ovan jord,

3) stenar och klippytor med inskrifter, bilder eller andra ristningar eller målningar, sliprännor, andra slip- eller huggspår eller offergropar,

4) offerkällor, offerträd, offerstenar och andra kultplatser samt forntida tingsplatser,

5) bostadslämningar samt bo- och arbetsplatser från forna tider liksom bildningar, vilka uppkommit vid användning av sådana bostäder eller platser,

6) forntida övergivna borgar, borgbackar, befästningar, fästen, vallar och vallgravar samt rester av dem, ruiner av kyrkor, kapell, kloster och andra byggnader av historisk betydelse samt forntida gravplatser, vilka inte finns på en begravningsplats som vårdas av en församling,

7) stenar, kors och vårdar, vilka under forna tider rests i religiöst syfte eller till minne av någon person eller händelse samt andra sådana minnesmärken,

8) lämningar av forntida historiskt betydelsefulla färdvägar, vägmärken, sjömärken och broar samt vårdkasar, labyrinter och andra sådana anläggningar samt

9) fasta naturföremål till vilka åldriga seder, sägner eller betydande historiska minnen är knutna.

Kända fasta fornlämningar i landskapet ska antecknas i ett register som landskapsregeringen för. Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska antecknas i registret utfärdas av landskapsregeringen genom en landskapsförordning. (2011/99)

Fastighetsägare skall ges tillfälle att bli hörd innan anteckning i det register som nämns i 2 mom. görs om initiativet till anteckningen har tagits av landskapsregeringen. (2006/87)

Landskapsregeringen skall göra en skriftlig anmälan till fastighetsägaren när anteckning i registret gjorts. (2006/87)

Fastighetsägare har rätt att framställa skriftligt rätelseyrkande hos landskapsregeringen inom 30 dagar från delfäendet av anmälan om registrering om anteckning i registret anses vara felaktig. Landskapsregeringen kan också på eget initiativ rätta felaktig

anteckning i registret, varvid fastighetsägare skall ges tillfälle att bli hörd innan rättelse görs. (2006/87)

Se LF (2011:100) om fornminnesregister.

3 §. (1999/55) Landskapsregeringen övervakar att fornlämningar skyddas i enlighet med denna lag.

4 §. Till fast fornlämning hör sådant jordområde, som erfordras för att fornlämningen skall kunna bevaras samt för att med hänsyn till fornlämnings art och betydelse nödvändigt utrymme beredes däromkring.

Område, varom i 1 mom. är stadgat, benämnes i denna lag skyddsområde.

5 §. (1999/55) Har en fast fornlämning jämte skyddsområde fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall därvid fastställda gränser gälla.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall landskapsregeringen fastställa gränserna på eget initiativ eller på ansökan av fastighetsägaren. Till ansökan skall bifogas förslag till gränser för fornlämningen, utredning om äganderätten till den fastighet inom vilken fornlämningen finns, utdrag ur fastighetsregistret samt tillförlitlig karta eller kartskiss som visar var fornlämningen finns. Skall gränserna fastställas på landskapsregeringens initiativ skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts så som anges ovan skall gränserna gå så att skyddsområdet blir två meter brett räknat från fornlämnings synliga ytterkanter.

Se rättsfall HFD:2022:66 under 39 § i FörvaltningsL.

6 §. (1999/55) Om det finns en fast fornlämning på ett område där fastighetsförrättning är anhängig skall fornlämningen och skyddsområdet utmärkas på en karta och antecknas i fastighetsregistret.

Vid en fastighetsförrättning skall en fornlämning och dess skyddsområde avskiljas till delägarnas samfälliga område om sakägarna kommer överens om detta.

7 §. (1999/55) Om ett skyddsområde, vars gränser bestämts av landskapsregeringen, orsakar en fastighetsägare eller en nyttjanderättshavare olägenhet som inte är ringa vid användandet av en fastighet, har fastighetsägaren respektive nyttjanderättshavaren rätt till ersättning av landskapets medel om användandet av fastigheten inte har varit inskränkt på motsvarande sätt tidigare.

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom. skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att skyddsområdets gränser fastställdes genom ett laga kraft vunnit beslut.

Utgör en fastighet, pant för fordran eller rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall ersättningen deponeras hos [länsstyrelsen] och fördelas såsom före-

skrivs om köpesumman för utmätt egendom. Innehavaren av panträtt har samma rätt till deponerat belopp som till fastigheten. En deponering får dock inte göras om panträttsinnehavaren samtycker till att ersättningen inte deponeras eller om olägenheten, till följd av att den förmån som skall ersättas är ringa, inte nämnvärt skall anses ha minskat säkerhetens värde.

8 §. Landskapsregeringen skall vid behov meddela särskilda föreskrifter för bevarande av fast fornlämnings värde. Sådana föreskrifter må utsträckas till att omfatta även område ytterom skyddsområde, såframt icke områdets ägare eller annan därigenom åsamkas betydande olägenhet.

Landskapsregeringens beslut ska genom offentlig delgivning publiceras på berörd kommuns elektroniska anslagstavla enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Vid behov kan landskapsregeringens beslut anslås på lämplig plats i närheten av fornlämningen. En kopia av beslutet ska skickas till polismyndigheten. (2017/113)

9 §. Landskapet äger, då allmänt behov det kräver, rätt att på sätt om expropriation av fast egendom för allmänt behov är stadgat, expropriera fast fornlämning jämte skyddsområde eller del därav.

10 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att undersöka en fast fornlämning, utmärka dess gränser med pålar, inhägnad eller andra märken eller ange den med en på platsen upprest tavla samt att iordningställa en fornlämning och att på till fornlämningen hörande mark utföra röjning samt vidta andra för fornlämningens skydd och vård nödvändiga åtgärder. Landskapsregeringen kan även, på villkor som den bestämmer, meddela tillstånd åt annan att undersöka en fornlämning samt med mottagarens samtycke tillsvidare överlåta den lokala vården av fornlämningen åt en kommun, en församling eller ett samfund.

Om särskilda skäl kräver det kan landskapsregeringen omhänderta en fornlämning eller en del av en fornlämning att förvaras och vårdas på en annan plats. Detta gäller även en fornlämning eller en del av en fornlämning som har infogats i ett byggnadsverk.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som avses i 1 eller 2 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

11 §. (1999/55) Orsakar en fast fornlämning oskäligt stor olägenhet i förhållande till fornlämningens betydelse kan landskapsregeringen på ansökan, efter att en arkeologisk undersökning av fornlämningen har utförts, meddela tillstånd att rubba fornlämningen eller att täcka över den på sätt som annars enligt 1 § 2 mom. är förbjudet. I tillståndet kan särskilda villkor intas.

Tillstånd att tillfälligt, under högst sex månader, täcka över en fast fornlämning kan meddelas utan föregående arkeologisk undersökning. Tillståndet kan förlängas med högst sex månader om synnerliga skäl för det föreligger.

Har ansökan gjorts av annan än fastighetsägaren skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Om tillstånd att rubba en fast fornlämning vid förverkligande av ett allmänt arbetsföretag föreskrivs i 13 §.

12 §. (1999/55) Avslås en ansökan om att rubba eller att täcka över en fast fornlämning som orsakar sökanden olägenhet som inte är ringa, har sökanden rätt till full ersättning av landskapet. Rätt till ersättning föreligger dock endast om sökanden eller någon annan inte tidigare har beviljats ersättning enligt denna paragraf för samma fornlämning. En ansökan om ersättning ska inlämnas till landskapsregeringen inom sex månader från den dag landskapsregeringens beslut att avslå ansökan om att rubba fornlämningen vann laga kraft. Om en ansökan inte inlämnas inom den föreskrivna tiden förloras rätten till ersättning. (2011/99)

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom., skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att landskapsregeringens beslut att avslå ansökan vann laga kraft.

Utgör en fastighet, inom vars område fornlämningen är belägen, pant för fordran eller har någon annan än fastighetsägaren rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall vad som föreskrivs om deponering och fördelning av ersättning i 7 § 3 mom. tillämpas på motsvarande sätt.

13 §. (1999/55) Vid planering av byggande av allmän väg, kanal eller flygfält, reglering av vattendrag eller annat liknande allmänt arbetsföretag eller planläggning skall den som avser att utföra arbetsföretaget i god tid utreda om någon fast fornlämning kan komma att beröras och om så är fallet genast göra en anmälan om detta till landskapsregeringen för överläggning. Vid överläggningen skall fastighetsägaren höras.

Innan landskapsregeringen beslutar i ärendet skall en arkeologisk undersökning utföras.

14 §. Anträffas under grävning eller annat arbete fast fornlämning, som ej förut varit känd, skall arbetet till den del det rör fornlämningen omedelbart avbrytas och den som leder arbetet ofördröjligen bringa saken till landskapsregeringens kännedom för nödiga åtgärder. Är arbetet sådant, som avses i 13 §, skall i ärendet förfaras såsom i sagda paragraf är sagt.

15 §. Berör förverkligande av allmänt eller större enskilt arbetsföretag fast fornlämning på sådant sätt, att därav föranledes särskild undersökning av denna eller särskilda åtgärder för dess bevarande, bör företagaren ersätta kostnaderna härför eller deltaga i dem, såvitt detta icke med beaktande av omständigheterna skall anses oskäligt.

2 kap. Om lösa fornföremål

16 §. Den, som hittar mynt, vapen, redskap, prydnadsföremål, kärl, fortskaffningsmedel eller annat sådant föremål, vars ägare icke är känd och som kan antagas vara minst hundra år gammalt, bör ofördröjligen tillställa landskapsregeringen föremålet såsom sådant, utan att rengöra det och med bifogande av noggranna

O 29 LF (2011:100) om fornminnesregister

uppgifter om platsen för fyndet och omständigheterna därvid. Kan det befaras, att föremålet skadas vid förflyttning eller kan föremålet annars ej utan svårighet tillställas landskapsregeringen, skall denna dock ofördröjligen underrättas om fyndet och därvid tillika lämnas förenämnda uppgifter.

Påträffas föremålet i kär eller djupt i jorden eller finnas på fyndplatsen tecken, som tyda på fast fornlämning, såsom boplats eller gravfält, må fyndplatsen icke vidare bearbetas, förrän landskapsregeringen, till vilken anmälan om fyndet omedelbart bör göras, efter att vid behov hava undersökt platsen, lämnat föreskrifter i saken.

Vad i 1 eller 2 mom. är sagt om föremål gäller även del av föremål.

17 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att lösa in i 16 § avsett fornföremål. Om ett fornföremål inte inlöses skall det återställas till upphittaren som får behålla föremålet.

Inlöses fornföremålet har upphittaren rätt till skälig ersättning som med beaktande av föremålets art skall fastställas av landskapsregeringen. Är föremålet av ädelmetall skall ersättningen motsvara minst föremålets metallvärde uppräknat med tjugofem procent.

Fornföremål som har påträffats i känd fast fornlämning och som har samband med fornlämningen tillfaller landskapet utan lösen.

Om ett fornföremål tillfaller landskapsregeringen utan lösen kan särskild hittelön utbetalas till upphittaren.

18 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att undersöka eller att på villkor som den fastställer meddela annan tillstånd att undersöka plats där fornfynd gjorts även om där inte finns någon fast fornlämning.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som anges i 1 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

Landskapsregeringen kan vid behov vid vite förbjuda vidtagande av åtgärder, vilka äventyrar undersökningen på i 1 mom. avsett område.

19 §. I kyrka eller annan offentlig byggnad befintligt eller till sådan byggnad hörande löst föremål, med vilket minnen av forntida bruk eller konstförfarenhet äro förknippade och som icke tillhör någon enskild person, såsom gammal tavla, skulptur eller annat konstverk, klenod, vapensköld, skrud, rustning, fana, vapen, fattigbössor eller annat sådant föremål, må icke förstöras eller överlätas, förrän anmälan därom gjorts till landskapsregeringen och denna behandlat saken. Landskapsregeringen äger rätt att låta avteckna och avbilda föremålet, så ock, då avsikten är att förstöra föremålet eller att överlåta det åt annan, inlösa det samma till Ålands museum.

3 kap. Om maritimt kulturarv (2007/20)

20 §. (2007/20) Om maritimt kulturarv föreskrivs i landskapslagen (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet.

4 kap. Särskilda stadganden

21 §. Skall i 10 § 1 eller 2 mom., 16 § 2 mom. eller 18 § 1 mom. avsedd åtgärd företagas, skall tidpunkten därför i god tid bevisligen under känd postadress eller på annat sätt meddelas markens eller byggnadsverkets ägare samt, om egendomen icke är i ägarens besittning, även dess innehavare.

22 §. Upphävd (1999/55).

23 §. (1999/55) I 11 § 1 mom. avsedd ansökan samt i 13 § 1 mom., 14 §, 16 § 2 mom. och 19 § nämnda anmälningar skall behandlas utan dröjsmål.

24 §. (1999/55) En anmälan som enligt 13 § 1 mom., 14 § eller 16 § 1 mom. skall göras till landskapsregeringen kan även göras till polismyndigheten. Likaså kan ett föremål som enligt 16 § 1 mom. skall lämnas till landskapsregeringen även lämnas till polismyndigheten. Polismyndigheten skall genast vidarebefordra anmälningar och föremål till landskapsregeringen.

25 §. (1999/55) Den som utan tillstånd företar en i 1 § 2 mom. nämnd åtgärd eller som överträder en med stöd av 8 § 1 mom. utfärdad föreskrift eller en i 14 §, 16 § 2 mom. eller 19 § intagen bestämmelse eller som från landskapet bortför i 16 § 1 mom. avsett föremål skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag.

Den som underlåter att lämna i 16 § 1 mom. avsett föremål till behörig myndighet eller som underlåter att göra föreskriven anmälan har förverkat sin rätt till ersättning samt till fyndet och skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag. Detsamma gäller den som gömmer, överlåter, förvärvar, ändrar, skadar eller från landskapet bortför föremål som avses ovan och som enligt bestämmelserna i denna lag skall tillställas landskapsregeringen.

25a §. (1999/55) Ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

26 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

27 §. Denna lag träder i kraft så snart förordningen den 4 september 1936 om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland upphävs.

Genom lagen upphävs förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande, med undantag av förordningens 8 §.

O 29 Landskapsförordning (2011:100) om fornminnesregister

1 §. Registret över kända fasta fornlämningar förs kommunvis, uppdelat per by, kommundel eller något med dessa jämförbart område. Registret förs dock endast kommunvis till den del det gäller fornlämningar i Mariehamn. I registret ska åtminstone följande uppgifter finnas:

1) *identifieringsuppgift över fornlämningen*, denna utgörs av en förkortning av kommunens namn, i förkortad form det lokaliseringsområdesnummer som används i det statliga fastighetsregistret för by eller jämförbart område samt ett individuellt nummer ur en löpande nummerserie per by eller jämförbart område; identifieringsuppgiften över fornminnen i Mariehamn utgörs dock endast av en förkortning av stadens namn och ett individuellt nummer ur en löpande nummerserie för staden,

2) *lokaliseringsuppgift över fornlämningen*, denna utgörs dels av fornlämningen på karta i lämplig skala, varvid skalan ska anges, och dels av koordinaterna för fornlämningen, varvid även det koordinatsystem som använts ska anges,

3) *typ av fornlämning*, indelningen i olika typer av fornlämningar görs utgående från klassificeringen i 2 § landskapslagen (1965:9) om fornminnen,

4) *registreringstidpunkt*, under denna punkt anges datum för den första registreringen och datum för när ändringar gjorts jämte uppgift om vad som ändrats.

2 §. I registret kan även följande uppgifter införas:

1) *datering*, utgående från tidsperioderna från stenåldern till modern tid,

2) *namn på fornlämningen*, när fornlämningen har ett allmänt använt namn anges namnet,

3) *topografisk beskrivning*, denna innehåller en beskrivning av var fornlämningen finns i förhållande till omgivningen i de fall där en sådan beskrivning är ändamålsenlig,

4) *uppgift om specialkartering*, i de fall då specialkartering gjorts anges nummer på inventeringskartan,

5) *övriga uppgifter*, under denna punkt anges andra uppgifter om fornlämningen som det bedömts finnas behov av att ha i registret, t.ex. uppgifter om konstaterade skador, detaljuppgifter om det kartmaterial som använts, uppgifter om gjorda undersökningar och särskilda kännetecken samt om information och vårdåtgärder.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2012.

I registret ska användas den kommunindelning som gäller när förordningen träder i kraft. Om ändringar görs i kommunindelningen efter att förordningen trätt i kraft, ska detta inte föranleda ändringar i kommunindelningen i registret.

O 30 Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om skydd av det maritima kulturarvet. I lagen finns bestämmelser om tillstånd till dykning. I lagen finns bestämmelser om anmälan om dykning. I lagen finns därtill bestämmelser om anmälan om användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av maritimt kulturarv.

2 §. Maritimt kulturarv

Med maritimt kulturarv avses vrak av farkost som sjunkit för mer än 100 år sedan eller annan över 100 år gammal kulturellt bevarandevärd lämning under vatten eller andra föremål som påträffas i sådana vrak eller lämningar eller som uppenbarligen härstammar från sådana.

Ett maritimt kulturarv är fredat. Fredning innebär att det skyddade inte får utgrävas, överhöljas, ändras, skadas, borttas eller på annat sätt rubbas utan tillstånd.

Om det utifrån yttre omständigheter är uppenbart att ägaren har övergett vrak eller lämning som utgör ett maritimt kulturarv eller del därav tillhör vraket, lämningen eller delen landskapet.

Föremål, som påträffas i vrak eller lämning som utgör ett maritimt kulturarv eller som uppenbart härstammar från sådana vrak eller lämningar, tillfaller utan lösen landskapet.

Påträffas ett okänt maritimt kulturarv skall fyndet utan dröjsmål anmälas till landskapsregeringen.

Upptäcks skada som inte tidigare funnits eller upptäcks att något som tidigare funnits saknas på ett maritimt kulturarv, skall detta anmälas till landskapsregeringen.

Om inte annat följer av denna lag skall beträffande vrak av farkost som sjunkit för mer än 100 år sedan samt annan över 100 år gammal kulturellt bevarandevärd lämning gälla vad som är föreskrivet om fast fornlämning i landskapslagen (1965:9) om fornminnen. Om föremål som utgör maritimt kulturarv skall på samma sätt gälla vad som är föreskrivet om lösa fornläremål.

2 kap. Tillståndspliktig verksamhet

3 §. Tillståndspliktig dykning

Dykning med dykarutrustning eller annan därmed jämförbar utrustning, som omfattar behållare för dykarens försörjning med syre, luft eller annan gasblandning, får ske endast med landskapsregeringens tillstånd.

4 §. Undantag från tillståndsplikt

Bestämmelserna om tillståndspliktig dykning gäller inte dykning med användande av dykarutrustning som utförs

- 1) när en myndighet sköter tjänsteuppgifter,
- 2) i samband med planering, byggande, besiktning eller reparation av anläggning för vattenbruk, hamnanläggning, bro, kanal, fartyg eller annat byggnadsprojekt i vatten,
- 3) i anslutning till forskningsverksamhet som bedrivs eller stöds av landskapet eller staten,
- 4) vid räddning av nödställda och bärgning av drunknade,
- 5) i form av dykutbildning under ledning av dykledare,
- 6) efter anmälan till polismyndighet vid eftersökning av borttappade föremål eller
- 7) i samband med av polismyndighet verkställd undersökning.

3 kap. Ansökan om och beviljande av tillstånd

5 §. Personer som kan beviljas tillstånd

Tillstånd kan beviljas

- 1) en enskild person,
- 2) grupp av personer, som kan vara medlemmar i registrerad förening, vars verksamhet omfattar sportdykning (gruppstillstånd), och
- 3) en enskild näringsidkare eller en juridisk person som bedriver dykverksamhet kommersiellt (kommerciellt tillstånd).

6 §. Ansökans innehåll

I ansökan om tillstånd skall uppges det vattenområde där dykningen kommer att bedrivas samt dykningens syfte. Såvida dykningen avser verksamhet som kräver vattenägarens tillstånd skall sådant tillstånd bifogas ansökan. Avser dykningen undersökning av skeppsvrak skall detta anges och är ägaren till vraket känd skall även dennes tillstånd bifogas.

7 §. Tillstånd för enskild person

För att en enskild person skall få tillstånd fordras att han eller hon uppnått myndig ålder och äger tillräcklig förtrogenhet med dykning samt kännedom om gällande bestämmelser om fornminnen och övrig lagstiftning rörande skydd av det maritima kulturarvet samt annan relevant lagstiftning rörande skeppsvrak.

8 §. Grupptillstånd och kommersiellt tillstånd

Förutsättning för beviljande av grupptillstånd eller kommersiellt tillstånd är att den eller de personer som i ansökan uppges vara dykledare uppfyller de krav som nämns i 7 §. Med sportdykning avses dykning till maximalt 40 meters djup. Dykledare vid sportdykning skall ha certifikat som ledare för sportdykning. Med teknisk dykning avses dykning på större djup än 40 meter. Dykledare vid teknisk dykning skall ha certifikat för avsedd teknisk dykning.

Förutsättning för beviljande av grupptillstånd eller kommersiellt tillstånd är att i ansökan nämnda personer äger tillräcklig förtrogenhet med dykning samt kännedom om gällande bestämmelser om fornminnen och övrig lagstiftning rörande skydd av det maritima kulturarvet samt annan relevant lagstiftning rörande skeppsvrak och att personerna fyllt 15 år. En person som fyllt 12 år kan även ingå i ansökan om dykning sker tillsammans med målsman och till maximalt 18 meters djup.

En av landskapsregeringen godkänd dykledare skall vid kommersiellt tillstånd vara närvarande vid i tillståndet angiven verksamhet. Vid kommersiellt tillstånd finns fullmakt att ta med personer som inte namngivits i ansökan på i tillståndet angiven verksamhet om personerna uppfyller kraven i 2 mom. En av landskapsregeringen godkänd dykledare skall vara närvarande vid dykundervisning.

9 §. Tid för tillstånd

Tillståndet beviljas för viss tid, dock för högst fem år i sänder.

10 §. Grunder för föreskrifter samt för att inte bevilja tillstånd på en viss plats

Landskapsregeringen kan meddela särskilda föreskrifter vid platsen för ett maritimt kulturarv om det är nödvändigt för bevarande av det maritima kulturarvets värde.

Landskapsregeringen kan avslå ansökan om tillstånd på platser och områden som är av sådan karaktär att dykning är förenad med livsfara. Landskapsregeringen kan vidare avslå ansökan om tillstånd på platser och områden där dykning är olämplig av hänsyn till avlidna. Tillståndsansökan kan avslås av hänsyn till avlidna fram till dess att 50 år förflutit från den dag då ett fartyg sjunkit.

Avslagsbeslut kan innebära att tillstånd inte beviljas i en angiven del av ett maritimt kulturarv eller vrak.

Tillståndsansökan skall endast avslås om en mindre ingripande åtgärd inte kan användas för att tillgodose skyddsintresset.

11 §. Ändring av tillstånd

På ansökan av tillståndshavaren kan landskapsregeringen ändra villkoren i tillståndet.

12 §. Återkallande av tillstånd

Beviljat tillstånd kan återkallas, ifall tillståndshavaren inte uppfyller i denna lag stadgade fordringar eller åsamkar vatten-, mark- eller vrakägare skada eller bryter mot bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning eller mot villkor eller föreskrift som meddelats i tillståndet med stöd av lag. Återkallandet kan begränsas till enskild medlem av grupp.

13 §. Rapportering

Tillståndshavare skall, efter det att tillståndets giltighet gått ut eller ifall tillståndet gäller längre tid än ett år, årligen avge en särskild rapport till landskapsregeringen.

Rapportering skall ske i enlighet med ett av landskapsregeringen fastställt formulär.

Rapport beträffande kommersiellt tillstånd avges av dykledaren.

Rapport beträffande grupptillstånd vid dykningar med dykledare avges av denne. Rapport beträffande grupptillstånd vid dykningar utan dykledare avges av enskild dykare eller av gruppledaren.

4 kap. Övriga bestämmelser

14 §. Anmälan

Dykningar skall anmälas till landskapsregeringen. I anmälan skall anges var och när dykning skall inledas. Anmälan skall därtill ske när dykningen avslutats.

Användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av ett maritimt kulturarv eller av skeppsvrak skall anmälas till landskapsregeringen. I anmälan skall anges var och när uppsökande och undersökning skall inledas och avslutas samt vilken utrustning som kommer att användas.

Bestämmelserna om anmälan om dykning och anmälan om användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av ett maritimt kulturarv eller av skeppsvrak gäller inte när en myndighet sköter sina tjänsteuppgifter.

15 §. Förseelse mot landskapslagen om skydd av det maritima kulturarvet

Den som bedriver tillståndspliktig dykning eller använder tillståndspliktig utrustning utan tillstånd eller i strid med lag eller i strid med villkor eller föreskrift som meddelats i tillståndet med stöd av lag, straffas med böter om strängare straff inte är föreskrivet i annan lag.

16 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:65) om fredning av skeppsvrak.

O 31 Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. För att bevara det åländska kulturarvet kan byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde förklaras skyddade i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Skydd som avses i denna lag kan även gälla del av byggnad samt bro, brunn eller annan dylik konstruktion liksom även område kring byggnad. Till byggnad hänförs fast inredning.

Med byggnad avses i denna lag vad som enligt 1 och 2 mom. kan vara föremål för skydd.

2 §. (2008/105) På område med detaljplan samt på område för vilket byggnadsförbud är gällande på grund av att detaljplan uppgörs eller ändras, tillämpas denna lag endast när skydd inte är möjligt med stöd av plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland eller när ett fortsatt bevarande av i denna lag avsedd byggnad inte i tillräcklig grad kan säkerställas med stöd av bestämmelserna i plan- och bygglagen eller när andra synnerliga skäl föreligger.

3 §. 1 mom. upphävt (2008/105).

Angående skydd av byggnad som är fast fornlämning och av kyrklig byggnad gäller vad därom är särskilt stadgat.

4 §. Målningar, inskrifter och utsmyckningar av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde i eller på byggnad får inte rappas över, målas om eller på annat sätt förstöras och byggnaden får inte rivas eller ändras innan landskapsregeringen har underrättats om saken och beretts tillfälle att avbilda eller på annat sätt dokumentera dem.

2 kap. Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §. Ärende som gäller skydd av byggnad avgörs av landskapsregeringen.

Landskapsregeringen skall uppta skyddsärende till prövning på framställning av byggnadens ägare, den kommun inom vilken byggnaden är belägen eller förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditioner. Landskapsregeringen kan även på eget initiativ uppta skyddsärende till prövning.

Framställning skall göras skriftligen och skall innehålla beskrivning av byggnaden, uppgifter om vilken fastighet byggnaden är belägen på och om vem som äger byggnaden. Framställning skall vara utförligt motiverad.

Landskapsregeringen skall behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådskande ordning.

6 §. Efter att ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts skall landskapsregeringen, såvitt fråga kan vara om i denna lag avsedd byggnad, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde. Förbudet skall utfärdas för viss tid, högst sex månader. Om synnerliga skäl föreligger kan landskapsregeringen förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader.

I 1 mom. avsett interimistiskt åtgärdsförbud gäller från den dag då ägaren av vilken byggnaden erhöll del av beslutet. Beslutet gäller oavsett besvär, om inte bevärsmyndigheten annat beslutar.

7 §. Landskapsregeringen skall innan den fattar beslut om skydd bereda byggnadens ägare och, om byggnaden innehas av annan än ägaren, dess innehavare tillfälle att bli hörd. Landskapsregeringen skall även höra den kommun inom vilken byggnaden är belägen.

Vad i 1 mom. sägs gäller inte interimistiskt åtgärdsförbud.

8 §. I beslut om skydd av byggnad skall skyddsföreskrifter meddelas. Har inte annat bestämts träder skyddsföreskrifterna omedelbart i kraft till den del de gäller förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde.

I skyddsföreskrifterna skall anges till vilka delar byggnaden inte får ändras samt i vilka hänseenden och på vilket sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden. I föreskrifterna får ägaren till byggnaden inte påföras större skyldigheter än vad som är nödvändigt för att bibehålla byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde.

Skyddsföreskrifterna kan om så erfordras innehålla bestämmelser om att kringliggande område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Skyddsföreskrifterna skall såvitt möjligt utformas i samförstånd med byggnadens och närliggande byggnads eller områdes ägare och innehavare.

9 §. Landskapsregeringen kan om ändrade förhållanden det påkallar ändra skyddsföreskrifterna.

Landskapsregeringen skall upphäva skyddet, om skyddet inte längre är ändamålsenligt eller om synnerliga skäl därtill är för handen.

10 §. Landskapsregeringen skall på ansökan meddela tillstånd till att byggnad med avvikelser från meddelade skyddsföreskrifter får ändras eller flyttas om åtgärden prövas vara nödvändig för att byggnaden skall kunna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt eller om det av annan särskild orsak är påkallat. Sådant tillstånd får dock inte medges om byggnadens kulturhistoriska värde genom åtgärden väsentligt minskas. Om ansökan inte godkänns och om det planerade arbetet kan

O 31 LL (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

utföras på annat lämpligt sätt, skall landskapsregeringen ge sökanden erforderliga anvisningar härom.

11 §. Om skyddsföreskrift medför att byggnad inte kan användas på sedvanligt sätt eller på ett sådant sätt som medför skäligen nytta eller att ägaren åläggs att vidta särskilda åtgärder för att bevara det kulturhistoriska eller arkitektoniska värdet, har ägaren rätt att få full ersättning av landskapet. Ersättning erläggs dock inte till kommun.

I 1 mom. avsedd rätt tillkommer även innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till byggnad.

Ersättning erläggs inte för olägenhet eller skada som är ringa och inte heller för kostnader som föranleds av underhållsskyldighet enligt plan- och bygglagen eller landskapslagen (1998:82) om naturvård eller av sedvanligt underhåll av byggnaden. (2008/105)

12 §. Landskapsregeringen skall försöka nå överenskommelse om ersättningsbeloppet med den som är berättigad till ersättning. Uppnås inte överenskommelse skall landskapsregeringen utan särskild ansökan fastställa ersättningens storlek. Härvid skall i fråga om konstaterande av ersättningsskyldighet samt om bestämmande av ersättning och ersättningens belopp, förutom vad som är föreskrivet i denna lag, även beaktas vad som är bestämt i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter. På sålunda fastställt ersättningsbelopp utgår årlig ränta om 16 procent, räknat från den dag då skyddsföreskrifterna meddelades.

Har förhållandena ändrats kan frågan om ersättning prövas på nytt enligt 11 §. Ersättningsskyldighet vid ändrade förhållanden gäller dock inte förluster eller kostnader som skall ersättas enligt tidigare beslut som vunnit laga kraft.

13 §. Landskapsregeringen skall, då allmänt behov det kräver, inlösa eller bevilja kommun tillstånd att inlösa i denna lag avsedd byggnad jämte erforderligt markområde, oberoende av huruvida beslut om skydd av byggnaden fattats eller inte.

Landskapsregeringen skall på ansökan av byggnadens ägare inlösa byggnad som förklarats skyddad om ägaren till följd av meddelade skyddsföreskrifter inte kan använda byggnaden på ett sätt som medför skäligen nytta.

14 §. Vad i detta kapitel är stadgat angående beslut om skydd skall i tillämpliga delar iakttagas även då skyddsbeslut ändras eller upphävs.

3 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av landskapsregeringen och kommunernas byggnadsnämnder.

16 §. Har någon i strid med denna lag eller med stöd av densamma utfärdade förbud eller föreskrifter ändrat, flyttat eller rivit byggnad, kan landskapsregeringen ålägga vederbörande att inom viss tid vidta erforderliga åtgärder för att återställa byggnaden i ursprungligt skick. Vad här sägs gäller även då ägaren har försummat byggnadens underhåll.

Iakttagas inte i 1 mom. avsett åläggande har landskapsregeringen rätt att låta utföra arbetet på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för arbetet erläggs i förskott ur landskapets medel och kan helt eller delvis indrivnas till landskapet i den ordning som är stadgad [i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (FFS 367/1961)].

L om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (FFS 367/1961) har ersatts av L om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

17 §. Landskapsregeringen kan på egen bekostnad med ägarens medgivande låta utföra nödvändiga underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad med stöd av denna lag.

18 §. Landskapsregeringen äger tillträde till byggnad vars skyddande är anhängigt samt har rätt att göra de inspektioner och undersökningar som är erforderliga för efterlevnaden av denna lag.

Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall underrättas minst 14 dagar innan i 1 mom. nämnda åtgärder vidtas.

19 §. Landskapsregeringen kan bevilja ägare till byggnad, som förklarats skyddad, bidrag för underhåll och förbättring av byggnaden och dess omgivning.

Ägare till kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad kan beviljas bidrag även om byggnaden inte har förklarats skyddad med stöd av denna lag. Bidragstagare skall härvid förbinda sig att bevara byggnaden på det sätt landskapsregeringen föreskriver.

Som villkor för att erhålla bidrag kan uppställas att allmänheten skall äga tillträde till området eller byggnaden eller del därav. Har byggnaden förklarats skyddad skall villkoren överensstämma med skyddsföreskrifterna.

20 §. När ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts hos landskapsregeringen, när beslut om skydd har vunnit laga kraft och när skydd har upphört genom laga kraft vunnit beslut, skall landskapsregeringen anmäla därom till vederbörande domare. Domaren skall införa anteckning om anmälan i inteckningsregistret. I anmälan skall anges på vilken fastighet byggnaden är belägen.

21 §. Har byggnad som förklarats skyddad skadats eller förstörts skall ägaren ofördröjligen underrätta landskapsregeringen.

Har i 1 mom. avsedd byggnad förstörts skall landskapsregeringen utan dröjsmål underrätta i 20 § nämnd domare.

22 §. Ändring i landskapsregeringens beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas.

23 §. Den som bryter mot bestämmelse i denna lag eller mot föreskrift som har utfärdats med stöd därav, skall för överträdelse av bestämmelserna om byggnadsskydd dömas till böter, om han inte med stöd av annan lag skall dömas till strängare straff.

24 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1988:56):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1988.

Genom lagen upphävs landskapslagen (1983:40) den 25 juli 1983 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader.

Ärende rörande skydd av byggnad som anhängigjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Beslut med stöd av tidigare gällande lag som rör byggnadsskydd förblir gällande efter det denna lag trätt i kraft. Önskar ägaren av den skyddade byggnaden att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas på skyddet av byggnaden, skall han anhålla därom hos [landskapsstyrelsen].

O 32 Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål

1 §. (2017/6) I denna lag finns bestämmelser om utförelse av vissa kulturhistoriskt värdefulla föremål (kulturföremål). Lagen har till ändamål att genom begränsning av utförelsen av kulturföremål från landskapet skydda det åländska kulturarvet.

Lagen innehåller även bestämmelser om skyddet av det nationella finländska kulturarvet och om återlämnandet av olagligt bortförda kulturföremål.

Utöver vad som föreskrivs i denna lag finns det bestämmelser om export av kulturföremål till länder utanför Europeiska unionen i rådets förordning (EG) nr 116/2009 om export av kulturföremål.

1a §. (1993/13) Bestämmelserna i denna lag om utförelse av kulturföremål tillämpas även på utförelse till utlandet av de föremål som avses i 3 § lagen om begränsning av utförelsen av kulturföremål (FFS 933/2016). Denna lag tillämpas inte på föremål som avses i 2 § 2 mom. och 4 § lagen om begränsning av utförelsen av kulturföremål och som är undantagna från krav på utförelsetillstånd. (2017/6)

Med avvikelser från bestämmelserna i 4 § får tillstånd inte beviljas för utförelse av föremål som avses i 1 mom., om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landet.

Utän hinder av vad i denna lag sägs behöver tillstånd inte sökas för utförelse av föremål som avses i 1 mom., om i 9 § lagen om begränsning av utförelsen av kulturföremål nämnt tillstånd beviljats för utförelse av föremålet. (2017/6)

1b §. Upphävd (2017/6)

2 §. Med kulturföremål avses i denna lag:

1) över 50 år gamla konstverk samt konstindustri- och konsthantverksprodukter;

2) andra över 50 år gamla föremål av allmänt kulturhistoriskt värde såsom byggnader, till byggnader hörande föremål, byggnadsmateriel, lös och fast in-

redning, hushållsartiklar, arbetsredskap och -maskiner, vägnings- och mättningsredskap, anordningar för angivande av tid, nautiska föremål, musikinstrument, dräkter och andra textilier, toalettföremål, pipor och snusdosor, fångstredskap, vapen och tillbehör till vapen, fortskaffnings- och transportmedel, leksaker och spel, prydnadsföremål, smycken, miniatyrmodeller, föremål med anknytning till viss trosföreställning, sigill, handlingar och manuskript, fotografier, negativ och fotografiutrustning, film- och ljudupptagningar, trycksaker, kartor och ritningar; samt

3) värdefulla föremål och manuskript oberoende av ålder, om de har anknytning till den åländska historien eller bemärkta personer.

Vad i denna lag sägs om kulturföremål gäller även del av i 1 mom. nämnda föremål.

3 §. Den som har för avsikt att föra ut kulturföremål skall ha tillstånd till utförelsen av landskapsregeringen. Kulturföremål får dock utföras utan tillstånd om föremålet förs ut av offentlig institution eller institution, som erhåller bidrag av landskapet eller kommun, och föremålet skall föras tillbaka till landskapet eller är tillfälligt inlånat till landskapet.

Tillstånd skall beviljas om

1) föremålet är framställt utanför landskapet och inte under de senaste 70 åren funnits minst 50 år på Åland;

2) föremålets ägare flyttar från landskapet och föremålet ingår i hans personliga bohag;

3) föremålet härrör från ett i landskapet beläget bo och genom arv eller avvittring har tillfallit person som är bosatt utanför landskapet; eller

4) (1993/13) landskapsregeringen inte finner särskilda skäl att enligt 4 § vägra tillstånd.

Ålands landskapsregering utfärdar även exporttillstånd för kulturföremål enligt rådets förordning om export av kulturföremål. (2017/6)

4 §. Tillstånd till utförelse beviljas inte om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landskapet. Dock får även i sådant fall tillstånd beviljas om särskilda skäl föreligger.

5 §. Beslut om tillstånd till utförelse är gällande under ett år räknat från den tidpunkt när det fattades om inte annan giltighetstid bestämts.

6 §. Tillstånd till utförelse skall sökas skriftligen. Till ansökan skall fogas av landskapsregeringen föreskrivna handlingar.

När fråga är om utförelse av föremål som tillsammans bildar en samling eller annan helhet skall tillstånd sökas för hela gruppen av föremål.

Om det för utförelsen av ett föremål samtidigt krävs ansökan om exporttillstånd enligt rådets förordning om export av kulturföremål och ansökan om tillstånd enligt denna lag, ska ansökan göras enligt rådets förordning. (2017/6)

7 §. I samband med handläggningen av ärende rörande beviljande av tillstånd till utförelse av kulturföremål har landskapsregeringen rätt att granska, kopiera och

fotografera föremålet, om inte den som önskar utföra föremålet åsamkas oskäligt dröjsmål härav.

8 §. (1993/13) Polismyndigheten övervakar utförelsen av kulturföremål och i fråga om utförelsen till utlandet övervakar även tullmyndigheten. Om polis- och tullmyndighetens rätt att använda tvångsmedel för att övervaka utförelsen av kulturföremål stadgas i rikslagsstiftning. Polis- och tullmyndigheten kan fordra företeende av bevis om tillstånd till utförelse eller utredning över att fråga är om föremål för vilket inte krävs tillstånd.

8a §. (2017/6) Lagen om återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort från territoriet för en medlemsstat i Europeiska unionen (FFS 1292/2015), nedan kallad rikslagen, ska tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i 8b §.

Ändringar i rikslagen ska tillämpas på Åland från den dag de träder i kraft i riket.

8b §. (2017/6) De förvaltningsuppgifter som enligt 3 § i rikslagen ankommer på en central myndighet ska på Åland skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen hänför sig till uppgifter inom landskaps lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringens förvaltningsuppgifter gäller återlämnandet av olagligt bortförda kulturföremål som finns i landskapet eller som olagligt förts ut ur landskapet.

8c §. (2017/6) Utan hinder av vad i denna lag sägs krävs inte tillstånd från landskapsregeringen för utförelse av kulturföremål om behörig domstol beslutat om återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort den 1 januari 1995 eller senare från ett land som ingår i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

9 §. (2017/6) Ändring i landskapsregeringens beslut om avslag på ansökan om tillstånd till utförelse får, såvitt gäller beslutets laglighet, sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande av vad i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) är föreskrivet.

10 §. (2017/6) Den som i strid med denna lag utför eller försöker utföra kulturföremål för vilket krävs tillstånd till utförelse ska för olovlig utförelse av kulturföremål eller för försök därtill dömas till böter.

11 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Person som flyttat från landskapet före denna lags ikraftträdande har rätt att utan hinder av bestämmelserna i denna lag inom ett år från lagens ikraftträdande utföra det personliga bohag han har i landskapet vid den tidpunkt då lagen träder i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2017/6):

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2017.

Ansökningar om tillstånd för utförelse av kulturföremål som är anhängiga när lagen träder i kraft slutbehandlas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

0 33 Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek

1 §. De allmänna bibliotekens ändamål

De allmänna bibliotekens ändamål är att tillgodose allmänhetens behov av kunskap, bildning och förströelse, främja intresset för litteratur och konst samt stödja utbildning och självständiga studier. De allmänna biblioteken skall även ge bistånd vid inhämtande av information samt verka för att databaserad information görs tillgänglig för allmänheten. I syfte att uppfylla detta ändamål skall de allmänna biblioteken ställa böcker och andra medier till allmänt förfogande samt ge handledning när det gäller att använda bibliotek.

2 §. Upprätthållande av allmänna bibliotek

Varje kommun skall, ensam eller i samarbete med annan kommun, upprätthålla ett allmänt bibliotek med skyldighet att låna ut böcker och andra medier till kommuninvånarna.

3 §. Bibliotekstjänster i vårdinrättningar

Sjukhus och andra vårdinrättningar, som upprätthålls av landskapet, en kommun eller ett kommunalförbund och som har vårdtagare vilka inte utan svårigheter kan besöka de kommunala biblioteken, skall tillhandahålla sina vårdtagare bibliotekstjänster. Dessa tjänster skall på begäran av vårdinrättningen tillhandahållas av de kommunala biblioteken.

För de merkostnader som ett kommunalt bibliotek orsakas till följd av att bibliotekstjänsterna tillhandahålls utanför kommunens bibliotek, kan ersättning begäras av den vårdinrättning som erhåller tjänsterna. Grunderna för ersättningarna fastställs av kommunfullmäktige.

4 §. Avgiftsfri biblioteksservice

För användning och utlåning av bibliotekets egna samlingar får avgift inte uppbäras.

5 §. Bibliotekens förvaltning

Det ankommer på landskapsregeringen att skapa förutsättningar för upprätthållandet av allmänna bibliotek i landskapet.

De uppgifter som ankommer på kommunen enligt bestämmelserna i denna lag skall skötas av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. (2007/107)

6 §. Centralbibliotek för de allmänna biblioteken

För att komplettera, stödja och samordna verksamheten vid de allmänna biblioteken och vid bibliotek som upprätthålls av landskapet skall det finnas ett centralbibliotek vars verksamhetsområde är hela landskapet. Landskapsregeringen förordnar med kommunens samtycke ett allmänt bibliotek till centralbibliotek och kan med kommunens medgivande anförtro centralbiblioteket särskilda uppgifter.

Närmare bestämmelser om centralbiblioteket utfärdas genom landskapsförordning.

Se biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland.

7 §. Personal

Om behörighetskrav för bibliotekspersonal stadgas i landskapsförordning.

Se biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland

8 §. (2017/133) Landskapsandel

För finansieringen av biblioteken tilldelas kommunen landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

9 §. Ändringssökande

I beslut som kommunalt förvaltningsorgan fattat med stöd av denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som stadgas i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:8) den 12 april 1962 om allmänna bibliotek och biblioteksförordningen (1964:4) för landskapet Åland av den 20 februari 1964.

O 34 Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland**1 §. Allmänt**

I denna landskapsförordning finns bestämmelser om centralbibliotekets uppgifter samt om behörighetskraven för de allmänna bibliotekens personal.

2 §. Centralbibliotekets uppgifter

Centralbibliotekets uppgifter är att:

1) samordna biblioteksverksamheten vid de allmänna och de av landskapet upprätthållna vetenskapliga biblioteken samt fungera som informationscentral genom att

a) upprätthålla en databas över litteratur och övrig media vid biblioteken,

b) utveckla arbetsmetoder samt anskaffa och utveckla hjälpmedel för biblioteksverksamheten i landskapet, samt

c) utgöra en central för fjärrlåneverksamheten;

2) i samarbete med landskapsregeringen anordna fortbildning för de allmänna bibliotekens personal,

3) anskaffa och upprätthålla en så fullständig samling som möjligt av litteratur och övrig media som berör landskapet, samt

4) fungera som bibliotek för högskoleundervisningen i landskapet.

3 §. (2003/87) Behörighetskrav

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie*, som gäller arbetsuppgifter för centralbiblioteket, är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 35 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie* vid allmänt bibliotek är högskoleexamen i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 20 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekssekreterare* är examen på gymnasialstadienivå i vilken ingår minst 15 studieveckors grundstudier eller utöver vilken har slutförts minst 15 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs fristående grundstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *biblioteksassistent* är sådan skicklighet och förmåga som behövs för att tjänsten skall kunna skötas.

Även den som inte uppfyller behörighetsvillkoren enligt 1-3 mom., till den del det gäller ett visst antal studieveckor eller motsvarande ECTS-poängs ämnes- eller grundstudier i biblioteks- eller informationsförvaltning, kan vara behörig om motsvarande kunskaper har förvärvats på annat sätt (2005/33)

Med studievecka avses studier som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för att uppnå målen för studierna.

4 §. Övergångsbestämmelse

Den som när denna förordning träder i kraft innehar kompetens för bibliotekarietjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses kompetent för sådan tjänst.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/87):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2004.

Den som när denna förordning träder i kraft är behörig för tjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses behörig för sådan tjänst.

O 35 Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. (1996/54) För att främja och stöda den kulturella verksamheten i landskapet verkar dels landskapsregeringen och dess underlydande myndighet Ålands kulturdelegation, dels kommunerna.

2 kap. Ålands kulturdelegation (1996/54)

2 §. (1996/54) Bestämmelser om Ålands kulturdelegation finns i landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation.

3 kap. Kommunala kulturnämnder

3 §. (2007/108) Frågor rörande kulturverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på kulturnämnden enligt denna lag handhas av en kulturnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

O 36 LL (1996:53) om Ålands kulturdelegation

4 §. Upphävd (2007/108).

5 §. Kulturnämnden har till uppgift:

1) att följa den kulturella verksamhet som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten samt avge yttranden;

2) att skapa kulturella kontakter och främja kulturellt samarbete;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för den kulturella verksamhet som möjligen förutsätts i kommunplan;

4) att sörja för den information samt understöda det forsknings- och utredningsarbete som rör den kulturella verksamheten;

5) att uppgöra förslag till anskaffande och utrustning av de utrymmen som erfordras för den kulturella verksamheten, med särskilt beaktande av möjligheterna till mångsidig användning av dem;

6) att stöda organisation som visar kulturell aktivitet;

7) att besluta om fördelningen av de anslag som i kommunens budget har reserverats för att stöda organisationer som bedriver kulturell verksamhet i kommunen samt att stöda annan lokal kulturell verksamhet;

8) att anordna kulturevenemang; och

9) att utföra de uppgifter som ålagts nämnden i dess instruktion.

6 §. Kommun kan för det kulturella arbetet anställa en eller flera personer. Anställningen kan innehåsa som huvudsyssla, bisyssla eller i lämplig kombination med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flera kommuner.

4 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (2017/134) För finansieringen av kulturverksamheten tilldelas kommunen landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

8 §. (1993/94) Kompetensvillkor är:

1) för kultursekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå samt god kännedom om kulturell verksamhet,

2) för kulturinstruktör, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå eller genom praktisk kulturell verksamhet förvärvad kompetens samt

3) för konstinstruktör, lämplig examen eller på annat sätt förvärvad kompetens på konstens område.

9-10 §§. Upphävda (1993/94).

5 kap. Landskapsunderstöd (1993/94)

11 §. (1993/94) Kommun och registrerad förening kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för kulturverksamhet.

Landskapsunderstöd skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas av landskapsregeringen föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som föreskrivs om stöd för anläggningsprojekt i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna. Bestämmelserna i 30 och 31 §§ i nämnda lag tillämpas dock inte och trots lagens 26 § fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas. (2017/134)

12 §. Registrerad förening eller stiftelse som bedriver kulturell verksamhet kan beviljas understöd. Om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation eller landskapsregeringen beslutat annorlunda skall en sådan ansökan om understöd prövas av delegationen. I fråga om övriga stödtagare stadgas närmare i landskapslagen om Ålands kulturdelegation. (1996/54)

Ansökan om understöd skall tillställas landskapsregeringen vid tidpunkt som landskapsregeringen bestämmer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående verksamhetsår och verksamhetsplan samt budgetförslag för det kommande verksamhetsåret.

Landskapsregeringen kan återkräva beviljat understöd som inte använts på avsett sätt.

13 §. Innan understöd beviljas kan landskapsregeringen till registrerad förening som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst det belopp som föreningen föregående år har erhållit i understöd.

6 kap. Särskilda bestämmelser

14 §. Upphävd (1993/94).

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

För de i 7 § 1 mom. 1 punkten avsedda avlöningskostnaderna utgår landskapsandel första gången för år 1983.

O 36 Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2005/29) *Ålands kulturdelegation*

Ålands kulturdelegation är en Ålands landskapsregering underlydande myndighet som tillsätts av landskapsregeringen för att stöda och utveckla åländskt kulturliv.

2 §. Kulturdelegationens verksamhet

Ålands kulturdelegation skall i enlighet med av lagtinget fastställd rambudget och därtill hörande motiveringar för landskapets kultursektor samt i enlighet med landskapsregeringens kulturpolitiska riktlinjer och särskilda instruktioner fatta beslut i kulturfrågor. De moment i budgeten för landskapet Åland som avser medel för kulturell verksamhet benämns nedan kulturbudget.

Delegationen skall ta initiativ i kulturfrågor och skall härvid på föredragning av vederbörande tjänsteman och i enlighet med landskapsregeringens instruktioner därom

a) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd upprätta förslag till ramar för landskapets kulturbudget,

b) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd fördela de i kulturbudgeten upptagna medlen till kulturell verksamhet samt

c) (2005/29) upprätthålla kontakter med kommunernas kulturnämnder och med kulturella organisationer och institutioner.

2 kap. Kulturdelegationens sammansättning

3 §. Kulturdelegationens ordinarie medlemmar

Ålands kulturdelegation tillsätts för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar. Delegationen skall ha minst fem och högst sju medlemmar. Landskapsregeringen utser ordföranden för delegationen bland dess medlemmar. Delegationen väljer inom sig en vice ordförande. Till delegationen kan knytas sakkunniga. (2005/29)

Om en medlem av delegationen avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute skall landskapsregeringen tillsätta en ny medlem.

4 §. Ersättare för kulturdelegationens ordinarie medlemmar

För Ålands kulturdelegations medlemmar utser landskapsregeringen ersättare på samma grunder som vid tillsättande av delegationens ordinarie medlemmar. Bestämmelser om delegationens medlemmar gäller i tillämpliga delar även ersättarna.

3 kap. Kulturdelegationens arbetsordning

5 §. Sammankallande

Ålands kulturdelegation sammankallas av ordföranden eller vid förfall för denne av delegationens vice ordförande. Kallelsen bör vara skriftlig och skall om möjligt ange de ärenden som skall handläggas vid sammanträdet.

6 §. Beslutförhet

Ålands kulturdelegation är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av medlemmarna är närvarande. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

Delegationens beslut skall delges landskapsregeringen. Delegationens verksamhetsberättelse skall årligen före utgången av mars månad delges landskapsregeringen.

7 §. Budget

Ålands kulturdelegation får varje år för sin verksamhet ett ramanslag ur landskapets budget och kan på anhållan beviljas tilläggsanslag.

8 §. Ersättning

Landskapsregeringen skall fastställa grunderna för ersättning till Ålands kulturdelegations ordförande, vice ordförande, medlemmar och sakkunniga.

4 kap. Särskilda bestämmelser

9 §. Besvär

Ett beslut som Ålands kulturdelegation fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

10 §. Reglemente

Närmare bestämmelser om Ålands kulturdelegations verksamhet kan av landskapsregeringen utfärdas genom reglemente.

10a §. (2017/102) Elektronisk anslagstavla

Ålands kulturdelegation ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Delegationen ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder denna lag förutsätter får vidtas innan den trätt i kraft.

Medlemmarna i kulturrådet, som tillsatts enligt de bestämmelser som gällde före denna lag träder i kraft, kvarstår i sina uppdrag för en tid som motsvarar mandatperioden för den vid lagens ikraftträdande verkan- de [landskapsstyrelsen]. Efter det att denna lag trätt i kraft benämns kulturrådet Ålands kulturdelegation och verkar i tillämpliga delar enligt lagens bestämmelser. De bestämmelser om tillsättande av Ålands kulturdelegation, vilka finns i denna lag, tillämpas första gången efter det att ny [landskapsstyrelse] tillträder efter ikraftträdandet av denna lag.

O 37 Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet

1 §. För främjande av den åländska litteraturen skall varje år anslås ett belopp motsvarande tio procent av det belopp som under det föregående kalenderåret använts för att anskaffa litteratur till de allmänna bibliotek som upprätthålls av kommunerna.

Det i 1 mom. nämnda beloppet utdelar [landskapsstyrelsen] som stipendier och understöd åt författare och översättare.

2 §. Stipendier kan beviljas författare och översättare av skönlitteratur och facklitteratur vilkas böcker tillhandahålls avgiftsfritt i allmänna bibliotek. Stipendier kan även tilldelas annan utövare av skapande litterär verksamhet, vars verk tillhandahålls i allmänt bibliotek eller på annat sätt är tillgängligt för allmänheten.

Stipendier beviljas inte författare och översättare av vetenskapliga undersökningar, läroböcker eller annan därmed jämförbar litteratur.

Om [landskapsstyrelsen] inte annorlunda beslutar utdelas stipendier utan ansökan.

O 38 LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

3 §. Flerårigt stipendium kan efter ansökan beviljas i landskapet bosatt författare och översättare för verksamhet som är särskilt omfattande och av stort litterärt intresse.

4 §. Understöd kan utdelas åt äldre författare och översättare som lever under knappa förhållanden samt åt författare och översättare, vilka på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga råkat i ekonomiska svårigheter.

Ikraftträdandebestämmelse (1985:29):

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:9) den 12 april 1962 om vissa stipendier och understöd åt författare och översättare.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1985.

O 38 Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om landskapsbidrag till bildningsförbund som tillhandahåller ett fritt och frivilligt bildningsarbete.

2 §. Landskapsbidragets syfte

Landskapets stöd till det fria bildningsarbetet ska ha till syfte att främja livslångt lärande, ett aktivt medborgarskap och demokrati samt verksamhet i medborgarsamhället.

3 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha den betydelse som anges i denna paragraf.

1) **Fritt bildningsarbete** är en form av lärande och förkovran som i första hand riktar sig till vuxna som genom fritt kunskapssökande önskar lära och förkovra sig utanför de formella utbildningssystemen, med mer eller mindre strikt upplagda utbildnings-, läro- och kursplaner jämte examina. Fritt bildningsarbete har inga begränsningar beträffande ämnen som kan studeras.

2) Ett **bildningsförbund** är en registrerad förening vars syfte är att ordna en fri och frivillig bildningsverksamhet i form av studiecirkel, kurser eller liknande. Ett bildningsförbund består av sina medlemmar och verksamheten riktar sig i första hand till dessa.

3) En **studiecirkel** är en frivilligt sammansatt arbetsgrupp, vars verksamhet syftar till att främja sina deltagares kunskapsbehov och -intressen enligt en innehållsbeskrivning som fastställs av det bildningsförbund till vilken studiecirkeln är ansluten.

4) En **kurs** är en ledarledd bildningsform som är uppdelad i två eller flera föreläsningar eller liknande tillfällen.

2 kap. Grunder för landskapsbidrag

4 §. Landskapsbidrag

Ett bildningsförbund med hemort i landskapet Åland kan beviljas ett årligt landskapsbidrag för

1) bildningsförbundets administration,

2) bildningsverksamhet i form av studiecirkel och kurser,

3) särskilda utvecklings- eller andra projekt som hänför sig till bildningsverksamheten samt för

4) bildningsverksamhet i form av öppna föreläsningar och öppna seminarier om verksamheten kan bedömas vara av allmännyttigt slag.

5 §. Landskapsbidragets belopp

Landskapsbidraget till ett bildningsförbund kan uppgå till högst 85 procent av mottagarens godtagbara kostnader enligt senast fastställda bokslut.

Godtagbara kostnader för ett bildningsförbunds administration är personalkostnader för en verksamhetsledare, expertarvoden samt material-, rese- och hyreskostnader som hänför sig till bildningsverksamheten. Personalkostnader för studiecirkel- och kursledare samt andra kostnader som direkt hänför sig till verksamheten, såsom material-, hyres- och resekostnader, anses vara godtagbara kostnader för bildningsverksamhet i form av studiecirkel och kurser. Godtagbara kostnader för särskilda utvecklings- eller andra projekt är expertarvoden samt material-, rese- och hyreskostnader. Annonserings-, hyres- och resekostnader anses vara godtagbara kostnader för bildningsverksamhet i form av öppna föreläsningar och öppna seminarier.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka utgifter och belopp som ska anses vara godtagbara kostnader.

6 §. Studiecirkelverksamhet

För att en studiecirkel ska vara bidragsberättigad enligt denna lag ska den bestå av minst tre personer som ordnar minst fem studiemöten. Studiecirkelns deltagare ska ha fyllt tretton år.

7 §. Kursverksamhet

För att en kurs ska vara bidragsberättigad enligt denna lag ska den ha minst fem deltagare.

Det landskapsbidrag som beviljas ett bildningsförbund för kursverksamhet ska ha medlemsförening i bildningsförbundet som medarrangör.

3 kap. Ansökan och utbetalning av landskapsbidrag

8 §. Ansökan

Ansökan om landskapsbidrag till ett bildningsförbund prövas av Ålands kulturdelegation. Landskapsstödet ska sökas skriftligen eller på något annat sätt som Ålands kulturdelegation har godkänt. (2021/33)

En ansökan om landskapsbidrag ska inlämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen bestämmer. Till en ansökan ska bifogas senast fastställda verksamhetsberättelse och bokslut samt ett förslag till verksamhetsplan och budget för det år som ansökan gäller.

Sökanden ska, utöver vad som sägs i 2 mom., i samband med ansökan om landskapsbidrag lämna Ålands kulturdelegation de uppgifter som Ålands kulturdelegation behöver känna till för att avgöra en ansökan. (2021/33)

9 §. (2021/33) Beslut

Landskapsbidrag till ett bildningsförbund beviljas av Ålands kulturdelegation inom ramen för landskapsbudgeten och med beaktande av bestämmelserna om Ålands kulturdelegations verksamhet enligt landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation.

Av beslutet ska mottagaren, ändamålet, beloppet, de villkor som är förenade med bidraget och ordningen för utbetalningen framgå. Om inget stöd beviljas ska orsaken framgå av beslutets motivering. Ålands kulturdelegations beslut ska vara skriftligt. Villkor för erhållande av bidrag är att verksamhetsspråket är svenska. Vid bildningsarbete kan främmande språk användas.

10 §. (2021/33) Övervakning

Ålands kulturdelegation övervakar att syftet med landskapsbidragen uppfylls.

Bildningsförbundet ska fortlöpande lämna Ålands kulturdelegation riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren i beslutet och lagstiftningen i övrigt iakttas.

11 §. (2021/33) Återkrav

Ålands kulturdelegation ska besluta att utbetalningen av landskapsbidrag ska upphöra samt att landskapsbidrag som redan har betalats ut helt eller delvis ska återkrävas om det har använts för ett väsentligt annat ändamål än vad det har beviljats för, om bidragstagaren har lämnat felaktiga uppgifter som haft en väsentlig inverkan på att bidraget har beviljats, dess belopp eller villkor eller om bidragstagaren hemlighållit omständigheter som väsentligt har inverkat på beslutet om beviljande.

Beslut om upphörande av utbetalning och återkrav av landskapsbidrag ska fattas utan dröjsmål. Av särskilda skäl kan beslut fattas inom två kalenderår efter det att Ålands kulturdelegation har fått kännedom om en sådan omständighet med stöd av vilken utbetalningen av landskapsbidraget ska upphöra eller återkrävas. Åtgärder för återkrav av landskapsbidrag får inte längre vidtas när fem år har förflutit från det att landskapsbidraget eller den sista posten av det betalades ut.

Återkravet får drivas in i enlighet med lagen om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007). Återkravet kan även verkställas på så sätt att från landskapsbidrag enligt denna lag som Ålands kulturdelegation senare betalar till bidragstagaren, avdras det belopp som ska återkrävas.

12 §. (2021/33) Ränta på återkrav

Ålands kulturdelegation kan bestämma att den som ska återbetala landskapsbidrag ska betala en årlig ränta på det återkrävda stöbeloppet enligt 3 § i räntelagen (FFS 633/1982) från den dag grunden för återkravet uppstår till dess att återbetalningen görs. Vid dröjsmål med återbetalning av landskapsbidrag som återkrävs ska bidragstagaren betala en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § i räntelagen från den dag beloppet återkrävs till den dag landskapsbidraget återbetalas.

13 §. Jämkning av återkrav

Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och om utbetalningen av landskapsbidraget utan grund inte berodde på svikligt förfarande från bidragstagarens eller dennes företrädarens sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet. Återkrävandet kan dessutom avbrytas efter det att beslut om återkrav har givits, om det med beaktande av bidragstagarens ekonomiska situation inte längre är ändamålsenligt att fortsätta återkrävandet eller om det med hänsyn till den återstående skuldens storlek medför oskäliga kostnader att fortsätta återkrävandet.

14 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning om förutsättningarna och förfarandet vid beviljandet av landskapsbidrag enligt detta kapitel.

4 kap. Särskilda bestämmelser**15 §. Brott mot den offentliga ekonomin**

I fråga om brott mot den offentliga ekonomin ska iaktas vad som föreskrivs i landskapslagen (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

16 §. (2021/33) Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som Ålands kulturdelegation har fattat kan inom 14 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos Ålands kulturdelegation. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för Ålands kulturdelegations prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

17 §. (2021/33) Besvär

Ett beslut som Ålands kulturdelegation har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får i fråga om lagligheten överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**18 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1965:31) om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten.

19 §. Tillämpning av äldre bestämmelser

I fråga om användning och övervakning av användningen, återbetalning och återkrav av landskapsbidrag för studiecirkelverksamhet som har beviljats innan denna lag träder i kraft samt besvär som avser bidraget ska de bestämmelser som gällde när landskapsbidraget beviljades samt villkoren i landskapsbidragsbeslutet iakttas.

0 39 Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar

1 §. I enlighet med denna lag kan landskapsgaranti beviljas för ersättande av skador som uppstått på utställningsföremål under konstutställningar, historiska och andra kulturella utställningar.

2 §. Landskapsgaranti som beviljats med stöd av denna lag ersätter skada endast till den del ersättning inte utgår på grund av försäkring eller annan säkerhet.

3 §. Landskapsgaranti kan endast avse sådana utställningar som anordnas av offentligt samfund, allmännyttiga samfund eller stiftelser.

4 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar på ansökan av arrangör om landskapsgaranti skall beviljas. [Landskapsstyrelsen] beslutar också för vilken tid garantin skall gälla samt ställer sådana villkor som kan anses behövliga. Landskapsgarantin kan begränsas att avse endast del av samling eller av utställningslokal.

Landskapsgaranti beviljas högst till ett belopp som motsvarar föremålets försäkringsvärde. Den totala garantiansvarigheten för beviljade landskapsgarantier får samtidigt uppgå till högst 1.685.000 euro. (2002/24)

5 §. Landskapsgaranti kan användas för att ersätta kostnader för reparation av föremål och andra direkta kostnader till följd av sakskada. Dessutom kan ersättning utgå för värdeminskning eller för värdet av föremål som skadats eller förlorats.

Har skada föranletts av att villkor som [landskapsstyrelsen] ställt i enlighet med 4 § 1 mom. inte iakttagits, betalas ersättning endast om det prövas oskäligt att förvägra ersättning eller om [landskapsstyrelsen] av andra särskilda skäl beslutar att ersättning skall betalas.

[Landskapsstyrelsen] betalar på ansökan ut ersättning till arrangören.

6 §. Har medel utbetalats med stöd av denna lag kan [landskapsstyrelsen] utöva regressrätt mot skadeansvarig från den dag [landskapsstyrelsen] beslutar att skada skall ersättas med landskapsgaranti.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att helt eller delvis avstå från regressrätten, om skadan inte förorsakats uppsåtligt och om det med beaktande av skadevållarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter bör anses oskäligt att regressrätten utövas.

7 §. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1989.

0 40 Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om hur ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten i landskapet skall främjas och stödas.

2 §. Ungdomsverksamheten i landskapet ordnas av ungdomsorganisationer och organisationer med ungdomsverksamhet. Landskapsregeringen och kommunerna skall verka för att skapa allmänna förutsättningar för den ungdomsverksamhet som organisationerna bedriver.

2 kap. Kommunala ungdomsnämnder och tjänstemän

3 §. (2007/109) Frågor rörande ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på ungdomsnämnden enligt denna lag handhas av en ungdomsnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

4 §. Upphävd (2007/109).

5 §. Ungdomsnämnden skall:

1) följa den ungdomsverksamhet och ungdomspolitik som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar samt avge yttranden i sådana angelägenheter;

2) skapa förutsättningar för utveckling av den lokala ungdomsverksamheten, stöda ungdomsföreningarna och annan verksamhet som de unga själva ordnar;

3) upprätthålla kontakt med myndigheter, hem, ungdomsföreningar och andra samfund;

4) sörja för utbildning och information som främjar ungdomsarbetet;

5) främja ungdomarnas intresse för internationellt samarbete;

6) framställa förslag till anskaffning, byggande och utrustning av lokaler och områden som behövs för ungdomsverksamheten samt följa och styra användningen av dessa;

7) besluta om fördelningen av de anslag som har anvisats för understöd till lokala ungdomsföreningar, för organisationer som bedriver ungdomsverksamhet och för verksamhet som de unga själva ordnar; samt

8) utföra övriga uppgifter som hör till nämndens verksamhetsområde.

6 §. Kommunen kan för handhavande av uppgifter inom ungdomsarbetet anställa en eller flera tjänstemän. Tjänsten kan innehas som huvudsyssla, bisyssla eller vara kombinerad med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flere kommuner. För särskilda projekt kan tillfälliga tjänstemän anställas.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (2017/135) För finansieringen av ungdomsarbetet tilldelas kommunen landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

8 §. Kompetensvillkor är:

1) för ungdomsdirektör, för tjänsten lämplig högskoleexamen och god förtrogenhet med ungdomsarbete,

2) för ungdomssekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå,

3) för ungdomsledare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå eller annan för uppgiften lämplig utbildning samt

4) för övriga tjänster som är tillfälliga, för uppgiften lämplig utbildning och erfarenhet. (1993/93)

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från i 1 mom. nämnda kompetenskrav.

9-10 §§. Upphävda (1993/93).

4 kap. Årliga understöd till landskapsomfattande organisationer

11 §. Landskapsomfattande ungdomsorganisationer och organisationer som bedriver ungdomsverksamhet kan beviljas årliga understöd för sin ungdomsverksamhet.

De i 1 mom. och i 6 kap. nämnda understöden skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående räkenskapsår samt vid behov annan av landskapsregeringen föreskriven utredning. (1993/93)

12 §. Med årligt understöd kan täckas högst 85 procent av mottagarens godtagbara kostnader enligt bokslutet för respektive år.

Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om de utgifter som utgör godtagbara kostnader vid beviljande av i 11 § avsett understöd.

13 §. Innan understöd beviljas kan landskapsregeringen till organisation som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst 90 procent av det tidigare erhållna beloppet.

För bestämmande av understödets storlek skall redogörelse för räkenskaperna beträffande användningen av i 1 mom. avsett förskott på understöd samt annan i 11 § avsedd utredning inlämnas till landskapsregeringen senast vid den av landskapsregeringen fastställda tidpunkten. (1993/93)

5 kap. Landskapsunderstöd för anläggningsprojekt (1993/93)

14 §. (1993/93) Kommuner, kommunalförbund och sammanslutningar i vilka bestämmanderätten innehas av kommuner eller kommunalförbund kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för ungdomsverksamhet.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som föreskrivs om stöd för anläggningsprojekt i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna. Bestämmelserna i 30 och 31 §§ i nämnda lag tillämpas dock inte och trots lagens 26 § fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas. (2017/135)

15-19 §§. Upphävda (1993/93).

6 kap. Understöd för landskapsomfattande kursgårdar för ungdom

20 §. Med landskapsomfattande kursgårdar för ungdom avses sådana anläggningar som ägs av kommuner, kommunalförbund och ungdomsorganisationer samt andra samfund, vilka utför ungdomsarbete och

som huvudsakligen är avsedda för ungdoms- och lägerskolverksamhet.

Landskapsregeringen fastställer de grunder enligt vilka de i 1 mom. nämnda anläggningarna godkänns som landskapsomfattande kursgårdar för ungdom.

21 §. (1994/26) Landskapsregeringen kan, inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag, bevilja landskapsunderstöd för anläggningskostnader som uppstår då i 20 § avsedda anläggningar uppförs, anskaffas, förbättras eller utrustas.

22 §. Understöd kan beviljas för kostnader för avlönan- de av den personal som är anställd vid kursgårdarna samt för andra kostnader som föranleds av att dessa används av ungdomar.

Med understöd för i 1 mom. nämnda utgifter kan täckas högst 75 procent av de godtagbara driftskostnaderna.

23 §. Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om de utgifter som skall anses vara i detta kapitel avsedda godtagbara anläggnings- och driftskostnader.

7 kap. Projektunderstöd

24 §. Landskapsregeringen kan bevilja projektunderstöd för ungdomsforskning och internationellt ungdomssamarbete samt för andra ändamål som främjar ungdomsverksamheten i landskapet och som inte nämnts i 3-6 kap.

25 §. Ansökan om i 24 § avsett understöd samt utbetalning och redogörelse för användningen av beviljat understöd skall ske vid tidpunkt och på sätt som landskapsregeringen bestämmer.

8 kap. Särskilda bestämmelser

26 §. (2017/135) På sammanslutning i vilken bestämmanderätten innehas av en kommun eller kommunalförbund tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

27 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Den som då denna lag träder i kraft utför de uppgifter som i 8 § avsedd tjänstemän skall handha, anses utan hinder av de kompetenskrav som är föreskrivna i denna lag kompetent för sysslan och kostnaderna för hans avlöning kan berättiga till landskapsandel.

29 §. Utan hinder av vad som stadgas ovan kan kommun beviljas landskapsunderstöd för ungdomslokaler som uppförts, förbättrats och tagits i bruk år 1977 eller därefter och för vilka ett hyresvärde fastställts med stöd av 6 § landskapslagen om kommunalt ungdomsarbete.

Landskapsunderstöd för hyresvärde utges räknat från ingången av år 1988 enligt 6 § 2 punkten i den i 1 mom. nämnda lagen. Understöd kan betalas till kommun under de 7 år som följer på det år då utrym- mena togs i bruk.

O 41 Idrottslag (1983:42)

Understödsystemet tillämpas även i fråga om ungdomslokaler för vilka [landskapsstyrelsen] har godkänt planeringshandlingarna och vilka börjat byggas före utgången av år 1987.

Ikraftträdandebestämmelse (1987:86):

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1988.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:20) den 27 april 1973 om kommunalt ungdomsarbete.

Utan hinder av vad som stadgas ovan skall landskapsandel till kommunerna för år 1987 beviljas enligt landskapsandelsskalan i 9 § denna lag.

O 41 Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med idrottsverksamhet avses i denna lag all idrott och motion som utövas under fritiden.

2 §. Det ankommer i första hand på landskapet och kommunerna att skapa allmänna förutsättningar för idrottsverksamheten. För ordnandet av idrottsverksamheten svarar i huvudsak de i denna lag avsedda idrottsorganisationerna.

3 §. I syfte att lika för alla skapa allmänna förutsättningar för idrott och motion samt erbjuda grundläggande möjligheter till utövande av sådan verksamhet beviljas, i enlighet med vad i denna lag stadgas, av landskapets medel landskapsandel och -understöd samt lån.

4 §. Den allmänna tillsynen över den med landskapets medel understödda idrottsverksamheten ankommer på landskapsregeringen.

2 mom. upphävt (1998/100).

2 kap. Kommunal idrottsförvaltning

5 §. (2007/110) Frågor rörande idrottsverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på idrottsnämnden enligt denna lag handhas av en idrottsnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

6 §. Upphävd (2007/110).

7 §. Idrottsnämnden har till uppgift

1) att hålla sig underrättad om den idrottsverksamhet som bedrivs i kommunen samt ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten;

2) att besluta om fördelningen av de anslag, som i kommunens budget har reserverats för stödjande av idrottsföreningars verksamhet, om denna uppgift har tilldelats nämnden i dess instruktion;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för utvecklande och stödjande av idrott och motion i kommunen;

4) att avge utlåtanden och göra utredningar i frågor som hör till nämndens verksamhetsområde; samt

5) att utföra andra till nämndens verksamhetsområde hörande uppgifter.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

8 §. (2017/136) För finansieringen av idrottsverksamheten tilldelas kommunen landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

9-10 §§. Upphävda (1993/95).

4 kap. Understöd och lån för idrottsanläggningar

11 §. (1993/95) Kommuner, sammanslutningar eller stiftelser kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd och lån mot låg ränta för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar med tillhörande fritidsutrymmen. Lån kan beviljas antingen särskilt för sig eller utöver understöd.

Landskapsunderstöd skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas av landskapsregeringen föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som föreskrivs om stöd för anläggningsprojekt i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna. Bestämmelserna i 30 och 31 §§ i nämnda lag tillämpas dock inte och trots lagens 26 § fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas. (2017/136)

12 §. Förutsättning för erhållande av understöd eller lån är att idrottsanläggningen är ändamålsenlig och anpassad till regionala och lokala planer beträffande idrottsanläggningar samt uppfyller av landskapsregeringen fastställda villkor.

13-14 §§. Upphävda (1993/95).

15 §. Upphävd (1998/100).

16 §. Landskapsregeringen ger vid behov närmare anvisningar om vad som kan anses vara godtagbara anläggningskostnader för idrottsanläggningar samt om i detta kapitel avsedda understöd och lån.

5 kap. Landskapsunderstöd till särskilda idrottsorganisationer och -föreningar

17 §. (1998/100) Landskapsregeringen kan besluta att landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar skall fördelas och utbetalas av den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf, som är en samarbetsorganisation för den åländska idrotts- och motionsrörelsen. Landskapsregeringen skall samtidigt besluta om allmänna villkor för fördelningen och utbetalningen av understöden.

Idrottsförbundet sköter offentliga förvaltningsuppgifter då det handlägger ett ärende som består i fördelning eller utbetalning av landskapsunderstöd. Vid skötseln av dessa uppgifter ska allmänna förvaltningsbestämmelser tillämpas och straffrättsligt tjänsteansvar gälla i enlighet med det som föreskrivs i annan lagstiftning. De beslut som idrottsförbundet fattar och som gäller landskapsunderstöd till en idrottsorganisation eller -förening ska delges organisationen eller föreningen genom bevislig delgivning eller genom att

iaktta ett annat delgivningsförfarande enligt förvaltningslagen för landskapet Åland. (2021/114)

Överförandet av befogenheter till Ålands idrottsförbund rf enligt 1 mom. skall ske genom landskapsförordning.

Se LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund.

18 §. 1 mom. upphävt (1998/100).

För ny organisations eller förenings verksamhet beviljas inte understöd utan särskilt skäl innan organisationen eller föreningen varit verksam under minst ett år.

19 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan årligen beviljas landskapsunderstöd på basen av sin budget.

Vid beviljande av landskapsunderstöd skall särskilt beaktas arten och omfattningen av organisationens eller föreningens verksamhet.

20 §. Upphävd (1998/100).

21 §. (1998/100)

Landskapsregeringen kan besluta att en organisation eller en förening skall till landskapet återbetala mottaget landskapsunderstöd eller del därav om

a) för mottagandet av landskapsunderstöd eller förskott därav lämnats felaktiga eller vilseledande uppgifter,

b) det i samband med revision eller annars framgår att landskapsunderstöd betalats utan grund eller

c) av landskapsregeringen beslutade villkor för landskapsunderstöd inte följts.

Landskapsregeringen kan avseende belopp, som enligt 1 mom. skall återbetalas, besluta att den berörda organisationen eller föreningen dessutom skall betala en årlig ränta enligt 6 procent från ingången av den månad under vilken ett förskott eller ett slutligt landskapsunderstöd utbetalats.

22 §. Vid beviljande av understöd beaktas såsom i 21 § nämnda godtagbara verksamhetsutgifter organisationens eller föreningens utgifter till deras bruttobelopp, med undantag av utgifterna för tävlings- och publikationsverksamhet i fråga om vilka endast en eventuell godtagbar förlust beaktas.

Utgifter på grund av affärsverksamhet eller inkomstens förvärvande är inte i 1 mom. avsedda godtagbara verksamhetsutgifter.

23 §. Innan landskapsunderstöd beviljas kan landskapsregeringen till organisation eller förening som föregående år erhållit understöd, erlägga förskott på understödet till högst det belopp som organisationen eller föreningen föregående år har erhållit i landskapsunderstöd.

6 kap. Landskapsunderstöd och -andel för avlönande av idrottssekreterare och instruktör

24 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan beviljas landskapsunderstöd för avlönande av idrottssekreterare eller -instruktör som handhar uppgifter inom idrottsväsendet. Härvid skall bestämmelserna i 5 kap. i tillämpliga delar iakttas.

25 §. Upphävd (1993/95).

26 §. (1993/95) Kompetenskraven för i 24 § avsedd idrottssekreterare eller -instruktör är vid idrottsinstitut avlagd idrottsinstruktörsexamen eller annan lämplig utbildning och god förtrogenhet med idrottsverksamhet.

7 kap. Andra landskapsunderstöd för främjande av idrottsverksamhet

27 §. Landskapsregeringen kan bevilja understöd för gymnastik- och idrottsvetenskapligt planerings- och forskningsarbete samt för andra ändamål som främjar idrottsverksamheten men vilka inte nämnts i 3-6 kap.

8 kap. Särskilda bestämmelser

28 §. (1998/100) Den som är missnöjd med ett beslut som Ålands idrottsförbund rf fattat i ett ärende som gäller fördelning och utbetalning av landskapsunderstöd får söka ändring i beslutet genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvären skall anföras inom 30 dagar från den dag då beslutet delgavs. Till ett beslut som får överklagas skall idrottsförbundet foga en i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) avsedd besväransvisning.

29 §. (2017/136) På aktiebolag och andra sammanslutningar i vilka kommuner är medlemmar eller delägare och i vilka kommunen eller kommunalförbundet har avgörande inflytande tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

30 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

O 42 Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund

1 §. Den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf skall fördela och utbetala de understöd som enligt idrottslagen (1983:42) för landskapet Åland utgör landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1999 och tillämpas första gången på fördelningen och utbetalningen av landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar för år 1999.

